

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויחי

לקראת שובת מלכתא

פנינים לפרשת ויחי | גליון מס' 150 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: Dirshu@dirshu.co.il

היה פעם כינוס רבנים והגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א התכבד לומר את תפילת השל"ה בקול רם כשהרבנים מצטרפים אליו בלחש. כשסיים אמר לו מרן זצוק"ל ש'תפילת השל"ה' אין אומרים בבכי אלא ברגש של שמחה. הזכרתי אז למרן, שהנני זוכר שהוא היה אומר את תפילת 'אין כאלוקינו' בניגון מיוחד של 'רגש ושמחה'

שיחה במעונו של כ"ק האדמו"ר ממודז'ץ שליט"א על התקופה בה הסתופף בישיבת פוניבז' לצעירים בצל דמותו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"שני בניה הנוֹלָדִים לָךְ בְּאַרְץ מִצְרַיִם" (בראשית מ"ה, ה')

בהם זכה לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו, מעת היותו תלמיד בישיבה של מרן ראש הישיבה זצוק"ל ולאורך הימים והשנים. בערב ראש השנה מיד לאחר שהוכתר כאדמו"ר של חסידות מעטירה זו, פקד האדמו"ר שליט"א את מעונו של מרן ראש הישיבה מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כמו ביקש הורמנא לעמוד בראש קהלו, ממי שראה כאחד מרבנותיו המובהקים, גם בעת שעטה את אדרת הרבנות לא השיל את אצטלת ה'תלמיד'.

פעם בעת אירוע שקיימה רשת הכוללים 'עטרת שלמה' הוזמן

הליכה אל מעונו של כ"ק האדמו"ר ממודז'ץ שליט"א, הינה צעידה על בהונות בפרוזדור אל טרקלין של עולם אצילות. כניסה למפתנה של מודז'ץ היא נגיעה במיתריה העדינים של עולם רוחני נאצל, דווקא משום כך יש מעין הוד קדומים במפגש הזה בין היכלה של חסידות שעשתה את דרכה מעבר לערפילי עשנה של אירופה היישר לתל אביב של פעם - היכן שהוטלה עוגן ספינתם הטרופה של שברי העולמות טמירים שעלו מן הגולה, לבין עולם התורה שהוקם בהינף ידו המנצחת של מרן הרב מפוניבז' זיע"א. כ"ק האדמו"ר שליט"א, דור שלישי לחצר מודז'ץ המשתקמת כאן בארץ, היה הינוקא שהובל על ידי אביו האדמו"ר זצוק"ל לעולם התורה, לעשות אוזן אפרכסת לעיונה של תורה. נצר לגאוני עולם של חסידות פולנית זו, ניטע בערוגות הבושם של תורת גאוני ליטא. שם בישיבה קטנה לצעירים שעל ידי ישיבת פוניבז' בבני ברק, עמל על התורה, שימש את ראשי הישיבה זצוק"ל ושתה בצמא את דבריהם.

ענוות חן של אצילות התורה נסוכה על פני כ"ק האדמו"ר שליט"א ויצוקה על שפתותיו. בתוך לוח זמנים עמוס לעייפה של קבלת קהל והרבצת תורה וחסידות, זכינו לשעה קלה של דברי זכרון מימים

פעם ישב הגה"צ רבי הירש פלאי באוטובוס. באחת התחנות עלתה אשה עם כלב גדול, והנהג אמר לה לשלם כרטיס גם עבור הכלב. האשה סירבה. התפתח ויכוח, ומהומה שלמה... המשגיח של ישיבת חברון, אמר לנהג בחיוך: "הכלב הזה פחות מגיל 5, ועל פחות מגיל 5 לא משלמים..."

הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על דמויות מדורות קודמים

"יֵיטְ שְׂכַמוּ לְסִבְל" (בראשית מ"ט, ט"ו)

עול תורה (כ"ז"י)

פנים ואופן לא אקלל אותך... מצלמות בראש אינן ברכה! אדם לא בא לעולם כדי לצלם. יש בעולם מספיק מצלמות... באנו לכאן כדי לעבוד, כדי לעמול!" עם כל מה שהבחור הוסיף לבכות ולהתחנן-הסטייפלר נותר בשלו! בשום פנים לא אברך אותך שיחזור לך הכח כבתחילה... זו קללה ולא ברכה!

אספר סיפור על בחור נוסף שבא למרן ראש הישיבה זצוק"ל וסיפר לו שיש לו בעיות בישיבה בה הוא לומד, והוא מבקש לעבור לישיבה אחרת. נענה ראש הישיבה והשיב לו: "יש לך בעיות? יש לך קשיים? דע לך שזה לכתחילה! כשלא הולך הכל חלק - זוכים לקנות תורה, כי תורה נקנית ביגיעה, ביסורים! רק בצורה כזאת אדם עולה וגדל בתורה". הוא הורה לו, הלכה למעשה, לא לעבור ישיבה.

הדור שלנו- כבר אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל- הוא דור מפונק. משום כך מעטים הם הזוכים לתורה. אנו גדלים בדור שהכל צריך ללכת כמו שרוצים וכל בעיה- ולו הקטנה ביותר- מוציאה אותנו מן הלימוד. בצורה כזאת- אי אפשר לגדול!

ישיבת "אורחות תורה" בתחילת דרכה היתה מעל מאפיה. היה קשה מאוד ללמוד שם. היו הרבה עשן וריח שהקשו על הלימוד. באנו למורינו, ראש הישיבה זצ"ל ושטחנו באוזניו את הקשיים. נענה ראש הישיבה ואמר, בהגברת קול: "וכי סבורים אתם שהבריאה השתנתה? מאז ומעולם כך היתה דרכה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה. אם הכל היה טוב- אי אפשר להצליח, כדי להצליח- חייבים שיהיו קשיים! תשמחו שאלו הם הקשיים שלכם... תורה בלי עמל ויגיעה, בלי השקעה ומסירות- לא הולכת!".

אני זוכר שפעם אחת התנהל ויכוח גדול בין רבי הירש פלאי לרבי חיים שאול קרליץ, זכר צדיקים לברכה, ויכוח שעד היום איני יודע מי הצודק בו, ואיני מתיימר להכניס את ראשי בין שני הרים גבוהים: רבי הירש אמר כך: כל דבר שלא משקיעים בו- נאבד מהר. דוגמא לכך מצאנו באדם הראשון: הוא הוכנס לגן עדן, מלאכי השרת היו צולים לו בשר, ומסננים לו יין, ולא היה חסר לו כלום. אולם הוא נטרד משם מהר מאוד! ולא סתם נטרד, אלא עם קללות שהשפיעו על כל האנושות. כל כך למה? כי הוא קיבל את גן עדן בקלות, הוא לא היה צריך לעמול עליו.

דוגמא נוספת שהביא רבי הירש זצ"ל היתה מלוחות ראשונים, שאותם קיבלו ישראל בקלות, ומשום כך אף אבדו אותן בקלות. גם כאן אנו סובלים מכך עד עצם היום הזה, ועלינו ללמוד תורה מתוך טרופ ומתוך שיעבוד.

רבי חיים שאול חלק עליו ואמר: וכי סבור אתה שהיה קל לו, לאדם הראשון? והרי הכתוב אומר (בראשית ב', ט"ו): 'ויקח ה' את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה', הקב"ה היה צריך לקחת אותו בדברים, ולשכנעו להיכנס לגן עדן, ומשום שאדם לא רצה בכך. וכי יש לנו מושגים על העמל של אדם הראשון? האם אתה רוצה שהוא יכין לעצמו את הבשר והיין וזה יקרא העמל? אדם הראשון חי כל כולו בעולם של עמל, שאין לנו מושגים עליו...

בכל מה שנוגע לאדם הראשון איני יודע. יש ויכוח בין שני גדולים. אבל במה שנוגע לנו - היסוד ברור ובודאי נכון: מה שבא לאדם בקלות- הוא מאבד מהר, שלא כמו מה שהגיע אליו על ידי טורח ויגיעה. זהו טבע הבריאה! מה שאדם קונה בעמל, ממשך ללוות אותו, ונשאר איתו לנצח.

היה פעם בחור כישירוני מאוד, בעל זכרון מופלא, שיכול היה לעבור על דף גמרא שלם בחמש דקות. לאחר מכן היה ניתן לערוך לו "מבחן סיכה" על כל מה שלמד. בוקר אחד, לאחר שהתעורר משנת הלילה, גילה לתדהמתו שאיבד את כל זה...

הוא רץ לכל הגדולים שיברכוהו, ויתנו לו עצות מה לעשות. כל אחד מהם אמר לו משהו אחר, כל אחד לפי דרכו ולפי שיטתו.

אבל תגובת הסטייפלר זצ"ל היתה שונה. הוא אמר לו: "אני בשום

כבר אמרו חז"ל (שבת קל ע"א), שכל מצוה שמסרו ישראל עצמם עליה, כגון עבודת כוכבים ומילה- עדין היא מוחזקת בידם, וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמם עליה- עדין היא מרופה בידם.

התומר דבורה נעלם!

שמעתי משני הורים של שני בחורים, שהיו רגילים להגיע לביתו של רבי הירש לעיתים קרובות. אחד מהם היה קרוב משפחה שלו. יום אחד, כשהגיעו לביתו, מצאוהו יושב ובוכה. הבחור, קרוב המשפחה, שאל אותו לסיבת הבכי, ורבי הירש השיב: "היתה גניבה בבית". הבחורים התפלאו. הבית היה מסודר, הכל עמד על מקומו, על איזה גניבה הוא מדבר?

הבחור הנ"ל פנה שוב לרבי הירש ואמר בבדיחותא: "כנראה חלמתם חלום... הרגענו! לא היתה גניבה. הכל נמצא במקומו!".

אך רבי הירש, שהיה נסער מאוד, טען בלהט: "היתה גניבה! גנבו לי את ה"תומר דבורה"! הוא לא נמצא במקומו הקבוע בארון הספרים"... אנחנו צוחקים מהסיפור הזה, ורבי הירש בוכה ממנו... כמה רחוקים אנו מן האמת.

רבי הירש לא מוצא את ה"תומר דבורה" במקום. הוא רוצה ללמוד בו, ואינו יכול... נורא נוראות! היתה גניבה בבית! הספר איננו, והוא יושב ובוכה! אלא מאי? במקרה הגרוע ביותר, אפשר לצאת לחנות ולקנות "תומר דבורה" חדש- הכל טוב ויפה, אבל בינתיים אין לו את הספר בו חשקה נפשו ללמוד! בינתיים- אין לו חיים...

זוהי בקשת החכמה, ייקור החכמה, ההערכה הגדולה לתורה, של אדם גדול.

חי למען הזולת

ואם בר' הירש עסקינו, צריך לדעת שלכל בית מדרש היו דברים שמאפיינים אותו באופן מיוחד. אין לאחד מעלה על רעהו. מינאי ומיניה יתקלס עליאה. המיוחד שהיה בישיבת סלבודקא, חברון, תחת הנהגתם של שני המשגיחים, רבי מאיר חדש ורבי הירש פאלי, היתה ההקפדה על הארת פנים ומידות טובות. שני המגיחים שמשו דוגמא חיה לתלמידים בהשקעה המיוחדת שלהם למען הזולת. איך לשמח אותו, איך לסייע בעדו, איך לרומם אותו. החיים שלהם היו הפקר למען הבחורים בישיבה. הבית של רבי מאיר היה פתוח יומם ולילה. הפקר גמור. תלמידים נכנסו, אכלו ושתו בו כאות נפשם, בכל שעה. הוא אף נתן את מפתחות הבית לבחורים. לא היו לו חיים פרטיים.

כשרבי הירש נפטר באתי לניחום אבלים. הקריאו שם מכתב שיהודי שלח בפקס, ובו הוא מבקש למחות מחאה, וכך כתב: "הפליגו בשבחו של רבי הירש זצ"ל עד כמה היה מקרב את כל אלו שהכיר, והיה מפקיר את עצמו למען הבחורים שבישיבה. ואני מבקש למחות! וכי רבי הירש קירב רק את הקרובים אליו? וכי הפקיר את עצמו רק לבחורי הישיבה? אני שכבתי ב'הדסה', רבי הירש לא הכיר אותי וכשראה שאני נמצא בצרה- אי אפשר לתאר במילים, כמה הוא מסר את עצמו למעני. הרגשתי שהוא לא חי בשביל עצמו, אלא בשבילי ובשביל אחרים..."

להלן אחד הסיפורים שסיפרו עליו בישיבת חברון. קשה לדעת את האמת אם היה או לא היה. אבל בדרך כלל לסיפורים שיצאו משם

היה 'בית יד':

פעם ישב רבי הירש באוטובוס, באחד הספסלים האחוריים. באחת התחנות עלתה אשה לא דתיה עם כלב גדול, והנהג אמר לה לשלם כרטיס גם עבור הכלב. האישה סירבה. התפתח ויכוח, הטונים עלו, והתפתחה מהומה שלימה...

המשגיח של ישיבת חברון לא התבייש... הוא פסע מסוף האוטובוס עד הנהג, ואמר לו בחיך: "הכלב הזה פחות מגיל חמש, ועל פחות מגיל חמש לא משלמים כרטיס..."

ברגע אחד נרגעו הרוחות... הנהג חיך, האישה חייכה, הויכוח הסתיים, והאוטובוס המשיך לדרך... מה תאמרו? בושות! ביזיונות! לא, כבוד התורה! כל אלו לא מעניינים את רבי הירש! מה שמעניין אותו הוא להגיד מילה טובה אחת, ולהשכיך שלום בין אדם לחברו.

מידות טובות- שורש הגידול

אני זוכר עדיין 'ועד' שמסר לנו רבי הירש:

הוא הביא את החסיד יעב"ץ ששואל שאלה: אצלנו מסמלת רחל, בתו של כלבא שבוע, את הסמל לאהבת תורה. היא העדיפה לוותר על כל העושר של בית אביה ובלבד שתוכל להינשא לעקיבא, רועה הצאן. לכאורה צריך להבין, מה ראתה לשטות זו? הרי היא לפום מעלותיה- יכלה לקבל את הבחור הטוב ביותר של עולם הישיבות, בפרט שאביה הוא אחד משלושת העשירים הגדולים ביותר בירושלים. מדוע היא לוקחת רועה צאן, שאך לפני זמן מועט אמר: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור?"

הוא ביאר: עקיבא- עוד בטרם הפך להיות רבי עקיבא- היה מעולה במידות. כשיש מידות טובות- יחד עם רצון אמיתי להשקיע בלימוד התורה. כפי שרחל אבחנה שהרצון הזה קיים אצלו- אין ספק שהוא יעלה ויתעלה מעל כולם. הבסיס להצלחה בלימוד הן המידות הטובות. כשיש מידות טובות יש קרקע פוריה להצמיח פרות משובחים, ועל ידי עמל ויגיעה על עשרים וארבע שנות לימוד הוא יגיע אל הפיסגה.

לראות בכאב ובצרת הזולת

כשאחי יוסף מבחינים שהעניינים במצרים מתחילים להסתבך, הם אומרים איש אל אליו (בראשית מב, כא): "אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת". שואל הרמב"ן: מדוע לא תולים את הסיבה לצרות הבאות עליהם, בעצם העבירה שעשו- בגלל המכירה שמכרו אותנו? הוא מתרץ דבר מזעזע, קשה לי להירגע ממנו, וזה לשונו: "חשבו להם האכזריות לעונש גדול יותר מן המכירה, כי היה אחיהם בשרם מתחנן ומתנפל לפניהם ולא ירחמו!"

נורא ואיום! הם מכרו את אחיהם לישמעאלים, קרעו אותו מאביהם, אבל כל זה לא גרוע כמו "אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו". פגם במידות- שלא להאזין לתחננוני אח שמתחנן על נפשו- הוא הדבר הגרוע מכל.

כי הבסיס לגדלות הוא במידות הטובות, אל לו לאדם לחיות רק לעצמו. עליו להיות נושא בעול עם אחיו. להרגיש את צרכיו, מועקותיו, ולפעול למענו.

הסבירו לרבינו שכאן אין צריך לנפות הקמה כי מוכרח להיות מאוד מאוד נקי מדיני הממשלה, ולהתקין נפה גדולה צריך \$30,000. אבל רבינו אמר: 'איני יכול לתת הכשר אם לא מנפים את הקמה. תביאו מעט קמה וננפה אותו עכשיו והביאו קמה וניפוהו, והנה אך התחילו לנפות, מיד מצאו בו זבוב קטן!!

מהליכותיו המופלאים של כ"ק מרן גאב"ד מעלבארן הג"ר אברהם צבי הלוי בעק זצוקללה"ה

"וַיְהִי לְמַס-עֶבֶד" (בראשית מ"ט, ט"ו)

לפסוק להם הוראות של תורה וסדרי עבודתו (ה"י)

ידועים ומפורסמים היו כשרונותיו הברוכים של רבינו זצוק"ל שלבד ממעלותיו הגדולים והנוראים ברוחניות, גם היה איש חכם נבון וחכם ובקי בהמון עניינים גשמיים והיה איש האשכולות והיה יכול לעשות כמעט כל דבר.

והנה כמה דוגמאות, רבינו זצוק"ל היה בעל מנגן טוב, רבינו ידע לנגן על כינור היטב, לבנות בידיו כל מיני חפצים וכלים שיעמדו לעזרתו בקודש בכל סדרי חייו, כמו כן היה בקי בעריכת חשבונות קשים ומורכבים, כגון חשבונות של תקופות וקידוש החודש שמצריכים הרבה סבלנות של חישוב חלקים וחלקי חלקים בכדי להגיע לשורש הדברים הנכון. ואפילו בדברים פשוטים היה רבינו זצוק"ל מומחה ורגיל, כגון לעשות נרות לשב"ק או לטוות חוטי ציצית, דיו לכתובת סת"ם ובדיקת שעטנז וכו' וכו'.

לכן באמת היה רבינו זצוק"ל הראוי להיות ממנהיגי ישראל, שכיון שאמרו חז"ל שמנהיג ישראל צריך להלך לפי רוחו של כל אחד ואחד, לכן צריך הוא לדעת הרבה מיני מקצועות ומומחיות בהרבה עניינים בכדי שבאמת יוכל לירד ולהבין כל צרכי עמך המרובים, ולהבין לליבם וליעצם על נכון בכל ענין.

ובכן הנה לפניכם ליקוט של כמה וכמה סיפורים שבהם ראו בחוש את מומחיותו של רבינו זצוק"ל בעניינים שונים.

"כשהגיע רבינו זצוק"ל לביקורו הראשון במעלבארן לתקופת 'פראבע' כנהוג, שאז בודק הרב החדש את כל ענייני הקהילה ודורש לפני עם ה' במקהלות לראות אם יאותו מדבריו ויקבלוהו עליהם למורה דרך ה'.

ובכן בבוא רבינו למעלבארן, הלך רבינו לבדוק את כל התנהלות הקהילה ומוסדותיה. כשהגיע לבית האופה (בעקערי) שתחת השגחת הקהילה, בדק רבינו היטב את מקום טחינת הקמה ועבודת הלישה והכנת המאפים וכו', כל סדר הכנת הלחמים והעוגות עד מקום האפייה לפרטי פרטים.

והנה בהיותו בטחינת הקמה, הסבירו לרבינו שכאן מוכרח להיות מאוד מאוד נקי מדיני הממשלה שחוששת לבריאות האוכל, ולכן אין צריך לנפות הקמה משום נקיון המקום ושמירתו בקפדנות.

אבל רבינו זצוק"ל אמר, 'אם אני נותן הכשר, איני יכול לתת הכשר אם לא מנפים את הקמה בנפה כדבעי וכמו שנהגו אבותינו ואמותינו מימות עולם!'. כמובן שבעלי המקום טעמנו שאי אפשר להוציא הוצאה גדולה כזו, כדי להתקין נפה גדולה לכל הקמה שם, הוצרכו בערך סך \$30,000 ואינם יכולים לעמוד בהוצאה גדולה זו.

אמר להם רבינו, 'בואו ונעשה בחינה לראות אם צריך נפה או לא! תביאו נא מעט קמה וננפה אותו עכשיו כאן בשעת מעשה בנפה קטנה, ונראה אם צריכים הקמה לניפוי או לא!'.
ועשו כמצוותו והביאו קצת קמה וניפוהו בנפה קטנה. והנה אך התחילו לנפות, מיד מצאו בה זבוב קטן!!

וכשראו אנשי הקהילה דבר זה, לא היה להם ברירה אלא להסכים עם רבינו, אבל ביקשו לנסות עוד פעם אם יהא עוד זבוב. אבל רבינו זצוק"ל מנעם מזה באומרו שאם ימצאו עוד זבוב או שרץ אחר, אזי כבר יכנסו לשאלה של קמה בחזקת איסור ואין זה כדאי... והוסיף רבינו זצוק"ל ואמר, שבטח מן השמים הכניסו זבוב שם, כדי שיהיה לו סייעתא דשמיא להעמיד הכשרות על תילו.

בעיר הנופש 'טשעלס' שלייד מעלבארן בנה ר' ישראל הערצאג ע"ה מקוה טהרה לכבודו של רבינו כדי שלא להטריח את רבינו לילך בכל יום כשהיה שוהה שם לנופש להמקוה שבתוך העיר וגם לאנשי הקהילה שיש להם בתים שם ונוסעים לשהות שם בימות הקיץ וכדומה. ומקוה זו נעשה בהשגחת רבינו זצוק"ל ועמד תחת פיקוחו. בתקופה האחרונה כבר לא נסע רבינו לשם, מפני בריאותו. והנה באחד הימים ביקש רבינו לנסוע לשם בכדי לבדוק את כשרות המקוה. השומעים לא הבינו מה שרבינו רוצה להטריח עצמו ולנסוע עתה לטשעלס, ומה יום מיומיום.

אבל רבינו זצוק"ל השיב בכבוד ראש ובנשיאת העול, שכיון שהמקוה נמצא תחת אחריות כשרותו והטובלים שם סומכים עצמם שהוא משגיח ויודע הנעשה שמה, על כן מוטל עליו לבדוק את כשרות המקוה מפעם לפעם. וכך הוזה שנסע נסיעה של משך חצי שעה לשם בתשישות כוחו ובמסירות נפש לקיים מצוותו ולראות אם הכל מתנהל כשורה.

גודל דאגתו ושמירתו על הקהילה בשליטה ובאחריות גדולה. למדתי כמה וכמה פעמים כשהייתי בבית אאמו"ר רבינו זצוק"ל והוא היה מעיר אותי לפעמים באמצע הלילה בשעה 2 או אח"כ, ומבקש ממני להתלוות עמו עכשיו לבית המטבחים! (כנראה הקפיד שלא לילך יחידי בלילה כדין תלמיד חכם שאסור בזה) וכך היינו הולכים באמצע הלילה והיה רבינו זצוק"ל נכנס ובודק אם הכל מתנהג כראוי לפי דרישותיו והדרכותיו בהלכה, והיה נראה בחוש את דאגתו ואחריותו הגדולה שלקח על כתפו ברוב מסירות ואחריות".

(מפי הרה"צ אב"ד מאדא שליט"א בן רבינו)

"דקדוקו של רבינו זצוק"ל בכל הליכותיו היו לשם דבר, ובעצם חלק גדול מחינוכו אותנו לא היה על ידי הוראותיו למעשה, אלא על ידי דוגמא האישית שהיה עומד לנגדנו צורה של יהודי שירא וחרד ח"ו מלעבור על קוצו של יוד באיזה חשש של הלכה אחת.

ופעם אחת אציין ענין שאינו יכול למוש מזכרוני, היה זה כשהגיע רבינו זצוק"ל לכהן ברבנות במעלבארן, והנה בתפילת שחרית הראשון במעלבארן, הוציא רבינו מכיסו "קאמפאס" (מצפן) ובדק לאיזה צד צריכים להתפלל במעלבארן, שהרי זו פעם הראשונה שנעמד להתפלל כאן! וכך הלך ודקדק בכל דבר הלכה בכל פרט ופרט, וזה היה עבורי חינוך לחיי יראת שמים!".

(מתוך העלון 'עידון ויגידון' פרשת מקץ-תשע"ט)

סוף המעשה היה, שהסכימו לעשות נפה לקמח בחנות, אבל רבינו זצוק"ל לא רצה שיפסידו כסף בגלל הוראתו, עמד והכין להם ברוב כשרון וחכמה, מכונה מיוחדת שהתקינה רבינו בעצמו והיא ניפתה את הקמח כשההוצאה על מכונה זו הייתה בערך \$3,000 במקום \$30,000 שהיה מחיר של נפה רגילה לחנויות!!!

עוד מעשה נפלא יש מביקורו הראשון של רבינו זצוק"ל במעלבארן, היה זה בעת שהלך לבדוק את כשרות והנהגת המקוה טהרה בעיר. רבינו זצוק"ל אמר למלווי שהמקוה מהודר בתכלית ההידור ושהוא נהנה מאד מסדר בנייתו וכשרותו על פי כל החומרות הנהוגות בתפוצות ישראל ושיבח את ראשי הקהילה על ענייני הדת המתוקנים בה ועל צרכי הקהילה שמתאימים לציבור יראי ה'. באמצע בדיקתו את הצינורות המחברים בין בורות המים השונים, נעצר ליד איזה צינור ושם בדק העניין לעומק כמה מינוט אבל רק אמר שהכל מתנהל ב"ה כשורה וכדין.

למחרת הגיע הבעדער של המקוה לסדר המקוה ולחממו וכו', ופתאום הבחין שבאחד מן החיבורים בצינורות המים יש איזה שינוי באופן עמידתם וחיבורם! ותמה מי היה כאן לטפל בזה בלא רשות! עד שנתברר אח"כ, שרבינו זצוק"ל ראה את החיבור וראה צורך לתקנו על מכוננו באופן יותר מועיל ויותר מהודר. אבל רבינו עשה החשבון שח"ו לא יצא לעז וכדומה על המקוה ולכן עדיף לעשות הענין בהצנע. לכן הלך לבדו וקנה את החלקים שצריך ובא אח"כ שהיה המקוה ריקן וישב ותיקן את הענין בעצמו!".

(מפי הרה"ח ר' מרדכי גאלדבערגער הי"ו משגיח המקוה)

לקראת חג הפסח בשנה הראשונה של כהונת רבינו זצוק"ל במעלבארן, רצה רבינו מאוד לאפות מצות בחבורה בערב יו"ט כנהוג במקהלות החסידיים לאפות מצות מצוה בערב חג הפסח. רבינו עמד ולימד את אנשי הקהילה המלאכות השונות של אפיית המצות. והיו באים לבהמ"ד והוא היה מביא בכל יום עיסה אל השולחן, ועמד ולימד דעת את כל המלאכות, חלק לימד אותם איך לערבב העיסה כראוי, וחלק לימד אותם איך לגלגל העיסה כתיקונה, ועוד לימד כמה אנשים את כל ענין האפייה וההוצאה מהתנור, וכו'.

וכך נתאפשר שבערב פסח היו כולם מלומדים ומנוסים להצלחת אפיית המצות בחבורה בערב פסח, והיה זה אז לחידוש ולפלא שרבינו ידע את כל המלאכות וסודותיהם והדרך לעשותם באופן מוצלח, וב"ה זכה להעמיד מאפיית מצות יפה ומהודרת שאפו בה בכל שנה בערבי פסחים כל בני הקהילה את מצותיהם לליל הסדר.

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א

אנחנו מדברים על דמויות מהדור הקודם. כל כך חבל שנפרדנו מהם. זה היה דור שחי אחרת וגדל אחרת, וכך הגיע לדרגות אחרות. שומה עלינו לזכור כיצד, ועם מה, הגיעו גדולי התורה לרום מעלתם: עם עמל ויגיעה, עם לימוד מוסר, לב טוב ומידות טובות! כפי שאמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, שהבאנו לעיל, מעלת הדורות

הראשונים הייתה שהם השקיעו יותר! פעם פנה אדם ושאל את הרב שך איך נהיים אדם גדול? נענה והשיב לו" יש לכך רצפט פשוט: משקיעים. ככל שמשקיעים יותר - כן גם מקבלים יותר".

(מתוך הספר - דורש טוב חנוכה)

קשר חזק ואמיץ שרר בין רבינו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, למרן ה'חזון איש' זצ"ל, ובשל כך זכה לשמוע לא אחת גילויים מפליאים מפי קודשיו. באחת הפעמים אמר לו ה'חזון איש' ביטוי מבהיל: "מיום שמלאו לי שמונה עשרה שנה למדתי תורה מתוך יסורים עצומים..."

מאוצרותיו הנפלאים של מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"יחי יעקב" (מ"ז, כ"ה)

צרות ורדיפות, ואף אותן שנים נחשבות בחז"ל כחיים בלא בצער ובלא יצר הרע.

והנה, די לעלעל מעט בפסוקי התורה בכדי להיווכח כמה קשים היו ימי שנות חייו של יעקב אבינו, אין צורך להעמיק בדברים כדי להבחין ששנותיו לא היו שנים טובות בלשון המעטה; כבר מבטן אמו נלחם מלחמות נצחיות עם עשו, מאוחר יותר נאלץ לברוח ממנו לחרן ולהתמודד עם לבן הארמי רמאויותיו וגנבותיו. במשך עשרים שנה סבל ממנו צרות צרורות: "הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנת מעיני" (בראשית לא, מ). כשסוף-סוף הוא יצא מבית לבן, לבן רדף אחריו להורגו. כשניצל ממנו בחסדי שמים בא עשו עם ארבע מאות איש וחפץ להורגו. ניצל מעשו באו עליו צרת דינה, מיתת רחל, מכירת יוסף, צרת שמעון וצרת בנימין (ראה תנחומא מקץ סי' י).

אם כן, שואל הרב וואזנר, הרי רוב ימיו של יעקב היו עמוסים בקשיים וצרות, נטולי שקט ושלווה, כיצד ניתן לומר שחייו היו חיים בלא צער ובלא יצר הרע?

אלא הסביר הרב וואזנר, שלדעתו זו היא בדיוק שאלת ה'תנא דבי אליהו'; כיצד יעקב אבינו זכה לחיים שמחים ומאושרים למרות סאת היסורים והצרות שעברו עליו? כיצד מסוגל בן אנוש שמתמודד עם כל כך הרבה קשיים ונסיגות להעביר את ימי חייו בלא צער? והתשובה היא, שברור הדבר שבגלל שהיה ספון באוהלה של תורה מילדותו ועד זקנותו, ואת כל סיפוקו ושמחתו שאב מהתורה הקדושה, וכך הצליח לעמוד בכל זה. הרי ששקיעותו בתורה היא זו שגרמה לכך שלא יחוש בצער וביצר הרע שבא לטורדו בימיו הרעים.

רבינו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', ציטט את לשון חז"ל המופלא מתוך הספר הקדוש 'תנא דבי אליהו' (פרשה ו):

"מפני מה זכה יעקב אבינו לחיים שלא בצער ושלא ביצר הרע, בעולם הזה - ממה שעתיד לצדיקים לעתיד לבוא?" מפני שהיה בבית המדרש מקטנותו ועד זקנותו, בקי במקרא ובמשנה במדרש ובהלכות ובאגדות, שנאמר (בראשית כה, כז): 'ויעקב איש תם יושב אוהלים'..." לכאורה מאמר זה מעורר פליאה, וכי איזו תקופה מחיי יעקב היתה בלא צער? הלוא יעקב עצמו אמר לפרעה (בראשית מז, ט): "מעט ורעים היו ימי שני חיי?"

אכן מהמשך דברי ה'תנא דבי אליהו' היה ניתן להבין שמדובר על השבע עשרה שנים האחרונות שהיה במצרים, שבאותן השנים זכה לשבת במנוחה ובשלווה, כשבנו אהובו יוסף סמוך לו מכלכלו ודואג לכל מחסורו, כפי שנאמר שם:

"כיון שבא יעקב [מבית לבן] ונמכר יוסף, היה בוכה ומתאבל עליו עשרים ושנים שנה, שנאמר 'ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו' (בראשית לו, לה). וכי על יוסף בכה? אלא, אמר שמא נתחייבתי שנשאתי שתי אחיות, או שמא נהניתי מממונו של לבן, או שמא נהניתי מממונה של שכם, ובטלה ברית שכרת לי הקדוש ברוך הוא. "מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא, ונתן [לו] הקדוש ברוך הוא שבע עשרה שנה סמוך לזקנותו טובה. מכאן אמרו, כל שהשיגתו שנה אחת טובה סמוך לזקנותו, סימן יפה לו, וכל שהשיגתו שנה אחת רעה סמוך לזקנותו, סימן רע לו. יעקב אבינו היה בטובה לשבע עשרה שנה, והעלה עליו הקדוש ברוך הוא כאילו כל ימיו בטובה".

אולם מרן הרב וואזנר טען בתוקף שישנן ראיות ברורות לכך שדברי ה'תנא דבי אליהו' מתייחסים גם לתקופות הקשות של יעקב אבינו, בהן היה שרוי מלופף ביסוריו וצרותיו, ולמרות כן על תקופה זו אמרו חז"ל: "מפני מה זכה יעקב לחיים שלא בצער ושלא ביצר הרע".

דבר זה, היה מחוור ונהיר להרב וואזנר בצורה מוחלטת. ושנים לאחר מכן כאשר פנה אליו אברך שההדיר מחדש את הספר 'תנא דבי אליהו', וראה את דברי הרב וואזנר, שלח לשואלו כיצד יתכן לומר פשט כזה בדברי ה'תנא דבי אליהו'? דחה הרב וואזנר את דבריו והחזיק בדעתו בכל עוז, שודאי הכוונה היא גם לשנים בהן סבל יעקב

למישרין! "אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותינו", כאילו לא מתנהלת כעת מערכת קודש! אין מלחמת חרמה בחוץ!
החיים האמיתיים שלו הסתכמו כאן, מול הסטנדר, בד' אמות של תורה!

אספר לכם סיפור אמיתי. הכרתי בירושלים יהודי תלמיד חכם עצום צנוע ומעלי, מנקיי הדעת שבירושלים, הגאון רבי **שלום רבינוביץ** זצ"ל. הוא היה שקדן ובקי גדול במכמני התורה, אך מעולם לא רצה להתעטר בכתרה של תורה בשום משרה כל שהיא, ישב בקרן זוית ולמד תורה לשמה. הוא חיבר חיבור נפלא בשם 'שאלת שלום', בו נוכחים מעט בהיקף ובגדלות שזכה להם.

בהלוויית מרן עמוד ההוראה **הגרש"ז אויערבאך** זצ"ל, כבר היה רבי שלום חולה ומיוסר, וקשתה עליו ההליכה. עקב כך, ביקש מבעלי אחת המכוניות שהשתתפו בהלוויה, אם יואיל בטובו לתת לו לשבת בתוכה. במכונית ישב גם אחד מחשובי הדיינים בבני ברק, והשניים שקעו בשיחה תורנית, כאשר הדיין מוצא את רבי שלום מלא וגדוש בתורה בחריפות ובקיאיות.

בתוך הדברים, התעניין הלה אצל רבי שלום: "היכן הנכם משמשים כר"מ או כראש ישיבה?" ענה לו רבי שלום בפשטות אופיינית: "מיום עומדי על דעתי ועד היום הזה, הנני נמנה על יושבי בית המדרש בישיבת 'עץ חיים', ואינני נושא על שכמי שום משרה". הלה התפעל מאוד מצניעותו של היושב לפניו, אשר כצניעותם של חכמי ירושלים אינם מחזיקים טובה לעצמם, וקשר עמו קשרי ידידות עזים, ואף בא לבקר מספר פעמים בימי חוליו לשוחח עימו בדברי תורה.

ביום מן הימים התלויתי פעם לאמי הצדקנית ע"ה כשהוצרכה לבוא לטיפול אצל ד"ר ליפו, רופא נודע ובעל שם במומחיותו הרבה לטיפול בכלי הדם. אנשים היו באים אליו כשרחמנא ליצלן פסקו את דינם לכרות את רגלם, שם היו מחכים מטופלים רבים. כשבאנו היה תור ארוך של כארבעים איש שחיכו בשביל טיפול של חמש דקות. בידי המבורכות הצליח להציל רגליים של המוני אנשים.

בחדר ההמתנה ישב רבי שלום רבינוביץ, שהיה למוד סבל, היו לו רגליים נפוחות כאובות ומיוסרות. שמעתי אותו מתאנח באנחות קורעות לב מידי פעם. ניגשתי אליו ואמרתי לו: "רבי שלום אולי נשוחח מעט בדברי תורה". והוא נענה בחיוב להצעה.

והנה, הלא יאומן קרה. מיד כאשר התחלנו לשוחח בדברי תורה, מיד וללא השתהות הוא התלהט וחיך חיוך רחב, והחל להשמיע חידושים וחידודים נפלאים, פיו הפיקו מרגליות. בבקיאיותו הגדולה בהלכות ובאגדות, הוא חרו דברי הלכה ודברי דרוש ומדרש עם גמרות שונות, והיו הדברים שמחים וערבים. וכך שוחח בדברי תורה עם כל היסורים והכאבים עד הגיע תורו.

קהל הממתנים היו מגוון רחב של אנשים, חלקם רחוקים משמירת התורה והמצוות. זכורני כיצד עמדו משתוממים מול המחזה המדהים. כיצד התורה מסוגלת להשכיח מהאדם את כל מועקותיו וצרותיו, ולהפיח רוח של חיים ושל שמחה גם במדוכא ביסורים!

(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

אין ספק בכך, אומר הרב וואזנר, שלפי מבחן הצרות שהתמודד עימן היו לו ליעקב אבינו חיי צער, אבל כיצד ברח מהצרות? 'ויט שכמו לסבול' - עולה של תורה'. הוא הגה בתורה יומם ולילה, ללא הפוגה, ללא תנומה, קנה בקיאיות במדרש במקרא ובמשנה, וכך הפכו חיי מחיי צער וחיי סבל, לחיי שמחה ואושר, מלאי סיפוק והנאה. חיים בלא צער ובלא יצר הרע כפשוטו!

מרן ראש הישיבה **הגרא"מ שך** זצ"ל, היה מתאר במתיקות את דברי חז"ל (במדרש ב"ר סח, יא) שאמרו שיעקב אבינו אמר תהלים בלילות, כששמר על צאנו של לבן: "ברור שלא היה זה אמירת תהילים גרידא, אלא הרבה יותר עמוק מזה. כמה חידושים חידש יעקב על מזמורי התהלים הללו... כמה תילי-תילים של הלכות נוספו לו בשעה זו ששמר על הצאן... הוא אמנם נצרך לעבוד אצל לבן כדי לזכות בנשותיו - אך עובדה זו לא ניתקה אותו מהתורה. הוא אמר את התהילים עם כל העומק, עם כל הסודות והלמדנות שטמונים בהם". חז"ל מלמדים אותנו בכך, מהו המתכון הבטוח לעבור את חיי העולם הזה בלא צער ויסורים, יטמין עצמו בתורה! "משפטי ה' ישרים משמחי לב", שמחת התורה בכוחה להשכיח מהאדם את הצרות והיסורים שאופפים אותו. על ידי דבקות אמיתית בתורה, בכל המצבים ובכל האופנים, החיים נהפכים לחיים בלא צער ובלא יצר הרע.

קשר חזק ואמיץ שרר בין רבינו מרן הגאון רבי **שמואל הלוי וואזנר** זצ"ל, למרן **ה'חזון איש'** זצ"ל, ובשל כך זכה לשמוע לא אחת גילויים מפליאים מפי קודשו. באחת הפעמים אמר לו ה'חזון איש' ביטוי מבהיל: "מיום שמלאו לי שמונה עשרה שנה למדתי תורה מתוך יסורים עצומים...".

ה'חזון איש' עצמו כתב כך לאחד מידידיו: "בהיותי שבור ורצון כל הימים ולא זכיתי לשום עונג מתענוגי החיים, נוסף לכאב הגוף ושברתו כל הימים. העונג היחידי הוא לי לעשות רצון קוני, ואין לי צער יותר גמור מכישלון בעוון". (אגרות חזון איש חלק א, קנג).

מאידך גיסא, אמר הרב וואזנר, למרות זאת תמיד הוא הקרין שמחת חיים עצומה, מין אושר עילאי ובלתי מוסבר. אין זה אלא מפאת שהטמין את עצמו בתורה שהשכיחה ממנו את צרותיו הקשות מנשא; חולי, עקרות ויסורים שונים.

בזמן לימודי בישיבת פוניבז', התנהלה על ידי היהדות החרדית מערכה קשה למען קדושת ישראל. מרן ראש הישיבה **הגרא"מ שך** זצ"ל עמד בראש המערכה וניהל מלחמת חרמה בעוז ובגאון כנגד פורצי גדר. כדרכו הוא נטל על כתפיו את מלוא האחריות, ומטבע הדברים ספג את מרבית החיצים.

בעיצומה של המערכה, כשהיה נדמה לכולם שהמערכה מסתיימת בחוסר הצלחה, זכורני כיצד מרן זצ"ל נכנס להיכל הישיבה, ואני שישבתי בסדרים בצידו הימני של ההיכל סמוך למקומו, השתוממתי לראות כיצד נכנס לבית המדרש ומתרפק בכזו חביבות על הגמרא. הוא אמר בהתרגשות: "אה! ממש גן עדן!... א'מחיה! אה! ממש גן עדן!...".

הרב שך החל ללמוד בחשק ובהתלהבות כאילו הכל מתנהל

בעת שחגגו יובל שנים להקמת ה'כולל' וליסוד סקווירא, הוזמנתי להיות אורח הכבוד. במעמד המרגש אמרתי: "דעו לכם, האדמו"ר צפה מראש אלו ניסיונות קשים יעמדו בפני יהודי ארצות הברית. הוא אמר לי: "בחור בא להפרד ממני ביום שישי בצהרים, לפני שנסע לשבת הביתה, לויליאמסבורג. הוא הגיע בחזרה במוצאי שבת, ואני רואה עליו שזה כבר לא זה..."

מאוצרותיו של הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א

"יששכר, חמור גרם... וַיֵּט שְׂכָמוֹ לְסֶבֶל" (מ"ט י"ד, ט"ז)

עול תורה (כ"ג"י)

כשהייתי בארצות הברית חיפשתי רב שאוכל להיות בסמיכות אליו, כדי לקיים מאמר חז"ל (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב!", מצאתי שני אדמו"רים, אחד מהם הוא האדמו"ר מסקווירא זצ"ל, שהיה כולו קודש לתורה, עבודת ה' ויראת שמים.

בשנת תשי"ז קנה האדמו"ר שטח אדמה גדול במקום מרוחק, הביא איתו לשם עוד קומץ קטן של בעלי-בתים, וכך הקים את שיכון סקווירא. היום יש שם, בין השאר, בית כנסת ובו אלפי מקומות, ועדיין אין המקום מספיק לכל המתפללים, כן ירבו.

הדבר ראשון שהוא פתח היה כולל אברכים. באותה תקופה, כמעט לא הכירו בארצות הברית את המושג "אברך", שלומד תורה כל היום. מרבית היהודים שומרי המצוות הלכו לעבוד, ולמדו - או לא למדו - שיעורים קבועים. האדמו"ר ידע, שלימוד התורה הוא הבסיס לכל קיום היהדות. חשבתי לעצמי, שהאדמו"ר עשה כמעשה יעקב אבינו, אשר לפני ירידתו למצרים שלח את יהודה לפניו אל יוסף "להורות לפניו גושנה" (בראשית מו, כח), כפי שפרש רש"י: "להורות לפניו - לתקן לו בית תלמוד, שמשם תצא הוראה".

בעת שחגגו יובל שנים להקמת ה'כולל' וליסוד סקווירא, הוזמנתי להיות אורח הכבוד. בתוך הדברים שנשאתי במעמד המרגש אמרתי: "דעו לכם, האדמו"ר צפה מראש אלו ניסיונות קשים יעמדו בפני יהודי ארצות הברית במשך חמישים השנים הבאות. כדי שיהיה כח לציבור הנמצא כיום בארצות הברית, ובפרט בניו יורק, צריך להקים כולל לאברכים שישבו וילמדו ויפיצו את האור בלבנות שאר בני העם העמלים לפרנסתם.

בתחילה לא כולם הבינו את הצורך הזה, ורק לאחר זמן היה ברור, שבלי 'כולל' ובלי אברכים אין קיום. כך בדיוק קרה גם במצרים: אם יעקב אבינו לא היה שולח את יהודה להקים "בית התלמוד", כל היהודים שהיו משועבדים במצרים, לא היו מחזיקים מעמד. הם היו נופלים לעמקם של שערי הטומאה.

...האדמו"ר אמר לי: "בחור בא להפרד ממני ביום שישי בצהרים, לפני שנסע לשבת הביתה, לויליאמסבורג. הוא הגיע בחזרה במוצאי

שבת, וניגש אלי לתת לי שלום, ואני רואה עליו שזה כבר לא זה... אחרי שבת בויליאמסבורג הוא הפך למישהו אחר".

ראוי לציין כי ויליאמסבורג נראית די דומה למאה שערים, היא מלאה באנשים שומרי תורה ומצוות, לבושים בלבוש יהודי אמיתי. אבל בכל אופן הרחוב האמריקאי משפיע לרעה.

פעמיים בשנה היה האדמו"ר מגיע לויליאמסבורג - פעם אחת אחרי החגים, ופעם אחת אחרי פסח, כדי לחזק את הציבור. בעת ששהיתי שם, שאלתי אותו האם כדאי שגם אני אסע איתו לשבת. התשובה שלו היתה: "אם הייתי יכול, גם אני לא הייתי נוסע!".

אף הוא, שהיה חזק כל כך באמונתו וביראתו, חשש מפני הטומאה של ניו-יורק.

כאשר הטומאה ממלאת את אויר העולם, רק התורה מסוגלת לטהר אותו. לכן שלח יעקב אבינו את יהודה להקים כולל בגושן. ובזכות זה היה ליהודים המשועבדים במצרים כלי לצאת מן הטומאה, והם זכו להיגאל ולקבל את התורה. אילו היו האנשים יודעים אילו עוצמות הם מקבלים כשאברכים יושבים ולומדים בכולל כלשהו, לבם היה מלא תודה...

רמ"ח מצוות מחיות רמ"ח איברים

כידוע, יש לנו רמ"ח איברים ושס"ה גידים. כל איבר וכל גיד הינם כנגד מצוה מסוימת, והם מקבלים את חיותם מהמצוה הזאת.

מקיימים, מחיות גם את הנשים. והמצוות שהנשים מקימות, נותנות חיות לגברים.

ומה לגבי מצוות שאפשר לקיימן רק בזמן בית המקדש? על כך נאמר (הושע יד, ג): "ונשלמה פרים שפתינו" - במקום הקרבת פר הקרבן, אנחנו לומדים בפינו את ההלכות הקשורות להקרבת הקרבן.

נמצא, שאברך כולל שלומד קדשים, כאילו מקריב קרבנות. את מסכת קדשים אי אפשר לקיים בזמן הזה, אבל הוא לומד בעיון את המסכתות זבחים ומנחות, ואת כל עניני הקרבנות, ואז נחשב לו כאילו קיים את המצוות האמורות בהן. אמור מעתה, אותם אנשים שאינם לומדים את המסכתות הללו, אבל מחזקים את ידיהם של אברכי הכולל - נחשב להם כאילו למדו, וממילא יש חיות לאבריהם. כבר אמרתי דעתי על עשירים, שנותנים אלף דולר לכולל או אפילו אלפים, ומרגישים כאילו חייבים להם אינסוף הכרת הטוב... הם לא מבינים, שהאמת היא שהאברך מחזיק אותם. האברכים שלומדים קדשים, נותנים לעשיר את הזכות כאילו קיים את המצוות החלות רק בזמן שבית המקדש כיום. נמצא כי האברך עושה לעשיר טיפול מונע, שלא יחלה פתאום, חלילה, שלא יחלשו איבריו ולא יפגעו. ובזכות זאת העשיר זוכה להצלחה, רפואה ואריכות ימים. נמצא שהארון נושא את נושאו. כך נאמר (ירמיהו ל"ג, כ"ה): "אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמת" כל העולם נברא בשביל התורה, ורק התורה היא שמחזיקה את העולם כולו.

(מתוך הספר 'אריה שאג - חנוכה')

ידידי רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר שכאשר היו באים אל האדמו"ר ה"שר שלום" מבעלזא זצ"ל לבקש ברכה על חולה, הוא היה מכוון את בני המשפחה להבין כנגד איזו מצוה נברא האיבר החולה, ואומר כי אם כל המשפחה תתאמץ ותלמד את הסוגיה של מצוה זו, ותקים אותה כראוי, החולה יבריא. כך הוא היה עוזר לחולים להתרפא.

סיפר לי אחיין שלי מעשה שארע לפני הרבה שנים: הם למדו ב'כולל', עשרים ושנים אברכים, ופתאום התקשר אחד מחבריהם, ואמר שבנו בן החצי שנה מצוי בסכנת חיים ממש בגלל סתימת מעיים. הוא התחנן, שיגידו תהילים להצלת הבן שלו ממות.

האברכים אמרו תהילים, וגם החליטו שכל אחד מהם קבל על עצמו לברך ברכת "אשר יצר" בכוונה גדולה, מתוך סידור, במשך שנה שלימה. חצי שעה לאחר מכן התקשר האברך, ובישר להם בהתרגשות עצומה: "ברוך ה', נס רפואי התרחש! הילד ניצל ממוות לחיים!".

את הסיפור הזה ספרתי בשעתו הרבה פעמים, ושמחתי לראות שצצו פתאום מדבקות ושלטים המעוררים לומר ברכת "אשר יצר" בכוונה.

כאמור, כל איבר הוא כנגד מצוה מסוימת, והמצוה הזו מחיה אותו. ומה יהיה עם מצוות שאין לנו פשרות לקיים? ישנן מצוות מיוחדות לגברים, מצוות מיוחדות לנשים, מצוות שנוהגות רק בכהנים, ומצוות שאי אפשר לקיים כשאין לנו בית מקדש.

מה יהיה עם כל האיברים שכנגד המצוות האלו? מנין הם יקבלו חיות?

ה"אור החיים" הקדוש עונה על שאלה זו, ותשובתו נחלקת לשני חלקים. כיון שכל ישראל ערבים זה לזה, המצוות שהגברים

מי שנכנס לתוך עיגול שסימנו אריה באדמה, האם יכול לצאת ממנו?

גור אַרְיָה? הוֹדָה מְטָרָף בְּנֵי עֲלִיָּת (בראשית מ"ט, ט')

בס' אמרות טהורות חיצוניות ופנימיות (לרבי יהודה החסיד אות מ"ד עמ' קלו) כ' שלאריה יש שיטה מיוחדת איך לצוד את טרפו.

וז"ל: אריה עושה עיגול, כזה: 0 והולך לו, וכל בהמה שתכנס שם לא תוכל לצאת מן העיגול עד שתתקלקל.

ועי"ש שמביא שקבוצת יהודים נתקלו בעיגול שעשה אריה וכיון שאריה מבין ע' לשון, שכנעו אותו לעזובם לנפשם ושילמו לו בבהמות וגמלים להיות לו לטרף.

וכ"כ בפ' רבנו אפרים עה"ת (בראשית ב, יט) "אריה כל הרואה אותו מיד יראה נופלת בלבו, ומנהגו כל מקום שיראה שילכו שם בהמות ילך בהשכמה ויקיף בזנבו בתוך העפר שבשדה, וכל בהמה שתכנס שם בתוך העיגול לא תצא עד שיקח חלקו, וזה שכתוב (איוב יט, ו) "ומצודו עלי הקיף".

ועי תהילים (כב, יז) עה"פ "כי סבבוני כלבים, עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי" שכ' הרד"ק "עדת מרעים הקיפוני

קב ונקי הרב צבי וינברג

כארי ידי ורגלי" - כי הקיפוני כמו הארי שמקיף בזנבו ביער, וכל חיה שתראה אותה העגולה לא תצא משם ממורא האריה ומפחדו, ותאספנה ידיה ורגליה, וימצא האריה טרפו בתוך עגולתו. כן אנחנו בגלות בתוך העגולה לא נוכל לצאת ממנה שלא נהיה ביד הטורפים, כי אם נצא מרשות הישמעאלים נבוא ברשות הערלים, והנה אנחנו אוספים ידינו ורגלינו ועומדים יראים ופחדים בפניהם, כי אין לנו רשות לברוח ברגלינו ולהלחם בידינו, והנה כאילו ידנו ורגלינו נכוששים".

היערכות נרחבת בסניפי דרשו ברחבי תבל:

רבבות אלפי ישראל יסיימו בעוד שבועיים את לימוד חלק ג' ויחלו בלימוד חלק ד' במשנה ברורה

לומדי 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו' חוגגים את סיום לימוד חלק ג' במשנה ברורה • לימוד חלק ד' באמצעות המשנה ברורה שבהוצאת 'דרשו', מאפשר הבנה ברורה עבור כל יהודי של הלכות עירובין המורכבות • הנהלת דרשו העולמית הודיעה כי תעמיד לרשות הלומדים סיוע ועידוד ללימוד חלק ד' במשנה ברורה

בימים אלו מסיימים לומדי 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו' את לימוד חלק ג' במשנה ברורה ועוברים ללמוד ולהגות בחלק ד'. עבור אלפי לומדי 'הדף היומי בהלכה' אשר זכו לסיים את חלק ג', סיום זה הינו יום חג כאשר הם זוכים לסיים את הלכות שבת שבחלק ג' במשנה ברורה ומתחילים בלימוד הלכות עירובין.

סניפי דרשו ברחבי העולם נערכים לציין את סיום חלק ג' בהודאה גדולה להשי"ת על הזכות ללמוד ולהגות לשנן ולחזור עד לדיעה ברורה של הלכות שבת הנצרכות לכל יהודי החפץ לחיות על פי התורה הקדושה בכל הליכותיו.

א"ה בעוד כשבועיים, יתחילו רבבות אלפי ישראל בלימוד חלק ד' - הלכות עירובין במשנה ברורה במסגרת הדף היומי בהלכה, אלפי לומדים שישקיעו מעט זמן מדי יום, יזכו תוך חודשים ספורים, לדעת על רשויות השבת ודיני הטילטול, לרכוש ידע ובקיאיות בדיני העירוב השכונתי ולדעת על בורין את דיני מחיצות שבת, ועירובי תחומין.

הנהלת דרשו העולמית הודיעה כי תעמיד לרשות הלומדים חבילת סיוע ייחודית ועידוד ללימוד הלכות עירובין הכוללת שיעורים בפריסה רחבה בארץ ובעולם, שיעורים בהירים בקווי הטלפון, מבחנים עם מילגות, וכל הנדרש כדי להצליח ללמוד ולדעת את הלכות עירובין.

הנהלת דרשו העולמית החליטה על הורדת הציון המזכה במילגה במבחני הדף היומי בהלכה ל-81% כמו כן תוענק מלגה חד פעמית מיוחדת למגידי השיעורים. בנוסף, לכל בית כנסת שיפתח בו שיעור חדש של הדף היומי בהלכה יוענק סט משנה ברורה מהדורת דרשו + עשרה חומשים מהדורת דרשו בפורמט החדש.

על מנת לפשט את הלכות עירובין לקהל הלומדים, להעניק היכרות עם המושגים הנלמדים בחלק ד' של המשנה ברורה ולהבהיר לקהל הלומדים את חשיבות הלכות עירובי בהלכה למעשה שבכל שבת, עמלים בדרשו על הפקת מצגת ייחודית - פתיחה להלכות עירובין, אשר תוצג בשיעורי הדף היומי בהלכה ובחבורת דרשו בכל (בתאום עם מוקד דרשו).

בדרשו מזכירים כי ניתן לשמוע את השיעור היומי באמצעות קו דרשו *4992 ומענה לשאלות על הנלמד ב'משיבי הדף' בשלוחה 8

כמו כן דרשו משיק לקראת תחילת לימוד הלכות עירובין מערכת מיוחדת אשר תייצר תזכורת יומית לכל דורש לשמיעת השעור היומי בדף היומי בהלכה.

מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א מלווים את 'הדף היומי בהלכה' מאז יצאה התוכנית לדרך בהכוונתם ובהדרכתם ובתמיכתם הנלהבת של גדולי הדור אשר רואים בלימוד ההלכה במסגרת זו, דרך להגברת לימוד ההלכה שהיא מהות אורח חייו של כל יהודי.

לקראת תחילת לימוד חלק ד' במסגרת הדף היומי בהלכה, הודפסו אלפי כרכי החלק הרביעי במשנה ברורה שבהוצאת 'דרשו' הכולל את ה'מוספים וביאורים' אשר חוברו על ידי חבר תלמידי חכמים מופלגים ומסייעים בהבנת ההלכות ובהפיכתם לבהירות ומובנות. בנוסף, מובאים בהם פסקי הלכה מגדולי הפוסקים המחברים את המשנה ברורה לסוגיות הרלוונטיות בימינו. מעבר ל'מוספים וביאורים' אשר הופיעו בכרכים הקודמים, בעקבות מורכבותן של הלכות עירובין נוספו בכרך הנוכחי ציורים ושרטוטים המסייעים ומקילים על הבנת דברי המשנה ברורה.

לימוד חלק ד' של המשנה ברורה באמצעות המשנה ברורה של 'דרשו', יאפשר לכל הלומדים לחדור לעומק דברי המשנה ברורה בהלכות עירובין. גם אדם שלא עיין מימיו בהלכות עירובין יכול לגשת ללימוד ולהצליח בהם.

אבי מורי ע"ה הלך עם מאה וחמישים איש לקבר רחל. הם ישבו ולמדו ועשו תענית במשך שלושה ימים, כדרך שקבעה אסתר המלכה. בכל לילה ולילה היו מורידים דמעות לכוס ושותים את הדמעות

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על כוחה של רחל אמנו לבטל גזירות

”רחל בארץ כנען בדרך... בדרך אפרת, הוא בית לחם” (מ"ה, ז')

”ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדיבור הכרתיה שם, שהיא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נכזרואלן והיו עובדים דרך שם, יולאת רחל על קברה וזוכה ומזקשה עליהם רחמים שנאמר: 'קול ברמה נשמע', והקב"ה משיבה: 'יש שגר לפעולתך נאום ה' וגו' ושבו בניס לגבולס” (כ"ט)

רחל מבכה על בניה. למה דוקא רחל?

רבנו האר"י הקדוש אומר: רחל בגימטרייה מאתים שלושים ושמונה, דמעה בגימטרייה מאה ותשע עשרה, יוצא שפעמים 'דמעה' שוה ל'רחל'. לפיכך דוקא רחל אמנו היא שבוכה עלינו כל יום וכל לילה ומבקשת רחמים על ישראל.

בשנת תש"ד התכוננו חילות הצבא הגרמני ובראשם רומל ימ"ש לפלוש לארץ ישראל דרך מצרים, קבוצה נוספת התקדמה מטורקיה, כשהיעד שלהם הוא כיבוש ארץ ישראל דרך סוריה ולבנון. ארץ ישראל היתה נתונה בתוך מלקחיים מאיימות. אם לא די בכך, היו המוסלמים ימ"ש ובראשם המופתי הגדול חאג' אמין שנסע לגרמניה וחתם עם היטלר על סיכום, שלפיו לאחר שיכבוש את ישראל יעזור לפתור את ה'בעיה היהודית' שבארץ ישראל.

פחד גדול אחז בישוב היהודי.

אבי מורי ע"ה הלך עם מאה וחמישים איש לקבר רחל. הם ישבו ולמדו ועשו תענית במשך שלושה ימים, כדרך שקבעה אסתר המלכה. בכל לילה ולילה היו מורידים דמעות לכוס ושותים את הדמעות. ביום השלישי אמרו: נלך לחברון. הלכו למערת המכפלה והתפללו שם חצי יום, משם הלכו לכותל המערבי, וכששבו משם אמר להם מור אבי: "תדעו שודאי ננצל, אך מבקשים אנו עוד ועוד כדי שיבוא משיח צדקנו וניגאל, ומי מכם שיקבל ידיעה או חלום, שיבוא ויספר לי על כך".

כשחזר הביתה לאחר שלושה ימים של תענית נרדם והנה חלום - הנביא ירמיהו נתן לו ספר ירמיהו וכתוב בו הפסוק (ירמיהו מז, ג) "לא הפנו אבות אל בני מרפיון ידים". אבא זצ"ל הבין: הגזרה התבטלה ברוך ה', אבל לא זכו להביא את המשיח מרפיון ידים, דהינו: לא היתה מספיק תורה, כפי שכתוב שבה עמלק להילחם עם ישראל ברפידים, על שרפו ידיהם מהתורה. אילו היתה מעט יותר תורה, היה משיח צדקנו בא!

מכל מקום, הגזירה הנוראה שרחפה על עם ישראל בארץ ישראל

התבטלה בזכות רחל אמנו, שכחה גדול מאוד לבטל גזירות מעל ישראל.

”וישק להם” (מת, י')

יעקב אבינו נשק למנשה ולאפרים, כאשר ביקש לברכם.

יש מנהג, שהילדים מנשקים את ידי החכם המברך אותם. הרמ"ע מפאנו כותב, שהטעם לכך הוא שהחכם כותב חידושי תורה, ולכן ידו בגדר תשמישי קדושה, ושורה שכינה על ידו. בזהר כתובים סודות נוראים על חכם שכותב חידושי תורה על הגיליון. ומה המנהג, בעת שהחכם מקליד את חידושי התורה עם מקלדת? צריך עיון...

על המנהג לנשק ידי האב והאם, כותב הרמ"ע מפאנו: ישנן חמש אצבעות ביד, כנגד חמש אותיות "אלקים", שזה דין, וכנגד "מנצפ"ך". כשמנשק את ידי אביו או אמו, ממותיק בכך את הגבורות, ויש לו חסד בידו.

ראינו, אם כן, שיש מנהג לנשק את ידי החכם המברך ואת ידי ההורים, אבל היכן מצאנו מנהג שהחכם ינשק את המתברך?

מפני מה נישק יעקב את מנשה ואפרים?

תלמיד חכם יכול לברך במבט עין, מאחר שענינו התקדשו על ידי לימוד התורה.

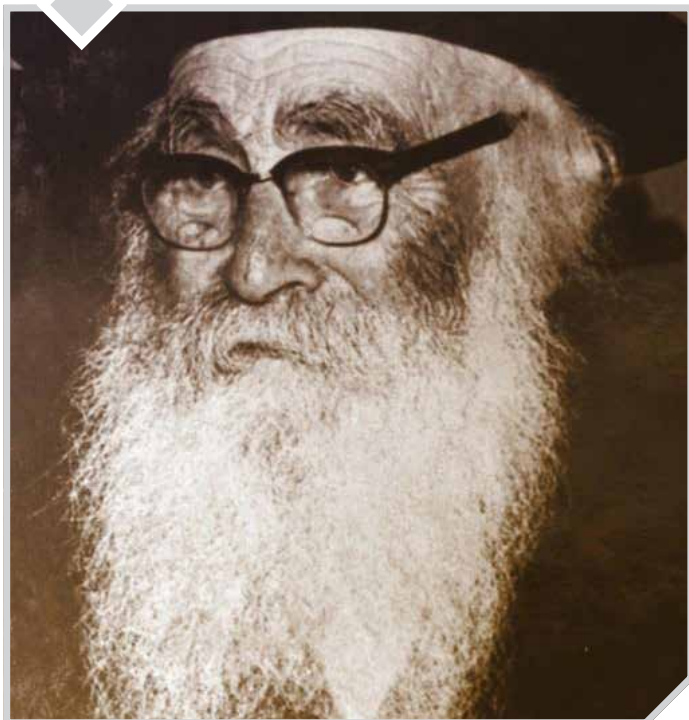
בגמרא (חגיגה ה ע"ב) מסופר על רבי חייא ורבי יהודה הנשיא,

בעומדו לפני השופט, שומע ר' אריה לויין שקיימת נגדו תלונה שהוא אינו עומד בכתב-ערבות על סכום כסף גדול שחתם למלווה אחד. תמה צדיק זה מאוד לעצמו, כי מעולם לא חתם ערבות לאף אחד. הוא ביקש לראות את השטר, וכמובן שהכל היה מזויף...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בסיפורים מיוחדים על לימוד זכות וזהירות בכבוד חברו

"וַיֵּאָנֵי בְּבֵאֵי מִפְּדָן... וְאֶקְבְּרָהּ שָׁם" (בראשית מ"ח, ז')

ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש כלבך עלי אכל
לע כך שעל פי הדיבור... (כ"ז)

סיפור מיוחד מובא בהקדמת שו"ת 'רבי איסר יהודה', שהיה מופת הדור, והסיפורים בהקדמתו נסובים על אביו, רבי נחמיה, שהיה ראב"ד בריסק, בתקופה שקדמה לרבינו בריסק לבית סולובייצ'יק. לבית דינו של הראב"ד הוגשה פעם תביעה נגד יהודי שהתבטא בזלזול כלפי הספר הקדוש 'חובת הלבבות', ואמר שבספר זה יש בדיחות...

השומעים רצו לנדות את היהודי הזה, בעוון ביזוי אחד מגדולי רבותינו, אבל כשהובא בפני בית דינו של הראב"ד הגיש לו רבי נחמיה את 'חובת הלבבות', וביקשו לקרוא ב'שער הבטחון'. והנה, היהודי החל לקרוא ובמקום המילה 'בטחון' אמר 'בידחון'... עתה התברר שהוא לא התכוון כלל לבזות את המחבר, אלא לא ידע לקרוא היטב, וכשם ששיבש את המלים הנ"ל, כך אמר שבחובת הלבבות יש 'בדיחות', בהתכוונו שהספר מלא ב'דברי בטחון', או מילה דומה לזה.

אין ספק שרוח הקודש הופיעה בבית מדרשו של רבי נחמיה, וברצותו ללמוד זכות על כל יהודי, זיכוהו מן השמים להגיע לחקר האמת. אם לא היה עושה זאת, היה עלול הנידוי לחול על בית הדין עצמו.

'ברגע האחרון החלטתי להסתובב ולהגיב'

עד כמה צריך ללמוד זכות על כל יהודי, ובמיוחד כשמדובר ברב ותלמידיו!

אחד הת"ח ברמת אלחנן, המרביץ תורה בישיבה בבני ברק, מספר, שיום אחד, כשסיים את השיעור, ופנה לצאת מהיכל הישיבה, הוא שומע שאחד הבחורים קורא לו, אבל במקום לקרוא לרב בשמו, כמקובל, בהקדמת תואר 'הרב' וכו', הוא עושה זאת בסגנון 'פס... פס... פס...'

בתחילה חשבתי שלא להגיב כלל לאותו תלמיד, כדי לחנכו שאין זה מדרך הכבוד לקרוא לרב בצורה שכזו. אבל לאחר מכן החלטתי להסתובב, לראות מי הוא התלמיד, ומדוע הוא קרא לי בצורה כזו. כך עשיתי, הוא מספר, ומה גדלה תדהמתי כשהתלמיד עשה לי סימן כלשהו בגרונו. עד מהרה התברר לי שממש לאחרונה הוא עבר

ניתוח בגרון, ולא יכול היה לדבר כלל, ולכן קרא לי בצורה הנ"ל. אם לא הייתי מגיב, התלמיד היה נפגע מאוד, ואם לא היה לו די ביסורים שעבר בגלל הניתוח, הייתי מוסיף לו כהנה וכהנה, אומר הת"ח.

מה עשה רבי אריה לויין זצ"ל כאשר תבעוהו על כתב-ערבות מזויף? מתוך מעשה שאירע עם הסבא שלנו, הגה"צ רבי אריה לויין זצ"ל, נוכל ללמוד עד כמה מוטל עלינו שלא לבייש את הזולת, גם אם פשע וחטא נגדנו.

פעם הגיעה לר' אריה הזמנה להתייצב בבית המשפט. מי שהכיר את חמיו של מרן הגרי"ש אלישיב יודע עד כמה המונח 'בית משפט' היה זר ומנוכר לו. ובכל זאת, אם קוראים, צריכים ללכת אל השופט. בעומדו לפני השופט, שומע ר' אריה שקיימת נגדו תלונה שהוא אינו עומד בכתב-ערבות על סכום כסף גדול שחתם למלווה אחד. תמה צדיק זה מאוד, לעצמו, כי מעולם לא חתם ערבות לאף אחד. את כל 'עסקיו' היה מבצע בכסף מזומן, מהמשכורת הדלה שקיבל ממשרת המשגיח ב'עץ חיים'. ואם כן מה לו ולכתב-ערבות. הוא ביקש לראות את השטר, וכמובן שהכל היה מזויף... גם המלווה,

שזייף את השטר, בראותו במה ובמי מדובר, עמד מבוש ונכלם לפני השופט.

במצב כזה, היה רבי אריה יכול בקלות לומר לשופט 'הכל מזויף, ותראה אפילו את המלווה, כיצד הוא נראה'...

אבל הצדיק הזה, שזכה לחתנים גדולי-עולם, לא עשה כך. הוא בחר 'להודות' בפני השופט ואמר שאכן חתם על כתב-הערבות, אבל כיון שמדובר בסכום גדול הוא מבקש שיאפשרו לו להחזיר את ה'חוב' בכמה תשלומים - - - העיקר, לא לבייש יהודי. ואיזה יהודי? - שלא התבייש לזייף שטר ולתבוע את הצדיק הזה.

פליאני, כיצד הזקן והפיאות של הזייפן הלז נותרו על כנן בעת שביצע את המעשה הנפשע?!

גם לאחר מכן, השתדל ר' אריה לא לעבור ליד ביתו של האיש ההוא כדי לא להיתקל בו ולביישו. שימו לב במקום שהמלווה יזהר בכך, ר' אריה עושה זאת...

צדיק יסוד עולם!

אבל הרבי אמר: 'בחסידות סקווירא יש גם מנהג נוסף'...

והנה לפנינו מעשה נוסף, אצילי מאין כמוהו, שסיפר לי חסיד סקווירא, שאירע בבית מדרשו של הרבי שליט"א בסקווירא.

בחסידות זו נהגו לא לשיר שיר מסוים כאשר יום טוב חל בשבת. פעם עבר לפני התיבה שליח ציבור שלא היה בקי כל-כך במנהגי ה'חצר' והחל להסתלסל במנגינת השיר ההוא.

החסידים היו בטוחים שהנה הרבי ייגש אליו ויעיר לו, ויפסיקו

מלשיר. אבל כ"ק האדמו"ר מסקווירא, הידוע באצילותו ובנועם-חינו, לא עשה זאת.

עד שאחד החסידים ניגש אל הרבי ואמר שצריך להעיר לחזן. האדמו"ר חי"ך, ואמר: 'נכון שיש בסקווירא מנהג לא לשיר את השיר הזה ביו"ט שחל בשבת, אבל בסקווירא יש גם מנהג שלא לבייש בני אדם' - - -

מי היה המתמוטט? - זה שבייש את חברו!

ד"ר שלמה דוקס, אחד המומחים ברפואה פנימית ב'בילינסון', סיפר לי דבר-מה, וגם מכאן נלמד את חומרת העוון של גרימת בושח ליהודי, וגם שיש דין ויש דיין, ואדם אינו יכול לעשות מה שהוא רוצה. התפללתי בבית כנסת אחד, סיפר הד"ר, וכשהגיעו לקדיש יתום התחילו שני יהודים לומר 'קדיש'. האחד עשה זאת לפי הנוסח של בית הכנסת שבו התפללנו, והשני אמר את הקדיש בנוסח אחר.

לפתע אני שומע את הראשון צועק על השני מדוע הוא אינו אומר את הקדיש בנוסח המקובל... האדם ההוא, שלא ידע את הניגון, התבלבל בעקבות הצעקה, ופסק מלומר את הקדיש, ונעלב מאוד. לאחר כמה ימים הזדמנתי שוב לבית הכנסת ההוא, והנה באמצע התפילה התמוטט אחד המתפללים ונשמעו צעקות 'הצילו, הצילו'. מי היה המתמוטט? - האדם שצעק על חברו וביישו ברבים. הוא קיבל עתה התקפת מחלה ולפתע נודע לכולם שמשפחתו נגועה במחלה זו. הבושה שנגרמה לו, היתה עצומה.

(נלקט מתוך הספר: 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א

שהלכו בדרך, והגיעו לעיר אחת, שאלו את אנשי המקום: "האם יש כאן תלמיד חכם, ונלך להקביל את פניו?"

אמרו להם: "יש כאן אחד, אבל הוא 'מאור עינים' [עיוור]."

אמר רבי חיה לרבנו הקדוש: "לא ראוי לך ללכת, משום כבודך כנשיא ישראל, אלך אני ואקביל פניו של אותו חכם."

אבל רבנו הקדוש לא הסכים, והלך עם רבי חיה לקבל את פניו של החכם. כאשר נפרדו מאותו תלמיד חכם עיוור, אמר להם: "אתם הקבלתם פנים הנראים ואינן רואין, תזכו להקביל פנים הרואים ואינן נראין."

כלומר, מאחר שהקבילו את פני החכם העיוור, שהוא נראה ואינן

רואה, יזכו להקביל פני השכינה שרואה ואינה נראית. אמר לו רבנו הקדוש לרבי חיה: "ורצית למנוע ממני אותה הברכה?" ברכתו של החכם הסומא היתה חשובה, על אף שבדרך כלל ברכת החכם מועילה על ידי מבט עיניו, שהתקדשו בדברי תורה שהן רואות כל היום.

אצל יעקב אבינו: "ועיני ישראל כבדו מזוקן". מאחר שכבדו עיניו, איך יברך את מנשה ואפרים? על כן, כדי שהברכה תחול, הוא חיבק ונישק אותם.

גם על יצחק אבינו נאמר: "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות", ולכן ביקש מיעקב אבינו: "גשה נא ושקה לי בני", כדי שתחול הברכה. (מתוך הספר 'דורש ציון')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

כעבור כמה ימים התקשר יהודי אל ר' מרדכי וועבר, והודיע לו שהנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם יאות להשתתף בשמחתו, ר' מרדכי שלא הכיר את בעל השמחה התפלא, והלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע סיפר לו אחד מהמחותנים: "בבואי לגמור את השידוך אמרו לי כמה מידידי שראוי לי למשוך ידי הימנו..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בסיפורים מופלאים על דרכי הישועות

"המלאך הגאֵל אתי" (מ"ח, ט"ז)

מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבר שזכה בבחורות לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע. שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זה שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים נוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר' מרדכי הסכים, ופתח לו מאוצרותיו הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי המלחמה היו הרשעים ממנים יהודים כאחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמור כלו מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין אל אחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כזה. והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על מהר"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כשמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יאה לו מקום לשבת, כי מה' יצא הדבר לספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, כדי שתגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

סוף דבר, כל המעשים הנעשים בעולם מן השמים הם, **בחשבון מדויק, למלא מחסורם של הבריות בכל עת ובכל שעה.**

סיפר הרה"ח רבי דוד וינברג זצ"ל (בנו של הרה"ק הברכת אברהם זי"ע), שבשנת תש"ח נפצע ברגלו מ'כדור' (א קויל) אשר נורה ע"י צבא ירדן שנלחמו לכבוש את ארץ הקודש, ושכב כמה וכמה חדשים בבית החולים עקב זיהום חמור שהתפשט ברגלו. מפחד המלחמה מיעטו תושבי העיר מלהלך ברחובות, וכמעט שלא ביקרו בבית החולים, לכן מצא ר' דוד את עצמו ללא ציגערעטלעך (סגריות), מה גם שהיה אז מחסור נורא בגלל ה'מצור' שהיה על ירושלים, ומכיון שהורגל מעודו להעלות עשן, לכן היה מתחנן בכל עת לפני

כעבור ימים ספורים הגיע מענה מהגאון רבי עקיבא איגר בו נאמר: 'התפללתי ולא נעניתי, אולי יש טעות בשם'. ואכן התברר שבאמת היתה טעות בשמה של החולה שנתחלף בשם אמה, ושוב התפלל הגרעק"א למענה, והודיע שוב לבנו: 'התפללתי בעדה ונעניתי' והאשה נתרפאה

מקבץ סיפורים על הגאון רבי שלמה אייגר, והברכה המיוחדת שקיבל מאביו רבי עקיבא איגר זיע"א

הרב אברהם פוקס

"יִבְרַךְ אֶת יוֹסֵף" (בראשית מ"ח, ט"ו)

השבוע חל היארצייט של הגאון רבי שלמה אייגר זצ"ל שנפטר בי"א טבת תרי"ב, בעל גליון מהרש"א על השולחן ערוך ושו"ת. בנו חביבו של הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל, שכותב עליו באחת מתשובותיו, שדבריו שהגיעו אליו בימי חוליו "היו לי למשיב נפשי ולהחיות רוחי לשעשע בדבריו, אשר העלה בכוחו הגדול וידו החזקה בחריפות ובקיאיות גדול".

בצעירותו היה מגדולי הסוחרים, ובכל זאת היה שקוע בלימוד ולומד עם תלמידיו בעיון ובפלפול גדול, וכאשר היה צריך להפסיק מלימודו לקבלת שרי המלוכה ואנשי הצבא, שבאו אליו בענייני המסחר, גם כשהדבר ארך זמן רב, כאשר היה חוזר לתלמידיו, המשיך ללמוד איתם בדיוק מהמקום שפסק ממש, ולא הוצרך להתחיל מתחילת הענין או החידוש שלמדו מקודם, עד שהדבר היה לפלא בעיני הרואים והשומעים.

הגאון ר' חיים דוידזון שהיה דוד אשתו, רבה של ורשה, שאלו על כך, והשיב לו ר' שלמה אייגר שזוהי ברכת אביו ר' עקיבא אייגר שבירכו קודם שהכניסו לחופה ואמר לו: "הנה אתה יוצא מביתי ומרשותי ותבוא לבית גבירים בית חותנך (חמיו של ר' שלמה אייגר ר' ישראל הירשזון בנו של ר' צבי הירש צנצמינר שהיה גביר גדול, ונותן מתנת חתונה לכל נכד סכום הגון ובנוסף ש"ס, משניות וספר תורה) וידמנו לך עסקים גדולים שיגרמו לך להפסיק מלימודך, תהא זאת ברכתי לך, שמיד כשתחזור ללימודך לא תצטרך לחפש ולעיין שוב במה שהפסקת, כי אם מיד תוכל להמשיך ממקום שהפסקת בלא שום יגיעה ובזה תבא בשלום על מקומך ולימודך". ברכה של ר' עקיבא אייגר.

אירע פעם שהפועלים של רבי שלמה אייגר ושותפו עשו דבר תרמית, והממשלה הטילה את האחריות על הבעלים, והיו ר' שלמה ושותפו בצרה גדולה. בלילה עלה בידי השותף עצה להיפטר מהעונש, והגיע לבית רבי שלמה אייגר וראהו יושב ולומד כאילו שום צרה לא ניתכה על ראשו, שאל אותו השותף איך בזמן שיש צרה כזאת אפשר ללמוד? ענה לו ר' שלמה אייגר: "לא ללמוד - היא צרה יותר גדולה..."

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל סיפר, שיהודי סוחר בפולין פנה אל

הגאון רבי שלמה אייגר זצ"ל בימי מגוריו בוורשה, שיבקש מאביו הגרעק"א ברכה לרפואת אשתו החולנית אשר הרופאים נואשו מלרפאותה. הסכים ר' שלמה למלא את בקשתו, אחרי שהלה הבטיח לתת מכספו לצדקה, את מלוא הסכום שהיה דרוש לרכישת בגדי חורף עבור מאתים לומדי תורה בשיבתו. "אין זה מדרכי להטריח את אבא בכגון דא, אך מפני גודל המצוה להחיות נפש התלמידים בבגדים חמים אצא מגדרי", אמר רבי שלמה. מיד נתן הסוחר את הכסף בידו, ור' שלמה כתב לאביו בקשה שיתפלל עבורו. כעבור ימים ספורים הגיע מענה מהגרעק"א בו נאמר: "התפללתי ולא נעניתי, אולי יש טעות בשם". ואכן התברר שבאמת היתה טעות בשמה של החולנית שנתחלף בשם אמה, ושוב התפלל הגרעק"א למענה, והודיע שוב לבנו: "התפללתי בעדה ונעניתי". והאשה נתרפאה. כשסיים את הסיפור הוסיף ר' אהרן קוטלר בהתפעלות, "צאו וראו כמה גדול כח התורה שהגרע"א היה בטוח שתפילתו נענית ודאי, ואם לא נענה, מוכרח להיות שיש פה איזו טעות".

סיפר ר' שמחה שלמה לוי זצ"ל בנו הצעיר של ר' אריה לוי, שבאחד מביקוריו של אביו בביתו של הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל בליל שבת, סיפר רבי אריה על ישישה מופלגת כבת מאה ועשרים שנה אשר גרה בקומה הראשונה באותו בנין שבו הוא מתגורר. המנורה שבביתה כבתה ובמצבה הינה מפחדת פחד נורא מפני החושך הכבד השורר בחודש טבת, ושאל רבי אריה את ר' איסר זלמן אם מותר

חזקה, חזקה ונתת חזקה

אנו מסיימים בשבת זו את הקריאה בחומש בראשית, ארגון 'דרשו' ו'אחינו' שמחים להודיע על הוצאתו לאור של כרך נוסף

'לקראת שבת שמות א' בסדרת הספרים המצליחה לקראת שבת.

לרגל הוצאתו לאור של הכרך החדש, 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק, של 'תורמים לקירוב קרובים ורחוקים, ומקבלים מתנות':

מסלול 18
 תרום סך 33 ₪ למשך 3 חודשים, סך כל התרומה 99 ש"ח

**בחר לך מתנה
 3 ספרים
 מספרי 'דרשו'**

כרך 'משנה ברורה', חומש, 'דרש דוד' מועדים, 'חפץ חיים', 'שמירת הלשון', 'מועד לדוד', 'קנין שמעתנא', לקראת שבת.

עד 3 ספרים וללא הגבלת כמות מכל ספרי כרך משני'ב / חומש - סך אחד מכל סוג. משלוח חנם בערים: אלעד, ירושלים, כ"ב, ביתר, מודיעין עילית, ב. שמש, גבעת זאב. שאר הערים בתוספת 10 ש"ח

מסלול 17
 תרום סך 18 ₪ למשך 18 חודשים, סך כל התרומה 324 ש"ח

**קבל מיידית מתנה בסך
 577 ש"ח**

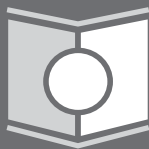
סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
 3 כרכים של 'לקראת שבת' בראשית א+ב, שמות א
 2 כרטיסים להגרלה הגדולה על סך 50.000 ₪

מסלול 16
 תרום סך 18 ₪ למשך 16 חודשים, סך כל התרומה 288 ש"ח

**קבל מיידית מתנה בסך
 519 ש"ח**

סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
 הספר החדש 'לקראת שבת' שמות א
 2 כרטיסים להגרלה הגדולה על סך 50.000 ₪

להצטרפות וקבלת המתנות:

התורמים יזכו בכרטיסי הגרלות להגרלה הגדולה בסכום מצטבר של

50.000

ובנוסף, 'דרשו' מעניק באופן מיידי וללא הגרלה מתנות עד לשווי של 1711 ש"ח

מסלול
20

תרום סך 36 ₪ למשך 24 חודשים,
 סך כל התרומה 864 ש"ח

קבל מיידיית מתנה בסך

1711

ש"ח

- סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
- 3 כרכים של 'לקראת שבת' בראשית א+ב, שמות א
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- גביע כסף
- סכין כסף
- 10 כרטיסים להגרלה הגדולה על סך 50.000 ש"ח

מסלול
19

תרום סך 33 ₪ למשך 3 חודשים,
 סך כל התרומה 99 ש"ח

קבל מיידיית מתנה בסך

187

ש"ח

- סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
- 3 כרכים של 'לקראת שבת' בראשית א+ב, שמות א
- כרטיס להגרלה הגדולה על סך 50.000 ₪

"גם אני שואף ומשתוקק לחזור ולחזור שוב ושוב, כדי לזכות ולשלוט על בוריו בכל הש"ס, בדרגה של מרן רבי חיים קנייבסקי. אך מה לעשות, לזה צריך להתמסר ולהגות בתורה עשרים וארבע שעות ביממה. אך מה שכן, אני משתדל לחטוף כמה שיותר"...

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

העיקר הוא סיכום הלימוד!

יש משהו מעניין בתחילת כל שיחה עם נבחני תכנית 'קניין ש"ס', אליהם אני פונה לשמוע וללמוד מניסיונם העשיר, כיצד מגיעים לקניית וידעת הש"ס על בוריו. אף אחד לא מתנגד לראיון (אם כי לבסוף, הם מצטנעים ומבקשים בעדינות 'עדיף שלא בשם המלא...'), והמרתק הוא שכולם עושים זאת מאותה סיבה: "יש לי הכרת הטוב לדרשו!", כשכל אחד בסגנונו ובניסוחו מבטא את המהפך הגדול שעשה בחייו בזכות "דרשו", וההצטרפות לתכנית המיוחדת שהקימה ומעמידה מאות-מאות אנשים מתוכנו היודעים את הש"ס.

כך גם התחילה השיחה עם הרב י.ל. שליט"א, מחשובי אברכי כולל 'אור יהושע' דחסידי גור בבית שמש. אם כי מיד בתחילת השיחה קלטתי, הפעם מדובר על משהו אחר לגמרי. במהלך השיחה המחכימה והמענגת, קלטתי אכן יותר ויותר שהפעם מדובר על כיוון מחשבה אחר לגמרי. אפשר לומר אפילו מעניין למדי. נראה שבסייעתא דשמיא 'מהלך זה' יגרום לעוד אנשים להצטרף להנ"ל 'לתפוס כמה שיותר'...

איך הכל התחיל?

"היה זה בתחילת המחזור הנוכחי של ה'דף היומי' עם כל המעמדים לכבודה של תורה, חשבתי לעצמי, אולי הגיע הזמן שגם אני אלמד ואדע את הש"ס. כשהשילוב עם ה'קנאות סופרים' למראה חברים ומכרים שזכו לחגוג את סיום לימוד וידעת הש"ס כולה, הביאו אותי להחלטה להתחיל"...

ואז הצטרפת לתכנית 'קניין ש"ס'?

"האמת", הוא משתף בגילוי לב, "לא היה נראה לי שאצליח להבחן בקניין ש"ס במבחנים המסכמים, אבל החלטתי, לפחות אתחיל לתפוס, מה שאצליח הכל רווח. הוספתי לעצמי זמני לימוד, קצת לפני שחרית וכן בערב וכדומה, בקיצור, זמנים של בין לבין, והתחלתי ללמוד את ה'דף היומי' ולחזור עליהם, וכך ניגשתי למבחן החודשי, ואחר לעוד מבחן חדשי ועוד מבחן..."

"עם הזמן התגבשו קבוצת חברים עם שאיפה מאחדת ומתגברת לזכור ולדעת את הש"ס, וכך המשכנו ללמוד ולחזור. עם הזמן קלטנו שאם אנו רוצים להצליח באמת, אנו צריכים להשקיע בזה

כמה שעות ביום, ומאז הקדשנו סדר אחד ללימוד הש"ס, כך שבסך הכל אנו משקיעים בזה כארבע שעות ביום".

איך עושים את זה?

"אולי יהיו שלא יאהבו את זה", הוא מקדים. "אך רק כך אני מצליח. גם אני שואף ומשתוקק לחזור ולחזור שוב ושוב, כדי לזכות ולשלוט על בוריו בכל הש"ס בדרגה של מרן רבי חיים קנייבסקי. אך מה לעשות, לזה צריך להתמסר ולהגות בתורה עשרים וארבע שעות ביממה. אך מה שכן, אני משתדל לחטוף כמה שיותר.

"למעשה", חוזר הוא לשאלתנו. "התכנית פשוטה, כיוון שאחר שלב הלימוד וההבנה אז חשוב ביותר עניין הסיכום, שאז אנו מסדרים את הלימוד ומסכמים אותו למעשה, כך שהדברים נכנסים לראש לזיכרון, וכן כל יום לפני הלימוד אנו מסכמים את הדף של אתמול ושלושום"...

אתם מסכמים או שאתם חוזרים שקלא וטריא? בקשתי להבין לתועלת הקוראים.

"טובים השניים", הוא מחייך ומסביר את עצמו. "בהתחלה היינו מתווכחים, החברותא שלי היה מסכם באופן של חזרה על השקלא וטריא כשהוא טוען שככה הוא חוזר שוב על הלימוד וזה נכנס לו לראש, אך אני הרגשתי שדווקא סיכום הדברים לפי הסדר שעולה לי בראש, גורמים לי להפנים את הלימוד. כך שכיום ברוך השם כשאנו מסכמים כל דף פעמיים (למחרת הלימוד ומחרתיים) אנו משלבים את שתי הדרכים. יום אחד הוא מסכם את הדף לפי דרכו

ואני את הדף השני, ולמחרת אני מסכם את הדף הזה כדרכי והוא את הדף השני. כך שכל דף יוצא מסוכם בשתי הדרכים".

ואז אתם עוברים ללמוד את הדף היומי?

"בדרך כלל", הוא מציין, "מטבע הדברים אחר הסיכום מתגלים ונראים לעינינו עניינים המובאים בדף שלא הבחנו בהם, כך שכסדר, אחר הסיכום, אנו לומדים שוב את הדף של אתמול, ואחר כך אנו ממשכים לדף היומי בו אוחזים רבבות אלפי לומדי הדף היומי.

"בהמשך היום, יש לי עוד חברותא לכחצי שעה, בו אנו עוברים ולומדים דף של שבוע שעבר, כשלפני הלימוד אנו מסכמים את הדף שלמדנו אתמול. כך שכל דף נלמד על ידינו שלוש פעמים בפנים ועוד שלוש פעמים בסיכום".

איך אתה מתכוונן לקראת המבחנים המסכמים?

"בהתייעצות עם רבותי הגעתי לכמה נקודות שעל ידן ובאמצעות המבחנים הגדולים, אני זוכה להתקדם בלימוד וידיעת הש"ס: 1. ללמוד על מנת לזכור. 2. אתגרים בתורה. 3. עול תורה, לתפוס כמה שיותר". כשהוא מפרט ומסביר בנעימות;

"אינו דומה הלומד לשם לימוד לזה, שמיד בשעת הלימוד הוא יודע שהוא הולך להבחן על זה עוד חודש ועוד שבע שנים. כיוון שהידיעה וההכרה שנצטרך לדעת את החומר, גורם להפנים את הלימוד בצורה אחרת לגמרי. כשכאמור הסיכומים בדרך הנ"ל עוזרים ומסייעים אכן במאוד לזיכרון.

"בנוסף אנו משתדלים עם החברותות, וכן לפעמים אנחנו אפילו מתיישבים יחד עם כמה חברים, ומאתגרים את עצמנו בידיעות שלמדנו אי אז בתחילת הש"ס ומשחזרים יחד את הסוגיה וכדומה, דבר המחדש ומהווה גם כעין חזרה על הלימוד". ומכאן הוא מגיע לנקודה השלישית: "אני מנסה ומשתדל כמה שיותר לדחוף עוד ועוד חזרות על מסכתות. כך לפעמים אני תופס איזו מסכת לחזרה

מהירה, או כשאני מקבל תלמידים ללימוד פרטי וכדומה, אני מעדיף אם מדובר על חומר לימוד שהרבה זמן לא עברתי עליו, כך אני מרוויח כבר על-הדרך עוד חזרה.

"כך גם", הוא מציין למשל, "אם יש חודש שהייתי עסוק וכדומה ואני מרגיש לקראת המבחן, שהחודש הלימוד לא היה ברמה מספיקה באיכות הלימוד והסיכום וכדומה, אז אני עובר ולומד ומסכם שוב את החומר.

"האמת, לא אומר שאני מהמצטיינים הגדולים במבחנים. אבל", וכאן הוא חוזר על המהלך הנ"ל ומדגיש: "עצם מה שזכיתי לשבת ולהיבחן על 2250 דפים, זה אך ורק בזכות שנצמדתי לתכנית המושלמת הזו. כך שאף שלעת עתה לא זכיתי להיות נמנה עליה בשלימות המעשה, בחזרה כסדר לקראת כל מבחן. אך רק ההיצמדות לתכנית עם החזרות והסכומים כנ"ל, יחד עם כל ההשקעה לחזור על מסכתות שאני מרגיש, שזה צריך חידוש וריענון, זה מה שמביא את ההצלחה!"

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?

"ברור, שזה תלוי בכל אחד ברצונותיו ושאיפותיו". הוא מגיב. "אך מה שכן; וזה אני אומר תמיד לחברים שלי, גם אני לא ידעתי בתחילה האם אני אצליח ואמשיך, האם אעשה רק את החודשי ולא את המסכמים, כך או כך: באם אנחנו חולמים פעם על המושג היהודי 'לדעת את הש"ס' אין שתי ברירות, צריך פשוט לקפוץ לים התלמוד... ואז בהמשך בסייעתא דשמיא להמשיך ולהתקדם עוד ועוד!"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב אהרן כהן, כתבו ל:
a0533185209@gmail.com

המשך מעמוד 15 | הרב אברהם פוקס

עדיין יהיו על עיניו, ולכן בקשו ר' איסר זלמן שימהר לביתו של רבי אריה ויריד בעצמו את מנורת הנפט או שאדם מבוגר אחר יוריד את המנורה.

והוסיף רבי שמחה שלמה לוין שישישה זו היתה בשעתו אומנת לילדיו של רבי שלמה אייגר, הודות לטפולה המסור בילדיו ברך אותה רבה של פוזן באריכות ימים וברכתו זו אכן התקיימה. לפי חשבוננו של רבי אריה לוין בהתאם לאנשים אותם זכרה והכירה, אפשר היה לומר בודאות שהיתה בת מאה ושש עשרה וכך הורה רבי אריה לכתוב על גבי מצבתה, שעד לימים ספורים לפני פטירתה היתה הולכת בעצמה ודואגת לכל צרכיה, בזכות ברכתו של ר' שלמה אייגר.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב אברהם פוקס, כתבו ל:
sefer012@gmail.com

להוריד בשבת את מנורת הנפט שלו לדירתה של אותה ישישה, שכן יתכן שהדבר אצלה הינו בגדר של פקוח נפש, לשאלתו השיב רבנו שאכן יש להוריד בשבת את מנורת הנפט. לשמע התשובה שקבל, מיהר רבי אריה לוין לביתו, ומשהגיע התברר לו שחתנו רבי אהרון יעקובוביץ תלמיד חכם מופלג וצדיק כבר הוריד בעצמו את המנורה דקות ספורות קודם לכן. לפתע הופיע רבי יצחק אפשטיין תלמידו וכן ביתו המסור של ר' איסר זלמן לתמהונם הגדול של רבי אריה ובני ביתו, לשאלתם האם ארע משהו, השיב רבי יצחק שדקות ספורות לאחר שיצא רבי אריה מביתו של ר' איסר זלמן, החל ראש הישיבה לחשוש שמא רבי אריה לא ירצה להוריד בעצמו את מנורת הנפט מפני חשש לחילול שבת והוא יעיר לצורך זה משנתו את בנו הקטן בן העשר, הילד שיקום מן השינה עלול להתקרר בצאתו מן המטה החמה אל מחוץ לבית בחורף הירושלמי הקר, וכן הוא עלול להפיל חלילה את המנורה מידי בעת רדתו מן המדרגות שכן קורי השינה

כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, השתומם. הוא הביט אנה ואנה בהמחאה ובאשה, ופניו הביעו תמהון גדול. הוא ביקש ממנה להמתין, ונכנס אל מנהל הבנק. כשראה המנהל את ההמחאה, צנח מכיסאו והתעלף...

הנפטר שחתם על ההמחאה הבנקאית...

ובאמת כתב האור החיים שאת השכר 'שכם אחד', נתן לו יעקב על הבקשה השניה, שלא הגיע לו מן ה'אמת' אלא מן ה'חסד'.

בספר 'האיש על החומה' מסופר סיפור נפלא שסיפר הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל על 'חסד של אמת' שעשתה אשה עם המתים, ובסופו של דבר תוגמלה על כך, בלא שציפתה לכך בשעת עשיית החסד.

במשך שנים רבות נהגה אשה מכובדת בעלת עסק מבוסס לתרום צדקה לשיבה, כדי שיגידו קדיש לעילוי נשמות גלמודות שאין מי שיגיד עליהן קדיש.

לימים הלך לבית עולמו בעלה של אותה אשה צדיקה, והדבר פגע קשות בעסק שניהלו. מצבה הכספי של האשה ומשפחתה הלך והחמיר, ומלבד הקושי בכלכלת ביתה יום יום, גם עול נישואי שתי בנותיה שכבר הגיעו לפרקן, רבץ על ליבה בכבדות.

את כל זה סבלה האשה בדומיה, והשלימה עם גורלה באומץ רב. אך דבר אחד הכביד עליה מאוד, שאין לה כסף לתרום לשיבה כדי שימשיכו באמירת הקדיש עבור אותן נשמות אומללות. בצר לה, פנתה להנהלת השיבה וביקשה מהם שימשיכו באמירת הקדיש גם בלא התמורה שנהגה לתת להם, ובעזרת - הבטיחה - כאשר יתהפך הגלגל ופרנסתה תהיה מצויה, תחזור לתמוך בשיבה.

ראשי השיבה הבינו למר ליבה, התרגשו מאוד מצדקותה שדבר לא חסר לה מלבד טובת אותן נשמות, והבטיחו לה כי ימשיכו באמירת הקדיש כפי שנהגו עד עתה.

יְעִשִׂיתָ עִמָּדֵי חֶסֶד וְאֵמֶת אֶל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם (בראשית מ"ז, כ"ט)
חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מלפני לתשלום גמול (כ"ט)

שאלו המפרשים, הרי יוסף קיבל תמורה על מעשה החסד שעשה עם אביו, שהרי על הפסוק 'ואני נתתי לך שכר אחד על אחיך', מבאר רש"י שלפי שהוא טרח בקבורתו, הבטיח לו נחלה בשכם להיקבר שם. וכאשר עם ישראל התעסק בבית הים, משה רבינו טרח בהעלאת עצמות יוסף. וא"כ מדוע נקרא זה חסד של אמת? ועוד שאלו, הרי מצאנו שאליעזר ביקש מלבן ובתואל שיעשו 'חסד ואמת' עם אדונו, ויתנו לו את רבקה, ושם הרי לא היה זה חסד עם המתים, א"כ מדוע קרא לזה 'חסד ואמת'?

וביארנו מפרשי רש"י, שאכן מה שביאר רש"י ש'חסד ואמת' הוא חסד שעושים עם המתים, אין כוונתו דוקא לחסד שעושים עם המתים, אלא כל חסד שאין עושהו מצפה לתשלום עבור מעשיו, נקרא 'חסד ואמת'.

בשעה שביקש יעקב מיוסף שלא לקבור אותו במצרים, עדיין לא הבטיח לו נחלה בשכם, וא"כ לא ציפה שאביו ישיב לו כגמולו אחר מותו, לכן אע"פ שבאמת תוגמל ע"כ, נקרא זה 'חסד של אמת'. ואם כן, נבין גם את בקשת אליעזר מלבן ובתואל שיתנו לו את רבקה ולא יצפו לתשלום. לא ממנו, כי לא הביא להם מתנות, וגם לא מאברהם, כי הרי הוא רחוק מהם ולא יפגוש אותם להשיב להם כגמולם.

אפשר לפרש את הביטוי 'חסד ואמת' בדרך נוספת עפ"י דברי ה'אור החיים' הק' שכתב שיעקב ביקש מיוסף שתי בקשות, האחת, שלא יקבור אותו במצרים, וישתדל להוציא אותו מעיר הגילולים. והבקשה השניה, שיעלה הוא עצמו ויקבור אותו בארץ כנען בקבורת אבותיו.

הגר"א במשלי (ג', ג') מבאר ש'חסד' הוא מה שאין האדם מחויב לעשות לחבירו. ו'אמת' הוא המשלם גמול לחבירו או לקרובו מפני שעשה לו כן, והדין נותן שיתן לו.

אם כן יש לומר שמה שביקש ממנו שישתדל להוציא אותו מארץ מצרים הוא 'אמת', כי יעקב סבר שזאת מחויב יוסף לעשות עמו, שהרי הוא הוריד אותו למצרים, כפי שביקש מאחיו 'והורדתם את אבי הנה'. אבל מה שביקש ממנו שיעלה עמו מארץ מצרים אל קבורת אבותיו בארץ כנען, זהו 'חסד', כי זאת איננו מחויב לעשות עמו.

להמתין, ונכנס אל מנהל הבנק. כשראה המנהל את ההמחאה, צנח מכיסאו והתעלף....

מהומה רבתית קמה בבנק, הפקידים שראו את המתרחש, הכניסו מייד את האשה לחדר צדדי, בחשד כי מעשה מרמה מונח מאחורי ההמחאה הזו.

לאחר כמה רגעים שבה ההכרה אל מנהל הבנק, וביקש לפגוש את האשה שהציגה את ההמחאה. 'מתי קיבלת את ההמחאה הזו?' - שאל אותה המנהל. 'אתמול' - היא ענתה, והוסיפה - 'יהודי הדור פנים מסר לי אותה, ואפילו חתם עליה בפני שני עדים'.

'התוכלי לזהות בתמונה את האיש שמסר לך את ההמחאה?' - שאל אותה המנהל. 'בוודאי' - היא ענתה - 'וגם שני העדים יוכלו לזהות אותי' - הוסיפה.

המנהל הציג בפניה תמונה של אביו, ושאל אותה האם זהו האיש? 'כן, זהו האיש' - ענתה האישה בהחלטיות. מייד ציווה המנהל לפרוע לה את ההמחאה.

לאחר שהלכה, הסביר להם המנהל את כל מה שארע. האיש שמסר לה את ההמחאה הוא אבי שהלך לעולמו לפני עשר שנים. בלילה הקודם הוא הופיע לי בחלום, ואמר לי כך: 'דע לך שמאז שסרת מדרך הישר, התחנת עם גויה, והפסקת לומר עלי קדיש, לא מצאה נשתי מנוחה, עד שבאה אשה אלמונית וביקשה שיאמרו קדיש עבור נשמות גלמודות שאין איש שיאמר אחריהן קדיש. זכות אמירת קדיש זה עמדה לנשתי. מחר בבוקר תופיע אשה זו בבנק שלך עם המחאה שמסרת לי להכיסוי הוצאות נישואי שתי בנותיה!'. כשקמתי, ספרתי לאשתי את דבר החלום, אבל היא לעגה לכל הענין וביטלה אותו מכל וכל. עתה כשהופיעה האשה עם ההמחאה בחתימת ידו של אבי, ואף זיהתה אותה בתמונה, נתאמת לי החלום. בעקבות הסיפור שב מנהל הבנק בתשובה שלמה, אשתו נתגיירה כדין, וזכו להקים בית נאמן בישראל.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

שמחה וצוהלת יצאה ממשרדי הישיבה, רוגע ושלום מילאו את ליבה, כאילו הושלם כל מחסורה, כשהבטיחו לו שיאמרו קדיש עבור הגלמודים. מצבה הכספי הקשה, ושתי בנותיה המתבגרות כלל לא הדאיגו אותה, בזאת שמה בטחונה בקב"ה, אבי יתומים ודיין אלמנות, שיראה בעניין וירחם עליהן.

והנה בדרכה לביתה, בא מולה יהודי ישיש, הדור פנים, זקן צח כשלג יורד על פי מידותיו. הוא קרב אליה וברכה לשלום. היא הופתעה מקבלת הפנים לה היא זוכה מאדם שהיא כלל לא מכירה. הזקן התעניין במצבה ובמצב משפחתה. האשה נאנחה ושטחה בפניו את מצבה הכספי הקשה, היא סיפרה לו שבעבר מצבם הכספי היה טוב מאוד, ומאז שבעלה נפטר היא מתקשה לכלכל את ביתה, ומלבד כל זאת אין לה כדי הצרכים המינימליים עבור נישואי שתי בנותיה המתבגרות.

'מה סכום הכסף הנדרש להוצאות נישואיהן?' - התעניין האיש הדור הפנים. 'מדוע כבודו שואל?' - השיבה האשה בשאלה, ומיד נקבה בסכום המשוער.

הזקן הוציא מכיסו המחאה לבנק המקומי, ורשם עליו את הסכום שנקבה. לפני שחתם עליו את חתימתו, ביקש שתקרא לשני בחורים מהישיבה, כדי שיהיו נוכחים כשחתם על ההמחאה, ויכלו להעיד שאכן חתם עליה. לאחר שחתם בפניהם על ההמחאה, ביקש מהם פיסת ניר וחתם גם עליה את חתימתו, כדי שתהיה גם ברשותם דוגמא מחתימתו.

שני העדים - סיפר רבי יוסף חיים - היו, אני וחברי הגאון רבי יהודה גרינוולד בעל שו"ת 'זכרון יהודה'.

הזקן מסר לאשה את ההמחאה וביקש ממנה כי כבר מחר בבוקר תלך אל סניף הבנק המקומי ותפדה את הכסף. הענין היה נראה לאשה תמוה, מה לו לאדם זר שכלל אינו מכירה, להפגין כלפיה נדיבות לב כה גדולה, ולתת לה סכום כסף כה גדול. אבל למרות תמייתה, מיהרה השכם בבוקר אל סניף הבנק וניסתה את מזלה.

כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, השתומם. הוא הביט אנה ואנה בהמחאה ובאשה, ופניו הביעו תמהון גדול. הוא ביקש ממנה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הלא יאומן קורה לנגד עיננו! שוויץ עם כל הרוגע והעשירות, לא הצליחה להציג תרומה מדעית או טכנולוגית שיצאה מגבולותיה למען העולם, ואין שום חתן פרס נובל לשלום תושב מדינת שוויץ!

מהו הסוד שטמון דווקא המדינות נחשלות ולא קיים במדינות העשירות והמפונקות

הרב בנימין גולד

יִרְא מְנַחֵה פִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ פִּי נְעֻמָּה וַיֵּט שְׁכֻמוֹ לְסָבֵל (בראשית מט, טו)

שוויץ! ידועה בכל העולם בנופיה המקסימים, בהרי האלפים המושלגים המוסיפים לאצילות יופיה, שוויץ הוא מושג לקנאה בשלווה הקסומה הנושבת במרחביה, ברוגע והסבלנות העוטפת את תושביה, שוויץ היא מדינה אשר העוני לא מוכר שם ותושביה חיים בעשירות וברמת חיים גבוהה, כמו כן המדינה מבוססת מבחינה כלכלית, והכל נראה מביטיח ומרשים.

פולין וליטא שני ארצות נחשלות אשר תושביהן חיים בעוני וברמת חיים נמוכה, נופיהן לא חריגים ביפין, הקידמה והטכנולוגיה מצאו דרכן למדינות אלו באיחור גדול, מצבן הכלכלי הוא בשפל ומחסור, והכל נראה מדכדך ומייאש.

והלא יאומן קורה לנגד עיננו! שוויץ עם כל הרוגע העשירות והשלווה של תושביה, לא הצליחה לתרום לעולם שום הישג שנרשם על שמה, אין שום מדען בעל שם שיצאה מקרבה, אין שום תרומה מדעית או טכנולוגית שיצאה מגבולותיה לתרומת העולם, אין שום חתן פרס נובל לשלום תושב מדינת שוויץ! מה תרמה שוויץ לעולם - תמונות נוף יפיפיות שמעטרות כל סלון ולובי מפואר, ותו לא! והלא דבר הוא?

ואילו הפלא ופלא! ישנם מדינות הסובבות את שוויץ פולין ליטא והונגריה מדינות נחשלות, שכשבברלין כבר דלקו אורות ברחובות ותחבורה מנועית ומודרנית דהרה ברחובותיה, בוורשא בוילנא ובלודז' ברחובות בלילה שררה עלטה באין תשתית לחשמל, וקול שקשוקי עגלות הסוסים נשמעו בסמטאות ורחובות הערים, והנה ממדינות אלו יצאו גדולי הסוחרים המפולפלים בתבל, ולהבדיל גדולי הלמדנים וטובי המוחות של עם ישראל צמחו בה, כהגר"א ור' חיים בוילנא, כרמ"א המהרש"א המהרש"ל בפולין, החת"ס ורעק"א בהונגריה, וכן עוד רשימה ארוכה, וכל אלו גדלו בעוני מחפיר בהעדר תשתיות, בלחץ של קיום יום יומי.

היתכן?

התשובה לזה מצויה בפרשתנו, בברכת יעקב אבינו לבניו, כאשר הוא מברך את יששכר במילים אלו "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול.. " וכבר שואלים העולם שהדברים סותרים שאם ראה כמה טובה היא המנוחה, א"כ למה ויט שכמו לסבול, שהרי הרואה במעלת המנוחה כמה היא טובה מזמין מיד סוף שבוע באחד

ממלונות היקרה בארץ, והנה על יששכר אומר יעקב שאחר שראה טוב המנוחה, החליט להטות שכמו לסבול?

ומבאר כאן ר' ירוחם המשגיח ממיר יסוד גדול לחיים שמשנה את כל תפיסתנו במושג הכה אהוב של 'מנוחה', שהנה אצל אומות העולם ועמי הארצות המושג 'מנוחה' הוא כמו שאמרנו שם נרדף של חופשה חלומית במלון יקר, או מצב בו אדם משוחרר מכל עול של פרנסה ומשרה ומשוחרר הוא לעשות כרצונו וכחפצו, ללא שום חיובים ומטלות

אבל במושגי התורה התפיסה היא שונה לחלוטין, המנוחה האמיתית לאדם היא מה שיש עליו עול של חיים, עול של סייגים וזמנים, חוב של מטלות מבוקר עד ערב, בכל זה מרגישה הנפש של האדם שהיא עושה מה שמוטל עליה, כל זה ממלא את האדם בחיוניות ומסלק את הרגשת הריקנות המדכדכת, אדם כזה הוא האדם הניחוח הרגוע שנפשו שלווה ומשדרת מנוחה

ומנוחה זו היא לא רק לעמלי תורה אלא לכל אדם אשר לוקח עליו את עול החיים, ואנו רואים אף בחיי היום יום שזו היא המנוחה האמיתית, כאשר אדם שכל ימיו התרגל לחיי רוגע אושר ושבוע בכל ולא טרח מימיו ולא עמל להשגת כלום, אדם זה כשיצא קצת לענייני העולם והנה תבא עליו איזו צרה או שינוי קטן ממה שהורגל בו, שוד ושבר! אדם כזה יקרוס ויפול מגודל המעמסה והצרה, ומדוע הרי כל ימיו נח ולמה אין בו את הכוחות שנתנה לו מנוחה זו בכדי להתגבר על מכשולות? אלא שזו אינה מנוחה! זה בטלה במיטבה! ולכן כל תזוזה קטנה ממצבו והוא נפול יפול.

מנותקים הם מכל מושג של עול וקשיים, מהם לא יכול לצאת הרבה, כי לא זו היא מנוחה ושלווה, זו יותר 'בטלה' אשר לא יכולה להצמיח גידולים אשר ישפיעו בפירותיהם וצילם! אבל היושבים וחיים תחת עול קיומי, תחת סדר של מטלות ומחויבויות, אלו הם האנשים שבאמת רגועים אשר נפשם שבעה ממזון עול הקיום אשר זה הוא קיומה! (שטייגן להריב"פ).

ורק נסיים בסיפור אשר ימחיש באזננו עד כמה ראו גדולי הדורות את המנוחה המזויפת - כבטלה! לפני שנים רבות היה מתגורר בישיבת פוניבז' בחור מבוגר מאד אשר גילו היה מעבר לתשעים שנה והוא היה ניצול שואה אשר בצעירותו זכה עוד לשמש כר"מ בישיבת ברנוביץ' והנה ביום פטירתו כאשר הרגיש כי קרובה שעתו להסתלק מן העולם קרא לחדרו את בני הישיבה ואמר בפניהם וידוי, וכן גילה דברים נוראים מימי צעירותו בין גדולי עולם, במקום נוכח גם מרן המשגיח ר' חזקל לוינשטיין זצוק"ל, שמיד לאחר יציאת הנשמה, אמר לבחורים - הגיע הזמן לחזור לבית מדרש ללמוד, מספיק התבטלתי כאן היום, והיה הדבר לפלא ואחד מתלמידי הישיבה שנוכח במקום העיז פניו ושאל: וכי מסירות נפש כזו להיות ברגעים מרטיטים כאלו בצאת נשמה האם מסירות נפש כזו נחשבת 'בטלה'? וענה המשגיח דברים חודרים - אצלי כל דבר אשר אין בו עול ועמל, בטלה הוא!

זה היסוד! מנוחה של פריקת עול היא 'בטלה'! מנוחה של נשיאת עול היא היא המנוחה הרצויה והמועילה לגוף ולנפש!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין גולד, כתבו לו: bdirshu@neto.net.il

מנוחה אמיתית אומר המשגיח ר' ירוחם זצוק"ל היא בהרגלת הגוף לעול ועמל שבוה נפשו וגופו של האדם מתחשלים לעמוד בכל רוח מצויה, זה נקרא מנוחה! אדם היודע שיכול הוא לעבור בחיים גם שינויים שיש תמיד בכל זמן, זה אדם אשר מרגיש מנוחה בנפשו.

ומוסיף ר' ירוחם זצוק"ל לתאר עד כמה משובש מושג זה בפי ההמון, שהרי חייל ששולחים אותו לשדה הקרב, חייב לעבור לפני כן אימונים מפרכים ומתישים, והנה האיש הסכל היה אומר לנו שחייל העומד לצאת לקרב, תנו מנוחה, תשלחו אותו לחופשה ותענוגות כדי 'שיתחשל' גופו לקראת המעמסה העצומה העומדת בפניו? היתכן לומר כן? והרי בכל צבאות העולם כל חייל לפני שליחתו לשדה הקרב הוא נאלץ לעבור שבעה מדורי אימונים קשים ומפרכים, ולמה כי זו ההכנה הנכונה כדי שיעמוד הוא במשימות הקשות שלפניו.

זה המושג המרומם של 'מנוחה' גם במושגי התורה, מה שאדם לוקח על עצמו עול קיום המצוות, עול קיום החיים, זה מה שנותן לו מנוחת הנפש לשרוד ברוגע ובשלווה את מאורעות החיים, זוהי המנוחה האמיתית!! "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול" כי זה המנוחה האמיתית לנפש האדם, חיים במסגרת של עול, כללים והוראות מחייבות.

בזה יובן לנו בס"ד ההבדל העצום בין הצלחתם של תושבי מדינות פולין וליטא, העניות והנחשלות, לבין תושבי המדינה הרגועה והמשגשגת שווייץ, שלא תרמו לעולם שום הישג מעוצם מנוחתם ועושרם.

זה היסוד והפתרון! החיים בצל הרוגע והשלווה בלא לחצים ומחייבים

מה הטעם למנהג ברכת הבנים בליל שבת? והאם מותר לברך בשתי ידיים?

וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לְאָמֹר (בראשית מ"ח, כ')

משום שלא מצינו בשתי ידיים רק לכהנים בביהמ"ק, (ועי' עוד בזה בסידור יעב"ץ).

בסידור אוצר התפילות (ח"א עמ' 614) כ' שמצא טעם לברכת הבנים בליל שבת, מפני שלפעמים ביום חול האב והאם מקללין את בניהם מרוב צער או מחמת איזה סיבה שאירע להם ולכן עתה בזמן השמחה מבטלין אותן הקללות ע"י הברכות.

ובתורה תמימה (במדבר ו, כג) דן האם מותר לברך הבנים בב' ידיים, ומביא ששמע מאיש אמונים שהגר"א זצ"ל ברך את הג"מ ר"ח לנדא מו"צ דוילנא בשעת חופתו והניח ידו אחת על ראשו, ונימק זאת

קב ונקי
הרב צבי וינברג

הוא סיים את אמירת הקדיש, כשהוא מסמיק עד תנוכי אוזניו, וחיפש את הדרך הקצרה והצדדית ביותר להימלט מבית הכנסת, בלי להיתקל באיש. לפתע חש טפיחה חמה על שכמו, הוא הסתובב לאחור, ועיניו נפערו...

איך אפשר להציל חיים עם כמה מילים וחיך?

הרה"ח רבי אשר קובלסקי שליט"א
"ולבן שיניים מחלב" (בראשית מ"ט, י"ב)

את התגלית הזו חושפים חז"ל במסכת כתובות בדרשתם על הפסוק: 'ולבן שיניים מחלב' - גדול המלבין שיניים לחברו, יותר ממשקהו חלב. המחייך לאיש ונותן לו מילה טובה, המאיר פנים ומעניק תחושה אוהדת, הוא המנצח בתחרות החסד היומית, הוא עשה פעולה גדולה וחשובה פי כמה ממי שהחיה את נפש חברו בכוס שתיה קרה ומרעננת!

כאן חושפת התורה את סוד כוחה של מילה טובה, ומה יכול לחולל חיוך בודד. כשאדם נותן לשני לשנות - הוא מרווה אותו לזמן הקרוב. תמיכה כספית יש לה 'פג תוקף'... אבל כשאדם נותן לחברו מילה טובה או חיוך אוהד - הוא משנה את חייו! כי יתכן שעד הרגע, הלה חשב שהוא לא חשוב ולא מוערך, אין בו שום דבר מיוחד ואולי הוא כלל לא מועיל לאנשות... יתכן גם שקם במצב רוח לא טוב, הוא עייף, משהו טורד את מנוחתו, הוא מרגיש חסר יכולות להתמודד מול קושי שצץ בפניו...

ואז מגיעה מילה טובה בחיוך רחב, ומשנה לו את המבט, יוצרת הסתכלות מחודשת. בשבריר שניה, הוא מסיק שאם אחרים מעריכים אותו - כנראה יש מה להעריך בו, ואם פלוני עצר לחייך אליי - סביר שיש לו סיבה טובה לכך, וכנראה שהוא כן שווה משהו. לפתע הוא חש חשוב, ראוי להערכה, אישיות בעלת מעמד, וזה נותן לו כוחות להתמודד בהמשך, מול הדאגה הטורדת את שלוות נפשו, מול תחושותיו הקשות שאין לו סיבה אמיתית להתאמץ...

החסד הגדול ביותר הוא לגרום לזולת לחייך, לתת לו מילה טובה או לחייך לעברו בחום. טפיחה על השכם, מחמאה נעימה, חיוך מעודד - מחיים את הנפש ומרעננים את הנשמה יותר מכוס שתיה קרה ביום קיץ לוהט! יש בהם עוצמה של נתינה גדולה וכפולה, כי הם משדרים

אחד הדברים בהם מצטיין עם ישראל, הוא התמיכה והעזרה ההדדית. כל סוגי העשיה ומגוון רחב של פעולות, מוקדשים לתמיכה בזולת, לעזרה לאדם אחר, לסיוע ליהודי בעת מצוקה. יש כל כך הרבה דרכים לעשות זאת: להעניק סיוע כספי, מזון, ביגוד והלבשה, עזרה טכנית וכל עזרה אחרת...

פרשת השבוע, חושפת בפנינו תגלית מרעישה, ומעמידה במקום הראשון סוג תמיכה ייחודי ומעניין. זו תמיכה שכל אדם יכול לעשות, בלי כל קשר למצבו הכספי, לזמנו הפנוי או לידע הטכני שלו. לא צריך להיות עשיר או מוכשר, עסקן או מקושר. כל אדם, בכל מקום ובכל שעה, יכול לעשות את התמיכה החזקה הזו, שהתורה מציבה אותה במקום הראשון כמועדפת ביותר!

הבה נצייר לילה חורפי קר, גשם עז ניתן על הארץ והטמפרטורה צונחת אל קרוב לאפס. רוחות פרצים נושבות בעוצמה, הכפור חודר לעצמות, בכל בית בישראל פועל החימום במרץ. על אם הדרך, אי שם בצפון הרחוק, מתרוצץ יהודי הממהר לביתו, מתכרבל בצעיף ומהדק את מעילו, נלחם ברוחות הסוערות, כשגו מצוממר ושפתותיו נוקשות מקור...

כמה היינו מעריכים, לו היינו רואים יהודי אחר יוצא כשקנקן קפה מהביל בידיו, והוא מוזג כוס קפה חמה לכל עובר ושב. היינו רואים אותו כמלאך מושיע של ממש, המהנה אנשים בכוס שתיה חמה ומעוררת, נעימה ומחזקת. בוודאי שהיינו מביטים עליו בהערצה, על שהוא מפנה מזמנו וכוחותיו ומשקיע מאמצים להרוות נפשות ישראל ולהחיות נפש כל חי...

אך מתברר, שיש לכל אחד מאיתנו את הכוחות והיכולות להיות מלאך מושיע גדול עוד יותר, ובלי כל קשר למצבנו הכספי, לפנאי הזמן שיש לנו או לכוחותינו ויכולותינו, בלי לעמוד בחום ובלי להתרוצץ, נוכל להיות מלאכי חסד ונתינה גדולים בהרבה, בצורה פשוטה ביותר:

נחפש את האדם הכי קרוב, ונעניק לו חיוך רחב, מילה טובה. 'אתה נראה טוב היום!', 'החולצה שלך יפה!', 'כל הכבוד שאתה קם מוקדם!', 'יש לך מקום לשבת?' - כל אמירה חמה וידידותית כזו, המלווה בחיוך רחב ואיכפתיות כנה, מחיה את נפש הזולת הרבה יותר מכוס שתיה מרעננת בעיצומו של יום קיץ מהביל...

מסר סמוי: 'אתה שווה משהו, אתה חזק, אתה מוערך, יש לך כוחות, תחזיק כי אני איתך!'

הבה ניקח עימנו את המסר הזה מפרשת השבוע, והוא מתאים לכל יהודי, בכל מצב כספי, בכל מעמד אישי, ובכל רגע נתון. תמיד נוכל לחייך, לומר 'בוקר טוב' בשמחה, לברך 'בהצלחה' מכל הלב, לומר 'שלום' יפה ולהחמיא על משהו. כולנו יכולים לעשות זאת וכולם זקוקים לזה - גם מנהיג קהילה מרובת ציבור, גם הפרופסור בחלוק הלבן, גם עורך הדין בחליפה ההדורה, וגם מנהל שמאות עובדים תחתיו - לכולם מילה טובה מדברת, מחיה, מרגשת, נותנת טעם בחיים!

זה לא עולה כסף, זה לוקח שניות ספורות, וזה מחולל נפלאות! 'הוי מקבל את כל האדם בשמחה!'

'אביכם הציל את חיי!'

היה זה לפני 21 שנה, בביתו של המנוח, הרה"ח רבי ישראל קליין זצ"ל בשכונת 'כרון משה' בירושלים, שהיה מזקני וחשובי חסידי בעלזא ונמנה על היושבים ראשונה בחסידות. אבליים ודוויים שבו בני משפחתו מהלווייתו הדומעת של יקירם, והתיישבו לשבת 'שבעה'. באחד מימי השבעה נראה בפתח הבית אדם מבוגר שנראה להם זר, הלה נכנס והתיישב, מצטרף לשיחות הניחום שהתנהלו בסלון הבית.

לפתע, דמעות נקוו בעיניו. האיש החל לרעוד קלות, והחל לבכות בכי מתייפח ונגרש. בני המשפחה היו מופתעים, מעודם לא ראו את האיש, ולא ידעו על כל קשר מיוחד בינו לבין אביהם המנוח. הם החליפו ביניהם מבטי תמיהה שהלכו והתגברו ככל שהאורח המשיך לבכות, אך תמיהתם לא יושבה אלא הלכה והתגברה, כשהאורח הצליח לפצות את פיו ולומר בין התייפחותיו: 'אין לכם מושג מי היה אביכם, הוא הציל את חיי!'

'הציל את חייך?!' - שאלו בני המשפחה בפליאה. עד לרגע זה בכלל לא ידעו על קיומו, לא היה להם מושג כי אביהם הכירו בכלל... לפתע האיש מתייצב בבית בימי ה'שבעה', ולא רק שהוא בוכה מרורות על פטירת אביהם, הוא גם אומר שאביהם הציל את חיי! 'במה מדובר?' - שאלו הילדים הנרגשים...

האיש שתה כוס מים קרים, הרגיע את בכיו וסיפר את סיפורו האישי המטלטל:

היה זה אחרי שנות האימה - עם סיום השואה האיומה. הצורר הנאצי האכזר הוכרע לבסוף, אך הספיק לפני כן לטבוח ששה מליון יהודים, בהם גם כל קרובי משפחתו של האיש. הוא נותר בודד בעולמו, אומלל ומסכן, ללא מכר וללא גואל, ללא מזון להכניס לפיו ובלי קורת גג... הוא הסתובב בחוסר מעש, כה שבור ומיואש עד שלא מצא טעם להמשיך בחייו. נהג לשוטט בשעמום, מחפש בפחי הזבל שאריות מזון להחיות את נפשו הרעבה, אלא שגם שאריות מזון לא היו מצויות באותם ימים...

ביום מן הימים, יצא שוב לשוטטות במלאכת חיפוש המזון להחיות את נפשו. הסתובב מכאן לשם, נפשו עגומה עליו ומצב רוחו ירוד

ביותר, בנסיבות הכי מוצדקות בעולם. ברגע מסויים נשבר לבו, והוא החל להרהר האם יש עוד טעם להישאר בין כותלי העולם הזה, ושמה עדיף היה לו היה נעקד על קידוש השם ככל משפחתו, בלי להישאר בחיים שאינם ראויים לתואר 'חיים' כלל...

עודו הולך ומהרהר, ולפתע יהודי עוצר אותו במאור פנים. 'היה זה אביכם, ר' ישראל קליין זכרוננו לברכה', סיפר האיש בדמעות לבני המשפחה המופתעים, והמשיך: 'הוא עצר אותי בטפיחת שכם רכה, שאל לשמי והתעניין למעשי'. סיפרתי לו על מצבי הקשה ומה אני מחפש כאן - בינות לפחי האשפה, והוא הקשיב לי בחום, ולפתע עצר אותי משטף דיבורי והשיב:

אני רואה שאתה מחפש אוכל, והייתי שמח לתת לך, לו היה לי מה... אני במצב זהה לשלך, אינני יכול לסייע לך באוכל ממש, כי גם לי אין! אבל' - אמר ר' ישראל וטפח על שכמו בחום ובהתרגשות רבה, 'מה שאני יכול לתת לך זה את הלב שלי! וכשמעיניו נושרות שתי דמעות רותחות הוסיף: 'אני רוצה להיות ידיך האוהב, לנסות לשמור על שנינו בחיים, ולשקם את הריסות נפשנו בצוותא!'

שמש רכה של אמצע החורף עמדה אז באמצע השמים, מאירה אל פחי האשפה שביניהם עומדים שני אנשים אומללים, בודדים ועזובים, אך המילה הטובה והחיזוק הלבבי מחברים ביניהם. האיש כבר לא חיפש מזון, המילה הטובה חיממה את לבו הרבה יותר מכל דבר אחר, ור' ישראל נפרד ממנו בחיוך רחב ועידוד חם ותומך...

'ואני מעיד בפניכם', אמר אותו יהודי לבני ההמומים של ר' ישראל, 'שבאותו בוקר כבר הרגשתי שאני עומד ליטול נפשי בכפי, ולעשות מעשה חמור ביותר כדי לסיים את מסכת חיי העגומים במו ידי. אך החיוך של ר' ישראל והמילים הטובות שהרעיף עליי, עצרו את מזימתי הנוראה והותירו אותי בחיים. ואם אני היום חי וקיים, ויש לי משפחה וילדים ואני רווה נחת וטוב לי - זה רק בזכות אותו חיוך וכמה מילים טובות שהעניק לי אביכם, שהציל באותו יום את חיי!'

האיש סיים את סיפורו המטלטל, ושב ופרץ בבכי. והילדים ההמומים נותרו מרותקים לכסאותיהם, מפנימים את המסר העולה מהסיפור, אותו שמענו מחתנו הרה"ג רבי דוב מאיר פייבוש שליט"א, דומ"צ בקהל חסידי בעלזא:

לעולם אדם לא יודע באיזה מצב הוא פוגש אדם אחר. מה עובר עליו, מה תחושותיו, באיזה מצב רוח קם בבוקר, והאם נפשו עגומה עליו והוא חסר חשק ורצון. מילה טובה וחיוך מרענן, יכולים לשנות את המצב מקצה אל קצה, להציל יהודי אחר, לתת לו טעם לפתוח ולפתח חיים חדשים!

זה יכול להיות בתוך הבית - בין בני המשפחה, חבר לעבודה, זה שיושב על ידינו בתפילה, או נהג האוטובוס ובעל המכולת. כל אדם מחיה את נפשו ממילה טובה, חיוך לבבי משנה את החיים ואת החיוניות, משפר את מצב הרוח, מעניק טעם וחשק להצליח ולהתפתח. מחמאה אחת שווה יותר מאלפיים מילים, אם היא באה מהלב וגורמת לבן שיחנו להרגיש טוב עם עצמו!

הבה נאמץ את הנוסחה הזו, נפעל לפיה. נחייך, נחמיא, נגיד מילה טובה. זה משנה את החיים, זה החסד הגדול ביותר!

מהפך חיים בשתי דקות...

היה זה בעיר וירצבורג שבגרמניה, לפני כמאה וחמישים שנה. רוחות ההשכלה נשבו אז בעוז, מפילות חללים מהבתים הטובים ביותר. אחד מהנופלים למלתעות ההשכלה היה בחור צעיר בשם יעקב, שהת'יתם בצעירותו ונסחף אחרי חבריו הרעים, ולאט לאט נשכחה ממנו מסורת היהדות...

ביום מן הימים התעורר יעקב, ומיד נזכר כי היום חל הארצייט של אביו. הוא הוסיף וזכר את הבטחתו לאביו טרם פטירתו, כי לעד ינצור את התאריך ויקפיד לומר עליו קדיש ביום הארצייט שלו. הוא הדחיק את המחשבה הזו וניסה לשכוח, אך ככל שחלפו השעות חש כי הוא חייב לקיים את הבטחתו האחרונה לאביו, וכך, לקראת ערב של יום, מצא את עצמו בפתח בית הכנסת הגדול בעיר...

הוא נכנס פנימה, ולמזלו - הכל היו שקועים בתפילת שמונה עשרה בלחש, של תפילת מנחה, ואיש לא הבחין בכניסתו. משהו מהסומק שהציף את לחייו נרגע קמעא, והוא נעמד ברכתי בית הכנסת, ממתין לעת ה'קדיש יתום' בסיום התפילה. כשהגיעה העת המיועדת נתן את קולו ואמר 'קדיש' בקול רם, כשהוא מחמיא לעצמו שהוא עוד זוכר את המילים הארמיות וניקודן...

הוא סיים את אמירת הקדיש, וחיפש את הדרך הקצרה והצדדית ביותר להימלט מבית הכנסת, בלי להיתקל באיש. הוא שב והסמיק עד תנוכי אוזניו, והחל מדדה לכיוון הדלת במערב בית הכנסת. לפתע חש טפיחה חמה על שכמו, הוא הסתובב לאחור, ועיניו כמו נתקעו בחיך ענק וחם, שמאחוריו איש הדור פנים המציג עצמו בשמו: 'שלום לך, שמי הרב יצחק דוב הלוי במברגר, ואני רב העיר. שלום עליכם וברוכים הבאים!' - אמר לו הרב בלבביות...

בשניה הראשונה הופתע יעקב מהלבביות, אך עד מהרה לבו המאובן נמס לנוכח החום שהפיצה אישיותו של הרב, שדרש בשלומו בכנות, התעניין באיכפתיות במעשיו, וגם החמיא לו: 'אני מעריך אותך על מאמציך לבוא ולהגיד קדיש בקול צלול וברור ביום הארצייט של אביך. כל הכבוד על שהרוחות הסוערות בחוץ לא הצליחו לכבות את הגחלת הבווערת בלבך, ואני בטוח שאביך בשמי מעל רווח היום מלוא חופניים נחת מזוקקת!'

הרב הוסיף להחמיא לו, איחל לו הצלחה וברך אותו בידדות. כשהם נפרדו, חש יעקב כמו גוש מחנק עולה בגרונו, ודמעות לחות החלו לרדת מעיניו... משהו בחום של הרב המיס את לבו, גרם לו לגעגוע עז אל העולם שאותו עזב. משהו במילים החמות והמעודדות הביא אותו לתחושה שהוא טעה באורח חייו החדש, היה בחיך של הרב משהו שובה לב, מרגש, תומך, מעודד כל כך...

הוא שב הביתה, אך חייו כבר לא שבו כבעבר. באותו לילה בכה הרבה

מתוך חרטה, בכה על אביו, על חייו, על העולם שכמעט החמיץ. בימים הבאים החל לשוב את לכור מחצבתו, ומצא עצמו יותר ויותר פעמים בא לבית הכנסת... כעבור כמה חודשים זכה להינשא ולהקים בית נאמן בישראל עם נערה יראת שמים, ונולדו להם שלושה עשר ילדים!

היום, מאה וחמישים שנה אחרי, ולמרות השואה האיומה, מונים צאצאיו יותר מחמשת אלפים נפשות, כולם זרע ברך ה', הולכים בדרך התורה והמצוות, מקפידים על קלה כחמורה, יראי שמים ואנשי אמת. חמשת אלפים יהודים כשרים ונלבבים, מיליוני מעשים טובים שעשו צאצאיו עם השנים, מצוות, מעשי חסד, שעות לימוד תורה, עולם שלם של טוב - - -

וכל זה, בזכות מי?

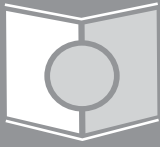
בזכות חיך לבבי ומילה טובה של הרב במברגר זצ"ל. כמה מילות עידוד, איכפתיות עמוקה, התעניינות כנה בשלומו של נער בודד, ומחמאה מהלב על 'קדיש יתום' אחד... זה לקח לרב במברגר אולי שתי דקות, אך זה הציל דורות שלמים, ובנה עולמות של תורה ויראת שמים, במחיר חיך אחד!

את הסיפור סיפר אחד מצאצאיו של יעקב זה, והוא פורסם בקובץ 'ווי העמודים' בציטוט מפיו. וללמדנו בא, שלכולנו יש הזדמנויות, לכולנו קורים מקרים כאלה, אדם זר שמבחינים בו לפתע, מישהו לא מוכר, אדם שלא ראינו עד היום... לפעמים נכנסים לבית הכנסת ומגלים יהודי לא מוכר, הוא יכול אפילו להיראות קצת מוזר ושונה מהמקובל, ומבטו מבולבל ואבוד בזירה הזרה לו... לחילופין, אדם מוכר, חבר קרוב, ידיד אהוב - אבל אולי אפשר לעודד ולחזק אותו... חיך אחד, מילה טובה, מחמאה כנה - אלה משנים חיים, מעודדים, תומכים בנפש, מחזקים את הנשמה. לעולם לא נדע אלו תוצאות ברוכות יירשמו בשמים למילה הטובה שלנו, כמה טוב וחסד יצמח מהחיך, שכל כולו מתיחת שריר הפנים מימין לשמאל... פעולה כה קלה ופשוטה, אך תוצאותיה הרות גורל, יכולות להביא בכנפיהן הצלחת נפשות רוחנית וגשמית, פעלים רבים לתורה וחסד, עולמות שלמים של טובה וברכה!

הבה נפנים את המסר הזה לחיינו, ניקח אותו עימנו. נחפש את ההזדמנויות לחייך, להביע אהדה, להתעניין באהבה, לשאול בשלום כל אדם - עם חיך כמובן, ותוספת מחמאה על משהו. זה משנה חיים, זה מביא הישגים עצומים שלא נוכל לתאר, זה פותח פתח לעולמות קסומים!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב אשר קובלסקי, כתבו ל: 6182918@gmail.com

רבבות אלפי ישראל מתחילים חלק ד' במשנ"ב
במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
לפרטים חייגו והצטרפו 02-560-9000

לא תסלח לעצמך.

האם יש סיכוי שיום אחד תוסיף לתכניות
לימודיך את לימוד הלכות עירובין מתחילתן
עד סופן?

סיכוי רחוק...

'דרשו' מעמיד לרשותך, שיעורים בפריסה רחבה בארץ ובעולם, שיעורים בהירים בקווי השלפון, מבהנים עם מילגות, וכל מה שאתה זקוק כדי להצליח ללמוד ולדעת את הלכות עירובין.

הצטרף כבר היום, ונשמח יחד בסיום הגדול...

חבילת הסיוע של 'דרשו' ללומדי חלק ד'
ב'משנה ברורה' - הלכות עירובין:

- 1 הנהלת 'דרשו' העולמית החליטה על הורדת הצינן המזכה במילגה במבחני 'הדף היומי בהלכה' ל-81% (גובה המילגה החודשית המקסימלית 185 ₪).
- 2 מלגה חד פעמית מיוחדת ללומדי השיעורים (מיועד לשיעורים קיימים ולשיעורים חדשים).
- 3 בכל ביהכ"ס שיפתח בו שיעור חדש של 'הדף היומי בהלכה' יוענק סט 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו' + עשרה חומשים מהדורת 'דרשו' בפורמט החדש.
- 4 מצגת ייחודית - פתיחה להלכות עירובין תוצג בשיעורי 'הדף היומי בהלכה' ובחבורת 'דרשו' בכלל (בתיאום עם מוקד 'דרשו').
- 5 שמיעת השיעור היומי באמצעות קו דרשו: 4992* ומענה לשאלות על הנלמד ב'משיבי הדף' בשלוחה 8.
- 6 חדש! באפשרותך לקבל תזכורת טלפונית בכל יום ובכל שעה שתבחר לשמיעת 'הדף היומי בהלכה', חייג 0772222666 או 4992* לאחר הכניסה למערכת הקישו 54 והכניסו את השעה לפי ההוראות.

בכ"ה טבת מתחילים רבבות אלפי ישראל בלימוד חלק ד' - הלכות עירובין במשנ"ב במסגרת 'הדף היומי בהלכה'

אלפי לומדים שישקיעו מעט זמן מדי יום, יזכו תוך חודשים ספורים, לדעת על רשויות השבת ודיני הטילטול, הם יהיו בקיאים במעמד של העירוב השכונתי ושל הלובי בחדר המדרגות, הטילטול בכפרי הבראה ונופש ועוד... זו ההזדמנות שלך שאסור לך להפסיד.

'מובטח לו שהוא בן עולם הבא' מוקד 'דרשו' 02-5609000

לפי זה נראה שאם בשעת הבדיקה הפלאפון צלצל, כבר הפסיד את הריכוז וישוב הדעת הנצרך לבדיקה ויחזור לבדוק לאחר כיבוי הפלאפון

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

מה הם התנאים החשובים עליהם אסור לוותר בשעת בדיקת כשרות הסכין

מהרשב"א. אך גדולי האחרונים דנו שהרא"ש פ"י כהרא"ה שחגירת צפורן היינו הרגשה ולפי"ז גם פגימה שאין בה דבר פוסלת, ואל יכולתי להאריך בבאור כל השיטות, השו"ע סי' ח"י פסק בהרשב"א שדוקא אם אוגרת כל שהוא פסולה. ויש מגדולי הפוסקים שהחמירו גם כשאינה אוגרת רק נרגשת בציפורן. ויעו' בשו"ע הרב (בסי' ח"י בקו"א סק"ג) שהאריך בזה וגם בתשובה שנדפסה בסוף הספר האריך בביאור השיטות.

ההנהגה למעשה

למעשה בזמנינו בתחילת השחיטה מקפידים שהסכין תהיה חלקה מכל פגם ואפילו אם ימצא פגימה דקה שאינה נראית לעין רק נרגשת במושש ואינה אוגרת שיערה לא שוחטים בה עד שישחזו אותה שתהיה חלקה, אך לאחר שחיטה אם נמצאה פגימה, בזה בכשרות "מהדרין" מקפידים להוציא גם בפגימות דקות ומוכרים לגוים, וב"כשר" מקילים יותר.

בדיקת סכין כשהפלאפון רוטט

האם מועיל לבדוק כשעייפים, ומה הדין כשבדק והפלאפון רוטט או צלצל האם חייב לבדוק שוב, כתב הבית יוסף סי' ח"י בשם רבינו יונה בשערי תשובה וז"ל 'ויזהרו בתורת השחיטה ובדקדוקיה ויבחרו להם שוחט ירא חטא כו', ואשר אינו ירא לבו לא יבין לדקדק בבדיקת הסכין, כי צריך לכוון את לבו במאוד מאוד בבדיקתו, הלא תראה כי יבדוק אדם פעמיים ושלוש ולא ירגיש בפגימה דקה ולאחר כן ימצאנה כי הכין לבו באחרונה, ובחינת חוש המשוש כפי כוונת הלב עכ"ל'.

לפי זה נראה שאם בשעת הבדיקה בפלאפון צלצל, כבר בפסיד את הריכוז וישוב הדעת הנצרך לבדיקה ויחזור לבדוק לאחר כיבוי הפלאפון.

וכן כשעייפים לא מרגישים בסכין, לכן בכשרויות מהודרות כשנוסעים צוות שוחטים לחו"ל לשחוט, מקפידים לתת יום מנוחה לצוות לאחר הטיסה ורק למחרת מתחילים לשחוט, על אף העלויות הגבוהות הנדרשות לזה.

יש לבאר את השיעור בפגימה הפוסלת בסכין לכתחילה ואיזו פגימה פוסלת בדיעבד וחילוקי השעות בראשונים ובפוסקים. השחזת הסכין ותיקוני מכל פגימה הקרויה בלשון השוחטים "העמדת סכין" היא אומנות הדורשת יראת שמים מרובה ומתינות וריכוז לבדוק האם הסכין כשרה "גלאט" [חלק], ופעמים רבות יתכן שהאחד יעביר אצבעו על הסכין ויאמר כשר, וכשהמומחה לבדיקת סכינים יעביר אצבעו יגלה שישנה פגימה, וגם הבודק עצמו יתכן שיבדוק ולא ימצא פגימה ויבדוק פעם נוספת בריכוז ובמתינות וימצא פגימה, לכן צריך הרבה ישוב הדעת ויראת שמים בבדיקת סכין. כדכתבו רבינו יונה והרא"ש.

במאמר שלפנינו נשתדל לבאר בתמצית את יסודות ההלכה בשיעורי הפגימה, ובזה נבין את ההבדל בין כשרות "מהדרין" ל"כשר". בגמרא חולין (דף יח.). אמר רב חסדא ששיעור פגימת הסכין כדי שתחגור בה ציפורן, ונחלקו הראשונים בפי' חגירת ציפורן, דעת הרשב"א וסיעתו שהוא מלשון חגורה שהציפורן נכנסת בה, ולפי"ז כל פגימה פחותה מזה שאין הצפורן נכנסת בה - כשרה. ומכח זה כתב הרשב"א שאין הלכה כרב חסדא, כיון הרבה אמוראים בדקו בבשר האצבע שמרגיש פגימות דקות יותר או לאור השמש או בחוט השערה, לכן פסק הרשב"א שאפילו פגימה קטנה פוסלת, אמנם כיון שבדף יז: כתוב שפגימה הפוסלת היא דווקא אוגרת ולא מסוכסכת ולא כסאסאה לכן צריך שתאגור הפגימה שום דבר ואפילו חוט השערה, וכתב הרשב"א במשמרת הבית שכשהיו בודקים בשמש לא כל פגימה שמצאו היתה פוסלת אלא לאחר שגילו פגימה דקה בדקו אם נכנסה חוט השערה פסולה, ואם לאו כשרה, וכתב שכן דעת הרי"ף שהשמיט דברי רב חסדא כיון שפוסל גם פגימה שאין נכנס בה ציפורן.

אכן הרא"ה בבדק הבית כתב שלשון חגירת צפורן אין הכוונה שצפורן נכנסת בה אלא שתרגיש בה אלא רצו לחזור אחר סכין יפה, ושיעור הפגימה שתרגיש בה ציפורן ולא שיכנס בה.

הרא"ש כתב ש"מ שהרי"ף לא הביא דעת רב חסדא כיון ששאר אמוראים חלקו עליו וסוברים שבפגימה כל דהו מטרופים ואפילו אם אין הציפורן חוגרת בו. ולי נראה שכיון שפסק לבדוק בבשר ובציפורן זהו השיעור שתחגור בה ציפורן דכל פגימה שהוא מרגיש בציפורן היינו שתחגור בה הציפורן לכן לא הוצרך להזכיר דברי רב חסדא עכ"ל, בטור סי' ח"י נראה שלמד בדעת הרא"ש שמיקל יותר

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

הלוּבש ערדליים עם הנעלים בתוכם ביחד, האם קשה לשכחה? 'המנגב ידיו בחלוקו קשה לשכחה', ומה הדין במנגב בשאר בגדיו?

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

ומי שאינו נזהר בדברים הקשים לשכחה,
האם משכח מה שלמד או רק מחליש כח הזכרון?

נדונים הלכהיים אלו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לענין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

מה שאמרו (אבות שם) 'כל המשכח דבר אחד ממשנתו הרי זה מתחייב בנפשו'. וכן כתב בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ד סי' א), וכן כתב בשו"ת התעוררות תשובה (ח"ד סי' קל) והוסיף (שם), שהעושה דברים הקשים לשכחה, כיון שעושה מעשה שע"ז שוכח תלמודו, עובר בלאו זה, שהרי גורם שיסורו דברי התורה מלבו [ומשמעות דבריו שבכך משכח תלמודו ולא רק מחליש זכרונו, וראה בהערות (שם) שכתבו לדון בדברים שהם בשב ואל תעשה וכגון מי שלא נוטל ידיו לדבר הצריך נטילה שכתוב שמשכח תלמודו, האם גם עובר בלאו], ובשו"ת שלמת חיים (סי' תתסז) כתב שיתכן שיש בזה סרך של הלאו "השמר לך פן תשכח".

ולגבי נשים שאינן מצוות על תלמוד תורה, האם צריכות להיזהר בכל זה, כתב החוות דעת (יו"ד סי' עב חידושים ס"ק ב) לענין אכילת לב של בהמה ועוף, שרק זכרים נוהגים שלא לאוכלו, משום שאכילתו קשה לשכחה. וכן כתב בבית לחם יהודה (יו"ד סי' עב ס"ק ג) שנשים מעוברות לא יאכלו לב שקשה לשכחה, אבל שאר נשים אוכלות. וכן כתב הגר"ח קניבסקי (ספר זכרון שם) שאין נשים נזהרות בדברים הקשים לשכחה, וביאר כיון שאינן מצוות על תלמוד תורה. אמנם לענין קטנים אף על פי שעדיין לא למדו, כתב הגר"ח קניבסקי (שם) שיש להקפיד על כך, משום שדברים אלו גורמים לטבע של שכחה, ויכול להזיק להם אחר כך.

'המנגב ידיו בחלוקו קשה לשכחה', ומה הדין במנגב בשאר בגדיו?
עוד הלכה של דבר הקשה לשכחה, כתב המשנ"ב בהלכות נטילת ידים (סי' קנח ס"ק מה) שהמנגב ידיו בחלוקו קשה לשכחה, והביא שהפמ"ג (שם א"א ס"ק יז) הסתפק האם זה דוקא בחלוקו או גם בשאר בגדיו.

ספק נוסף יש בהלכה זו, האם היא נאמרה דוקא במנגב ידיו לאחר נטילה, או כל שידי רטובות ומנגב? והביא הגר"ח קניבסקי (ספר זכרון שם אות לד) מספר נפש חיה שהסתפק בכך.

ולמעשה הורה הגר"ש אלישיב (קונטרס חובל ומזיק ס"ח), שדין זה הוא דוקא במנגב ידיו לאחר נטילת ידים לאכילה, אבל בנטילה אחרת או שלא בחלוקו יש להקל.

הלוּבש ערדליים עם הנעלים בתוכם ביחד, האם קשה לשכחה?
בתחילת הלכות הנהגת האדם בבוקר (סי' ב ס"ק ב) הביא המשנ"ב כמה הלכות בדיני לבישת בגדים שיש להזהר בהם משום שכחה, ואחד מהם 'וכן יזהר מללבוש שני מלבושים יחד בפעם אחד, כי קשה לשכחה'.

ובהלכה זו יש שאמרו (ערוך השלחן סע' ו') שאינה נוהגת אלא בשני מלבושים, אבל מנעלים שאין להם דין מלבוש, לא נאמר דין זה. ומטעם זה הלוּבש ערדליים כשהמנעלים כבר בתוכם, ויוצא שלובש שני מנעלים ביחד, דעת הגר"ש אלישיב (פניני תפילה עמ' סה) שאפשר להתיר, משום שאין עליהם שם בגד. וכן הביא בהגהות הר צבי (טור או"ח סי' ב') בשם שו"ת מתת ידו, להקל בלבישת נעלים וערדליים של עור ושל גומי יחדיו.

ובספר מאסף לכל המחנות (סי' ב ס"ק יב') הביא כל השיטות בזה, וכתב שלשיטת הפוסקים שנעלים וערדלים נחשבים כמלבוש [ראה סי' שא ס"ק נב, בביאורים ומוספים מהדורת דרשו], יש לצדד שגם לענין זה נחשבים בכלל מלבוש.

ויש הנוהגים לשים הכיפה בתוך הכובע ואז ללובשם יחדיו, וכתב הגר"ח פאלאג'י (רוח חיים הובא בכף החיים ס"ק ו) שלא יפה הם עושים, כי גם זה קשה לשכחה.

מי שאינו נזהר בדברים הקשים לשכחה, האם משכח מה שלמד או רק מחליש כח הזכרון?

כמה וכמה דברים נאמרו בסוף מסכתא דהוריות, שיש להזהר בהם מפני שקשים לשכחה, ויש לדון במי שאינו נזהר בדברים אלו, האם עובר על לאו של "השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים"?

בספר חסידים (סי' תתרח) כתב שמי שאינו נזהר ועושה דברים הקשים לשכחה, אינו חייב על כך. ובביאור דבריו כתב הגר"ח קניבסקי (ספר זכרון ח"ב עמ' ז') שאין בכך אפילו איסור דרבנן, משום שאין זה מוכרח שישכח אלא רק גורם להחליש את הזכרון, ואינו דומה למשכח דבר ממשנתו מחמת שאינו חוזר על תלמודו שעל זה נאמר 'שמתחייב בנפשו' (אבות פ"ג מ"ח), משום ששם הוא בודאי מסירם מליבו.

מאידך, כתב החסד לאלפים (או"ח סי' קנז אות ו) שעובר באיסור לאו של "השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח", והוא גם בכלל

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

הוא נאלץ לכתת רגליו על פתחי נדיבי עם. הוא שמע שמרן ראש הישיבה זצוק"ל יש לו השפעה על נגידים אפילו בארץ מושבו של אותו ראש ישיבה עצמו, ראה לנכון להגיע לארץ כדי להיכנס אל מרן זצוק"ל ולהציע לפניו את דבר ישיבתו והצורך שלו לסיוע. דא עקא שהלה ידע שאיננו יכול לנסוע ולהגיע לארץ בלא שקודם לכן יהיה מי שידבר בשבחו ויעיד עליו, היות שהיתה לו היכרות עם הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל ביקש שידבר בשבחו אצל מרן זצוק"ל. משכך, סידר ענייניו והגיע לארץ ישראל. הוא סר לבית מרן זצוק"ל, סיפר על הישיבה שהקים בשל המחלוקת שנתרגשה עליו, וביקש לסייע לו במזון, אמר לו מרן זצוק"ל שיש הרבה ישיבות וכולם נצרכים וגם כאן בארץ המצב קשה מאוד, ואיך יוכל לעזור לו. חיזקו בדברים, ברכו והלה יצא משם בלב כבד.

לאחר שהות קצרה בארץ, שב לארצות הברית, עודו מתאושש מהנסיעה והנה נודע לו מהבנק שפלוגי מהנגידים שסרים למרות מרן זצוק"ל, הפקיד לחשבוננו סך מליון וארבע מאות אלף שקל. בתחילה חשבתי שמרן זצוק"ל עשה כך היות שלא רצה שיתפרסם הדבר שדאג על אתר להשיג סכום כזה, אבל אחר כך שמעתי סיפור נוסף, היה מקרה של אחד שהסתובב בחוץ לארץ בשביל לאסוף לעניין רפואי דחוף, הוא פנה לאחד ממקורביו של מרן זצוק"ל שיבקש מאחד הנגידים שסר למרותו שיסייע לו בנדבה שיהא בה כדי להקל עליו, הלה נכנס וביקש, מרן ראש הישיבה זצוק"ל אמר לו שאותו נגיד נותן רק לתורה ולא לדברים אחרים, הוא העביר את התשובה לפונה. אך לא חלפו מספר ימים ואותו נגיד נתן סכום שכיסה חלק ארי מההוצאה הנדרשת.

כאשר שמעתי את שני הסיפורים דרשתי היקש והבנתי שהיתה כאן הנהגה מיוחדת של העלם וכיסוי להמעייט בגילוי של העזרה והנתינה. אבל לצד של ההסתרה יש גם את ההפסד של לימוד לרבים שילמדו איך צריך להתנהג, והנה אנו רואים שעתה לאחר ההסתלקות, העובדות האלו יוצאות לאור, בחיים באמת היה לו את הרצון לזכות במעשים שנעשים בהסתרה, אבל הוא לא הפסיד גם את הלימוד לרבים, כי עתה הכל מתפרסם ומעורר חיזוק גדול.

היו מקרים של הוראות לרבים שניתן לפרסמם?

"מרן זצוק"ל היה רך כקנה בכל הנוגע לצרכי הרבים והיחיד, אבל כאשר היה מדובר בנושא של פגם רוחני היה לובש קנאה. היה בחור אמריקאי שהגיע לארץ והלך ללמוד במקום לימוד של המזרחי, הוא באמת למד שם בהתמדה. כשביקש לחזור לחוץ לארץ נכנס אל מרן ראש הישיבה זצוק"ל לבקש ממנו ברכה לנסיעה. מרן זצוק"ל התעניין אצלו על מקום לימודו, כאשר סיפר היכן למד, החל מרן זצוק"ל להעמידו על טעותו, והלה יצא מהבית והגיע אלי נסער, הוא סיפר שמרן זצוק"ל דיבר אליו קשות, הסברתי לו את כוונת הדברים והוא סבר וקיבל, בשובו אל ביתו פנה ללמוד בישיבת 'נר ישראל' והיה לאברך בן תורה ותלמיד חכם בכל הליכותיו. כי דאגה רוחנית היא לא פחות מאשר דאגה גשמית.

כתוב שיעקב אבינו נענש על עשרים שנה שעבד אצל לבן ולא כיבד

כ"ק האדמו"ר שליט"א לשאת דברים. לפני בואו נשא מרן ראש הישיבה זצוק"ל את המשא המרכזי, משסיים פנה מרן ללכת. הרה"ג רבי שלום בער סורוצקין שליט"א אמר למרן זצוק"ל שעתה מגיע האדמו"ר ממודז'ין שליט"א שהינו תלמידו מתקופת הישיבה קטנה בפוניבז', מרן זצוק"ל תיקנו ואמר לו: "לא הנקודה שהוא תלמיד משכבר הימים, כאלו יש הרבה, אלא שהעניין הוא שעד היום הוא מרגיש עצמו תלמיד..." "מעניין" - אומר לנו עתה כ"ק האדמו"ר שליט"א כשסיפרנו זאת "מהיכן מרן ראש הישיבה זצוק"ל ידע את זה".

האם היה קשר אישי עם מרן זצוק"ל בישיבה?

האדמו"ר שליט"א: "בלמדנו בישיבה קטנה לא היתה מציאות של היכרות קרובה מדי אל מרן ראש הישיבה זצוק"ל, הוא היה אומר את השיעור, הוא היה בתפילות כסדרן, אבל אנו הרגשנו כל הזמן ש'איש קדוש עובר עלינו תמיד', חשנו יראת הכבוד, יראת הרוממות ממנו.

מרן זצוק"ל היה יושב אז בספסל הראשון בטור המקומות שפניהם למזרח, הוא לא ישב אז בכותל המזרח, זכיתי לשבת לידו בספסל. הנני זוכר ששמעתי את תפילותיו מילה במילה, במיוחד זכור לי שהיה אומר את תפילת 'אין כאלוקינו' בניגון מיוחד במינו. היה פעם כינוס רבנים של 'קופת העיר' הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א התכבד לומר את תפילת השל"ה בקול רם כשהרבנים מצטרפים אליו בלחש, כשסיים אמר לו מרן זצוק"ל ש'תפילת השל"ה' אין אומרים בבכי אלא ברגש של שמחה. הזכרתי אז למרן ראש הישיבה זצוק"ל שהנני זוכר שהוא היה אומר את תפילת 'אין כאלוקינו' בניגון מיוחד של 'רגש ושמחה'. מרן זצוק"ל נהג לעבור לפני התיבה בימי התעניות קולו היה משתפך והיה נעים לשמוע את חיתוך התיבות בנעימה ורגש.

מרן ראש הישיבה זצוק"ל היה יושב והוגה שעות רבות בחדרו שבישיבה, זכורני שפעם החדר נותר פתוח, בחורים פתחו את הארון שם וראו הרבה מחברות שנרשמו בהם חידושי תורה שעליהם מועבר קווים אלכסוניים כמי שבאו לסמן שהוא חוזר מהם ושאינ דעתו להדפיסם."

היה לקשר הזה המשך לאורך השנים?

"זכיתי להיכנס אליו בשליחויות ציבוריות, כל דבר היה אצלו במחשבה תחילה, הוא היה מחושב לצדדי צדדים, כאשר ישבו ודיברו עמו והוא חשש שמתכוונים דברים אחרים היה מסיט את הנושא לדברי חז"ל. הוא היה מתחיל לדבר מדרשים, לפעמים אף קם ממקומו להביא איזה תוספתא או מדרש כדי להקריא מבפנים. אבל כשהיה ברור לו העניין, היה מכריע על אתר גם בדברים עדינים ומורכבים ביותר.

ההנהגה של ההסתרה, היתה קשורה עם הכוח העצום של ההבלגה והשתיקה. שמעתי מאדם נאמן שראש ישיבה אחד מארצות הברית נאלץ לפרוש מישיבתו בשל חילוקי דעות שנתגלעו שם, הוא פרש והקים לעצמו ישיבה משלו, כמובן שהדבר כרוך בעלויות גדולות

לסיום השיחה מבקש כ"ק האדמו"ר שליט"א, לומר נקודה שמאפיינת את המצב שבו אנו שרויים, כשדוק של עצב נסוך עליו: כתוב שיעקב אבינו בירך את בניו, אמר "שני בניך הנולדים בארץ מצרים, עד בואי אליך" מה הנקודה של 'עד בואי אליך' מה היא ההדגשה בזה, הביאור הוא שיוסף הצדיק זכה להתגדל על ברכי אביו יעקב והוא ראה את הדמות שלו, את 'דמות דיוקנין' שלו, יש בכך כדי להגן עליו ולשמור עליו מהנסיונות אבל "שני בניך הנולדים לך - עד בואי אליך" מנשה ואפרים לא זכו לראות ולגדול על דמותו של יעקב הם צריכים ברכה מיוחדת ש"כראובן ושמעון יהיו לי", הדור הזה זכה לראות דמות של יראת חטא, דמות של יראת שמים, הדמות הזו נאבדה וחסרה.

[מתוך "יתד נאמן" - שבת קודש - מוסף זכרון תשע"ח]

את אביו ואמו, בכך שיוסף הצדיק נלקח ממנו למשך עשרים ושתיים שנה, לכאורה צריך להבין היכן כאן המידה כנגד מידה הרי שיוסף נאבד, זה היה עבור יעקב סבל וצער גדול ואילו בעת שיעקב אבינו היה אצל לבן, לא היה ליצחק צער כל כך גדול, הביאור הוא שבאמת מצינו שיעקב אבינו אמר "עם לבן גרתי" וחז"ל פירשו "ותריי" גמטאות שמרתי" - משמע שהניסיונות הרוחניים היו שם קשים, שאם לא כן, למה יעקב רואה צורך להדגיש זאת, יוצא שיצחק אבינו דאג לעתידו של יעקב בכל אותם שנים לא פחות מאשר יעקב דאג ליוסף, היות שדאגה רוחנית איננה פחותה מדאגה גשמית אלא אף יותר מכך, ולכן זו היא המידה כנגד מידה..."

יאמין שלא יאריכו הימים וכבר יצא מצרתו, שהרי ישועתו עומדת הכן להצילו מלהבה ברגע שיועד לה מן שמיא להתגלות אליו. ולא עוד אלא שאמרו חז"ל (בר"ר נ"ג י"ד) 'אמר רבי בנימן הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכה ויפקח אלוקים את עיניה', ומבאר ה'ישמח ישראל' ז"ע (ויגש אות ב') דחזינן במימרא זו, שלפעמים תר האדם ומחפש אחר איזה 'אבדה' שאבדה לו ולבסוף יוצא שהחפץ מונח זה זמן רב לצדו ממש, וכיו"ב בכל ענין שהאדם ממתין על הישועה, פעמים רבות ימצא שהכל היה מוכן לפניו ממש, אלא שהבורא כיסה את עיניו שלא יראנו, וזאת כי מן השמים נגזר עליו צער לזמן מסויים, על כן לא היה בידו לראות את הישועה, אמנם באותו רגע שנסתיימה 'קצבת צערו', תיכף ומיד נפקחו עיניו, ומעתה יראה מיד את אשר חיפש.

(מתוך באר הפרשה ויגש ע"ט)

סובביו שיזאלו בטובם להעניק לו סיגרי' (באותם הימים עדין היו מעשנים כרגיל, אפילו בבית החולים), באחת הלילות, עלה ר"ד על משכבו, והחל מתבונן בדבר, עד שהחליט - לא זו הדרך להתאמץ בהשתדלויות ובתחנונים מרובים, אם הקב"ה חפץ להביא לו צרכיו הרי הוא 'בעל היכולת' להזמין סיגרי' מבלי שיטרח בעצמו, וקיבל ע"ע לחדול ממנהג קיבוץ הנדבות - הסגריות. ויהי בבוקר ותפעם רוחו, כי לצד מיטתו נמצא תיבה מלאה בסיגריות אשר נשלחו לו ע"י אחד מקרוביו מחוץ לעיר, ומי אז ועד היום שיצא מבית החולים לא היה חסר לו אפילו פעם אחת ותמיד הגיעו לידו בדרכים שונות מבלי שנאלץ לבקש 'על נפשו', ללמדך כי הקב"ה ממלא כל מחסור, אם אך יכיר אדם בזה מיד ימצא את שאהבה נפשו.

כלל גדול אמרו (מגילה יג): **אמר ריש לקיש אין הקב"ה מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה**, על כן כל מי אשר בשם ישראל יכונה - בראותו כי צרה קרובה לא יאבד עשתונותו, אלא

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה

- ◆ האם מותר לעשות תנועות כתיבה באוויר בשבת?
- ◆ האם מותר לאכול בשבת עוגיה שכתובות עליה אותיות?
- ◆ איזה ספר רצוי שלא לפתוח בשבת?

מלאכת 'הכותב' - מקורה במשכן וחומרי הכתיבה

- שתיים מל"ט מלאכות האסורות בשבת, הן מלאכות 'הכותב' ו'המוחק', וככל המלאכות האסורות בשבת, גם מלאכות אלו נעשו במשכן: הכתיבה - בסימון הקרשים באותיות, כדי לשמור את סדר הקרשים במיקומם הנכון; והמוחקה - כאשר אירע שטעו ברישום הקרשים, ומחקו את הרישום, כדי לרשום אות אחרת במקומה.
- איסור מלאכת 'הכותב' בשבת מדאורייתא, הוא רק בכתיבה העשויה להתקיים, דהיינו שהחומר שבו כותבים טבעו להתקיים; ורק בכתיבה על גבי חומר המחזיק את הכתב ומתקיים.
- כתיבה בחומר שאינו עשוי להתקיים, או על גבי חומר שאינו מחזיק את הכתב או שאינו מתקיים - אסורות מדרבנן.
- עשיית תנועות כתיבה באוויר, או על גבי חפץ כלשהו, ללא שימוש בחומר כתיבה - מותרת בשבת, כיון שאינה יוצאת כל כתב; אך יש אומרים שראוי להימנע מכך.
- איסור מלאכת 'הכותב' מדאורייתא הוא רק בכתיבה ביד ימין, אבל כתיבה בשמאל אינה כדרך כתיבה, ואסורה רק מדרבנן.

מלאכת 'הכותב' באות אחת ובשתי אותיות

- איסור מלאכת 'הכותב' מדאורייתא הוא אף בכתיבת אות אחת, בכל שפה שהיא, ובכל סוגי הכתב; אלא שאין חיוב קרבן חטאת (בשווגג) כי אם בכתיבת שתי אותיות.
- ספר שחסרה בו אחת - המשלים אות זו נדון ככותב שתי אותיות, כיון שהועיל מעשהו להשלמת הספר, ויש בכך חשיבות של מלאכה.

- שתי אותיות שחייב עליהן חטאת, היינו אפילו אם כתבן בשני דפים נפרדים, ובלבד שניתן לקוראן כאחת. וכתובת שתי אותיות זו מעל זו, ולא במקביל - ספק אם יש בה חיוב חטאת.

דינים שונים במלאכת 'הכותב'

- מאכל שרשומות עליו אותיות, כגון עוגה שיצרו על גבה את המילים 'מזל טוב', אין לחותכו או לשוברו באופן המקלקל את האותיות, משום איסור 'מוחק' מדרבנן. ואם האותיות עשויות מוגף המאכל - כמצוי בזמננו בביסקוויטים, שוקולד, ועוד, ששם בית החרושת, או ציור כלשהו, מוטבע או מובלט בהם - נחלקו הפוסקים אם מותר לשוברו.
- ציור או שרטוט תמונה, הם 'תולדה' של מלאכת 'הכותב'. ובהקשר לכך, דנים פוסקי זמננו האם מותר לאדם להכנס למקום שבו נקלטת תמונתו על ידי מצלמה ומוקרנת על גבי מסך.
- ספר שכתובות בו אותיות, או שמצוירים בו ציורים, על חוֹדֵי הדפים, באופן שכאשר הספר סגור הם ניכרים, וכאשר הספר פתוח הם מיטשטשים - רצוי שלא לפתחו בשבת.
- 'פאזל' שחלקיו מתחברים זה לזה - אסור לחברם בשבת, משום איסור מלאכת 'הכותב'; וכן אם חלקיו אינם מתחברים, אך נתונים במסגרת המחזיקה אותם יחד - אסור להניחם במסגרת.
- קצוות עור שהחלו להיתלש, וכמצוי בעור שסביב הצפורניים ובשפתיים - אסור להסירן אף בעזרת הידיים או השיניים, ואף כשהם מסבים לו צער.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 341
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליטן על ואישור לשריתמשה בתמנה

סיפורי חז"ל

ההבדל בין בן לעבד

אם ה' גזר על העני, מדוע שאתן לו צדקה? שאלה זו שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: "אם אלוקיכם אוהב עניים הוא, מדוע אין הוא מפרנס אותם בעצמו?" השיב לו רבי עקיבא: "כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם" (בזכות הצדקה שאנו נותנים). לא הרפה טורנוסרופוס: "רק בשל כך ייגור עליכם להיכנס לגיהנם!" והמשיך: "אמשול לך משל: למה הדבר דומה? למלך בשר ודם, שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים, וצוה שלא להאכילו ולא להשקותו, והלך אדם והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא יכעס עליו בשל העובדה שהמרה את פקודתו? ואתם קרויין עבדים לה', כמו שנאמר (ויקרא כה) "כי לי בני ישראל עבדים", ואם ה' בחר לעשות את עבדיו לעניים, אל לכם להתערב במעשיו!" השיב לו רבי עקיבא: "אמשול אני לך משל, למה הדבר דומה. למלך בשר ודם שכעס על בנו, וחבשו בבית האסורים, וצוה עליו שלא להאכילו ושלל להשקותו. והלך אדם אחד, והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא ישגר לו דורון? וזאנחנו קרויין בנים, כמו שכתוב (דברים יד): "בנים אתם לה' אלוקיכם"

פרשת השבוע

מן המזימות ומן התככים שהיו מאחורי הפרגוד. באותה שעה אמר למקורביו, תמיד התקשיתי ש"מובא בילקוט שמעוני (רמו קנ"ז) על הפסוק "האספו - הטהרו", כשם שאתה אומר (במדבר י"ב י"ד) "תסגר מרים ואחר תאסף", וכוונת הילקוט ש"האספו" מלשון "טהרה", כי כנראה יכול כל יהודי כשלעצמו להיות נקי וצדיק, אבל בזמן שכל היהודים הנקיים והכשרים מתאספים באסיפה, מיד נכנס לשם היצר הרע של מחלוקת, תככים ומזימות, ומנסה להשפיע ולסכסך בין הנאספים. ולכן בירך יעקב את בניו "האספו הטהרו" שתצאו טהורים מכל אסיפה.

כי באפם הרגו איש (מ"ט - ו')

כשהופיע הספר "שמירת הלשון" להגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א, ליגלג מאן שהוא מדוע דווקא "שמירת הלשון"? מדוע לא יכתוב על "שמירת האף"? שמע זאת ה"חפץ חיים" ואמר ברצינות: אכן גם על האף צריך לשמור, שכן גם בעקימת אף לאות זלוול ופסילה אפשר להרוג בן אדם, ככתוב "כי באפם הרגו איש".

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מ"ט - א') פעם אחת שוחח הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א בסעודה שלישית ותיאר את זמן הגאולה וכך אמר: בדורו של משיח יהיה הבלבול כה גדול בין טוב לרע, וכאשר יתברר מי הוא הטוב ומי הוא הרע, יהיה זה דומה לניפוי קמח בנפה, כאשר מניחים את הקמח בנפה ומתחילים לטלטל הנה והנה עד שכל הקמח נחבט בדפנות הנפה, הקמח הנקי עובר בחורי הנפה ואילו הפסולת נשארת בכלי. כשרואה הפסולת את הקמח הנופל מטה מטה, מיד היא מתנשאת עליו ואומרת: שפל שכמותך, לא רק שאתה נופל למטה, עוד תקבל חבטה הגונה כאשר תגיע למחוז חפצך, ואילו אני נשארת למעלה. כעבור רגע קט הופכים את הכלי על פיו והפסולת מנוערת אל האשפה. כך בדיוק יהיה באחרית הימים.

האספו ואגידה לכם וגו' (מ"ט א')

מסופר: הגר"ח מבריסק זיע"א השתתף פעם באסיפה והיה מדוכך

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:20 ת"א: 5:21 ר"ת: 5:53

פרשת ויחי

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:04 ת"א: 4:18

בד-בבד החלו עוברי-האורח הפשוטים להדיר את רגליהם מן הפונדק, שאליו היו רגילים להיכנס בכל פעם שחלפו בסביבה, שברובם היו יהודים פשוטים ותמימים. שם, ידעו, יצפה להם זונדל, הפונדקאי הישר והחביב, שיקדם את פניהם במאור-פנים ויציע להם ארוחה פשוטה, אך חמה ומזינה. כעת נעשה המקום זר ומנוכר והוא דמה יותר למקום של הוללות.

הדבר נודע עד מהרה לצדיק הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א. מששמע זאת התמלא ליבו צער. צער על הבן שייעל'ה, שהרחיק לכת למען הכסף. צער על המקום, שמאכסניה נעימה היה לבית-חטאים, וצער על עוברי-הדרכים היהודים, שניטלה מהם האפשרות לנוח ולסעוד בכשרות. שלח רבי לוי-יצחק לקרא לזונדל ושאלו: "מדוע נטשת את פונדקך ומסרת אותו לידי בנך הצעיר?", ביקש הצדיק לדעת. שטח זונדל את נמוקיו לפני הצדיק: "אינני נעשה צעיר מיום ליום. כל שערותי כבר הלבינו. מי יודע עוד כמה שנות חיים יעניקו לי ממרומים, ובמה אבוא לפני בית-דין של מעלה? הלוא כעני בפתח אעמוד לפניו, שכן אין בידי לא תורה ולא תפלה." "עתה, כשהבן דואג לפרנסת הבית, רווח לי. אני קם כל בוקר, מתעטף בטלית, מתפלל מילה במילה בנחת, ויש לי גם את פנאי ללמוד בחומש, משנה וגמרא. כעת אני מרגיש כי אוכל להתייצב לפני בית-דין של מעלה ובאמתחתי תורה ותפילה".

שקע רבי לוי-יצחק בהרהוריו וכעבר דקה ארוכה אמר: כתוב: 'איזהו חכם, המכיר את מקומו'. על כל אחד ואחד מישראל לדעת מהו המקום שהועידה לו ההשגחה העליונה בעולם הזה, מהו שליחותו ותפקידו. וכשהוא יודע את מקומו, עליו להישאר בו ולא לנסות לתפוס את מקומו של חברו. "ועוד למדונו חכמינו ז"ל: כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע'. כלומר, המלכות במרומים, דומה למלכות כאן בארץ, וכמנהגי המלכות כאן, כך המנהגים גם שם. אוי לה למלכות שאין לה אלא שרי צבא בלבד וחסרים לה חיילים פשוטים. חייל פשוט הבורח מהמערכה כדי להיות גנרל דווקא, אף הוא נחשב עריק והוא מורד במלכות".

איזהו חכם, המכיר את מקומו

זונדל היה יהודי פשוט ישר ותמים שהתגורר בכפר קטן, לא הרחק מבארדיטשוב. 'זונדלי הפונדקאי' כינוהו הבריות, משום שכל חייו התפרנס מפונדק שעמד על אם-הדרך, שם קיבל את האורחים בברכה, האכילם והישקם ונפרד מהם לשלום.

יום אחד שקע זונדל בהרהורים: רוב שנותיי חלפו עלי בכפר, בניהול הפונדק. האכלתי עוברי-אורח יגעים ורעבים ומזגתי משקאות לאיכרים גסים מגושמים ולפריצים פרועים. ומני הדחוק לא הניח לי לפתוח ספר יהודי. כה טרוד הייתי בענייני הפונדק, עד שאפילו להתפלל כיאות לא יכולתי, ומה יהיה עלי ביום שאגש לבית דין של מעלה, ריק וחסר כל מתורה תפילה ועבודת ה' תמימה ופשוטה. כעת, כשנזרק הלובן בשערי, באה השעה לפרוש מהבלי העולם הזה, ולהתחיל להכין צידה לדרך הרחוקה, לעולם הבא, עולם שכולו טוב.

אמר ועשה. קרא לבנו שייעל'ה, צעיר נמרץ ותוסס, שכוחו במתניו, ומסר לידיו את מפתחות הפונדק. "הרי לך הפונדק שניהלתי וטיפחתי עשרות שנים בעשר אצבעותי", אמר זונדל לבנו, "הגיעה העת כי תקבל אחריות לחייך ולפרנסת ביתך" זונדל עצמו עזב את הכפר הקטן ועבר לגור בבארדיטשוב. את שעותיו חילק בין ביתו ובין בית-הכנסת. כרבי עקיבא בשעתו אשר בא לחסות תחת כנפי השכינה בגיל 40, היה זונדל. שכן תלמיד חכם לא היה ואפילו התקשה לקרוא באותיות הקטנות, אך להתפלל ידע וגם לקרוא בחומש היה יכול. כשהוא מבוגר בגילו החל את מסעו בתורה תפילה ועבודת ה' טהורה.

מאז עזב זונדל את הפונדק שינה המקום את צורתו ואופיו. מפונדק שקט ונעים היה למקום של מסיבות ואירועים. פריצי הסביבה מצאו בפונדק עניין גובר והולך, והחלו לערוך בו את משתאותיהם. מבחינה עיסקית טהורה היה הפונדק סיפור של הצלחה. אך יחד עם זו הוא איבד את החן השלו והרגוע שהיה בו עד כה.

משל ונמשל

והקרן קיימת לו לעולם הבא

שמעתי בשם גדול אחד משל נאה: עשיר מופלג שמע פעם כי בכרכי הים מוכרים אבנים יקרות במחיר הגבוה פי מאה מהמחיר שהן נמכרות במקומו, עמד ונטל כל עושרו ואף מכר את ביתו ומטלטליו וכל אשר לו וקנה בעד כל הכסף אבנים טובות ומרגליות ונסע לכרכי הים למוכרן שם, באמצע הדרך כלה ממונו ונשאר בלי פרוטה להוצאותיו נמלך בדעתו שאם ימכור כאן כמה מן האבנים הטובות, יפסיד הרבה כסף כי לא יקבל במחירן אלא חלק מועט כמה שיקבל שם, מה עשה, חיזר על פתחי נדיבים ואמר להם אחי לו שמעוני, עני אני בשעה זו, אולם אם אבוא למקום שאני הולך אליו אהיה עשיר גדול, ברם עתה מוכרח אני לקבל צדקה, עשו איפוא עמי חסד ותנו לי אוכל ומעט כסף להוצאת הדרך עד שאגיע לעיר הסמוכה, ושם שוב אקבל מנדיבי לב, וכן עשה כל הדרך עד שהגיע לכרכי הים ומכר את האבנים הטובות במחיר עצום ונעשה עשיר מופלג, והנה כמה צער נצטער העשיר הזה עד שהגיע למה שהגיע, וודאי שעברו עליו ימים קשים מאוד, אף על פי כן לא נפלה רוחו עליו, בידעו כי הוא הולך למקום שאושר רב צפוי לו שם וקיבל עליו כל היסורים בשמחה גדולה.

והנמשל יובן, כי הצדיק חי בעולם הזה ביסורים ובדוחק גדול, ואף על פי שנכסים יקרים מצויים בידו והם תורה ומצוות ומעשים טובים, אי אפשר לו ליהנות מהם בעולם הזה עד שיעברו ימיו הקצובים לו מאתו ית', אבל כשיבוא לעולם המוכן לו, יתענג בכל התענוגים שאין ערוך להם, ולכן אין הוא מצטער כלל וכלל על מצב דחקו בעולם הזה, בידעו כי הוא הולך למקום שעושרו מזומן לו, להיפך הוא שמח שמחה גדולה בזכרו כי ימי הצער ימים קצרים וחטופים הם, והתענוג האמיתי יהא קיים לעולמי עד.

(אוצר משלי חסידיים)

רבי לוי יצחק השתהה לרגע קט. אחר כך נתן מבט רך בוונדל והניח כף יד מלטפת על זרועו והמשיך ברצף דבריו: "דע לך, זונדל בני", אמר, "כי גנרלים – כלומר המיוחסים והלמדנים – יש לו להקדוש-ברוך-הוא די בעולמו. לעומת זאת, חסרים לו חיילים פשוטים ונאמנים שדווקא בפשטותם מוכיחים נאמנות אין קץ למלכו של עולם. "הקדוש-ברוך-הוא העמיד כל אדם במקומו שלו. את מקומו של האחד קבע בבית המדרש ללמוד תורה יומם וליל, ואת מקום זולתו קבע בקרוב לבבות ובעשיית חסד אפילו בכפר קטן ונידח. אותך, זונדל, בחר הקב"ה להעמיד בפונדק דרכים, כדי שתגיש לעוברי-דרך עיפים צלחת מרק חמה וכשרה ביום חורף קר וכוס משקה צונן בקיץ הלוהט. שתאיר להם פנים שוחקות ותחונם. "לא, זונדל, לא ולא! לא כעני בפתח תעמוד לפני בית-דין של מעלה ולא בבושת פנים תתייצב לפני מלאכי השרת. איתך יבואו כל הארוחות הכשרות שהגשת לעוברי-הדרכים ובפרט היהודיים אשר אין ידם תמיד משגת ארוחה כשרה למהדרין כשלך. כל המיטות החמות שהצעת להם, כל החיוכים והמילים הטובות שהרעפת עליהם – כל אלה ישמשו בעבורך מליצי-ישר ויעמדו על משקל הזכויות. חזור אל הפונדק ומלא את תפקידך במקום שנקבע לך מהשמים והיה שלום".

ציית זונדל לדברי הצדיק וחזר אל הכפר. בתוך ימים שב הפונדק שעל אם-הדרך לפתוח את שעריו לעוברי-אורח יגעים, כמאז, ואילו ההוללים הפרועים הדירו את רגליהם מן המקום וחיפשו להם מקום אחר. זונדל שב לעבודתו הישנה, אך הפעם מילאה קורת רוח את ליבו הוא ידע כי חייל נאמן הוא, העומד על משמרתו, ועושה שליחותו נאמנה. בציוויו של הצדיק המשיך את שליחותו בעולם להיות חייל פשוט בצבא ה', המשמש את אחיו היהודים.

צ'ין אדם לחברו

ענווה ושפלות רוח

מסופר: פעם הגיע אל הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, מכתב מרב נכבד ובו כותב שהוא חולה והוא מבקש רחמים, ואת חטאיו הוא מזכיר, כי הוא גינה את החפץ חיים וביטל את ספריו, ובודאי על כך נענש. תיכף החפץ חיים והשיב לו מכתב בענוה יתירה, מצטער אני בצערך, ובלי ספק לא נענשת בשבילי, אדרבה מבקש אני ממך מחילה על מה שהינך שרוי בצער בגללי, ובירכו ברפואה שלימה.

מצות ביקור חולים בהידור

מעשה בהרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמר זיע"א שנסע יחד עם משמשיו הגבאים, לבקר חולה חסיד מחסידיו באחד מבתי החולים בניו יורק. הרבי התיישב ליד מיטת האיש ודיבר על ליבו משך זמן, בינתיים יצא אחד הגבאים לסדר משהו דחוף ולא חזר עד כעבור חצי שעה, לאחר מכן איחלו המבקרים את החולה לשלום וברכוהו בברכת רפואה שלימה. במשך הנסיעה חזרה לביתו המשיך הרבי לשוחח בענין הנדבר בבית החולים, ומתוך שאלותיו של הגבאי הבין הרבי כי לא היה נוכח שם, היכן הייתם? הוצרכתי לסדר משהו חשוב, וכאשר עמדתי לחזור לחדרו של ידידנו, שמעתי קול בוקע מאחד החדרים, הצצתי פנימה והבחנתי ביהודי הקורא אלי להיכנס. כאשר החלפתי עמו דברים וסיפרתי לו שבאנו לבקר חולה פלוני, נאנח קשות, לשאלתי למה הוא נאנח? השיב: מקנא אני

באותו חסיד שרבו גר בקירוב מקום, ושביכולתו לבקר אצלו ולהרעיף עליו נטפי חיזוק ועידוד, הרבי שלי, המשיך החולה הוא האדמו"ר מגור מירושלים, מי יתן והיה יכול לעמוד לצדי בשעה קשה זו. לשמע הדברים, המשיך הגבאי וסיפר לרבי מסאטמר, נשארתי אצלו וניסיתי לחזק את לבבו הנשבר, עם תום השיחה עמדה הנסיעה להסתיים, והרבי שנחפו לשוב לביתו לסיים את חוק לימודו ושיעורי תורה שלו, נותן הוראה לנהג המכוננת לשוב על עקבותיו ולחזור לבית החולים. עלה הרבי לחדרו של אותו חסיד גור, התיישב ליד מיטתו ומילא שעה ארוכה של חיזוק בדברי תורה וסיפורים, עד שהבחין בקורת רוח ושמחה יתירה השרויים על פניו של החולה.

מצוות שאדם דש בעקביו

בעיירה סלנט, מצאו אנשי העיירה את הגה"ק רבי זונדל זיע"א בלילה אחד בימות הגשמים, כשהוא רובץ בבוץ ובטיט, מלקט אבנים ומרצף את הרחוב, ונתגלה שעושה כן לכבוד אמו שרגילה לעבור שם תמיד בלכתה לבית הכנסת. מקרים דומים קרו גם בירושלים, הוא היה רגיל לקום בחצות הלילה ללמוד, ובימי שלגים היה מפנה בבוקר השכם את השלג בסביבות בית הכנסת של חורבת ר' יהודה החסיד, כדי להתקין דרך לשכניו ולבאים להתפלל.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ד טבת
הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ד)

יום ראשון ט"ז טבת
הרה"ק רבי רפאל מבראשד ב"ר יעקב יעקל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ו)
הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום שני ט"ז טבת
הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשלע דראהביטשער (תר"ב)

יום שלישי י"ז טבת
הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)
הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ו)
הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו)
הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ל)

יום רביעי י"ח טבת
רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)
רב משרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)
הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום חמישי י"ט טבת
הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)
הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שישי כ' טבת
רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיף התרים על המעשים.

מים אחרונים (ח)

- א) כשאין לו מים מזומנים, יכול לטול ידיו למים אחרונים בשלג ובברד. (ספר "הנותן שלג", עמוד 59, סימן ד' סעיף א')
- ב) אין לרחוץ ידיו תוך הכלי, אלא ישפוך על ידיו מים כדי שתרד הזוהמא. (שלחן ערוך הרב סימן קפ"א סעיף ה')
- ג) אם נטל מים אחרונים בכיור שיש בתוכו כלי אוכל, טוב לשטוף אחר כך הכלי אוכל. (שאלת רב, עמוד רע"ג, סימן י')
- ד) אחרי שנטל ידיו, צריך שישפיל ראשו אצבעותיו למטה, כדי שתרד הזוהמא. (שו"ע או"ח סימן קפ"א סעיף ה')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק
רבי חיים מרדכי מנדבורנא זיע"א
ב"ר איתמר זיע"א
נלב"ע ט"ו בטבת תנצב"ה

לע"נ
הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלרת ציון

פְּרִשְׁת וַיְחִי - תּוֹכַחָה הִיא בְּרָכָה

"רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה כְּחֵי וְרֵאשִׁית אוֹנֵי יֶתֶר שְׂאֵת וַיְתֵר עֵז" (בראשית מט, ג)

ונראה, שברכה גדולה בירך יעקב את בניו, שכן אף אם למראית עין נראה לנו כי תוכחה גלויה הינה ההיפך הגמור מ'ברכה'- מכל מקום לא כן פני הדברים הברכה הגדולה ביותר הינה דווקא התוכחה הזו שהוכיח יעקב את בניו, שכן באמצעותה הוא איפשר להם לתקן את דרכיהם מכאן ואילך, ולהיות ראויים לברכה לעולמי עד!

נמצא איפוא, כי אם מבקשים אנו לדעת מהי הירושה הטובה והמשובחת ביותר- נוכל ללמוד זאת מהירושה שהוריש יעקב אבינו לבניו, לראובן, שמעון ולוי.

דווקא דברי המוסר אשר עסקו בנקודות אותן עליהם לתקן- הם אשר היו ירושה טובה ומשובחת, והם אשר ראויים היו להיאמר על ידי יעקב השוכב על ערש דווי- לבניו המתקבצים סביב מיטתו ומטים אוזן למוצא פיו.

ומכאן, יש לנו ללמוד, כיצד עלינו להתייחס לתוכחה שאנו זוכים לה מפעם לפעם. שכן אל לנו לדחות את התוכחה הזו בשום פנים ואופן! עלינו לשמוח בה, לקבל אותה באהבה, ולדעת כי טובה גדולה טמונה בה בעבורנו.

הנה מוצאים אנו, כי בבוא יעקב לברך את בניו בטרם פטירתו- הוא פונה אל שלושת בניו הראשונים: ראובן, שמעון ולוי ומוכיח אותם בדברים נוקבים ומייסרים.

כך אנו מוצאים כשהוא מוכיח את ראובן: "פְּחֵז כַּמִּים אֶל תּוֹתֵר כִּי עָלִית מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אֶז חֲלַלְתָּ יְצוּעֵי עֵלָה" (בראשית מט, ד).

וכן בהמשך לגבי שמעון ולוי הוא אומר: "שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֶחָיִם כְּלֵי חַמְס מְכַרְתֶּיהֶם, בְּסוֹדָם אֶל תָּבֹא נַפְשֵׁי בְּקֻהֶלֶם אֶל תִּחַד כְּבֹדִי, כִּי בְּאָפֶס הָרְגוּ אִישׁ וּבְרָצָנָם עָקְרוּ שׁוֹר, אָרוּר אָפֶס כִּי עַז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ, אֶחְלַקְם בְּיַעֲקֹב וְאֶפְיָצֵם בְּיִשְׂרָאֵל" (בראשית מט, ה-ז).

ולכאורה, יש לנו להשתומם, האם אלו הברכות שמאציל יעקב לבניו לפני פטירתו? האם זה מה שיש לו לומר להם- דברים שאינם כלל בגדר ברכה, ואולי אפילו להיפך?

אנו היינו מצפים שברגעי הפרידה הללו, בהם נפרד יעקב מבניו הוא יתמקד דווקא במעלותיהם ולא בחסרונותיהם, בדיוק כפי שאנו מוצאים שיעקב עשה לשאר בניו?

במדבר (רבה צח) מובא: "כיוון שראו אותן שהוא מקנטרן, התחילו מסתלקין לזויות, כיוון שראה שהן מסתלקין לזויות, התחיל קורא לכל אחד ואחד".

הרי לנו, כי גם השבטים הקדושים הרגישו כי בדבריו של אביהם אין משום ברכה אלא קנטור, ואם כן עלינו לבאר באמת, מה היה טעמו של יעקב אבינו בכך?

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב מיטל בת שושנה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חניתי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יחיה בן רחל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

ברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	דביון חס
י"ט	16:05	17:17	17:48
כ"א	16:21	17:14	17:43
מיוסף	16:21	17:13	17:43
כ"ב	16:25	17:17	17:48

- זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
- לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
- להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

- העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל
- לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר
- לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – בשול אחר בשול- חלק א'

האם מותר בשבת לחמם תבשיל שהתבשל כל צורכו?

שאלה: **ice** ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: **תשובה** !

תבשיל יבש, שנתבשל כל צורכו והצטנן - מותר לחממו בשבת, ואפילו שיגיע לידי חום שיד סולדת בו, מפני שאין בישול אחר בישול. **מקורות:** שו"ע (סימן שיח ס"ד). והגדרת דבר יבש כתב בשו"ת אגרות משה (ח"ד סימן עד דיני בישול אות ה) כאשר המאכל עומד בפני עצמו במקומו ללא כלי ואינו נשפך ממקום למקום. אולם בשו"ע הגר"ז (סימן רנג קונ"א ס"ק יא) מאכל יבש פירושו לגמרי ללא כל לחלוטית.

מותר מעיקר הדין להכניס בשבת מאכל יבש (כגון ביצה) מבושל כל צורכו לתוך סיר החמין. **מקורות:** לדעת הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל שבפלטה אין לחשוש מדין 'מיחזי כמבשיל'. וכמ"ש בספר מעין אומר ח"ב (עמוד קכא, ריג) בשמו. וכן הוא בספרו חזון עובדיה- שבת ח"ד (עמוד שמד, שמח) וכן הדין לענין ביצה מבושלת, שמותר ליתנה בתוך סיר של חמין בשבת. ואין כאן איסור הטמנה בדבר המוסיף הבל, כיוון שהטמנת אוכל בתוך אוכל מותרת שהיא צורת אכילה ולא הטמנה. אולם לדעת המחמירים, שאף בפלטה יש איסור 'מיחזי כמבשיל', יש לאסור הכנסת הביצה, אלא אם כן ייתן הפסק תבנית וכדו' בין הסיר לפלטה, ואז יכניס את הביצה. או שישלק את הסיר מעל הפלטה, ורק אז ייתן בתוכו את התבשיל. וע"ע ילקוט יוסף (מהדורה תשע"א שבת א עמוד תרנד).

מאכל יבש, שיש בו מיעוט רוטב, מותר לחממו אף שהלח יגיע לידי חום של יד סולדת. **הערה:** דעת ה'מנחת כהן' (שער ב פ"ב בד"ה התנאי השני) וה'פרי מגדים' (ס' רנט מש"ז אות יג), שמותר לחמם מאכל שיש בו מיעוט רוטב כדון דבר יבש. וכן הורה הראש"ל בשו"ת יביע אומר ח"ז (ס' מב אות י) וח"ט (ס' קח) ושכן כתב האגלי טל (מלאכת אופה סכ"ו) להוכיח מדעת השו"ע (ס' שיח סט"ז), שמותר לשים אינפאנדה כנגד האש במקום שהיד סולדת, ואף שהשומן שבאינפאנדה הוא לח ויש בישול אחר בישול בלח, כיוון שרובו יבש ומיעוטו רוטב, דינו כיבש. ועוד כתב בשו"ת הר צבי (חאו"ח ח"א עמוד רסג) דכל היכא שרובו יבש, מיעוט הרוטב טפל אליו, שאין עיקר הפעולה נעשית בשבילו. ומכל מקום המחמיר תע"ב. ע"ש. וע"ע בשו"ת יחווה דעת ח"ב (ס' מה) ובספרו חזון עובדיה - שבת (כרך א עמוד פח). לפי מה שכתב הפרי מגדים (ס' רנג מש"ז אות יג) טעם הדבר, שברובו יבש מותר, היות ודעתו של האדם על רוב התבשיל שהוא יבש, ובתבשיל יבש ההצטמקות רעה לו, וכל האיסור לבשל לח שנצטנן הוא רק במצטמק וטוב לו, ולכן כשרוב התבשיל יבש, ואין דעתו על הרוטב, נחשב כמצטמק ורע לו. ע"פ זה כתב בספר הליכות שבת- מלכא (עמ' קצב) אם יש לאדם המחמם עניין ברוטב כדי להשתמש בו בפני עצמו, אסור לחממו בשבת.

ולענין "קטשופ" - רסק עגבניות מתובל, כתב הגרש"ז אורבך (הובא בסו"ס מאור השבת מכתב א אות א) נידון כדבר יבש. ושכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל. ע"ש. אולם בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סימן עד אות ה) מצדד כיוון שהמאכל נוזלי, הרי הוא נידון כדבר לח. (יש לציין כי הקטשופ עובר בישול מלא על כל הרכיבים). נפקא מינה לתת קטשופ בשבת על גבי שניצל חם, שאף לדעת המחמירים בדבר גוש, המיקל יש לו על מה שסימוך. ראה בספר הליכות שבת ח"ב (עמוד תמד).

ויש אומרים, שאם דעתו גם על מיעוט הרוטב אסור לחממו. ויש אוסרים בכל אופן. **מקורות:** בשו"ע הגר"ז (סימן רנט ס"ח) דין מאכל זה כדבר לח שאסור לחממו בשבת. ואף לפי דברי הפרי מגדים הנזכר לעיל, לדעת הרב משנה ברורה (סימן שיח ס"ק כה, סב) זה אינו היות שיש בישול אחר בישול בלח שמצטמק ורע לו, ואם כן אסור אף במיעוט רוב. וכן פסק בשו"ת אגרות משה (ח"ד סימן עד דיני בישול אות ז), והגרש"ז אורבך בספר שלחן שלמה (סימן שיח אות לה), ובשו"ת אור לציון ח"ב (פ"ל אות יג) ועוד.

מחשבה על הזולת

אצל האדמו"ר ר' יששכר דב רוקח הזקן (מהרי"ד מבעלזא) זצ"ל, היה המנהג שבאחד מימות השבוע היו מתאספים כל בניו (האדמו"ר ר' אהרון, האדמו"ר ר' יהושע מירוסלב, האדמו"ר ר' מרדכי והאדמו"ר ר' שלום מאפטא) לשוחח עימו בלימוד. והיו משיחים בפניו, חידושי תורה, שנתחדשו להם במשך ימות השבוע. בנו מהר"א (האדמו"ר ר' אהרון) זצ"ל היה מגיע גם הוא, אולם, למרבה הפלא, היה שותק תמיד ומעולם לא השמיע שום דבר תורה וגם לא התערב בדבריהם במעמד זה, ויהי הדבר לפלא. איך ייתכן, שאף פעם אין לו מה לומר, להוסיף ולהעיר?

כעבור שנים רבות, אירע, שכשהגיעו כולם, השמיע דבר תורה ואף התערב בשיחתם כדרכה של תורה. לפליאתו של אביו ובקשתו, שיאמר לו מה יום מיומיום, ניאות רבי אהרון והשיב, שהסיבה שהוא שותק מדי שבוע במעמד זה, היא מחמת העובדה, שאמם של אחיו החורגים (מרת חיה דבורה) הייתה נוכחת בבית בקביעות, בזמן השיחה, וחשב, שהנאתה תהיה שלימה, כשתשמע רק את בניה מדברים. באותו יום שהתערב בשיחה, לא הייתה הרבנית בעיר, לכן לא כבש את מעיינו והשמיע דבר תורה בלי חשש.

סיפור זה סופר להגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל (ששימש כמשגיח בשיבת 'קול תורה' וכונה 'זקן המשגיחים'), בעת ששהה בבית הבראה של ועד הישיבות בנתניה. וסיפר תלמידו הג"ר שלום קליין, שרבי גדליה נרעש מאוד מהסיפור, הוא צעד בחדר מצד לצד הלך ושוב ולאחר כמה דקות, אמר: "כמה מוסר צריך ללמוד, כדי להגיע לדרגה מרוממת כזו? לשתוק שנים כה רבות, כדי לא להגיע לסרך של אי נעימות של הזולת!". (מעובד מתוך 'ויברך יוסף')

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אריה לייבוש ליפשיץ זצ"ל

הגאון רבי אריה לייבוש ליפשיץ זצ"ל: נולד בעיר יערסלוב בשנת ה'תקכ"ז (1766). כבר בילדותו ניכר עליו, כי לגדולות נוצר ועדיו לגאון ולתפארת. בהיותו כבן תשע שנים כבר ידע את כל הש"ס בבלי וירושלמי. למד אצל רבותיו ועלה ונתעלה בחריפות ובקיאות, עד שיצא שמו בשם 'לייבוש חריף'. הריץ מכתבים עם גאוני דורו והללו נפעמו מידיעותיו וחיידושו.

זיווגו הראשון לא עלה יפה, מאחר שהיה שקוע כולו בתורה, ורעייתו ביקשה שיעסוק במסחר. סירב ליהנות מכתרה של תורה, ואת כסף הנדוניה השקיע במסחר באמצעות שליח בשם ר' יוסף, שניהל את עסקיו ורק לעיתים רחוקות היה נוסע עם שלוחו לירידיים הגדולים. פעם אחת, כשעסק בפריקת הסחורות, נצנצה בראשו קושיא על הרמב"ם ולא מצא מנוח לנפשו ואמר לשלוחו, כי מוכרח הוא עתה למצוא רמב"ם לעיין בדבריו כדי ליישבם, ולא האזין לטענתו כי במהלכו זה יפסיד את כל מסחרו ואת כל הוננו, והעמיסו את כל אשר להם על העגלה וחזרו. בדרך במלון פרצה שריפה, שכילתה את כל אשר לו, ונותר ערום ונקי מכל נכסיו, ובחזרתו לביתו שוב שקע בתורה. **גאון בנגלה ובנסתר.**

בשנת ה'תק"ס (1799) נאלץ לקבל על עצמו תפקיד כרב בקרשוב. בשנת ה'תקס"ח (1807) עבר לשינאווא וישב על כסא הרבנות עד שנת ה'תקפ"ה (1824) אולם הוא נרדף ע"י בעלי מחלוקת ונאלץ לברוח באמצע הלילה. זמן קצר לאחר מכן העיר נשרפה ושני שלישי מהעיר בערה, ורבים נשאר ללא קורת גג. משם עבר לכהן כרב ואב"ד בעיר ווישניצא, בריגל והגלילות. נודע כפועל ישועות. מכל המקומות פנו אליו, אולם הוא לא לקח פדיונות. נפטר ב- י"ז טבת ה'תר"ו (1845). ציונו בריגל שבפולין. חי כ-79 שנים.

אביו: ר' חיים (ה'חזזה מלובלין) העיד עליו שהוא בעל רוח-הקודש, משפחתו מיוחסת לר' נתן נטע שפירא בעל 'מגלה עמוקות'.
מרבותיו: הגאון רבי יצחק חריף מסאמבור זצוק"ל (מח"ס שו"ת 'פני יצחק'), ר' אריה לייב הכהן הלר (בעל 'קצות החושן'), ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חזזה מלובלין'). **חברותא:** הגאון ר' יעקב משולם אורנשטיין (בעל 'ישועות יעקב'). **מספריו:** 'אריה דבי עילאי'. **נשותיו:** בת נגיד חובב תורה ולומדיה מפרמישלא (זיווג ראשון), מרת חנה (זיווג שני - בתו של בעל ה'ישמח משה').

יצד התגלה רבינו כבעל-מופת מסופר, כי בעיר אושפיצין הייתה אישה חולנית ל"ע. בעלה דאג עד מאוד לרפואתה וגם בשל העובדה שעדיין לא זכה לזרע קודש בר קיימא. הלה דרש ברופאים, והללו נלאו למצוא לה מזור. כאשר פנה הבעל לרה"ק ר' בעריש מאושפיצין והפציר בו עד מאוד שיפעל ישועה בעבורו אמר לו הרב, כי רואה הוא, **שרק על-ידי הרב החדש (רבינו) מווישניצא יוכל להיושע.**

מיד אסף עוד שלושה חסידים וביקש להגיע לרבינו. באותו זמן שהה הרב בשינאווא. רבינו, שהיה בעל רוח-הקודש, ידע בכל מה שהתרחש ונסע לווישניצא, כדי שיוכל להושיע את הבעל. כאשר הגיעו לשם, הבעל וחבריו החסידים, קיבלם הצדיק בכבוד ואף ערך להם שולחן. במהלך הסעודה שאלם: "מהו המרחק מאושפיצין לווישניצא?", ונענה: "כ-ט"ו פרסאות". ענה להם בתמיהה: "מרחק רב, ואיני יודע מדוע. לכל הפחות אברך אתכם", וברכם.

בליל שבת-קודש אחר עריכת השולחן אמר אחד מן המקורבים לבעל הזקוק לישועה: "תיכנס כעת לחדר הרבי וספר לו על הבעיה". שמע הלה לקול חברו ונכנס לחדרו של הצדיק. הביט עליו הרב בחמלה ושאלו לשמו, והלה ענה: "מנחם בן גיטל". וגולל בפניו את צרתו, וכי אשתו הגיעה ל"ע עד שערי מוות, וכי הרופאים אמרו נואש לחייה. **רבינו הביט בפניו והבטיחו, כי אשתו תבריא ואף יזכה ממנה לילדים, והרופאים יכלמו ויבושו מתחזיתם. שמח הבעל עד מאוד לשמע הבשורה.**

במוצאי-שבת קודש, כשנפטרו ממנו וביקשו לחזור לאושפיצין, נתן הרב לאיש עשב בשם בעליצא וציווה לבשלו וביקש, שהבעל ורעייתו ישתו מהמרקחת ויעיל, וכאשר הרבי אמר - כך היה. **האישה הבריאה, ובתוך שלושה חודשים ראו כל אנשי העיר אושפיצין, כי האישה הולכת כשאר האדם, והקול בעיר יצא, שהרבי מווישניצא הוא איש מופת ונסעו אליו בהמונם.**

על קדושתו המופלאה מסופר, כי כשבא הרה"ק ר"מ מדזיקוב לבקרו, אמר לאביו בחזרתו כי ראה, **שאת המרק אכל במזלג מרוב דביקותו ופרישותו מענייני העולם-הזה, ואמר לו אביו, כי מאכלי השבת של הרבי מסוגלים לדורות ודורי דורות של יראים ושלמים, ומסופר, כי פעם, כשבא אליו איש חולה בחולי המעיין וביקש עבורו רפואה. רבינו נתן לו לאכול מן הקוגל. נבהל האיש ואמר, כי המאכל מסוכן הוא לו מחמת מחלתו, אמר לו הצדיק, שיש לו קבלה, שמאכלי שבת-קודש מרפאים. החולה שמע לדבריו, ולמרות חששו אכל את הקוגל וכדבריו כן היה. שנרפא האיש מחוליו לתדהמת הרופאים.**

על העובדה, כי הרב היה בעל רוח-הקודש ניתן לראות מהסיפור המופלא שלפנינו, שהובא בשו"ת 'אריה דבי עילאי': אירע פעם, שהתעקש הצדיק ולא רצה להתיר עגונה אחת, כמה גדולים כתבו בירורים ופלפולים ארוכים להתירה, והוא דחה דבריהם ולא הסכים להתירה. בסיכומו של עניין, ר' מרדכי דוד מדאמבראווא בא אליו לפלפל עימו פנים אל פנים וסידר לפניו ראיותיו החזקות, כדי להתיר את האומללה מכבלי עיגון. כשראה רבינו, כי לא יוכל לשכנע את הרב השני, עמד על רגליו ודפק על השולחן ואמר: "איך אני יכול להתירה, בשעה שאני רואה את הבעל בחיים?". **לא חלף זמן רב, והבעל בא והודו לו, כי עיניו הקדושות היטב ראו.**

על יפר הרה"צ הישיש מו"ה נפתלי ט"ב זצ"ל מבריגל, שפעם אחת בא לזקינו הרה"ק בעל ה'אריה דבי עילאי' זיע"א איש אחד, שחלה ל"ע בריאותיו עד שהרופאים כבר התייאשו מחייו רח"ל, וציווה הרה"ק, שימתין עד שיכבו הנרות שבת קודש, וכשמתחילים לכבות, והם מעלים עשן, אז ישאף באפיו את העשן, ובזה יתרפא, ובדרך הטבע זהו סכנה. וכן עשה, שנשאר שם, והעולם כבר הלכו אחר השולחן לבתיהם והוא נשאר עם עוד אנשים, שהיו רוצים לדעת מה יעשה לו, והמתין עד שכבו ושאף את העשן, ותיכף התחיל להתעטש והקיא מאוד, וייראו האנשים לנפשם שח"ו נעשה בגריעותא יותר, כי היה זה סכנה גדולה לריאות, ולפלא נתרפא פתאום כאחד האדם. אח"כ כשהרופא ביקר אצלו אמר, שאין לו חרטה על דבריו שאמר נואש, ושהריאות שלו - אין זה בכלל הריאות הישנות אלא ריאות חדשות.

הנהגה נסית

כדי שיוכל ללוות כסף מהגמחי"ם. הוא ניסה למצוא עצה להיחלץ מהמצב, אולם לא מצא עצה.

שוב עלה עם ההצעה לגאון ראש הישיבה הרב שך. ראש הישיבה אחז בידו באהבה רבה: "אני מבין את מצבך, אבל כבר אמרתי לך – **איני אוחז מזה**"...

"זה... אסור?!", שאל. "לא, חלילה! אין כאן איסור. אבל אם **שאלת לדעתי, איני אוחז מזה**"... טוב, אם זה לא אסור, ועצה אחרת אין, והדוחק נורא ואיום..."

הוא למד הנהלת חשבונות וקלט היטב את החומר ובפרק זמן קצר כבר עמד לבחינות והשיג ב"ה תעודה. ועמד בהבטחתו לעצמו, למד ביום ועבד בלילה והרוויח טוב, בדיוק לפי התוכנית המקורית.

אולם כאן קרה דבר מוזר. צצו הוצאות בלתי צפויות ומפתיעות. חפצים בבית נהרסו, רופאים נצרכו, והדוחק במקומו עומד, שכן הכסף הנוסף שהרוויח שולם לצרכים אחרים...

ערך הלה חשבון נפש והגיע למסקנה: כנראה המצב כתוצאה מקפיצת ראש הישיבה, שכן עבר על עצתו ודבריו, ולא שמע אליו! עלה האברך בפעם השלישית, נבוכ בעליל. בשברון לב התוודה, וביקש מחילה מהרב על שהמרה את פיו, שכן לא בדדון עשה כן אלא בשל מצבו הכלכלי.

שוב אחז הרב שך בידו, ואמר בקול אוהב: "חלילה וחס, מעולם לא הקפדתי. ובפירוש אמרתי, שאינו אסור, אבל אסביר לך – לבן תורה יש הנהגה מיוחדת, הנהגה ניסית, מעין 'אוכל קמעה ומתברך במעיו'."

בן ישיבה, שהתורה היא כל עולמו מרוויח מעט, אולם בכסף זה יש ברכה עצומה! ראה, כיוון שיצאת לעבוד, גם אם אתה קובע עיתים, ואפילו עיתים רבות, לתורה. שוב אין זו ההנהגה המופלאה שהקב"ה מתנהג עם עמלי תורה. ועולמנו הוא עולם של פגעים... לכן אמרתי לך, שאיני אוחז מזה."

ידוע, שהתקופה שבה מחתנים את הילדים היא בערך מגיל ארבעים עד שישים. ואמרו חז"ל שהאותיות "מם" ו"סמך" שבלוחות בנס היו עומדים.

יש בכך רמז, שבתקופה שבין מ"ם לסמך (כלומר בגיל שהוא נמצא בין ארבעים לשישים) על אף כל ההוצאות המרובות, וההתחייבויות העצומות עבור כל בן או בת שזוכים להשיאם ולוקחים הלוואות מגמחי"ם וכיו"ב, עם כל זאת רואים, כיצד חיים בנס...

להלן סיפור, המעובד מתוך 'להתעדן באהבתך' אותו סיפר הגאון הדרשן הידוע רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: באחת הפעמים נסעתי במונית. והנה פנה אליי הנהג ואמר: "אפשר לשאול שאלה?" - "שאל. אם אדע, אענה בשמחה."

"איני מבין", אמר הנהג, "אני עובד, ואף אשתי עובדת, ויש לנו משפחה קטנה, ואיננו מצליחים אף פעם לגמור את החודש, אין הקומץ משביע את הארי. וכך בכל חודש אנחנו תמיד במינוס בבנק."

"ואילו אתם, אצלכם, בלי עין הרע, מדובר בדרך כלל במשפחות מרובות ילדים ופיות רבים, שיש להאכיל - לכל אחד שלושה פיות, האחד בראש ושניים בנעליים... והבעל לומד בכלל, וחיים!. הכיצד?"

עניתי לו: "את התשובה לשאלתך יודע אני, כיוון שכתובה היא ברש"י הקדוש!". תמה הלה: "ברש"י? מהיכן ידע רש"י שאהיה נהג, ואשתי תעבוד, ולא נגמור את החודש?"

אמרתי לו: "רש"י הקדוש לא מדבר עליך, רש"י מדבר עלינו! 'עליכם?! הבה נשמע!'. הסברתי: הפסוק אומר 'וְיָחִי יַעֲקֹב (בראשית מז, כח)'. יעקב אבינו, עמוד התורה.

וכולם שואלים ומנסים להבין: "ממה אברכים חיים? מ-1,400 שקל כולל מבחנים ושמירת סדרים? כיצד ניתן לגדל משפחה בסכום זה?"

על זה עונה רש"י: 'פרשה זו סתומה'. באמת אי אפשר להבין איך, אבל המציאות בשטח היא, כי אכן חיים!... יש ברכה.

וכבר היה מעשה: אברך למד בכלל, חי מהבטחת הכנסה. המשפחה ב"ה גדלה, הוא עצמו היה עסוק בְּהַשְׁאָת ילדיו הגדולים, עבורם התחייב לתת סכום לא מבוטל.

בצר לו עלה אל הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך זצ"ל וסיפר על מצוקתו... הלה כבר התווה תוכנית לפיתרון בעיית המצוקה, לפיכך, ביקש אישור ללמוד הנהלת חשבונות.

הוא הסביר לצדיק, שהוא ללמוד, הוא יוכל ללמוד בכלל בבוקר ואחר הצהריים, ובמקום כולל ערב וכולל חצות וכולל אשמורת בוקר, יוכל ללמוד הנהלת חשבונות ולאחר מכן לעבוד כמה שעות ותבוא הרווחה הכלכלית ויגיע אל המנוחה והנחלה.

"איני אוחז מזה", ענה ראש הישיבה. הלה חזר לביתו ולעת עתה גנז את תוכניתו. המשפחה ב"ה הוסיפה לגדול, והיוקר המשיך להאמיר, הוא חיתן עוד צאצאים.

הבעיה הגדולה הייתה כעת, שהוא לא הצליח להשיג ערבים

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא טאון זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת אירין ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	מזל בת שמעון ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחה ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	זילפה בת רנדה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוישי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה	שמאל בן רבקה ז"ל	אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת נתון ע"ה	משה בן רוזה ז"ל	נעמי בת נתון ע"ה
מרים בת בלה ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
ע"ה שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמי ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן נעמי ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'ה בת נעימה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל

גליון באר הפרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מוריננו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויחי

מכון
באר
האמונה

יו"ל ע"י
מכון 'באר האמונה'

להערות והארות, וכן לכל עניין אחר ניתן לפנות:
לטלפון 1347-871-8285

או לאימייל: Mail@beerhaparsha.com
לשמיעת השיעורים בקול הלשון: 718-906-6444
לקבלת הגליון בפקס: 1-877-843-3049

כל הזכויות שמורות למו"ל

תוכן הענינים

פרשת ויחי

- בגלות את הקץ - ע"י האמונה יבוא קצו המוב. ב
- השבה למוכה - הצרה עצמה נראית ברעה ובאמת כולה מוכה. ד
- הרועה אותי מעודי - ללכת בתום אחר ה' בצאן אחר הרועה. ט
- לישועתך קיויתי - ע"י הקווי והיחול תבוא ישועת ה'. יא
- הכמעשי ירך ארנן - השפע הבא ע"י התפילה. טו
- יהי כבוד חברך - זחורות ככבוד רעהו. זט
- חמור גרם - עיקר מעלת האדם ושכרו על עמידתו בנסיונות החומר. כ
- זיתחוק ישראל - יתחוק מבאן ואילך והבא ליטהר מסייעין בידו. כא
- זיכרכם בזים ההוא - יבטל מחשבותיו אודות העבר. כד
- בן פורת עלי עין - בקדושת עיניו משכר כל המחיצות. כה
- תורה שלמדתי היא שעמדה לי - התקון בימים אלו על ידי לימוד התורה"ק. כו

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ויהי

לגלות את הקץ - ע"י האמונה יבוא
קצו הטוב

בפרשתנו (מש א), 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואנידה לכם את אשר יקרא' אתכם באחרית הימים, ובגמרא אמרו (פסחים נו.) 'ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה', ומבאר הרד"ק ה'שפת אמת' ז"ע (ויהי תרל"א ד"ה א"י) שביקש יעקב לגלות לבניו שגם בתוך הגלות נמצא ה'ש"ת' והכל מכוחו אלא שהוא כהסתר, אלא שאם היו משיגים ידיעה זו ממילא הייתה במילה מהם נזירת 'גלות' - שהרי אין זה נחשב לגלות אם רואה את ה' בכל מקום ומקום, כי כאשר יודע שאין זה אלא הסתר והעלם מיד מתבטלים כל הדינים וההסתרים ומתגלה אורו של הקב"ה, על כן נסתלקה ממנו שכינה, מאחר שרצונו של הקב"ה שיהיו בני ישראל בגלות.

אמנם כבר איתא בזה"ק (ה"א רל"ד): שבאמת גילה יעקב מה שרצה לגלות אלא שהוא מוסתר בדבריו, ומבאר השפ"א וז"ל, ומכל מקום על ידי אמונה שטאמינים זה בני ישראל שאין שום כח בלתי ה'ש"ת' רק כל זה על ידי הסתר אף שאין רואין זה בעין מ"מ על ידי אמונה יכולין לראות האמת, עכ"ל, וכלומר שעל ידי שמתחזק באמונתו הסתורה שהכל הוא מפי עליון הרי מתגלה הקץ ומתבטל כל הגלות.

וכך, בכל ענין, ידע שאין גורלו חרוץ אלא בידי הקב"ה ולא בידי בשר ודם, כדכתיב בפרשתנו (ג י"ג) 'אל תיראו... ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה', ולמדנו בזה אורחות חיים ונתיבות יושר - שעל האדם להאמין שאין ביד איש בעולם לחרוץ גורלו, ואפילו 'בעל השפעה' הגדול ביותר לא יוכל לא להזיקו ולא להועיל לזי, ותמיד אינו תלוי

א. כה אמרו צדיקי הדורות, שלכאורה על פי דקדוק הלשון היה צריך לומר את אשר יקרה אתכם בה' בסוף התיבה ולא יקרא בא', אלא יסוד גדול לימד יעקב לבניו כי אין מקרה בעולם כלל, וכל הנעשה בעולם הוא בהשגחה פרטית מדוקדקת בתכלית, וכל 'מקרה' שבא לו לעולם אינו אלא קריאה מן השמים, וזהו אשר אמר להם את אשר יקרא אתכם, אין זה 'יקרה' לשון מקרה ח"ו אלא 'יקרא' מלשון קריאה - שובו אלי ואשובה אליכם.

ב. כתב 'בעל הטורים' על הפסוק (ג טו) 'ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו', ומבאר כי האחים חששו אחר מיתת אביהם שמא ישטמם יוסף ויחפש לנקום נקמתם, אמרו א. הלוואי

אלא בידי שמים כמו"ש אלוקים חשבה לשמים' זי"ע בתפילתו 'ריבון העולמים, לטובה. ובלשון קרשו של הרה"ק האור ירעתי כי הנני בידך לבד בחומר ביר

לא ישטמנו אלא בלב, ב. אף אם ירצה לנקום בנו בפועל עכ"פ יגמלנו ברעה כמו שאנו עשינו לו, ומכיוון שאנו עוללנו לו רעה שיצא ממנה טובה גמורה, שנעשה 'מלך' על מצרים, אף הוא אין לו לנקום בנו אלא ברעה אשר תצא ממנה הטובה.

עפי"ז ביאר הגה"ק רבי צבי הירש מוואידיסלוב זי"ע (אביו של הרה"ק הר"ב מפשיסחא זי"ע, הובא בעשרה למאה דרוש ו') דצ"ב, מדוע אמר יוסף לאחיו 'אל תיראו כי התחת אלוקים אני, ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה' (נ יט-כ), וכי אלו דברי פיוס הם - לומר להם ברצוני לנקום בכם אלא שאין ביכולתי עשות כן, מה פיוס יש כאן. עוד צ"ב, מדוע קנטר אותם - 'אתם חשבתם עלי רעה'. ויבאר עפ"י ה'בעל הטורים' דלעיל, שכך אמר להם יוסף, אין לכם לחשוש מנקמתי שהרי הרעה אשר עשיתם עמדי הייתה בפועל טובה - כי אלוקים חשבה לטובה, וא"כ אין לי לנקום בכם אלא ברעה אשר תצא מאיתה טוב, כי לפי חוקי 'המשפט' - אין לנקום ברעהו ברעה גדולה ממה שגמלוהו, והרי 'מלך' אנכי, ומלך 'במשפט' יעמיד ארץ (משלי כט ד), וכי התחת אלוקים אני, אין כוח בידי בשר ודם לעשות רעה שתוצאותיה לטובה, רק האלוקים 'בעל היכולת כולם'.

ג. וכבר אמרו לפרש את הפסוק (משלי יט כא) 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום', ש'המחשבות הרבות אשר בלב האיש' - שהוא מחשב שפעולותיו יגרמו שיהיה כך וכך... ומחשבות אלו שבלב איש הם עצמם יביאו שעצת ה' תקום ותצא לפועל.

ואכן, רבות מצינו בקורות הימים שפעמים ופעולת אדם להרע לרעהו היא גופא תקרב אליו טובתו. כביאורו של ה'בן איש חי' זי"ע (בן יהודע שבת קיט). במעשה ד'יוסף מוקיר שבת', שהיה לו שכן גוי עשיר גדול, ו'החווה בכוכבים' אמר לו שראה בכוכביו שיבוא יום וכל כספו וזהבו יעברו אל שכנו יוסף, הלך הגוי ומכר את כל רכושו, המירו ביהלום יקר והטמינו היטב בכובעו בכדי לשמור על רכושו - שח"ו לא יגיע לידי שכנו יוסף. וסוף דבר היה שדייקא פעולותיו אלו העבירו את רכושו לידיו של יוסף, כשנפל הכובע למצולות ים, והדג שבלעו נתגלגל לידיו של יוסף מוקיר שבת... ובזה מבאר ה'בן איש חי' מדוע האריכו בגמרא בכל פרטי המעשה, דאם כוונת הגמרא הייתה רק כדי לבאר את גודל השכר למי שמכבד את השבתות, לא הוצרכו להאריך כ"כ בדברי חוזה הכוכבים, ומה שפתרו וכו' ומכירת רכושו ועלייתו על הגשר וכו', והיה סגי לומר שיוסף קנה דג 'לכבוד שבת קודש' ומצא בקרביו יהלום יקר. אלא, שחז"ל רצו ללמדנו בזה שאם נגזר מן השמים - לא יועילו כל טצדקי שבעולם

לכתוב שם מאומה, וכאן היא 'פרשה סתומה', נמצא שבמקום ה'חלק' כתוב 'ויהי יעקב'. יש שרימוזו בזה כי פעמים נראה לאדם ש'פרשה סתומה' באה עליו, נסיונות קשים ומרים עדו עליה, נסתמו עיניו ולבו - ולהיכן שפונה - אם ימין או שמאל 'סגר ה' בעדו', ידע שכל זה אינו אלא 'דמיון' בעלמא, כי על פי תורה שם נכתב 'ויהי יעקב', כי כל זה היה להחזיקו ולהחיותו בעושר וכבוד. ויתחזק להאמין באמונה שלימה שאף שאיננו מבין את הנהגת ה' עמו - כך הוא האמת שכאן נבנית טובתו להחזיקו ולהחיותו (עפי' פרי צדיק' ריש פרשתו)⁷.

יש שביארו (עיי' בפ' עה"ת של הגאון רש"ר הירש וצוק"ל) דלכן אין רווח בין פרשה זו לפרשה הקודמת, כי הנה רוב שנות

היוצר, ואם גם אתאמין בעצות ותחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי מבלעדי עונך ועזרתך אין עצה וישועה, ואם חלילה יחפצו כולם להרע או אתה בחמלתך תשים עיניך עלי ותשקוף עלי השקפה לטובה ממעון קדשך, הנה חבלים נפלו לי בנעימים וישועתי באה ועזרתי תגלה'.

חשבה לטובה - הצרה עצמה נראית כרעה ובאמת כולה טובה

בפרשתן (מו כה), 'ויהי יעקב בארץ מצרים', וברש"י, 'פרשה זו סתומה, לפי שנסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד'. פירוש, שבשאר פרשיות התורה יש בין פרשה לפרשה ריווח של כמה אותיות 'נייר חלק' מבלי

לעצור ולמנוע מהנגזר להתקיים, ולא זו בלבד, אלא שפעולותיו של הגוי הן הן הביאו שעשירותו נפלה לידי יוסף מוקיר שבת (עיי' כע"ז מהר"ל חידושי אגדות שם).

ומכאן, ילמד כל חד בדידיה, כשנראה לו כי פלוני הכריז עליו 'הבה נתחכמה לו - פן ירבה' והלה בא 'למעט' ממנו את השם, את הממון או שאר קנייניו, לא יתבהל כלל, כי במעשיו יגרום הלה ש'כן ירבה וכן יפרוץ' לרוב בכל מיני טובות. וכן הדברים אמורים בכל 'מחלוקת' ל"ע, לא יפחד מרעת רעהו כי כל פעולות רעהו להרע לו וכל ה'שפיצלעך' (התחכמויות) שהוא עושה כנגדו ברצות ה' דייקא משם תתרבה ברכתו וטובתו לאין שיעור עד בלי די.

אגב אורחא, נלמד ממעשה זה, שלא להיות כאותו הגוי, שהאמין ל'חוזא בכוכבים' ולאידך עשה כל טצדקי שלא יגיע רכושו לידי שכינו יוסף, והרי הוא סותר את עצמו מיניה וביה, דאם החוזה צודק בראייתו מה יתנו לו ומה יוסיפו לו כל פעולותיו כנגדו, וכן אנו, אף ש'ישראל מאמינים בני מאמינים הם', מ"מ הבה נזהר שלא יהיו מעשינו סותרים את אמונתנו, וגם הליכות חיינו יהיו על פי אמונתנו.

ד. ורמזו לה בפרשתן דכתיב (מט יא) 'אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו', כי הנה המתבונן בפירושו של מקרא יראה שד' אותיות אלו הם מיותרים, כי 'עירה'

חיוו של יעקב אבינו ע"ה היו רעים ומלאי ייסורים, מתחילה בעטיו של עשו אחיו, ולאחר מכן תחת שבטו של לבן הארמי, ומשביקש לישב בשלווה קפץ עליו רגונו של יוסף. ורק ב"ז שנותיו האחרונים משיירד מצרימה חי שנים טובות ללא ייסורים. ולכאורה היה מן הראוי 'ליתן רווח ביניהם', להפסיק בין הפרשיות - להראות שעיקר (השיבות) חיוו היו י"ז שנים הללו. אמנם, לא כן דרכה של תורה, כי אדרבה הסמיכות יחדיו,

להורות שימי הייסורים חשובים כמותם (ויותר מהם) ומעלות רבות קנה בהם". על כן, כראות האדם כי קרבו אליו צער ויסורים, כל מיני מדווה ומכאוב, לא ירבה בדאגה ובכיה אלא יקבלם באהבה וישליך על ה' יהבו (פירשו בנמ' [ר"ה כו:]: משאו) - מתוך אמונה שכל ה'פעקל' (חבילת הצרות) שנתן לו הבורא הוא כדי להעלותו עשרת מונים יותר ויותר. וכבר בזו השעה הכל טובה וברכה, ומתחת החסתר שרויה הטובה והברכה כבר מעתה...¹.

הכוונה ל'עיר', ולשורקה' הכוונה לענף עץ הנקרא 'שורק', תיבת 'בני' הכוונה ל'בן', ו'אתונו' משורש 'אתון', נמצא שהיה לו לומר 'עיר ולשורק בן אתון'.

אמנם, ארבעת אותיות הללו עולים יחדיו ל'שם הוי"ה' (והוא צירוף שם הוי"ה הק' השייך לחדש אדר, שהוא יוצא מהכתוב 'עירה ולשורקה בני אתונו', עיי' פרע"ח שיי"ט פ"ג), ובא ללמדנו דעת, כי אדרבה דייקא המאורעות שנראה לנו כי מיותרים המה - כדרך העולם לחשוב על מקרה לא טוב שבא להם 'לשם מה הייתי צריך לילך למקום פלוני', לפגוש את אלמוני' - ראה מה עלה בידי מחמת זה, וכיוצא בזה רבות, אמנם עלינו לקבוע בלבנו כי אין כל דבר הנעשה מעצמו בעולם הזה והכל בחשבון וסיבה ממעל, על כן דייקא ע"י האותיות ה'מיותרות' נשלם צירוף שם הוי"ה הקדוש, להאמין ולדעת שגם כל אלו הדברים מאת ה' הם, לטובה ולברכה להיטיב לנו באחריתנו.

ה. כבר אמרו להמשיל את המשליך על ה' יהבו, דהנה עינינו תראינה כאשר ביד האדם 'משא' כבד מאד, אם ישא המשא על גבו הרי ישבר ויכוף גבו לרוב כבידות המשא אשר עליו, אבל אם יניח את המשא על הארץ הרי לא די שלא ישבר גבו, אלא אף בידו לעלות על גבי המשא ולהתרומם טפח מעל גבי קרקע. כיו"ב לענין 'משא' הפרנסה ושאר צרכי האדם בעולם הזה, אם 'ישאנו' על כתיפו וגבו - שידאג כל היום, בזה ישבר ויכוף כל מהותו ונפשו, אך המאמין מניחו על גבי קרקע - שאינו דואג כלל, הרי הוא מתעלה מעלה מעלה הן ברוחניות הן בגשמיות...

1. והעיקר שלא לדאוג דאגת מחר, וכך פירש הרה"ק הר"ב מפשיסחא (קול שמחה בפרשתו) וכן הרה"ק הרמ"ל מסאסוב (ליקוטי רמ"ל ויחי) זי"ע, בפסוק בפרשתו (מח כ) 'ויברכם - ביום ההוא לאמר', שבירכם שלא יהא לעיניהם אלא אותו היום בלבד, ולא ידאגו כלל מה יעלה למחר בגורלם.

באר הפרשה - ויהי

ובקרוב ימצא כי הישועה כבר מצאה את
 הרבה אליו...!

וכמו שביארו צדיקים בלשון הכתוב
 (תהילים קמו ח) 'המכסה שמים
 בעבים המכין לארץ מטר', שרמו יש
 כאן למי שמתנסה בייסורים קשים ומרים,
 ונראה לו ש'עננים שחורים' באו עליו
 והם מחשיכים בעדו את אור השמש,
 ידע שבאמת כל 'חשכות' עננים הללו
 אינה אלא מפני ש'המכין לארץ מטר'
 - ומשכן ה'מטר' בתוך אלו העננים,
 ומתוך צרה יבוא הגשם להשקות צמאי

כי הקב"ה הוא 'יוצר המאורות' להאיר
 לכל איש מישראל, לכל חר וחר
 בדיליה, ואף אם 'נראה' לו כי גדול החושך
 החופף עליו יומם ולילה, ידע כי באמת
 אין כאן כל חושך אלא אור ה'מוסתר'
 בהסתרה גדולה, אלא שעליו לפקוח עיניו
 או יתגלה לנגד עיניו אור גדול, שהרי
 'הטוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא
 תמו חסדיו', א"כ, בוודאי שהכל לטובה
 ולברכה (אף אם אינה נראית מיד ישמח לבו כי
 קרובה ישועתו לבוא בעזהש"ח). ואף בשאינו
 רואה ישועה בדרכי הטבע יעצום עיניו
 מלחפש אחר ה'דרך' שמשם תבוא ישועתו,

ז. הנה נהגו לשלש ולהפך הסדר - 'לישועתך קוייתי ה' קוייתי ה' לישועתך ה'
 לישועתך קוייתי, וכי מה ענין יש בזה להפוך פסוק לכל צד, אלא לומר לאדם
 השרוי במיצר, אף אם אינך רואה כל מקום ופתח לישועה, תדע שיכול לבוא מצד
 זה או מצד אחר או אפילו מצד שלישי.

ואל יאמר - לישועתי יש צורך לשנות סדרי בראשית ולהפוך את העולם, כי
 אכן כך יהיה, וכמו שאומרים משם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע 'מי שחי באמונה
 ולבו בטוח באלוקיו, אז הקב"ה מושיעו באופן שלא יעלה על הדעת'.

מיסודי האמונה, שעל האדם לדעת ש'הרבה דרכים למקום' להוציאו ולחלצו ממיצר,
 ואינו זקוק ל'עצותיו' של האדם, עד שייאמר ח"ו אבדה כל תקווה, כי פעמים הרבה
 מצמיח הקב"ה ישועה ממקום שלא חשב עליו כלל. כמעשה ש(לא) היה, בההיא
 'אשה קשת רוח' שהוצרכה ל'ישועה רבתי' באיזה ענין, ומידי יום ביומו הייתה באה
 אל ה'רבי' בבקשה שיברכה הרבי בישועה בדרך פלונית, ולמחרת ביקשה שישועתה
 תבוא על זה הדרך, וכן הלאה... עד שביום אחד באה הישועה לפתחה - אז מיהרה
 אל הרבי, באומרה, רבי קדוש... אוהו... אוהו... עצה כזאת כלל לא העליתי בדעתי
 'להציע' להקב"ה שיושיעני בה... ולדידן, הבה נא נזהר שלא נהיה ללעג וקלס כאותה'
 'חכמה', כל חד בדידיה.

אמור מעתה, אם ראית שה'תוכניות' (פלאנען) שהגית אינם הולכים כמו שרצית
 אל יתעצב לך, אלא התייצב וראה את ישועת ה' אשר תבוא ממקום אחר, כפי
 תכניותיו של בורא עולם כביכול.

ידוע מאמרו של הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, דרכים בעבודת הבורא, רטז), הנה העולם אומר 'אז ס'גייט נישט ווי ס'ווילט זיך, דארף מען וועלן ווי ס'גייט זיך, און איך זאג אז מ'וויל ווי ס'גייט, גייט זיך ווי ס'ווילט זיך', פירוש, נוהגים אינשי דעלמא לומר - אם רואה אדם שלא הולך לו כרצונו ושאיפתו, יכניע את עצמו ויהיה מרוצה ושמח בהנהגת ה' עמו. אך אני אומר, להיפך, כשיתרצה האדם בהנהגת ה' עמו ויאמין שהכל משמים וטובה רבה יש בזה, באמונה זאת ישדד את הטבע, והכל יתהפך להיות כפי רצונו, בבחינת צדיק גוזר. כי כל כך גדול ורם כוחה של אמונה בהשי"ת. וכבר אמרו (חת"ס, תו"מ השלם ריש ויצא ד"ה במדרש, חיים וחסד על תהלים לר"ח פלאגי, ועוד ספרים) לפרש בפסוק (תהלים קכא א) **'אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי'** - כלומר שהאדם מתבונן ורואה כי אין לו כל דרך ישועה הנראית לעין, במה יתחזק - **'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ'** - אף הוא ברא את השמים ואת הארץ יש מאין, אם כן מה לך כי תבהל על נפשך, אף אם נראה לך כי ישועתך איננה קיימת במציאות, מ"מ היא כבר תבוא ותצמח דוגמת בריאת השמים והארץ אף אם יש צורך לבוראה יש מאין.

הנה שמעתי מרב חשוב בארה"ב מה שאירע עם אחד מקרובי שהעתיק מקום מגוריו יחד עם רבים מבני קהילתו לעי"ת לעיקוואד, והנה עד אז היה האברך מתפרנס בהיותו 'מנעולן' (locksmith), אבל משבא למקומו החדש לא מצא כדי פרנסתו, כל השתדלויותיו סביב מקצוע זה עלו בתוהו. גם כל העצות ששמע בב' חדשים הראשונים - כיצד להודיע ולהיוודע לכל כי זכתה עירם ב'מנעולן'... היו מספיקים למלאות ספר שלם אבל עד למעשה...

באחד הימים, והנה הוא רואה על הפלא' (סעלי) שלו מספר שאיננו מכיר, בהרימו פנה אליו הלה בשאלה, האם שמך הוא כך וכך... ויען כן, אמר לו היהודי מצאתי ארנק (בערזל) מלא בקרעדיט קארד'ס (כרטיסי אשראי) גם כמה דולרים בקרבו, אבקשך שתסור לביתי שאזכה לקיים מצות 'השבת אבידה' בהידור רב, האברך ענהו לעומתו, לא ידעתי מה אתה סח, הרי ארנקי בכיסי - אפילו כרטיס אשראי אחד לא חסר לי... אך הלה עמד על שלו, על כן סר אליו האברך לאחר שני ימים ושני לילות. ובבואו לפני ה'מוצא' כמעט שלא נפל על הארץ מרוב צחוק, כי ראה בידו את הארנק של בנו המיועד ל'שעשועי' ומשחקי הילדים, כל הקרעדיט קארד'ס שבקרבו כבר עליהם הכלח - כי עבר יום תוקפם... והדולרים הנמצאים בו הם שבע דולרים יחידים (Singles), גם יש בו 'ביזנעס קארד' (כרטיס ביקור) של האברך שם נתבאר בארוכה מה פעלו של האברך והמנעולים שלו. אחרי ככלות הכל שאל המוצא את המאבד, זה ה'ביזנעס' שלך, ויען, הן. האם יש לך פרנסה, ויען, לא. שמע נא, אני בונה בניינים ויש לי עבורך 'עבודה' מצאת החמה עד צאת הנשמה (משל אנשים האומר

חסדיך, ולא היתה זאת לרעה כי אם לטובה.ח.

כבר אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות דרכים בעבודת הבורא. רט) וז"ל, הוא ז"ל היה אומר, כי יהודי צריך ומחויב להאמין כי 'קין שם לחושך', והחושך יעבור ובמקומו יופיע האור.

והנה מדרך העולם לצפות ולייחל מתי ינצל כבר מן הצרה ויצא מאפילה.

לאור גדול, ובוראי שיש להתפלל שיהא כבר שמחה וששון ליהודים וכל היסורים יתהפכו להרחבה ותענוגים, אך המשכיל יודע לנצל עת צרה כראוי, שהרי באותה שעה הרי הוא קרוב אל יוצרו ובוראו, וכמו שנאמר (תהלים לד יט) 'קרוב ה' לנשברי לב', ובדיעבד ישמח על הזכות שנפלה בחלקו להיות קרוב אל השכינה, וידע כי לא יאריך הזמן וכבר ימצא עצמו מחוץ לצרה, ע"כ ינצל וישמח בכל רגע שהוא עדיין קרוב אל ה' בקירבה עצומה.ט.

על פלוני שעבודתו לפרנסה איננה נותנת לו זמן לנשימת אוויר... ומאז מהלך האברך מאושר ושמח בבוא הרווחה לביתו. הרי לך כמה סיבב הקב"ה, כי כל ה'פרסום' שפרסם עצמו בכל מיני כתבי עת וכיו"ב לא הביאו לו אפילו דאלער אחד, מה עשה הקב"ה, הכניס 'דמיונות' בלב בנו - להרגיש עצמו 'בעל בעמיו', ולשם כך מילא את ארנקו בקרעדיט קארדס ישנים וגרר את אביו ה'מאבד' אל ה'מוצא' ושם 'מצא' את פרנסתו ברווח.

ח. משל למה הדבר דומה, כמו ה'קפיץ' (ספרינג) אשר מתרחב ומצטמק לפי ידי הממשמש בו, והנה כמה שתדחקהו הדק היטב היטב - אזי כאשר תעזבהו יקפוץ ה'קפיץ' למעלה למעלה, וירידה זו צורך עליה. על זה הדרך בעת ש'דחוק' לאדם מאד מאד כל זה הכנה הוא לטובה והרחבה עצומה שבוא אליו בקרוב ממש. ט. וכבר נכנסו אל הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל 'אב ובן' כב' שבועות קודם פטירתו לעלמא דקשוט, ובכה האב לפניו שהבן מרגיש כי רודפים אותו בכל מקום אשר הוא הולך ומר לו עד מאוד, א"ל רבי אברהם פ"א בשנה נצטווינו להרגיש טעם מרור - בליל הסדר. אבל בכל השנה אין כל טעם ועניין להרגיש טעם מרירות, לכשתתבונן תראה כי הכל מתוק וטוב הוא.

ואכן, לכל צער וחלישות הדעת שעוברים על האדם - עצתו אמונה, כי באמונה עזה ותמה שהכל לטובתו יצא מצרה לרווחה ומאפילה לאור גדול. וכן איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (בהעלותך תרע"ז) על מה שאמרו חז"ל ש'חלשה דעתו' של אהרן... וז"ל. וכן בקין מצינו שחלשה דעתו כדכתיב (בראשית ד ג) 'למה חרה לך ולמה נפלו פניך', המפרשים הקשו למה לא יחרה לו מאחר שראה שמרחקין אותו, כדכתיב 'ואל קין ואל מנחתו לא שעה'. אך היה צריך לקבל הכל באהבה, כדכתיב 'אם תיטיב

הרועה אותי מעודי - ללכת בתום אחר ה' כצאן אחר הרועה

בפרשתך (פח טו), 'ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו, אברהם ויצחק, האלוקים הרועה אתי מעודי עד היום הזה'... ומבאר ה'אור החיים' הק' וז"ל. (הזכיר זכות אבות 'אברהם ויצחק', כי בזה) התחיל לעורר האהבה של הקדמונים, כסדר תפלת 'שמונה עשרה' שמתחילין בזכרון 'זכות אבות' (ואח"כ מתפללין). (הוסף) והזכיר גם כן זכותו בהצנע,

ואמר 'האלוקים הרועה אותי', כאן רמז זכותו, ומדי זכותו - כי הוא יעקב היה מתהלך לרצונו יתברך בשה לפני רועה הרועה אותה, ואחר שסדר זכות אבות התחיל להתפלל 'המלאך' וגו'. וכבר אמרו, כי לא רק 'זכות היא לו' לאיש המאמין אלא 'אשריו וטוב לו' בהיותו מהלך אחר הבורא בתום ושלוות הנפש" כאותה צאן המחלבת אחר הרועה בהשקט ובבטחה - שאין לה כל דאגה אודות מזונה ולעולם לא תחשוב מה ייעשה

שאת', ואיתא בגמרא (ברכות ס:) כל מה דעבד רחמנא לטב עביד, והיה עליו לדעת שכן הוא תהלוכות העולם הזה שמנסין את האדם על ידי חולשת הדעת, עכ"ל. והכלל ידוע, שכשידע האדם משמשים עבורו כ'נסיונות' בעולם הזה, יוקל עליו לעמוד בהם בגבורה.

י. ידועה בזה הנהגת הרבה צדיקים שלא להרבות בהשתדלות בשום ענין שבעולם, והיו אומרים 'מ'דארף זיך לאזן פירען' (לתת עצמו בידי הבורא שינהיג אותו כרצונו), וכן הובא על הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם, שלח בהערות) פ"א אמר אין זו הדרך שלנו... הננו הולכים אחר רצון השי"ת **כצאן אחר הרועה**.

יא. מסופר על הרה"ק רבי יוסף מאיר ממאכניווקא זי"ע, שבינקותו בהיותו כבן שש נכנס פעם אל זקנו הקדוש הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, וזקנו שאלו על מעשיו באותו היום, ענה הנכד היום הלכתי לבקר ב'שוק הבהמות', כי שמעתי אומרים שאליהו הנביא נמצא שם וגבר חפצי ורצוני לראותו. אמנם, חיפשתי בכל השוק ואף עליתי על עמוד גבוה, ובכל זאת לא עלתה בידי לראותו, רק 'מוסר' אחד לקחתי משם, כי ראיתי שהשוורים שאינם נכנעים תחת המוכר ומנסים בכל כוחם להישמט, הרי הם נחבלים בחבלות יתירות ומכות שלא לצורך, ואילו אלו השוורים שמסרו והכניעו עצמם נשארו בשלימות ובריאות גופם, ומזה למדתי, שהמתעקש בעת שצרה נוחתת לפתחו, ואינו מקבלה באהבה ובהכנעה, בזה הוא נחבל יותר ויותר, אך אם מקבל את הכל באהבה, באמונה שהכל מאתו יתברך, אזי תקדמנו ברכות טוב, ויינצל מכל המכות היתרות. כשמוע הרה"ק מסקווירא דברים אלו יוצאים מפי נכדו, אמר לו - בני, אם זאת למדת שם ברור לי שאף שאתה לא זכית לראות את אליהו הנביא, מכל מקום הוא ראה אותך.

בה"ב, ביודעה כי היא וגורלה נתונה בידיו וכן כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע
האמונות של ה'רועה' ושלוש עליה נפשה. (חנוכה תרפ"ג) דלכן נקראו מנהיגי

יב. זה עתה שמענו מעשה מאיש יהודי מיקירי קרתא דשופריא ושמו ר' מענדל פ.
שליט"א, זיכהו השי"ת במשפחה לתפארת, בית מלא בבנים ובנות בליעה"ר,
למחייתו הוא עוסק בקניית ומכירת 'עתיקות' - ספרים וכתבי קודש, ושאר חפצי קודש
עתיקים, כשהוא מוכרם בשער גבוה יותר מכפי שקנה, ברם הדבר ידוע שבעסק הזה
אי אפשר לדעת מה יעלה בסופו, כי לפעמים יקנה ולא יהא לו שום קופצים ויהא
מונח עד... ולעיתים יעלה השער בכפל ובכפליים כשרבים יקפצו ויעמדו על המקח,
ומשל למה הדבר דומה, לפורס מצודה בלב ים שיתכן שיעלה בחכתו דגים גדולים
ומשובחים אשר עין לא ראתה... ויתכן שיעלה בידו חרס וקלשונים, כללו של דבר
שאינן בזה שום כלל... אולם השליך ר' מענדל על ה' יהבו, וכמו שכתב הרמח"ל (ד"ר
ה' ח"ד פ"ה) בעניין התפילה, כי בהתקרב האדם לעמוד לפני השי"ת וממנו ישאל כל
צרכיו ועליו ישליך יהבו יהיה זה 'ראשית כללי ועיקרי לכל השתדלותו'.

כסדר העולם גדלו הילדים והגיעו לעת דודים, ובנו בא בקשרי שידוכין עב"ג
בשעטומ"צ. כמנהג בעלי בתים חשובים קיבל ר' מענדל על עצמו סכומים גדולים
ונכבדים, אשר רק היודע תעלומות הוא יוכל להעיד כסף מנלן, כאשר כבר כתתה
פרוטה מכיסו זה עידן ועידינים, ולא נראה באופק שום מקור לעמוד במילתו. יום
רודף יום ולילה ללילה וזמן הנישואין קרב ובא, ולרש אין כל ואין זכר וסימן לממון.
בלילה שקודם החתונה קרא לבניו ולבנותיו ויאמר אליהם, הקבצו ושמעו בניי, הנה
העליתי על גבי הגליון סך כל ההוצאות הנדרשות לי ליום המחרת, וימצא החשבון
עולה לעשרים וחמש אלף דולר, עתה אניח דף זה בקרן זוית, ויחדיו נישא עיננו
למרום שיחיש לנו ישועה בקרוב. סחו ילדי בפלוליו אל ישוב דך נכלם, בורא עולם
השלם זה הבניין (וכבר פירשו 'השלם' מלשון תשלומין, שהקב"ה הוא ישלם כל ההוצאות...).

עודם מדברים את אשר על ליבם והקול נשמע בנקישות על הדלת החיצונה,
פתחו את הדלת והנה 'רבי שמעון' בפתח, והוא איש ידוע בירושלים מחשובי ונכבדי
עתו ושמו לא יפורש מפני... אשר אף לו 'יד ורגל' בעסקי עתיקות, וישאל האיש
את רבי מענדל האם יש אצלו 'חדשות' (כשהכוונה לעתיקות' דייקא...) השיב רבי מענדל,
אדוני שמעני אין תחת ידי מציאות גדולות, אלא יש ברשותי ספר 'משנה תורה'
להרמב"ם ישן נושן מלא בהערות וחיידושים, אשר מבין השיטין נראה שמחברו היה
גאון עולם, אך דא עקא שלא נזכר על הספר שם בעליו והוא כעין 'שיטה לא
נודעת למי'... עיין רבי שמעון בספר אנה ואנה והיה נדמה לו כי יודע הוא זהות
המחבר, ושאל את ר' מענדל כמה יהא שכר התיווך באם אמצא לך קונה הגון

כי כולה טובה וברכה, מתוך ההכרה הברורה כי ה' רועי לא אחסר והנהגתו אינה אלא 'נראית' כרעה, אבל כולה לתכלית טוב היא.

לישועתך קיויתי - ע"י הקיווי והייחול תבוא ישועת ה'

בפרשתן (מט יח), 'לישועתך קיויתי ה'', פרשה זו יפה נדרשת בהלכות הקיווי והייחול אל ה'. כי הנה מתנה טובה ניתן לנו בני ישראל עם קרובו שבכל עת צרה וצוקה נקווה ונייחל אל השי"ת מתוך אמונה כי הוא 'כול' שישראל 'רועים' (שבעה רועים במיכה ה ד) כי מדרכם להבנים בלב ישראל שיהיו נמשבים אחר השי"ת כצאן הנמשבים אחר הרועה מעצמם בלי התבוננות - רק מצד אמונה, וכענין שכתוב (תהלים לו ג) שכן ארץ רעה ואמונה. וע"כ מחמת שהבניסו אמונה בלב ישראל נקראו רועים והוא עיקר הבל, כאמרם ז"ל (מכות כד.) 'בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה'... כי עיקר האמונה הוא שיהי' בטל להשי"ת בבל מדותיו. מעתה לא יזעף לבו על הנהגת ה' - אם היא נראית לו כ'קשה'

שישלם במיטב... הבה נסכם שתתן לי חמש אלף דולר, והסכים רבי מענדל, יצא רבי שמעון ובדק בזריזות וחקר אחר כתבי ידות אחרות להשוות את כתב היד עד שנודע לו שספר קדוש זה מיוחס להאי גאון קדמון בעל הפרי חדש זי"ע, ואלו הכתבים הם פרי עמלו בקודש. מיהר למכרו לאחד מגדולי הדור שהוא גם ידען נפלא ו'מבין' גדול בכת"י ועתיקות והלה שילם שלושים אלף דולר טבין ותקילין, הפריש לעצמו חמשת אלפים כפי המדובר ביניהם, ושילשל לידיו של רבי מענדל עשרים וחמש אלף דולר במזומן, ממש פלאי פלאות, חושבנא דדין כחושבנא דדין, והכל שריר ובריר וקיים.

ועתה בא וראה נפלאות ההשגחה העליונה, כי ספר קדוש זה שכב כאבן שאין לה הופכין בבית הרה"ח המפורסם רבי שלמה פפנהיים ז"ל וכמעט שהשליכו לגניזה אחר שלא ידע מי הוא כותב החידושים וההערות על הגליון, ופישפש ר' מענדל דנן בבית עקד ספריו של ר' שלמה ומצא את הספר הלזה וקנאו בחמישים דולר בלבד, לא זו בלבד, אלא שאחר זמן רב שלא הצליח ר' מענדל למכרו ושהה ברשותו תקופה ארוכה באין דורש ומבקש כבר הציע ר' מענדל את הספר לבנו תמורת חמישים שקלים בלבד, אלא שהלה מיאן... הרי לפנינו שכל אותו הזמן שחשב רבי מענדל הנה איתרע מזלי והוצאתי מעותיי לחינם בעד ספר זה שאפילו חמישים שקלים אינו שווה... אך האלוקים חשבה לטובה, ושמר עליו לכל יקנוהו אחרים, בכדי שיהא מוכן לשעת הכושר כשיגיע היום המיועד ויצטרך ר' מענדל למעות הרבה ויתלה עיניו למרום באמונה פשוטה ובבטחון בבורא כל עולמים.

ואין מעצור לה' להושיע ברב או במעט, אמר דוד המלך בתהילים (לג י) 'הבוטח הוא אלוקינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו והוא יושיענו מכל צרותינו ומלוחצינו. להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצה כל החוסים בך', וכבר

יג. וידע שבעבור הבטחון עצמו יוושע מכל מיני מצירים ומציקים, ומפורש איתא במדרש (שוח"ט תהלים כה על הפסוק 'אלוקי בך בטחתי אל אבושה'), וז"ל, ...היו שומרי המדינה עוברין ומצאו אכסנאי אחד ותפסוהו, ואמר אל תכוני כי בן ביתו של מלך אני, כיוון ששמעו כן, הניחוהו ושמרוהו עד הבוקר, בבוקר הביאוהו אצל המלך ואמרו לו 'בן ביתך' מצאנו אמש, אמר לו המלך, בני, מכיר אתה אותי, אמר לו לאו. (אמר לו המלך) אם כן היאך אתה בן ביתי, אמר לו – בבקשה ממך, אני איני בן ביתך, אבל 'בך בטחתי', שאלמלא אמרתי להם כן היו מכים אותי... אמר להם (המלך) הואיל ובטח בי הניחו לו. וכן אמר דוד 'אלוקי בך בטחתי' ובשביל כך 'אל יעלצו אויבי לי', ולא אני בלבד, אלא גם כל קוויך לא יבושו.

יד. הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע היה נוהג לספר האי עובדא בכל עת שבא לבקר את החולה. פעם שכב הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על ערש דווי, וכבר היה מסוכן ונוטה לעזוב את העולם. מחוץ לחדרו ישבו תלמידיו ואמרו תהלים, תוך כדי ישיבתם שם, שמעו התלמידים קול חבטה עזה, נכנסו התלמידים החדרה ומצאו את רבם שוכב על הארץ, מיהרו להרימו והשיבוהו למיטתו. כעבור כמה שעות שמעו התלמידים את רבם קורא להם מחדרו, בהיכנסם ראו כי הוטב מצבו פי כמה וכמה, וביקש מהם להביא לו כוס חמין, לא עבר זמן רב ועמד על רגליו כאחד האדם.

פתח הרה"ק ואמר לתלמידיו, אסביר לכם, בשכבי על מיטתי נזכרתי במאמרו של מו"ר המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע על הפסוק 'הבוטח בה' חסד יסובבנו', שאין כאן לא סגולה לא ברכה ולא הבטחה. כי אם 'מציאות וטבע' ממש – הבוטח בה' חסד יסובבנו... ע"כ התחזקתי בביטחון, והחילותי לרדת מהמיטה, שהרי 'בדרך הטבע' על החסד לסובבני, אך תיכף נפלתי ארצה, עד שהחזרתם אותי על המיטה. או אז חשבתי בדעתי כי נפילתי הוכחה היא שעדיין לא הגעתי לשלימות הביטחון. לכן העמקתי ברעיוני יותר בענין הביטחון בבורא ית', עד שאירע הנס ויצאתי בריא ושלם ללא כל פגע – בבריות גופא ונהורא מעליא.

על כן זאת עשו וחיו – יבטח כל אדם בה' שיושיעו, ויקוים בו 'ואני בחסדך בטחתי' אז 'יגל לבי בישועתך' (תהילים יג ו), עוד נאמר (שם עא כ) 'אשר הראיתני צרות רבות ורעות תשוב תחייני ומתהומות הארץ תשוב תעלני'.

הזה מלא מכאובים וקשיים, אי לאו יהודי, כי אף אם גדולה צרתו הרי בביכול הקב"ה גדול ממנה, ומתוך צרתו יוציאנו מאפילה לאורה, אם אך ישכיל לומר 'לישועתך קיויתי ה' ש', לבטוח בו ולהשים משענתו על ה' אלוקיו, וכך אמרו חז"ל (מנחות כט:): מאי דכתיב (ישעי' כו ד) 'בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים' - כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא.

בספר ה'עיקרים' (ח"ד מ"ט) הקשה היאך ציוונו הבורא ליחל ולצפות לו תמיד, הא כתיב (משלי יג יב) 'תוחלת ממושבה מחלה לב', והיינו שהתוחלת והציפיה 'פרידו המחשבה, יתישו הכח

טו. הנה נהגו לשלש ולהפך הסדר לישועתך קיויתי ה', קיויתי ה' לישועתך, ה' לישועתך קיויתי, כי אנו אומרים לאדם באיזה אופן שתסתובב ולאיזה צד שתפנה הינך נצרך לחסדי וישועת ה', ע"כ קוה לו תמיד. עוד אמרו, כי ככל שמרבה האדם בתקוותו לה' הינו מתקרב אל ה' יותר, על כן בפעם הראשונה נכתבה תיבת ה' כתיבה שלישית, בשנית כתיבה שניה, ובפעם הג' תיבת ה' קודמת לכל (הגר"ז סורוצקין, אונים לתורה פרשת ואתחנן ד"ה כה' אלוקינו בכל קראנו). עוד אמרו בדרך צחות, לאלו המהלכים ומסבבים יומם וליל אודות ממונם להם אומרים, אנשטאט דרייען מיט געלט דריי מיט דעם פסוק לישועתך קיויתי, וועסט בעסער אנקומען - תחת ההילוך והסיבוב סביב הכסף עדיף שתסובב עצמך עם הקב"ה בבטחון בו ובישועתו וכך תצליח יותר...

וכך מסופר על הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (תורת אבות, מעשי אבות, קלה) וז"ל. פעם אחת ראה יהודי אחד שרוי בעצב גדול ושאל אותו מה זה ועל מה זה, וסיפר לו האיש ממצבו הקשה, אמר לו מרן ז"ל, איש ישראל כשהוא שרוי במיצר צריך שיאמר לישועתך קיויתי ה', ואם מצבו נעשה חמור יותר יאמר קיויתי ה' לישועתך, ואם מצבו רע עוד הרבה יותר יאמר ה' לישועתך קיויתי... (וכלומר, שעי' כל אלו האמירות

התקוות יצא מאפילה לאורה).

מן הענין לציין מה שסיפר הגה"ק רבי שלמה קאליש זי"ע (הובא בספר הזכרון זכרון שלמה) שפ"א שהה אצל הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע, ובישיבתו ב'סעודה שלישית' שמע את הגר"ח יושב וחוזר בהתלהבות עצומה כעשרים דקות לישועתך קיויתי ה', קיויתי ה' לישועתך, ה' לישועתך קיויתי...

ויחליאו הנפש', ואם כן האיך נאמר שהתקווה והתוחלת טובים הם למאמין, עד שיוהיר הנביא על זה כל כך, כדכתיב (הושע יב ז) 'וקווה אל אלוךך תמיד', וכן רבות בספר תהלים (בו ועוד). אלא, כי רק התקווה לדבר שהמקווה מסופק אם הוא יגיע או לאו תפריד הנפש לחשוב מחשבות כדי להשיגו, אבל התקווה לדבר שהאדם מובטח בו שיבוא כמו המקווה בלילה שיבוא אור הבוקר - לא יפריד הנפש, אלא ישמחה בהיותה משערת ומרגשת כבר מעתה את הטוב המיוחל. בזה האופן ראוי שתהיה התקווה לה', שיהיה בוטח בו בטחון שלם שישלים תקוותו בלי ספק, כי הרי היכולת ביד ה' להביא הישועה ואין מי שיעכב על ידו, לא כמי שמקווה לדבר שמסופק בו אם יגיע אם לאו, והתקווה הזאת תחזק הלב ותשמחהו^{טז}, ולכן כתיב (תהלים לא

בה) 'חזקו ויאמין לבבכם - כל המייחלים לה', וכתיב נמי (ישעי' מ לא) 'וקוי ה' יחליפו בח', כי הייחול לה' מחזק את האדם... התקווה והתוחלת אל השי"ת הוא דבר יותר מעולה מכל התהילות שישבח האדם להשי"ת, עכ"ל^{יז}.

ובפירושו נאמר בקרא 'הבוטח בה' חסד יסובבנו', והיינו שע"י הביטחון מסובב האדם בחסדים מגולים. ולאו דווקא בצדיקים נאמרו הדברים, אלא כל המרבה באמונה וביטחון הרי זה משובח, ואפילו אם אינו ראוי ואינו כדאי. כמאמר חז"ל (מדרש תהלים לב יב) 'והבוטח בה' חסד יסובבנו - ר' אלעזר בשם רבי אבא אמר אפילו רשע בוטח בה' חסד יסובבנו'. ואין לך אדם מישראל שבידו לומר עדיין אינני במדרגה הראויה להיכנס בשערי מידת הביטחון כראוי^{יח}, כדכתב הגה"ק

טז. וכיוצא בזה מתאמרא בשם הגה"ק הגרי"ז מבריסק זי"ע על הפסוק (תהלים לו ד-ג) 'בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך', שהפסוק השני מדבר על מדרגה גבוהה יותר בביטחון - שכל כך בטוח הוא בישועת ה', שכבר עתה הינו מתענג כאילו כבר באה אליו הישועה, ובזכות זה אכן ויתן לך משאלות לבך'.

יז. על פי זה מבאר את הפסוק (תהלים עא יד) 'ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהילתך', והרי א"א להוסיף על תהילות ה', כמו"ש (שם קו ב) 'מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהילתו'. ובכלל הרי תהילות הללו הם 'בבל תאמר' (מגילה יח.), אלא, כי בהיותו מייחל לה' יתברך תמיד, הוא מוסיף (בעצם הייחול) על כל התהילות שאפשר שיהלל האדם את השי"ת. וכן אמר דוד המלך (תהלים סה ב) 'לך דומיה תהילה ולך ישולם נדר', והיינו ש'התקווה והתוחלת' לה' נחשבת כמו שעומד במובחר שבמקומות - בית המקדש, ומקריב קרבנות מובחרים שבקרבנות - 'קרבן נדר' שלא בא על חטא... יח. הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע מביא שהגה"ק רבי אליהו (הגר"א) זי"ע אמר לו על הכתוב (תהלים לד כג) 'ולא יאשמו כל החוסים בו', לא אליהו ולא חיים רק

רבי אלחנן ווסערמאן זי"ע הי"ד (קובץ הערות, בסה"ס דוגמאות לביאור אנדות ע"ד הפשט סי' ה' סעיף א') כתיב (תהלים לב י) רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו, ודרשו במדרש (איכה רבה ד כג) 'סמוכין' לומר שאפילו רשע הבוטח בה' - חסד יסובבנו, ומבאר ה'קובץ הערות' דאם לא בן לא משבחת כלל למידת הבטחון, כי הלא אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז ט), ואם כן כל בר ישראל, יהיה מי שיהיה, יש לו לבטוח בה' וכך יוכה שחסד יסובבנו.

הבמעשי ידיך ארנן - השפע הבא ע"י התפילה בפרשתן (מח כב), 'ואני נתתי לך... אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי', ובתרגום תרגם בצלותי ובבעותי ולכאורה מדוע שונים דברי התרגום מהמקרא, אלא כך הוא ביאור הדברים עפ"י הירוע שהתרגום אינו מפרש רק 'פירוש המילות' גרידא כלשון המקרא.

אלא בא ללמדנו את תוכן הענין המסתתר תחת תיבות המקרא (ע"י עבוד"י תרומה ד"ה ונעדרתי), וכלומר, כי וודאי 'בנגלה' הייתה מלחמתו בחרב וקשת בפועל ממש, והיה נראה שהחרב והקשת הם העורכים את המלחמה והם המנצחים, אך האמת שאין הקב"ה חפץ עשות 'נס גלוי' לכן הוכרח להשתמש בחרב וקשת, ואין החרב והקשת אלא ה'מסתירים' את עורכי המלחמה באמת, ומי הם עורכי המלחמה, זאת 'מגלה' לנו התרגום - בצלותי ובבעותי, שיעקב התפלל על נצחוננו במלחמה ושם כבר פעל את הנצחון... כי בעולם הזה אי אפשר לפעול מאומה מבלי התפילה. ולא היה הנצחון בעת המלחמה כשהשתמש בחרב וקשת רק בעת התפילה בקרן זווית כשהתפלל"ש.

וכבר האריכו חז"ל בשבחה של תפילה כי מבלעדי כוחה אי אפשר להשיג מאומה, ועם התפילה לא יבצר ממנו

כל החוסים בו, היינו שלא רק ליחידי סגולה שייך לחסות בה', אלא לכל בר ישראל באשר הוא - 'כל' החוסים בו (בספרו של תלמידו 'אמרי יעקב' הובא בספר הבוטח עמ' קל"ג). יט. על כן אמרו המושלים בשם הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע משל למה הדבר דומה, לאחד שהיה מהלך בתוככי יער עבות, ורק מקלו בידו, בתוך כדי הילוכו הגיח לעברו דוב אשר רצה לטורפו ולאכול את בשרו, הרים האיש את מטהו והעמידו כאילו קשת בידו והוא עומד לזרוק את החץ, ואכן, באותו הרגע נפל הדוב לארץ ללא רוח חיים, התמלא האיש שמחה, והחל להלל את המקל שבידו על שהצילו ממוות לחיים, עבר שם אחד ואמר לו, שטיא, וכי תעלה על דעתך שהרגתו במטך, לא כי, אלא על עץ גבוה בסמוך אליך עמד צייד וקשתו בידו, וכראותו היאך שהדוב מתקרב אליך ירה בו חץ ומזה נפל הדוב מת, ולענייננו יאמר, מי שאינו מבין שכל הקורה עמו על פי מעלה הוא - שמשם באים כל ה'חיצים' הן לטוב הן למוטב,

יותר ומתפלל יותר מעמקי לבבו כך יותר תעלה התפילה למעלה למעלה (ובחי שרה כתב ו"ל, כמה שהלב נרגש ומתעטפת עליו נפשו ביותר כך בוקעת התפילה למעלה יותר).

יהי כבוד חברך - זהירות בכבוד רעהו

עוד מצינו בענין הזהירות בכבוד רעהו, בדברי ה'אור החיים' הק' (מה בו ד"ה ראיתי לתת לב) שמקשה מדוע לא חש יוסף על צער אביו, ובמשך כל הכ"ב שנים שהיה רחוק מבית אביו לא שלח איגרת להודיעו כי 'עוד יוסף חי', בשלמא בהיותו עבד בבית פוטיפר וכל שכן לאחמ"כ כששהה בבית האסורים, לא היה הדבר ביכולתו, אבל משעלה לגדולה וישב על כסא המלכות מדוע לא כתב לו הלא ידע גדול צערו של אביו. ומבאר ה'אור

דבר, ותדע שזה כל כוחו של אדם בעולם הזה - ברוחניות ובגשמיות, בפרנסתו וכל הצטרבויותיו, ובוזה פירשו את המיון המתפלל למי שמחזיק חרב וקשת, כי כמו שאיש הצבא לא יוכל לעמוד ולהתקיים אפילו שעה אחת בלעדי כלי הוין - החרב והקשת, כי היאך יעמוד בשדה הקרב מבלי כלי זינו, כך אין לו קיום ליהודי מבלי כוח התפילה - כגיבור ואיש מלחמה מבלי כליוי.

עוד מצינו להרה"ק השם משמואל' ז"ע בשם אביו הרה"ק האבני נזר ז"ע (שם משמואל חיי שרה, ר"ה כסלו תרע"ב, חנוכה תרע"ה ליל ג) שביאר דמיון התפילה לחץ וקשת, כי ככל שהקשת מתוחה יותר לאחור כך יותר יבקע החץ ויעוף יותר למרחוק, כיו"ב ככל שלבו דחוק ומוצר

הרי הוא דומה ממש לזה שהיה מהלל למקלו על שהצילו, ולא שם על לבו שיש אחד ממעל שעשה הכל.

עפ"י אלו הדברים מבאר ה'בן איש חי', שיעקב אבינו אמר לבניו, אל תדמו בנפשכם - שבמקלכם וכלי זיינכם ניצחתם את אנשי העיר 'שכם', לקחת אותה מיד האמורי, לא כן, אלא 'בצלותי ובבעותי' - התפילה לבורא כל עולמים היא אשר ערכה את המלחמה ועשתה הנצחון.

יודועים דברי הגה"ק החזו"א ז"ע, שיעקר ההשתדלות היא התפילה, אלא שלפעמים נדרש מן האדם גם לעשות פעולה בפועל, אבל לעשות הפעולה ולא להשתדל בתפילה באופן זה בוודאי לא עשה את המוטל עליו לעשות, ולא יצא ידי חובתו (מעשה איש ח"ז קג).

כ. עוד אמרו לבאר את הדמיון של חרב וקשת ל'תפילה', כי כמו ש'חץ' היוצא מן הקשת יהרוג את מי שפגע בו, מבלי כל הפרש והבדל אם הזורק את החץ גדול או חרש שוטה וקטן הוא, גיבור או חלש, כי החץ עצמו יפעל פעולתו, כיוצא בו ממש היא התפילה, ממי שתבוא בכוחה לפעול פעולות כבירות - לשנות הטבע ולבטל הנגזר, להריק שפע ברכה עליונה ברוח ובגשם.

החיים' שחש על כבוד אחיו מלביישם לפני יעקב וכל זרעו, ע"כ סבל שישאר אביו בצערו מלביישם, וכבר אמרו 'מוטב שיפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו' (ב"מ נט.)^{כא}. ואף כשכבר ירד יעקב למצרים ודר בה במשך י"ז שנה, הרי בכל אותם השנים לא נכנס יוסף אצל אביו (פסיקתא רבתי פ"ג י) שמא ישאלהו

ואם כבר נכשל חלילה בעון זה צריך ליהדר מאד לבקש מחילת הנפגע ולשמוע מפיו שהוא סולח לו, דבלאו הכי לא יוכל לזכות לכפרה על חטאו, נוראות

כא. בפרשתן (מח יד), 'שיכל את ידיו', ידוע הביאור בשם הגר"ח מוואלאז'ין זצוק"ל שיעקב אבינו רמז בכאן, כי הנה, ראובן העומד אל מול שמעון, הרי ימינו של ראובן כנגד שמאלו של שמעון, ואילו שמאלו של ראובן הוא לנוכח ימין של שמעון, והרי 'ימין' הוא צד החזק באדם, ושמאל הוא הצד החלוש. וכך הוא דרכו של עולם, על 'צד שמאל' של רעהו – בענינים שיש לו בהם 'חולשות', הן ברוחניות והן בגשמיות, יביטו עליו ב'עין ימנית' – דהיינו בחזקה ובדקדוק, לידע את כל פרטי חולשותיו, בטוב טעם ודעת, ואילו על 'צד ימין' של רעהו – בעניינים שהוא חשוב ומצליח הן ברוח הן בגשם, על זה יביטו ב'עין שמאלית' – דהיינו שאין מחשיב זאת כלל וכלל, ולא עוד אלא שעל הצלחותיו יביט בצרות עין, ואינו מרבה לשבח על כך לא בפה ולא בלב, ולכן 'שיכל את ידיו' ללמדנו, שנעמיד ימין כנגד ימין ושמאל כנגד שמאל, והיינו שעל חלק הטוב והחשוב של הזולת נביט ונתבונן בעין ימנית, בהנאה ובהרחבה, לשבחו ולפארו, ואילו על ענייני 'שמאל' לא נביט כי אם בעין שמאלית, כלומר בהבטה חלושה ורפה, שלא להתבונן ב'חסרונות' רעהו יותר מידי.

עוד ביאור שמעתי מהגה"צ רבי מנחם מנדל מענדלזאן זצוק"ל רבה של קוממיות, שפעם שאל אחד מה'בעלי בתים' את אביו הגה"צ רבי בנימין מענדלזאן זצוק"ל (בעת שיעורו לבעה"ב בקוממיות), מדוע 'שיכל את ידיו' ולא החליף ביניהם את מקום עמידתם, ענה לו הגר"ב, דזה ברור שהיה וויכוח בין יעקב אבינו ליוסף ב'שיטות' בעבודת ה' איזה דרך ישרה היא שיבור לו האדם (כמבואר בספרים הקדושים), ולדורות למד אותנו יעקב אבינו כאשר יש וויכוח בינך לבין רעך, אל תבלבל אותו שיודה וילך כדרכך, אלא הנח לו, שישאר לעמוד על מעמדו, ושנה והזז את עצמך, על כן השאיר את אפרים ומנשה כמו שהעמידם יוסף, ושיכל את ידיו שלו.

כב. עובדא הוה אצל כ"ק אאדמו"ר זי"ע (יומ"ד י"ד טבת) באחד השנים ב'ראש השנה', בעל התוקע בבית מדרשו (בבני ברק) היה יהודי חשוב ובר אוריין, ושמו היה הגה"ח אליעזר לעזער זצ"ל, שנה אחת בהגיע התקיעות, אחר שר' אליעזר כבר

כתב רבינו בחיי (בפרשתן) על הכתוב (ג) שנראה בזה שהיה להם ריצוי מיוסף, (י) 'ויבך יוסף בדברם אליו, וזל"ק 'והנה אחיו [השבטים] בקשו ממנו [מיוסף] מחילה, ולא ביאר הכתוב שמחל להם, וכבר ביארו חז"ל, שכל מי שחטא לחבירו ועשה תשובה אינו נמחל לעולם עד שירצה את חבירו, ואע"פ שהזכיר הכתוב (פסוק כא) 'וינחם אותם וידבר על לבם',

בירך בקול ובהתלהבות דקדושה את הברכות בקול רעש גדול - 'לשמוע קול שופר', 'שהחיינו', לקח את השופר אל פיו, אך לא הצליח להוציא אפילו תקיעה אחת כראוי, אחר שניסה כמה פעמים וראה שאינו משמיע כי אם קול הברה בעלמא עשה סימן לאאדמו"ר שיביאו עוד 'בעל תוקע' אל הבימה, אאדמו"ר לקח ממנו את השופר מידו, ניסה לתקוע, ואף הוא לא הצליח כלל (אאדמו"ר לא היה יכול מעולם לתקוע בשופר כראוי אף לא בימי אלול), או אז נתנו את השופר לאחד מומחה אשר תקע את התקיעות כולן כדת, לאחר התפילה אמר לי אאדמו"ר, ידעתי גם ידעתי כי אינני יכול לתקוע, אלא שחשבתי בעצמי שר' אליעזר יכול להישבר ברוחו בראותו ש'ביום הזיכרון' לא צלחו תקיעותיו, על כן לקחתי מעמו את השופר, בכדי שינחם עצמו בראותו כי אף הרבי בכבודו ובעצמו לא הצליח לתקוע, וחייטה נפשו בגללי.

[ואם יבוא ה'חכם' וישאל, היאך עשה כן, הרי זה 'הפסק' בין הברכות לתקיעות שלא לצורך כלל, היה עליו לתת מיד לבעל תוקע המומחה, תשובתו, במה שהיה הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל לומד תדיר מדבריו של הגה"ק רבי עקיבא אייגער זי"ע, הפוסק להלכה, שבאם יצא למשרטט 'בספר תורה' שורות בעיקום, הרי זה כשר ובלבד שהסופר יכתוב את הכתב עקום יחד עם שורות השרטוט, ואמר הגאון ר"א, דכאן חזינן שפעמים העקמימות היא היא הישרות, כך לדידן נמי - אין לך ישרות גדולה מעקמימות זו - כי באה למנוע צער ומכאוב מלב יהודי].

כג. החיד"א מביא מעשה שהיה עם מורו ורבו ה'אור החיים' הק' זי"ע, שאחד מראשי הקהל ומקורב ביותר למלכות זלזל ובייש אחד מחכמי ורבי העיר. קרא לו האור החיים לתווק את השלום - שימחל לעשיר, אמר לו החכם למה יטריח הרב לדבר על לבי דברי פיוס, הרי מיד בעת שביזה אותי כבר מחלתי לו במחילה גמורה. כי איתא בזוהר הק' (עיי' עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו חיקור דין ח"ג פ"ב) שעוונותיהם של ישראל מכבידים כביכול על השכינה הק', ולא רציתי שעוון היהודי שביזה אותי יכביד עוד על השכינה הק', לכך מיד סלחתי לו שלא יחול העוון אף לא לרגע,

וכלל לא היה איזה 'צער השכינה', קילסו האור החיים ביותר, ובזה מבאר החיד"א שלכן 'המעביר על מידותיו מעבירין ממנו כל פשעיו', מטעם מידה כנגד מידה – כמו שהוא היקל מצער השכינה במחילתו למי שפגע בו, כך מידה כנגד מידה מעבירין ממנו כל פשעיו להקל מהשכינה את 'משא סבלה' מעוונותיו של אדם ('דבש לפי' מערכת מ אות כג, ומביאו גם בספרו 'מראית עין' ד' פעמים, הוסיף שם ('ר"ה יז). וכבר כתבתי שאני כותב זה הרבה פעמים להיותו יקר הערך, ודברי מוסר צריך לחזור עליהם לעורר הלב ליראה את ה', וכולי האי ואולי...).

ומה רב טובך אשר צפנת ליראיך אם מחל ושתק, שזוכה ליגילוי אליהו' כמו שגילה אליהו הנביא בעצמו ('מס' כלה רבתי ד לא) אמר אבא אליהו זכור לטוב, לעולם אין התורה מתפרשת אלא ממי שאינו קפדן, ואף אני איני נגלה אלא למי שאינו קפדן. ויש להסמיך מה שאמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, שלהתאפק פעם אחת מן הכעס חשוב יותר מגילוי אליהו אלף פעמים, והיינו שהעיקר הוא שלא להקפיד כלל. ובאמת, אלו הדברים חוזרים ונשנים ב'מציאות' החיים תמידין כסדרן עד היום הזה, שמניעת המחילה גורמת ח"ו... והמחילה מביאה ישועה רבה בבני חיי ומזוני, ובכל טוב.

הרה"ק משינאווא זי"ע היה מקפיד מאד מאד שלא לטבול במקווה שכבר טבל בה מאן דהוא, פעם אחת בימי שהותו בעיה"ק צפת ביקש לטבול במקווה טהרה, הלך הבלן ומילא עבורו את בור הטבילה במים חדשים. אלא שיהודי אחד מיהר לטבול באלו המים טרם טבילתו של הרה"ק – טבל, עלה ונסתפג כאילו לא אירע דבר. והנה, אך הכניס הרה"ק את כף רגלו לתוככי המים, נודעק, מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להיכנס ולטבול לפני במקווה... כה המשיך ושאל. ולא קיבל מענה לשאלתו כיון שהבלן לא רצה להודיעו מי היהודי שנכנס, הואיל ויהודי זה חשוך בנים היה, וחשש שלא תזיק לו קפידתו של הרבי וכבר לעולם לא יהיה לו זש"ק. משנשאל שוב ושוב ענה לרבי מיהו הטובל, הורה הרה"ק שיביאווהו לפניו, ומשבא שאלו - 'אתה הסכנת לטבול במקוה לפני בואי', ויען היהודי ברעדה ופחד כשארכויותיו נקשן דא לדא... הן... הן... אמר לו הרה"ק, אם כן, בזאת השנה פקוד תפקד בבן זכר, ואכן, לפקודת השנה נולד לו בן, והרה"ק הוזמן להיות סנדק ל'רך הנולד', בסעודת הברית פתח הרה"ק משינאווא זי"ע וסיפר לנוכחים את כל דבר המעשה, והוסיף, לא היה כאן כל מופת או שידוד מערכות הטבע, אלא שבאותה שעה כמעט ובאתי לכלל כעס... ובכוחה של התאפקות להשפיע שפע ישועות גדולות למעלה מדרך הטבע, ו'כמתנה' נתתי כח זה להאי גברא ש'זיכני' בכל מעשה זה, ואכן ברכה כזו פעלה את פעולתה כהוגן. לדידן ייאמר, שאם אין כאן כל מופת הרי וודאי שזה שייך אף לדידן, ואף אם אין לנו 'קפידא' כזאת במימי המקווה,

כאשר ימחל לרעהו בלב שלם ירוויחו שניהם ויבואו על שכרם בברכות שמים ממעל בבני חיי ומוזני וכמ"ס¹.

חמור גרם - עיקר מעלת האדם ושכרו על עמידתו בנסיונות החומר
 בפרשתן (מט יד), 'יששכר חמור גרם',
 איתא מהרה"ק ה'נועם
 אל'מלך' זי"ע (ריש פרשתן) שכאן למדנו
 כלפי כל ה'נסיונות' כי הם נראים
 במחשיבים לאדם, אבל באמת אור גדול
 יש בהם. ולא יתלונן לומר, מה אעשה
 ויצרי מתגבר עלי להבשיל אותי בכל
 אשר יובל, כי דייקא על זה ישולם שכרו
 ממעל, וכה אמר הנו"א, שלכאורה עלינו
 להתבונן מדוע מעניק הקב"ה שכר לבני

הבה נפעל ישועות כגון דא במה שהננו כן מקפידים, וכגון כשבא מאן דהו וגמר את כל הדגים לפני בואנו וכו' וכדו', או לקח לנו את החפץ שחשבנו שהנה ואנו משיגים אותו... אם נשתוק לו נזכה לישועות למעלה מן הטבע כגון דא (הרה"ק ה'אמרי חיים' שמע סיפור זה מפי הילד שנולד מאותו מופת. והיה אומר כי מעשה זה גדול יותר מ'תחיית המתים' - ואולי יש לבאר, כי 'תחיית המתים' עושה הקב"ה, ואילו ההתאפקות מכעס מעשי האדם עצמו הוא).
 כד. בענין בין אדם לחברו, בפרשתן (מח ז) 'ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל בארץ נענע בעוד כברת ארץ לבוא אפרתה ואקברה שם בדרך', וברש"י, 'ולא תאמר שעכבו עלי גשמים מלהוליכה ולקברה בחברון, עת הגריד היה שהארץ חלולה ומנוקבת ככברה, ואקברה שם - לא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם'. וצריך ביאור, מדוע הוצרך לומר - שלא הייתה זו עת גשמים, וכן שלא מתה בריחוק מקום אלא קרוב לבית לחם, מדוע לא סגי לומר שעשה כן על פי הדיבור ותו לא.

מכאן למד הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ('שיחות מוסר' תשל"א - תשל"ג מאמר כו) שאם 'נצייר' לעצמנו ונעמיד כנגד עינינו את ה'מחזה' הלזה, כאשר יעקב הולך בדרך וליבו מלא צער ויגון על רחל שהלכה לעולמה בקיצור ימים ועוד בזמן שמחתה, והוא מטופל 'בפמליה' גדולה של כל בני משפחתו, ואף תינוק בן יומו יתום מוטל עליו, ועליו לשאת את רחל לקבר עולם, והגשמים מזלפים על מיטתה, הדרך כולה מלאה בוץ ורפש, ומתנהל לאיטו עקב בצד אגודל מחמת השטפונות וריבוי הטף והמשפחה, ויודע הוא שיש עוד דרך רחוקה לפניו עד שיגיע לבית לחם שם יוכל לקבור את אשתו, הרי ברור שהרבה 'תירוצים' ונגיעות עומדים כנגדו שלא לקחת אותה לשם, ובדואי אף 'ישמע' בת קול שתאמר לו לעשות זאת... ועל כן לא היה יכול יעקב לומר ליוסף על פי הדיבור קברתיה שם, אם לא שיקדים לפניו שהיה בקרבת מקום לבית לחם ולא ירדו גשמים, ממילא לא היה לו שום נגיעות, ובזה מובטח הוא שהבת קול ששמע אמת לאמיתה היא, ואנוס הוא על פי הדיבור.

לבו, 'וארשת שפתיו בל מנעת סלה' - שלא מנעת ממנו לדבר בשפתיו כרצונו, בל זאת עשית לטובת האדם כי תקדמנו ברכות טוב - פי' עי"ז שיש בחירה לאדם כשהיצה"ר מסיתו, והוא כובש את יצרו, עי"ז יקדמנו השו"ת ברכות ושבר גדול. וזהו פי' הקרא 'יששכר חמור גרם' - פי' יש שכר לאדם, ע"י שהחמור הוא הגוף - החומר, חומד ומתאווה, והאדם משבר כח תאוותו. הוא גורם לו לשכר הגדול^כ.

ויתחזק ישראל - יתחזק מכאן ואילך והבא ליטהר מסייעין בידו

בפרשתן (מח ב) 'ויתחזק ישראל וישב על המטה', כתב 'בעל הטורים' על פסוק זה, ב' במסורה, הכא - 'וישב על המיטה', ואידך 'והמן נופל על המיטה' (אסתר ז ח), 'שהצדיקים אפילו כשהן חלשים מתחזקים שנאמר 'ויתחזק ישראל וישב על המיטה', והרשעים אפילו

ישראל על קיום המצוות, והרי מצד השכל והדין מחוייבים הם (במצוות ה') שהבורא ית"ש ויתעלה בראם לכבודו, ואין אנו מספיקים להודות על אחת מאלף... על הטובות שעשה עמנו (וכמאמר התנא אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת). אלא, כי עיקר קבלת השכר הוא מצד שהבורא ית"ש נתן בנו יצר הרע המסית אותנו בכל עת ורגע, ומתגבר עלינו להתאוות תאוה, ולהרהר חלילה בעבירה, וכל יצר מחשבותיו רק רע כל היום. והאדם עומד כנגדו, ובתחבולות יעשה מלחמה נגדו, להזהר ולהשמר מכל דבר רע, מהניפות ושקרים וליצינות ולשון הרע ותאות והרהורים והדומה להם, לזה צריך מלחמה ועבודה רבה לשבר כח התאוות היצה"ר, וזהו עיניו וסיגוף גדול, ע"ז הננו מקבלים השכר... וזהו (פי' הפסוק תהלים כא ג) 'תאות לבו נתת לו' - זה שנתת לאדם הבחירה שיעשה כתאות

וללמדנו ארחות חיים, כי פעמים שהאדם נדמה וברור לו שמותר הוא מן הדין לפגוע בזולת מכל מיני סיבות, ואף מרגיש כמין 'בת קול' לעשות זאת... אזי תחילה וראש יבדוק עצמו בשבע בדיקות וחקירות כמה נגיעות יש לו בדבר עד שכל הסימנים מן השמים והבת קול אינם אלא מליבו המשוחד ונגוע... ורק לאחר שסילק כל נגיעה שהיא יתיישב היטב בדעתו כדת מה לעשות.

כה. רבים מקשים על לשון הפסוק 'וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, ויט שכמו לסבול', ואינו מובן, שאם ראה שהמנוחה טובה היא, מדוע ויט שכמו לסבול, אדרבא היה לו לנוח ולהתענג מן המנוחה כי טוב, והרבה תירוצים נאמרו בזה, ואמר הגה"צ רבי יהודה לייב הלוי אשלג זי"ע בעל ה'סולם' (על הזוה"ק), דכתב הרמב"ם (סוף הל' איסורי מזבח ז יא) 'והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב, שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כיסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר

בתוקפן הן נופלים, שנאמר 'והמן נופל' ישעיה ס כא) - שלא להיות נפול בעיני על המיטה'. לדין ייאמר, הבה נלך עצמו כ'המן' ל"ע, אלא גם בעת הירידה ברכי הצדיקים (שהרי 'עמך כולם צדיקים', להתחזק ולא להתייאש).

יקדיש מן היפה שבנכסיו, וכן הוא אומר (ויקרא ג טז) כל חלב לה", והיינו שעל האדם להקדיש לשמים את המובחר, כיו"ב, כאשר ראה יששכר את טובתה של המנוחה, לכן מיד 'ויט שכמו לסבול' - להעלות לשמים את הטוב והיפה בקבלת עול תורה ויראת שמים (סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, שחזרו על מאמר זה בפני הגאון בעל ה'חזון איש' זי"ע, ומאד התפעל ממנו, ובמשך ב' חדשים שאל את הנכנסים אליו האם כבר שמעו כבר את ה'ווארט', מעשה איש ח"ו עמו' סד).

ידוע ביאורו של הגה"ק החזו"א זי"ע בפסוק זה, כי לא תחשב 'מנוחה' אלא הבאה אחר יגיעה ועבודה קשה, כי בלאו הכי - אף אם נראה לו שטוב לו והוא חי חיים טובים, אין זה מנוחה אלא 'שעמום'... ולכן כש'וירא מנוחה כי טוב' ונתאוה לזאת המנוחה, לכן 'ויט שכמו לסבול' - לסבול עול תורה ומצווה, ובזה יזכה למנוחה טובה בזמנים הראויים לה, ואין צריך להאריך לחזק ידי העוסקים בתורה, שידעו כי רק מנוחתם היא נקראת מנוחה, ולא של אלו הבטלנים מן התורה, החיים בלי עול ל"ע... ובתוכחת מוסר אמר הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, שאם האדם רואה את המנוחה כי טוב ומשום הכי פורק מעליו עול מלכות שמים ח"ו, אזי בע"כ 'ויט שכמו לסבול' - עול דרך ארץ, דהא בהא תליא, שאם יתייסר מעול התורה יסורו מעליו ויתבטלו כל שאר חבילין דמעיקין, אבל אם חלילה יבחר במנוחה אז ימצאו לו כל מיני דאגות ויסורים, כי האדם לעמל יולד, ואם הוא עמל בתורה שוב אינו צריך לעמול בדברים אחרים.

כו. הנה הפרשה וחומש בראשית מסתיימים ב'ויישם בארון במצרים', ומיד אומרים 'חזק חזק ונתחזק', ולכאורה קשה, דכלל מסור בידינו שלא לסיים פרשה או כל דבר בענין שאינו טוב, ובוודאי שפטירת יוסף הוא דבר שאינו טוב, אלא, כי בוודאי דבר טוב יש כאן... שאעפ"י ש'וימת יוסף' ולא עוד אלא ש'ויישם בארון' והיכן - 'במצרים', מכל מקום מתחזקים - 'חזק חזק ונתחזק', אין לך טובה גדולה מזו, ואכן, הנהגה כזאת היא 'סיום בדבר טוב'.

היה אומר הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע שפרשה זו היא 'לויטער חיזוק' (רצופה ומלאה מענייני חיזוק), כי ג' פעמים מצאנו בה 'התחזקות', א. 'ויתחזק ישראל וישב על המיטה', ב. בגמר קריאת התורה עונים כל העם יחדיו חזק חזק ונתחזק (עיי' 'לבוש' תרט"ט), ג. ב'הפטרה' ציווה דוד המלך לשלמה בנו (מלכים א' ב ב-ג) 'וחזקת והיית לאיש, ושמרת את משמרת ה' אלוקיך ללכת בדרכיו'.

חיזוק גדול לנופלים מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויהי תרנ"א) על הפסוק בפרשתן (מט ט) 'גור אריה יהודה, כרע רבץ כאריה וכלביא', אמר מו"ז ז"ל כי בוחו של יהודה אפי' בשעת שפלות - כשהוא שוכב, הרי הוא כארי ולביא, שכן גם האריה עצמו שוכב לפעמים ועדיין ייקרא בשם 'אריה', והטעם, כי תמיד הוא מוכן בגבורתו למלחמה. וכן

הו' במעשה תמר שהודה ולא בוש, ולהורות לכל יהודי באשר הוא שאף בעת הנפילה ישאר בכוחו של אריה, יעמוד מנפילתו וישוב למקומו כדאשתקד יי.

ולא עוד, אלא מבואר בספרים כי הנפילה היא חלק מחלקי העליה הבאה לאחריה (אם הנפל אינו מתייאש), וכמו שאמרו

יש שאמרו לרמזו בג' פעמים אלו, שלא יאמר אדם אין כוחי במתני להתחזק, כבר ניסיתי פעמים רבות ולא עלתה בידי, לזה אמרינן - אל תקפוץ מדרגות רבות כאחת (עד המלאכים), אלא התקדם הלאה 'געב זיך א ריר' (הזו את עצמך אפילו רק במעט) אפילו רק כדי הילוך מדרגה אחת, וזה נרמזו בג' חיזוקים אלו, כי גבי יעקב ששכב על מיטתו חולה כתיב 'ויתחזק ישראל וישב'. לאחמ"כ ב'חזק חזק' - רבים היושבים בעת קריאת התורה, ולסוף הקריאה יעמדו לאמירת 'חזק חזק'. וכן ב'הפטרה' בצוואת דוד כשעמד שלמה לפניו - 'וחזקת והיית לאיש... ללכת'. והיינו שיעלה מדרגה אחת משכיבה לישיבה, ומשם לעמידה, ומעמידה להליכה, לזה יקרא 'חיזוק'. וכבר אמרו (אבות ב טז) 'לא המלאכה לגמור', מה ה' אלוקינו דורש מעמנו כי אם 'לזוז ממקומו', לעלות ולהתקדם במדרגה אחת, וסוף דבר יהא ה' בעזרינו להגיע למקום הראוי.

כז. ומבאר שם, דכח זה טבוע בכל יחיד ויחיד מבני ישראל, הדנה נאמר בפרשתן (מט ח) 'יהודה אתה יודוך אחיך', ופירש בתרגום יהונתן 'הַיְהוּדָה אֲנִי אֲחִיָּתָא עַל עוֹבְדָא דְתַמָּר בְּגִין כּוּן לָךְ יְהוּדוֹן אַחִיךָ וַיִּתְקַרוּן יְהוּדָאִין עַל שְׁמֵךְ' (יהודה אתה הודית על מעשה תמר על כן יודוך אחיך ויקראו יהודים על שמך). וכך איתא גם במדרש (ב"ר צח ו) 'אמר רבי שמעון בן יוחאי יהיו כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אנא שמעוני אנא אלא יהודי אנא'. ובפשוטו היה בזה נתנית שכר ליהודה שהודה ולא בוש על כן זכה שכלל ישראל יהיו נקראים בשמו. אכן השפת אמת ביאר בזה, שבני ישראל יש בהם מכוח ומהותו של יהודה, שלאחר ש'נכשל' בחטא לא נשבר ליבו בקרבו ונפל לידי ייאוש ח"ו אלא ראה בכך סולם והזדמנות להתעלות יותר, ולכן נקראו ישראל בשם 'הודים' כי טבוע בהם הכח להתחזק מכל המצבים הקשים והנפילות הגדולות ביותר.

עוד אמר החידושי הרי"ם שהנה בתיבת 'יהודה' יש כל שם הוי"ה ובנוסף גם אות ד', כי אות זו מורה על 'דלות', וללמדנו שגם מי שהוא דל ורש עדיין אינו מנותק מהוי"ה ב"ה, וברגע אחד יכול להתקרב אליו כבתחילה.

חז"ל (גיטין מג.) 'אין אדם עומד על דברי וינרכם ביום ההוא - יבטל מחשבותיו אודות תורה אלא אם כן נבשל בהם ית, והיינו שאדרבה הדרך לעלייתו של אדם תבוא והעיקר, בבואו להתחזק ולהתקרב, לו רק על ידי שייכשל ויפולט.

כח. איתא מ'צדיקי קמאי' (הרה"ק מקעשינאוו בעל 'גבורות ארי' אמר זאת בפני הרה"ק מאפטא וקילסו מאד, וכן איתא בעוד ספה"ק) על הכתוב (נ יז) שאמרו האחים ליוסף 'אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך, ועתה שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך'. תיבות - שא נא עולים ב'ראשי תיבות' שור אריה נשר אדם, והם ארבעת הדמויות החקוקות על רגלי כסא הכבוד. והנה, השור הוא 'יוסף הצדיק' כמה שנאמר (דברים לג יז) 'בכור שורו הדר לו', וזכה למדרגה גבוהה כזו בזכות עמידתו בתוקף בכל הנסיונות והקשיים דעמו עליה מיום מכירתו עד יום המלכתו למשנה למלך, וכך אמרו לו, דע אחינו הקדוש, כל מה שנתעלית למדרגה רמה - להיות דמותך חקוקה באחד מרגלי המרכבה הקדושה, לא היה אלא על ידי - פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך, כי בתחילה היה רק 'אנא' שהוא ר"ת אריה נשר אדם, רק על ידי המכירה וה'נסיונות' באת לידי כך וכנרמז ב'שא נא', ולכן שא נא לפשע עבדי אל-הי אביך' שהוא ר"ת א"י לאו האי יומא כ'מה יוסף א"כא ב'שוקא, פירוש, כי בלאו המכירה לא היית שונה משאר יוסף המסובבים הנה והנה 'בשוק', ורק על ידי 'המכירה' נתעלית לאין ערוך משאר 'יוסף' אחר שבעולם, להיות חקוק על כסא הכבוד.

כט. הבא לטהר מסייעים לו, אם אין לבו של אדם נשבר בקרבו מרוב ייאושו אלא הוא מתחזק יזכה שיסייעו לו מן השמים שיוכל באמת להתחזק ולהתחדש, וכמו שאמר הרה"ק רבי זאב מז'אבריו זי"ע בשם הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע בלשון שנוהגים לומר בסיום 'החומש' לאחר קריאת התורה חזק חזק ונתחזק, שאם האדם מתחזק פעם אחר פעם ואינו מתייאש, יזכה שנתחזק - שהקב"ה מסייע בידו ויחזקנו מן השמים (הובא בצרור החיים מערכה י עב).

בשו"ת משפטיך ליעקב (בתחילתו) כותב הרה"ק הויגד יעקב מפאפא זי"ע לפרש בפסוק (תהלים כז יד) 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לך', וקצת תמוה דפתח בלשון נוכח - קוה, וסיים 'ויאמץ' - בלשון נסתר (שלא אמר חזק ואמץ), דמשמע שאיזה שלישי יאמצהו. ומבאר, שתחילת דבר יש לו לאדם להשריש בלבו את הבטחון, ואז, יזכה בסיוע ועזר מן השמים שהקב"ה 'יאמץ' את לבבו, ולכן פתח ב'קוה אל ה'" לשון נוכח - כציווי על הבטחון, ומסיים 'ויאמץ לך', שהכתוב מבטיח שאם יתחיל בזה אז הקב"ה יאמץ לבו שיוכל לעולם לקוות אל ה'.

ישקע במחשבות טורדות אודות 'עברו' כי אינו טוב, וכך ביארו צדיקים (עיי' ליקוטים בספה"ק 'בית אהרן' דף קמג. בשם הרה"ק רא"ש מסטאלין ז"ע) בפסוק בפרשתן (מח ב) זיכרכם ביום ההוא לאמר - בירכבם שתדיר יעמידו לפניהם רק אותו היום שהם עומדים בו, ויענו ליצרים - אין לנו כל שייכות עם מעשינו של אמש, ולא עם של מחרת, אין לנו אלא 'היום ההוא' - אותו היום בו אנו נמצאים, בו אנו מתחילים לעבוד את הקב"ה.

בן פורת עלי עין - בקדושת עיניו משבר כל המחיצות

בפרשתן (מט כב), 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', איתא בנמרא (זבחים קיה): 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין - עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה', ולכן אכילת 'קדשים קלים' בירושלים הותרה רק לפנים מחומת ירושלים, ואילו במשכן שילה אכלו קדשים קלים בכל הרואה, כי משכן שילה היה בחלקן של יוסף ששמר על ראיית עיניו מדבר עבירה, על כן אפשר לאכול בחלקן בכל הרואה יג.

ל. וכך פירש הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע מה שאמרו היכי דמי תשובה גמורה באותו מקום ובאותו זמן, פירוש שלא ימצא לעצמו סיבות לדחות את שינוי המעשים כשיגיע למקום אחר או לזמן אחר, אלא במקום הזה ובזמן הזה יתחזק לשנות עצמו לטובה.

לא. מענין לענין, הנה כתיב גבי ברכות יעקב לבניו (מט כח) 'כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם, ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם', ולכאורה קשה עד מאד, מדוע נקראים דיבורים אלו בשם 'ברכות', וכי איזה ברכה בירך אותם, והרי רק מנה כל אחד מהם עם שלל ה'מעלות' שבו, ושמעתי לבאר בשם גאון וצדיק אחד, דאין לך ברכה גדולה מזו - שיהיה האדם מכיר את מקומו, את עצמו וכוחותיו, וידע מה תפקידו ומה עליו לעשות בעולם הזה כדי למלא תפקידו, ולכן הם נחשבים כ'איש אשר כברכתו בירך אותם'. ולדידן ייאמר - מהלך לו אדם שבור ורצוצן, כי במחשבתו נדמה לו שאינו מתעלה כראוי, ואין בו כל מעלה, לזה אומרים פקח עיניך, ותמצא מעלותך הנתונים בידך לצרכך ברוח ובגשם.

לב. סיפר לי החסיד הישיש רבי ברוך ווייסבערג ז"ל מבני ברק, מעשה שהיה עם אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב ז"ע (יומא דהילולא י"ד טבת) וכך הוה, באותם שנים

מכאן למד הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויחי תרל"ה) בשם זקנו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי כל איש ואיש מישראל השומר עיניו מסלק מעליו את כל המחיצות שבינו לבין אביו שבשמים¹, וכל המחיצות החומות וההסתרות החוצצים כנגד האדם ומרחיקים אותו מקרבת ה' יפלו - הוגמת מה שהתירו לאכול בחלקו קדשים קלים אף הוי' לחומות והמחיצות, גם בגשמיות - יפלו כל החומות המונעות בערו את שפע הפרנסה וכל הטוב שבעולם. וכל המקטרגים והמשטינים נידחים מפניו כהרף עין.

עוד יזכה השומר עיניו - להנצל מ'עין הרע' וכמו שאמרו בגמרא (ברכות כג.) 'עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו (וברש"י, דקאי על יוסף הצדיק שלא נכשל בהסתכלות אסורה, ע"ש), אין עין הרע שולטת בו, ודרשו ליה מדכתיב (בראשית מט כב) 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין - אל תקרי עלי עין אלא עולי עין' יי.

תורה שלמדתי היא שעמדה לי - התיקון בימים אלו על ידי לימוד התוה"ק

בפרשתן (מו כח), ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו', וכתב

היה אאדמו"ר משמש כמגיד שיעור בישיבתו של הרה"ק הרבי הרמ"מ מלעלוב זי"ע בתל אביב (שם התגורר באותם ימים), מדי יום ביומו היה אאדמו"ר עושה את דרכו באוטובוס מבני ברק אל תל אביב, אף אני, סיפר לי רבי ברוך הייתי נוסע עם אביך מדי יום ביומו בצוותא חדא, באשר היה לי מפעל לייצור מיני מתיקה בת"א, יומא חד ישבנו שנינו על האוטובוס והיו שם מראות בלתי הולמים לגדרי הצניעות, והדבר הפריע מאד לאאדמו"ר בשמירת עיניו המופלגת, לפתע קם ממקומו בלבת אש קודש, ניגש אלי ואמר לי, יהיה מה שיהיה - אני באוטובוס זה המוליך מבני ברק לת"א וחוזר חלילה, לא נוסע יותר, ומני אותו יום ואילך היה עושה את דרכו אך ורק בטעקס"י (מונית), על אף שבאותם ימים לא היה בביתנו פרוטה לפורטה, ובקושי היתה ידו משגת פת לחם, בכל זאת היה אאדמו"ר מקבץ את הפרוטות האחרונות בכל בוקר בכדי לשלם את דרכו לת"א, ואת דמי הנסיעה מת"א לבני ברק היה מקבץ שם בישיבה, וכל זאת בלבד שלא יכנס לחשש קל של ראייה אסורה.

לג. והעיקר שיעמיד לעצמו 'גדר וסייג' בקדושה, אם בהתרחקות מ'כלים' שונים אם בשאר גדרים, וכבר אמרו ללמוד מהדריידעל (סביבון) שכבר מסובבים אותו רבות רבות בשנים, ובכל פעם הוא נופל לצד אחר - מבלי כל קביעות, וכל כך למה - כי אין לו שוליים שיעמידוהו, כך האדם שאינו מעמיד 'חומות' לעצמו - אני במכשיר כזה אינני נוגע, במקום פלוני אינני מהלך... הרי הוא כאותו דריידעל - למחר יבוא היצר יסובב אותו הנה והנה ויפיל אותו על צד פלוני כרצונו, ל"ע.

לד. פעם נכנס חסיד אחד אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, וסיפר לו שהיה אצל חכם אחד המתיימר לדעת נסתרות, והלה גילה לו ששורה עליו 'עין הרע'

האור החיים הק', שהנה כל שנות חייו של יעקב היו מלאים ברדיפות וצער, מיד משנולד היה עשו כנגדו, וצרת דינה ויוסף וכו', ורק י"ז שנים אלו שהיה במצרים 'אלה היו חייו ולא קודם'. הקשה הרה"ק הצמח צדק את זקנו בעל התניא זי"ע כיצד ניתן לאמור ששנים אלו שהיה בארץ מצרים מקור זוהמת הטומאה הם היו שנותיו הטובות של יעקב, והשיב לו שהרי פרישו חז"ל (בר"ר צה ג) את האמור (לעיל טו כח) 'ואת יהודה שלח לפניו אל

עוד מצינו בפרשתן (מט יד-טו), 'יששכר חמור גרם... ויהי למס עובד'י, יש שפרשו שבא הכתוב להשיב כנגד אותם האומרים שאי אפשר לעסוק בתורה כי מניין יהא לו כדי פרנסתו אם לא יצא לשוק, ועל כך נאמר ויהי למס עובד,

רחמנא ליצלן, והוא חושש מאד מזה, נענה הרה"ק ואמר לו איתא בגמרא (בי"מ קז): 'תשעין ותשעה בעין רעה, ואחד בדרך ארץ', ויש לפרש שצ"ט מתים מחמת שקלקלו ופגמו בעיניהם רח"ל, ורק אחד מת 'בדרך ארץ' דהיינו בזמנו, כיון ששמר על עיניו, ובזאת סיים והורה לו, לעצום את עיניו מראות ברע וממילא לא ינזק מעין הרע.

לה. דקדק הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע בלשון חז"ל (פאה א א) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', שלכאורה היה צריך לומר 'מעל כולם', שהתורה חשובה ונעלית משאר כל המצוות, ומהו כנגד כולם, אלא שנכלל בדבריהם עוד, שהתורה היא תביא את כל אותם שנזכרו במשנה מקודם לכן, שעל ידי שיעסוק בתורה יזכה לכיבוד אב ואם ולגמילות חסדים וכו'.

לו. עוד מצינו בענין ברכות יעקב, דכתיב (מט כ) 'מאשר שמנה לחמו' וגו', ב'מדרש תלפיות' הביא כי אשר בן יעקב עומד על פתח גיהנם, וכל מי שיודע משניות הוא מצילו משם, וזהו 'מאשר שמנה לחמו', שמנה אותיות משנה. וכתב הרה"ק השפתי צדיק זי"ע בשם זקנו החידושי הרי"ם שהיה מזהיר על לימוד משניות על בוריים, שהרי מוכח מדברי המדרש ששואלים כל אחד בשמים ממעל האם בקי הוא במשניות, ועוד מעלה ליודע משניות שבידו לישון מתוך דברי תורה, וגם כשהוא הולך בדרך בנקל יכול לחזור על תלמודו.

אידי דאיירינן בעסק התורה, נציגה נא מילי מעלייתא מפרשתן, דכתיב בפרשתן (מט יג), 'זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וגו', ופירש רש"י, על חוף ימים תהיה ארצו וכו', והוא יהיה מצוי תדיר על חוף אניות במקום הנמל שאניות מביאות שם פרקמטיא (-סחורה), שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבט יששכר

שהנה איתא בגמ' (מגילה ב:) 'מ"ם וסמ"ך' עובר, שהלומד תורה כיששכר יהיה למס שבלוחות בנס היו עומדין' (שהאותיות היו חקוקות בלוחות מצד לצד, וא"כ אות מ"ם סופית וסמך עמדו באוויר בדרך נס), וזהו ויהי למס

והם עוסקים בתורה. מספר הרה"ח רבי יצחק קורלנסקי מקרית גת מעשה שהיה בשנת תשע"א, איש יהודי זקן ושבע ימים הדר בעיר מאנהעטן שבארה"ב ושמו ר' נחמן, זכה לסיים 'תלמוד ירושלמי' בסדר לימודו שלמד דף אחר דף עם חברותא קבועה בן גילו במשך כעשרים שנה, שמע הדבר הגיע לאזני יהודי עשיר בעל נכסים והלה ביקש מר' נחמן להרים נדבת לבו בסכום הגון (לערך \$ 500,000), ותמורת כן יעניק לו חלק וזכות בלימוד הירושלמי שנלמד במשך עשרים שנה שעברו, והנה באותה שעה נבנית 'מקוה' בעיר קרית גת אך משום מחסור בממון נעצרה הבניה, ומצב זה נגע מאד ללבו של ר' נחמן, לכן השיב להעשיר הנ"ל שמסכים לכך, ואת הכסף יתרום העשיר עבור בניית המקוה בקרית-גת, העשיר הסכים לכך, אלא שנסתפקו בדבר - האם אפשר למכור ולקנות חלק וזכות בלימוד שכבר נלמד (שהרי בזה התנה את תרומתו הגדולה).

וכך השיב הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, הנה אמנם ברמ"א (יו"ד ריש סי' רמ"ו) כתב שאי אפשר למכור ולקנות לימוד שכבר נלמד, אבל ללא כל ספק שעל ידי לימוד ירושלמי במשך עשרים שנה מתעלה האדם ומתקדש, ומכאן ואילך כל עשיה וכל פעולה שהוא עושה חשובה יותר, כי אותה עשיה נעשית עם הכח של עסק תלמוד 'ירושלמי'... נמצא שעדיין 'מקום הניחו לו' לקחת חלק וזכות בלימוד שכבר נלמד, כי אינו נוגע רק ל'עבר' אלא גם להווה ועתיד, והחצי מיליון \$ שווים זכות זאת.

ולדין ייאמר, פעמים שדעתו של אדם שפלה עליו, והוא מזלזל בעצמו, באמרו מה יתן לי ומה יוסיף לי עוד מעשה טוב, עוד התגברות, עוד דף גמרא וכיו"ב, אלא דע, כי לא רק 'לשעתה' חלה הקדושה על המקיימם, אלא כל מהותו של אדם משתנית ומתעלית לטובה ולברכה, וכל מעשה טוב, קטן כגדול מוסיף בעצמו קדושה ומתעלה לאין ערוך.

על דרך העובדא שסיפר הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע התבטא פעם אליו בכאב שלא כדרכו (כי היה נזהר מאד לא לדבר שום סרך גנאי על נפש מישראל), באים אלי אנשים ופניהם דומין לבהמות, וזאת מפני שעוד לא למדו באותו היום דף גמרא, והיינו שע"י הלימוד נעשה אדם בריה חדשה פנים חדשות באו לכאן...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויחי תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: gagedank@gmail.com

יכתבו את זה בריש גלי, לא יסכים זבולון לחתום על ההסכם, או שמא אין הבעה"ב מבינים לשון ארמית, לכן גילו את האמת רק בתרגום אונקלוס.

(הגרמ"י רייזמן)
וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד (מט, טו) ידועה השאלה, שאם ראה שהמנוחה כי טוב וכו' למה א"כ ויט שכמו לסבול?

בספר "שיח שרפי קודש" מביא לתרץ בשם הרה"ק הר"ר בונים מפרשיסחא זצ"ל: אם רוצה אדם שיהי' לו מנוחה, ירגיל את עצמו לסבול כל דבר הבא עליו, ואיך שיהי' - ישוה בעיניו. אז יהי' לו מנוחה תמיד. וזה הכוונה וירא מנוחה כי טוב, דוקא לכן הט את שכמו לסבול כל דבר ולהתאזר במדת הסבלנות שתמיד יהיה במנוחה.

בספר "טעמא דקרא" להגר"ח קנייבסקי, מביא בשם החזון איש: עני שאינו מכיר בתאוות העולם הזה - אין כ"כ רבותא אם יושב ולומד. עיקר החכמה היא אצל אחד שיוודע ומכיר בפיתויי העוה"ז ואעפ"כ יושב ולומד. וזה שאמר הכתוב ושבח את יששכר שאע"פ שראה מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה - אעפ"כ ויט שכמו לסבול. וזוהי אכן גדולה מיוחדת.

בספר "לב שלום" מובא: פירוש הדבר: שהאדם צריך למסור את כל מה שיש לו עבור כבודו יתברך, וכשמוסרים דבר למען כבוד ה' צריך ליתן מן המובחר, כדכתיב "כל חלב לה" ולכן, ישכר שרואה "מנוחה כי טוב", רואה ומתבונן בטוב המנוחה, כמה כל אנשי תבל בכל הדורות כל שאיפת חיייהם וכל מעשיהם ומרצם ורדיפתם אחרי הכסף, הוא הכל כדי שיבואו בסוף למנוחה קצת, והרי זה "חלב" ההנאה שבאדם, ומעתה "ויט שכמו לסבול" - נתן למנוחה זו לכבוד ה' יתברך, לעמול בתורה יומם ולילה, כחמור גרם הרובץ רק בין המשפתיים, וכדאמרו (סוף ברכות) ת"ח אין להם מנוחה בעוה"ז, ולפיכך, מתוך עמל ומסירות כזו, "ומבני ישכר יודעי בינה לעיתים" (דה"א יב).

פירוש זה, אמר הרב אשלג ז"ל לפני החזון"א, והחזון"א התפעל מאוד מזה, והיה אומר כמה וכמה פעמים במשך היום את הפירוש הזה בשמו, לכל מי שנכנס אליו!

ושמעתי סיפור נפלא על האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת זצ"ל שהיה לו תפילין שהיו חשובים לו, כי ירושה היה לו מאבותיו, וגם שהיו אלו התפילין מכתבו של הסופר הרה"ק רבי משה מפשווערסק ז"ע, ופעם אחת ראו איך שאיש פשוט עומד ומניח את התפילין האלו, ושאלו אותו לפרש הדבר, מאין בא לו התפילין האלו, וענה, שהוא נכנס אל הרבי ואמר לו, מאחר שאין לו תפילין, האם יוכל להלוות לו תפילין, והאדמו"ר זצ"ל נתן לו את התפילין האלו, כדי להניחם, ונכנסו החסידים אל האדמו"ר ושאלו לפרש הדבר הלא האדמו"ר בעצמו אינו מניח את התפילין כי אם בערב יום הקדוש, ומפני מה ראה לתת לאותו יהודי דוקא את התפילין היקרות, ענה ואמר בפשטות, הלא נאמר "כל חלב לה".

בספר "זרע יצחק" מבאר על פי משל: אדם שעובד כמה ימים בשבוע, ויודע שעל כל עבודה שעובד יקבל שכר הרבה מבעל הבית, ואחר כך גם ימי חופשה, אך העבודה עצמה היא קשה ומפרכת, ואומר בלבו, עם כל זה אעבוד כמה שאני יכול, שהרי היום שלמחרת הוא יום חופשה ואנוח טוב מכל העמל, לכך כדאי לי לנצל היום ולעבוד הגם שזה קשה מאוד.

והנמשל: בכדי לזכות לעולם הבא יש להתייגע בעולם הזה הרבה בתורה במצוות ולהתגבר על היצר הרע ולפום צערא אגרא, והיצר מפתה האדם שלא כדאי לטרוח ולהתייגע מידי, ויש לנוח קצת ולזה יש לומר לו שבכדי לזכות לעולם הבא אשר נאמר עליו עין לא ראתה אלקים וזולתך יש להתייגע בעולם הזה וכדברי הכתוב אדם לעמל יולד היינו בכדי שיוכח לעולם הבא ואז נחים ומתענגים תענוג שאין כמוהו, וזהו מה שאמר כאן, יששכר שהוא סמל של בן תורה הוא רואה שבעולם הבא המנוחה היא טובה כי יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה ואת הארץ כי נעמה וידוע שארץ זה משל לעולם הבא שנקרא ארץ החיים וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ג מהל' תשובה והיא נעמה, ולכך מטה שכמו בעולם הזה לסבול ולעבוד.

ומהו ההמשך של "ויהי למס עובד"?

בספר "ציוני תורה" מבאר עפ"י הגמרא (שבת קד, א) "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים", והנה מ' וס' זה אותיות "סם", ובגמרא איתא (יומא עב, ב) "אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב "וזאת התורה אשר שם' משה" זכה -

ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה (מח, ב)

יש לפרש על פי רמז, דהנה חז"ל אמרו במס' נדרים (דף ל"ט) "המבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו", וזהו דוקא באם המבקר הינו 'בן גילו' (בן מזלו) של החולה ע"ש, וידוע שיוסף היה בן גילו של יעקב כדאיתא במדרש הובא ברש"י בפ' וישב על הפסוק כי בן זקונים הוא לו שכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף.

והנה מלת הנה בגימטריא ס', ומלת המט"ה בגימטריא נ"ט, וזהו שאמר: הנה"ה בנך יוסף בא אליך לבקר אותך, והוא יטול אחד מששים מחוליק, כי בכל בני יעקב לא היה אחד בן גילו, רק יוסף, לכן ויתחזק ישראל מעצמו על ידי שנחסר לו אחד מששים מחליו. וישב על המטה המט"ה גימטריא נ"ט שנסארו לו רק נ"ט חלקים מחליו.

ועתה שני בנך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך וגו'. (מח, ה).

יש כאן שני שאלות: א. מדוע רק אלו שנולדו לפני שיעקב הגיע זכו להימנות בכלל השבטים. מדוע רק יוסף זכה לכך ולא שאר השבטים?

מבאר בספר "תורת משה נתן" רעיון נפלא ביותר: אדם שמסתובב ליד אדם גדול, הריהו הוא מחובר אליו. לעומת זה אדם שנמצא בריחוק מהצדיק ומתגעגע ויש לו כיסופים אליו - דבוק אליו הרבה יותר מזה שנמצא על ידו. הוא לא הזמן חושב עליו, זה בלי גבולות כלל. עד כדי כך שזה שנמצא רחוק באופן פיזי נהיה ממש אחד עם האדם הגדול שהרי כל כולו דבוק בו.

בוה מובן הטיב: יוסף הצדיק, באותם השנים שהיה במצרים היו לו ועגועים עזים אל יעקב אבינו עד שנהיה כבחינת יעקב עצמו מרוב שהיה דבוק בו, ולכן הבנים שנולדו לו באותה התקופה זכו להיות כשבטים עצמם שהרי נולדו מ"יעקב עצמו", אבל אותם הילדים שנולדו אחרי שיעקב כבר הגיע למצרים שאז כבר יוסף לא היה בבחינת הדבקות הגבוהה ביעקב - כבר לא יכולים להיקרא שבטים שהרי הם רק נכדים של יעקב. אותו הדבר שאר השבטים, שהסתובבו ליד יעקב - ילדו נכדים ליעקב ולא בנים ליעקב.

(עפ"י תורת משה נתן)

יששכר חמור גרם'

תרגם אונקלוס: "יששכר עתיר בנכסין ואחסנתיה בין תחומיא". וצ"ע שאם הוא עשיר בנכסין מה לו לבקש טובות מאחיו זבולון, הרי כל העסק של יששכר וזבולון הוא כיון שאין לו פרנסה וכדי שיוכל ללמוד בהשקט ובטחה, אחיו מפרנסו ומקבל חלקו בזכות התורה שאחיו לומד, כמו שעשה 'שמעון אחי עזריה', כמבואר בסדר הדורות שעזריה היה תומך את אחיו ר' שמעון, ובזכות זה זכה להוליד בנו רבי אלעזר בן עזריה, וכן הרמב"ם עם אחיו רבי דוד ועוד, אך רבי אפרים זלמן מרגליות לא הוצרך לשותפות עם זבולון, וכן רבי מנחם זמבא ז"ד, שהקב"ה השפיע עליהם שפע פרנסה לבדם, וזכו לשני שולחנות, וא"כ מה להם לעשות הסכם עם זבולון. וא"כ אם היה יששכר עתיר בנכסין מה לו לעשות הסכם עם זבולון?

וכתב ה'ויגד יעקב' מפאפא אחיו של ה'קרן לדוד' מסאטמר, ע"פ מה שמסופר בספר 'משכיל אל דל' רבי הלל ליכטנשטיין שהוא למד בשיבת החת"ס בפרשבורג, בישיבה לא נתנו סעודות לתלמידים אלא היו אוכלים 'מיים' אצל בעלי בתים, פעם אחת איחר בתלמודו ובא בסוף הסעודה לבעל הבית, כשהגיע בשעה מאוחרת כעס עליו בעה"ב על שאיחר, האם תרצה שנתחיל את הסעודה עוד פעם בשבילך. רבי הלל היה איש אמיתי ותקיף, וענה לבעה"ב, 'הקב"ה ברא אותך ואותי, וברא את הפרנסה שלי ואת הפרנסה שלך, כיון שראה הקב"ה שחשקה נפשי בתורה חס עלי שלא אצטרך להתעסק עם פרנסתי, והכניס את חלקי אצלך, שאבא לקחת את מזוני מבייתך, ולזאת נתנו לך זכיה שיהיה לך חלק בתורתך, ודע לך שמה שאני אוכל הוא שלי, ואין לך רשות לכעוס עלי כלל, אני לא אוכל אצלך, אתה אוכל אצלי'...

ועפ"י מבאר הויגד יעקב דברי התרגום 'יששכר עתיר בנכסין' שלא יבא זבולון לצעוק עליו על שהוא מאחר, כי השפע הוא שלי, יששכר עתיר בנכסין, בפסוק אינו כתוב מפורש, אלא שהתרגום מספר את הנוסח של רבי הלל ליכטנשטיין. גם זה מסיני, אלא שזה לא כתוב בפסוק ממש, שזבולון לא היה יכול לבלוע את זה, אך בתרגום כתוב האמת הזה שיששכר הוא מליונר גדול, אדרבה זבולון צריך טובה מיששכר שירחם עליו ויחתום לו על ההסכם. אלא שאם

נעשית לו סם חיים, לא זכה, נעשית לו סם המוות", דהיינו שהתורה נקראת "סם", וזה הרמז שמי' וס' וכו' בנס היו עומדים שמי שדבוק בתורה מתקיים ע"י הנס ואינו צריך לעמול לפרנסתו, וכמאמר חז"ל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ".

לפי"ז אמר הכתוב "ויט שכמו לסבול" שקיבל על עצמו עול תורה, אם כן "ויהי למ"ס עובד" שנעשה לו דרך נס העבודה שלו כיון שמעבירין ממנו עול דרך ארץ.

ידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמרו: אבי השביעיני לאמר וכו' ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה (ג, ד ה)

למה נצרך יוסף לשלוח שליחים לפרעה לבקש לצאת ממצרים? וכי אינו יכול לגשת בעצמו לדבר עימו?

מתרץ הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא" בשם אביו זצ"ל, שיוסף ידע שכיוון שיאמר לפרעה שברצונו לצאת ממצרים יאמר לו פרעה שאינו יכול לעזוב כי אין מי שימלא את מקומו, ואם יוסף יעזוב את ההנהגה אפי' לתקופה מצרה, יחרב ויתמוטט כל הנהגת המדינה, כי הוא אינו יכול לכלכל לבדו את מצרים. לכן התחכם יוסף, ושלח את אנשי בית פרעה שידברו עם פרעה בשליחותו, ולהם, יתבייש פרעה ולומר שכל ההנהגה תלויה אך ורק ביוסף, ועל כרחו יסכים לשלחו ממצרים...

(טעמא דקרא)
לאחר שיעקב נפטר לבית עולמו, שולח יוסף הצדיק לפרעה, ואומר לו כן :
(ג, ה) אבי השביעיני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה
מה זה בקברי אשר כריתי לי ?

מביא רש"י שלושה פירושים - אשר כריתי לי. כפשוטו כמו (שמות כא לג) כי יכרה איש. ומדרשו עוד מתישב על הלשון, כמו אשר קניתי. אמר רבי עקיבא כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה, ועוד מדרשו לשון כרי, דגור, שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו טול זה בשביל חלקך במערה.

מקור הדברים, בשתי מקומות בתנחומא - אחד בפרשת השבוע, ואחד בתנחומא ישן, בפרשת וישלח.

אומר המדרש {תנחומא, פרשת ויחי, אות ו} - ושכנתי עם אבתי. אמר לו: באיזה מקום. אמר לו: בקברי אשר כריתי. וכי חופר קברות היה יעקב. אלא ללמדך, כשמת יצחק, אמר יעקב, אפשר שיקבר עשו הרשע בקברות צדיקים. מה עשה. הביא כל כספו וזוהו ועשה מהן כרי. אמר לעשו, מה אתה מבקש הכרי הזה או הקבר הזה. נטל עשו את הכרי, ויעקב נטל אותה מערה.

אז ממילא, זאת היתה צורת החלוקה... יעקב לקח את מערת המכפלה, ועשו לקח את הערימה של הכסף.

בא התנחומא ישן, וכותב דבר שהוא פלא מופלא, שלא רק את הזהב והכסף שהיה ליעקב אבינו, הוא שילם עבור מערת המכפלה, אלא אומר המדרש - ברגע שבא יעקב אבינו מארם נהרים, והביא איתו את כל מה שעמל אצל לבן, את הכל הוא מכר, ונתן את כל הכסף לערימה של זהב, ואמר לעשו יש לך חלק במערת המכפלה, מה רצונך... להיקבר שם, או את ערימת הכסף ?

התחיל עשו אומר, לשם מה אני צריך את המערה הזאת, לפיכך לקח את כל ערימת הכסף.

יוצא, שיעקב אבינו שילם את כל הונו, מכל השנים שהיה אצל לבן, עבור חלקו של עשו במערת המכפלה.

בא הבאר יוסף, לר' יוסף סלנט, ואומר - אני רוצה לומר לך, למה שילם יעקב אבינו את כל הונו, בשביל חלק במערת המכפלה. אמר יעקב אבינו אין נכסי חו"ל שווים לי, משום שבחול"ל עשיתי כסף, אבל הפסדתי שתי מצוות, ולא שווה כל הכסף, בעבור איבוד שתי מצוות !

איזה שתי מצוות הוא איבד ?
כתוב בפסוק {לב, ח} ויירא יעקב מאד ויצר לו ...

שואלי חז"ל - ממה פחד יעקב אבינו ? הרי אמר לו הקב"ה שישמור אותו !
אומרים חז"ל - יעקב חשש משתי מצוות שאין לו - מצוות ישוב ארץ ישראל, וכיבוד אב ואם.

אמר יעקב - 22 שנה לא שירת את אבי ... עשו כן, והוא גם גר בארץ ישראל.. שתי המצוות האלה בידיים שלו, לי אין אותם ... איך אני אכפר על זה ?

אם עכשיו אני לוקח את כל הכסף הזה, שהרווחתי בחו"ל, אבל איבדתי בשבילו שתי מצוות... אני מוכן לתת את כל הכסף שעשיתי בחו"ל, כדי לזכות למצוות האלה !

איך הוא יזכה לשתי המצוות האלה ?
אומר הבאר יוסף - פשוט מאוד, אם הוא נותן את כל הכסף הזה לעשו, אבל הוא מקבל חלק בארץ ישראל, וגם חלקה ליד אבא שלו... אז הוא זוכה לשתי דברים, גם לכיבוד אב ואם, וגם זוכה לישוב ארץ ישראל... שבשביל חלקה קטנה בארץ ישראל, הוא מוכן לשלם את כל הונו.

זה מראה, כמה יקרה עבורו, ארץ ישראל... ואם עשו מוכן למכור, בשביל כמה לירות, את חלקו בארץ ישראל, סימן שהוא לא מעריך, לא את ארץ ישראל ולא את אביו.

אם אתה מוכן למכור, למה לא רוצה, אז בוודאי שגם לא להיקבר שם ! לכן תבין, למה הוא אומר לו **בקברי אשר כריתי לי**, שכך הוא מנסה לשכנע אותו, למה לא כדאי להיקבר כאן...

אם ככה, עכשיו תבין טוב מאוד, למה היה מוכן יעקב אבינו, לשלם הון עתק, עבור הנחלה בארץ ישראל, מחד גיסא, כדי לכפר על זה שהוא לא ישב בארץ ישראל, והדבר הנוסף, משום שהוא לא כיבד את אביו.

רציתי להוסיף על זה, דבר שסיפר לי פעם יהודי, שהיה עד למעשה :
הוא סיפר, שפעם לפני ארבעים שנה, היה הכנסת ספר תורה, בישיבת פונוביץ', והתהלוכה עם ספר התורה הגיעה להיכל הישיבה, ואיך שהגיעה לשם, דפקו בחדרו של המשגיח, ר' יחזקאל לוינשטיין - 'כבוד הרב, התהלוכה הגיעה, ביקשת נודיע לכובודו...' ...

כשהגיעו למדרגות הישיבה, רקדו ושרו את השיר {תהילים קיט, עב} **טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף... טוב לי... טוב לי... תורת פיך... ומעגלים מעגלים סערו מסביב לישיבה, בריקודים סוערים...**

הגיע ר' יחזקאל לוינשטיין, וראה איך הבחורים ורקדים בשמחה, ואז פלט מפיו - שקרנים... שקרנים... **טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף !? לפחות אל תשקרו כשאתם שרים...**

ניגש אליו בחור, שהיה אברך, קראו לו ר' ברוך פינס, חתנו של ר' דוד פוברסקי זצ"ל, ואמר לו - אני לא חולק עליך, מה שאתה אומר, זה קדש קדשים, אבל אני רוצה לומר לך פשוט בפסוק - דוד המלך צודק, וגם הבחורים צודקים במה שהם אומרים... זה נכון מה שהמשגיח אומר, שאם מישוהו יגש לבחור, ויגיד לו "כבודו, אולי אתה מוכן לסחוב את החבילה, אני אתן לך מאה שקל ?" הוא ילך ויעזור... יקח מאה שקל... אבל כבוד הרב, אם בחור למד משמונה בבוקר, ועד שבע בערב בהתלהבות... ובא אליו מישוהו אחרי הסדר, ואומר לו "תשמע, ראיתי איך אתה לומד... אני מוכן לתת לך 5000 ₪, על כל שעה שאתה לומד, תקבל 1000 ₪, ותמכור לי את הזכויות של הלימוד שלך, אני צריך את הזכויות האלה, אתה מוכן למכור ????"

אמר לו ר' ברוך פינס - אני אומר לרב, אף אחד לא ימכור ! למה !? כי **טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף !!!**
אמר לו ר' יחזקאל לוינשטיין - אתה צודק ! עכשיו תתחילו לשיר **טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף !**
למדנו מכאן :

עשו, כיבד את אבא שלו, עשו אהב את ארץ ישראל... אבל בשביל כמה לירות, הוא זרק את המצוות ! אלו מצוות שהוא כבר קיים אותם, והיה מוכן למכור אותם...

מה עשה יעקב אבינו ?
מסר את כל הונו, כדי לקנות בחזרה, כיבוד אב ואם וישוב ארץ ישראל.

אם כך למדנו, מה עשה כאן יעקב אבינו, עפ"י ביאורו הנפלא, של הבאר יוסף, לר' יוסף מסלנט.

שואל הספר אזנים לתורה - כאשר יעקב אבינו מצווה את ילדיו, לקחת אותם לקבורה בארץ ישראל, מה הוא אומר ?

{מט, כט} ויצו אותם ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי: {ל} במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחזת קבר: {לא} שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה.

יעקב אבינו לא מזכיר אפילו פעם אחת **בקברי אשר כריתי לי**... איפה זה מוזכר ???

כשיוסף מדבר עם פרעה, הוא לא מזכיר לו, ש'אבא אמר לקבור אותי, בנחל אבותי...' מה הוא אומר לו ?

(ג, ה) אבי השביעיני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי...
שואל האזנים לתורה - למה כשהוא מדבר עם הבנים שלו, הוא לא מזכיר בקברי אשר כריתי לי, ואילו כשהוא מדבר עם פרעה, הוא מזכיר ?

ואומר תשובה נפלאה - את הבנים, לא מעניין כמה אבא שילם על זה... אלא מה שמעניין אותם, זה להביא את אבא לקבורה, בנחלת אבותי... "שם רבותי קבורים, תקבור אותי שם"...

אם תגיד לפרעה, שאבא ציוה לקבור אותי ליד אביו... הוא יגיד 'שבביל מה לקבור אותי ליד אבא שלו, מה הם אוכלים צהריים ביחד !? "

אבל אם תגיד לפרעה - תשמע, הוא שילם על זה מיליונים "אהה, מיליונים !? עכשיו שווה לקחת אותו לקבורה שם"...

לכל אחד, צריך לדבר איתו בשפה שלו... לילדים של יעקב, הוא לא אומר **בקברי אשר כריתי לי**, אלא **קברו אתי אל אבתי**... לפרעה, מדברים בשפה אחרת לגמרי - **בקברי אשר כריתי לי**.

אומר הספר באר בשדה דבר נפלא ביותר - בקברי אשר כריתי לי. אמר יוסף לפרעה, תדע לך, אבא לקח את כל הכסף שהוא עשה בחו"ל, ומכר אותו, כדי לקנות חלקה במערת המכפלה. זה מראה, שאין נכסי חו"ל, שווים בעיניו כלום. אם נכסי חו"ל לא שווים בעיניו כלום, אז איך אתה רוצה לקבור אותו בחו"ל !?

אם אתה הכסף של חו"ל הוא לא רוצה, אז בוודאי שגם לא להיקבר שם ! לכן תבין, למה הוא אומר לו **בקברי אשר כריתי לי**, שכך הוא מנסה לשכנע אותו, למה לא כדאי להיקבר כאן...

ועל ה אומר רש"י: " הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו "שימך אלקים כאפרים וכמנשה" כלומר התורה עצמה אמרה בעצמה שהבא לברך את בניו יאמר" ישימך אלקים כאפרים וכמנשה", ושוב לא שייך כאן הכלל ש"כל פסוק שלא פסקו משה אנו לא פסקינו".

(ומתוק האור)

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו" (נ טו)

הלשון "לו ישטמנו יוסף" לכאורה לא מובן, דנשמע מזה שרצונם הוא שיוסף ינקום בהם, דתיבת "לו" מתפרשת מלשון 'הלאו' כגון "לו יהי כדברך", וכי רצונם היה שיוסף ינקום בהם אתמהה?! [עיין ברש"י שפירש "לו ישטמנו" שמה ישטמנו ד"לו" מתחלק לעניינים הרבה וכו' ע"ש].

כתב "בעל הטורים" יש מפרשים לו ישטמנו יוסף הלאו ישטמנו יוסף בלבו ולא יעשה לנו מעשה, ואם חפץ לעשות ישיב לנו "כל" הרעה שגמלנוהו כי מה עשינו לו? גרמנו שנעשה מלך מחמת שמכרנוהו ונתגלגל הדבר שנעשה מלך במצרים כן יעשה לנו עכ"ל. מוכנים הם שינקום בהם, אבל בתנאי שיעשה להם בדיוק כפי שהם עשו לו שנצמח מהרעה טובה.

מה ענה להם יוסף? "ויאמר אליהם יוסף אל תיראו כי התחת אלוקים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב" (יט כ) מה כוונתו שאמר "כי התחת אלהים אני"?

אלא ביארו "בעל העקידה" והמלבי"ם, אמר יוסף לאחיו "אל תיראו", כיון שאין ביכולתי להתנקם בכם דאפילו אם נאמר שמתור לי לעשות לכם רעה, אבל לא יותר ממה שאתם עשיתם לי והנה אתם עשיתם לי רעה שגרמה לטובה ואם אני רוצה להתנקם עלי גם כן לעשות רעה שתגרום לכם לטובה אך דבר זה אין ביכולת אדם לעשות רק אלוקים לכן אמר "התחת אלוקים אני" וכן ביאר בספר "פרדס יוסף".

מעשה בנפוליאון בונפרטה קיסר צרפת, שהיה הולך וכובש מדינה אחר מדינה, והנה בעת עומדו להלחם עם מלכות רוסיה, הגיע אל עיר אחת אשר היתה מבוצרת מאד, ולא עלה בידו להבקיע את חומת העיר. על כן בנה עליה מצור סביב והקיף את העיר בחילותיו, אין יוצא ואין בא עד שיכנעו אליו, וכל צבאותיו התחפרו סביבות העיר וישבו שם ימים רבים.

ויהי כי הקיפו הימים, ואין כל הכנעה, כמה מקציניו פנו בדרישה לנפוליאון לנטוש את המערכה ולשוב אל ביתם. הציע נפוליאון שהוא בכבודו ובעצמו עם מפקד הגדוד יכנסו לעיר בלבוש כפריים חקלאים וירגלו את העיר.

וכן עשו. נפוליאון והמפקד נכנסו לעיר והתחילו לרגל. בדרכם הגיעו לבית מרוח ששם נמצאו אנשי צבא רוסיא. נכנסו לשם ישבו ליד שולחן בקצה המרוח והזמינו יין כמו כולם, ושמו אוזנם כאפרכסת לשמוע שיחת החיילים.

שמעו אותם אומרים כי המצב הכלכלי בעיר ללא נשוא, והרעב כבד עד כי עוללים שאלו לחם ופורש אין להם, ולא נשארה להם ברירה כי אם להכנע בפני צבא נפוליאון. דברים אלו הרנינו את ליבו של נפוליאון והמפקד אשר אתו.

לפתע הסתכל בהם חייל רוסי אחד, והכירו שהוא נפוליאון, ויאמר אל חבריו הביטו אל הכפרי היושב בקצה החנות, זהו נפוליאון שצר עלינו את העיר. ויחרדו ליבותם של נפוליאון והמפקד כי כרגע קט יתפשו ברשת אויביהם, אולם, למזלם דבריו לא נתקבלו באזני שומעיו.

המפקד שליווה את נפוליאון ברצותו להסיר כל ספק, חשב להוריד מהם מחשבותם באופן החלטי כי חשש שעדיין לא סר מר המות, פן יגשו אליהם ויחקרו אותם מאין באתם וכו', לכן פקד בקול נגיד וצוה את נפוליאון להגיש לו כוס שכר. נפוליאון הבין כונתו בזה, ניגש אל המוזג והביא את מבוקשו, בהגישו את הכוס עשה תנועה רשלנית, וכוס השכר נפל ונשפך על בגדי המפקד, המפקד קם בחמת זעם והכהו והפילו לארץ וצעק עליו: שוטה, מה עשית? וינס נפוליאון ויצא החוצה. כשנמלט נפוליאון ניגש המפקד למוזג ושילם לו על ארוחתם, בעודו שומע איך חבריו של החייל הרוסי לועגים לו באומרום אליו, אילו היה זה נפוליאון, מי היה מעז להרים יד עליו ולהכותו כאחד הרקים. ואז עזב המפקד והלך בעקבות הקיסר, והגיעו שניהם אל צבאם חיים.

ויהי בהגיעם שם נפל המפקד אל רגליו ויבקש על נפשו שימחל לו על מעשיו, כי הוראת שעה היתה לבל יפול הקיסר ביד שונאיו. ויען הקיסר ויאמר לו אלמלי יכולתי להענישך ולהשיב לך מדה כנגד מדה לתת לך מכות כאלו אשר יצילוך ממות ולהביאך לידי חיים טובים של מלך הייתי עושה זאת ברצון, כי כן עשית אתה, על ידי מכותך הגעתי ממות לחיים טובים, והשבת אותי אל מלכותי, אבל אין ביכולתי לעשות זאת. ויצו המלך והעלוהו בדרגה ונתנו לו מתנות רבות, וכעבור מספר ימים הובקעה העיר.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכול אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עיקור. במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבילה, ונאלצים למוכרה לערבי ביו. את כל הבהמה השלימה הזו שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוזל לנכרי. הבהמה אמנם היתה טהורה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ר ושוב אינה ראויה לאכילת יהודי.

בשעה טובה ומוצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט. אפשר לאכול אותה? עדיין לא. הבהמה צריכה לעבור בדיקה. בדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. מממשים, ואם מצאו משהו – סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לערבי ביו. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה.

גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום עדיין א"א לאכול עד שיכשירו אותה. ברוך ה' כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר, עכשיו צריכים לבשל אותו, ואם בטעות נכנס כף חלבי בן יומו אין פי שישים כנגד זה, אוי ואבוי! התבשיל נטרף, וכאן א"א אפילו למוכרו לערבי ביו, אסור בהנאה! ישר לפח האשפה.

כל זה כששוחטים פרה או תרנגולת. אבל אם לוקחים דג מהמים, צריכים רק לבדוק האם יש לו סימני טהרה – סנפיר וקשקשת. אם כן? אפשר מיד לבשל ולאכול אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה ואין בו איסור בשר בחלב. אם הדג טהור – הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים!

יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים איתו. כזה פיינער' בוחר'ל, אבל כשהוא גדל קצת והולך לשיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקולקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלימוד.

לפעמים קורה שברוך ה' בשיעור א' וב' עדין הבחור במצב של עליה, ובשיעור ג' מתחילה לה התדרדרות. לפעמים הכל בסדר בשיבה קטנה, אבל בשיבה גדולה מתחילות הצרות...

פתאום מתחשק לו מחשבים, ופה ושם... זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

ואי עד דאתי נפתלי מארעא דמצרים. אמר להו: ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון? שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה, נתון עיניה ונפלו עכרעא דיעקב, פתחינהו יעקב לעיניה ואחרי. והיינו דכתיב: ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע. באותה שעה נתקיימה נבואתה של רבקה, דכתיב למה אשכל גם שניכם יום אחד, ואע"ג דמיתתן לא ביום אחד הואי, קבורתן מיהא בים אחד הואי" (סוטה י"ג)

למה אתה צועק?

אספר לכם דבר מענין. היה בעולם צדיק שהיה מכונה השרף מטריסק. בלשון החסידים הוא נקרא "השרף" - שהוא היה יותר גדול ממלאך. אמרו שבשעה שעמד בתפילה, ראו שבווער אש מעליו - והיה מתפלל בצעקות, בקול רעש גדול, - איזו דביקות, איזו התלהבות! יום אחד בא לביתו יהודי תושב גרמניה. תושבי אותו אזור בגרמניה - שקטים בטבעם. והנה לקראת הימים האחרונים לשהותו אצל הרבי שאלה אותו הרבנית: איך אתה מרגיש כאן? "הכל בסדר. אבל דבר אחד אני לא מבין".

"מה אתה לא מבין?" "מדוע הרבי עושה סקנדלים, באמצע התפילה? צועק ודופק. שיגיד את התפילה בשקט".

אמרה לו הרבנית: "מפני שהלב שלו בוער. לבו שורף באש. הוא מוכרח לצעוק".

אמר היהודי: "גם לי בוער, וגם אצלי הלב רותח, ואיני צועק. אני מתפלל בשקט".

"לא, אם הלב בוער, מוכרחים לצעוק. אם אתה לא צועק, סימן שהלב שלך קר" השיבה הרבנית.

"לא, רבנית! הלב בוער, ואני לא צועק".

לויכוח כזה אין סוף. היא אומרת שהלב לא בוער, והוא חושב ואומר שהלב כן בוער. הרבנית שמעה לדבריו בנחת, ועזבה את המקום.

היה זה ערב שבת. היהודי לקח את כל כספו והפקידו בידי הרבנית. במוצ"ק תקף אחרי הבדלה נישג לרבנית: "רבנית, את הכסף בבקשה".

הרבנית שהייתה מאד פקחית: "איזה כסף?" שאלה.

"הכסף שלי!" "אולי, אולי, יש לך טעות?"

"רבעצן, רבנית, אל תעשי קונציום!" "אולי התבלבלת?"

"רבנית, רבנית, אל תמתחי את העצבים שלי! וכי את יודעת מה יש שם בנרתיק שהנחתי בידך, מונח בו כל כספי. יש שם גם הלוואות. נסעתי ליריד לקנות סחורה. במה אקנה?"

"אולי נתת לאדם אחר?" "רבנית!!! החל לצעוק "רבנית מה את עושה לי?!"

אמרה לו הרבנית: תסלח לי, ר' יהודי, תדבר בנימוס, בשקט. מה אתה צועק? מה אתה צועק?"

"מה אני צועק? הלב שלי בוער".

אה, הלב שלך בוער, אתה צועק? קח את הכסף. אבל דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה בוער ביראת שמים, או בדברים בטלים..." אי, אי.

כשחושבים בן דן ראה שלא נותנים לקבור את יעקב אבינו, לקח בידו מקל - ונטל את ראשו של עשו מעליו. הראש התגלגל לבין רגליו של יעקב. באותו הרגע יעקב אבינו חיך. שמעתם פעם מתים מחייכים? נו, "יעקב אבינו לא מת" פוסק רבי שבתי את פסוקו, ומתחיל את הדרשה בכיכר השבת בירושלים.

כאשר אמרו לחושים בן דן שהעיכו נובע מעשו, הוא שאל בקול "ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון?!" מיד שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה... הוריד את ראשו מעליו.

רבתי, ישנה כאן שאלה.

היו שם שמעון ולוי הקנאים הגדולים שהרגו את כל שכמ בגלל שפגעו בדינה, ועמיהם היו עוד כל שבטי קה, ואף אחד מהם לא הרג את עשו, למה ומדוע הנכד חושים בן דן, דווקא הוא היה הקנאי להרוג את עשו הרשע, למה?!

בכדי להבין, נסביר גמרא במסכת כתובות דף ס"ב.

הגמרא מספרת שרבי חנינא בן חכניאי נסע ללמוד תורה. כמה זמן למד? - שלוש עשרה שנה ברציפות למד תורה בישיבה.

כששב לעירו לאחר שלוש עשרה שנה, השתנו שבילי המקום - הרחובות קיבלו שמות אחרים, בנו בהם בניינים, סללו כבישים חדשים. עד שרבי חנינא פשוט לא הכיר את הדרך לחזור לביתו.

הרבי הגדול רבי חנינא בן חכניאי נעמד על פרשת דרכים והבין שכל העיר השתנה. מה עושים? ללכת ולשאול את העוברים ושבים איפה אני גר? זה משונה. מה עשה? עמד על יד מעין באר המים והמתין אולי ישמע שמזכירים את שמות בני משפחתו - כאשר יבואו לשאוב מים.

לפתח הוא אכן שמע אומרים שבתו של רב חנינא בן חכניאי מגיעה לדלות מים. כשהבין שזו בתו (הוא לא הכירה שהרי שלוש עשרה שנה לא ראה אותה) המתין לה, וכאשר סיימה לדלות ונטלה את הפח עם המים - צעד אחריה, עד שהגיעו לביתם.

אמר לו: "הרי מכרת את המקום. בנדיט שכמותך!, הרי כתבתם חוזה". עשו השיב: "אני בכור".

אמרו לו: "היכן החוזה?" "במצרים".

"נו, תביאו". שלחו את נפתלי.

הם החלו לנסות לדון עם עשו, להכנס עמו למשא ומתן בדרכים אחרות (להראות לעשיו את החוזה אולי כך יתחרט) ואז ההרגש הצטנן (דק מן הדק) אבל חושים בן דן שלא שמע את הטענות של עשיו כיון ש"יקרא אודניה" חרש באוזניו, הוא נשאר אם הרגע הראשון של הצער, הוא לא שמע כלום אלא רק ראה איך שעשיו לא נותן לקבור את הסבא, דמו רתח - ונטל את ראשו מעליו. אצלו לא היה אפילו שבריר שניה של צינן. (אנו לא באים להבין באבותינו הקדושים, אלא רק התעוררות לעצמינו).

רבתי, הלב שלנו צריך לבעור ביראת אלוהים, - מסיים רבי שבתי את הדרשה הלוהטת - ואיך אמרה הרבנית מטריסק: "דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה, בוער ביראת שמים, או דברים בטלים..." אי, אי.

(להגיד)

ברכת יעקב - שבני ינחלו את הסגולות שבשמות האבות

רבי יהודה צדקה זצ"ל בספרו 'קול יהודה' באר את משמעותה של ברכת יעקב לבניו, על פי מעשה שארע עם הרב מאיר להמן זצ"ל, רבה של קהלת החרדים במייניץ.

ביום מן הימים עמד רבי מאיר ליהמן לנסוע עם שנים מראשי קהילתו, לפגישה עם ראש ממשלת גרמניה בנוגע לענין חשוב של הקהילה.

הפגישה החשובה, אשר תוכננה זמן רב מראש, נועדה לשעה אחת עשרה בבוקר, וכיון שידע הרב ליהמן שהנסיעה לעיר הבירה ברכבת לוקחת כשעה, סיכם עם ראשי הקהילה שיצאו יחדיו ברכבת העומדת לצאת בשעה שמונה ארבעים וחמש בבקר.

הרב ליהמן השכים קום באותו בוקר, ולאחר התפלה פנה לאכול ארוחת בקר חפוזה בטרם יצא הוא למסע.

כשסיים לאכול, לבש את מעילו העליון, ועמד לצאת את העגלה אשר המתינה לו בחוץ והיתה אמורה לקחתו לתחנת הרכבת. אך בטרם הספיק לצאת מן החדר שמע הוא קול נרגש מבעד לדלת: "אני חייב לדבר דחוף עם הרב".

"לא תוכל לדבר כעת עם הרב" שומע הוא את בני ביתו, 'הוא נוסע עכשיו, ויחזור רק למחר'."

"לא שייך לחכות למחר!" אומר הזר בתקיפות, "מדובר כאן בשאלה של פקוח נפש!"

כששמע הרב ליהמן שמדבר בענין של פקוח נפש, פתח מיד את הדלת והזמין את הזר להכנס. אל החדר נכנס איש מבוגר.

"האם כבוד הרב מכיר אותי?" "לא אדוני, לא זכיתי. מה הענין?" שואל הרב בחפזון.

"כבוד הרב אולי לא מכיר אותי, אולם אני מכירו היטב, לפני זמן רב זכיתי לשמוע את דרשתו..."

"אדוני, תסביר לי בבקשה, ומה, כיצד יכול אני להציל חיי אדם?"

"מיד, מיד. אבל כבוד הרב דרש אז כל כך יפה, דמעות זלגו מעיני לאחר הדרשה. נחון אני בזכרון טוב, ברוך ה', וכשבתי לביתי חזרתי על דבריו מלה במלה. האם רוצה כבוד הרב שאחזור עכשיו על דרשתו?"

"אדוני" - אמר הרב ליהמן תוך שנעמד על מקומו, "אני חייב לנסוע מיד! התעכבתי רק משום שהבנתי שמדבר בפקוח נפש"

"טוב, אקצר. רציתי לספר לכבודו רק עד כמה עוררה בי דרשתו הנפלאה, ולכך באתי כעת עד לכאן. כעת ישמע כבודו למה באתי אליו. נישאתי למזל טוב לפני כשלישים שנה."

'מזל טוב! בנין עדי עד! ומה זה קשור לפקוח נפש?'

'עשרים וארבע שנים חייתי עם אשתי המנוחה, עד שמתה לפני שש שנים, אוי, רבי, איזו אשה מיוחדת היתה היא...'

קושי הפרנסה

דרשו רבותינו (בראשית רבה צז, ג): "המלאך הגאל אתי מכל רע" (בראשית מח, טז), קשה היא הפרנסה כפלים כלידה. בלידה כתיב: "בעצב תלדי בנים" (בראשית ג, טז), ובפרנסה כתיב: "בעצבון תאכלנה כל ימי חיךך" (בראשית ג, יז). וגדולה פרנסה מן הגאולה, שהגאולה על ידי מלאך, "המלאך הגאל אתי", ופרנסה על ידי הקדוש ברוך הוא: "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" (תהלים קמה, טז).

רבי יהושע בן לוי אמר, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, שנאמר: "לגור ים סוף לגזרים" (תהלים קלו, ג), ונאמר שם: "נתן לחם לכל בשר" (שם, כה).

ונשאלתי, מדוע באמת לא יכולה להיות הפרנסה על ידי שליח, באמצעות מלאך, וצריך שתהיה על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו, ומה ההשוואה בין הפרנסה לקריעת ים סוף -

ועוד, מה הקושי לקדוש ברוך הוא בקריעת הים, הלא "אלקי עולם ה', בורא קצות הארץ, לא ייעף ולא ייגע" (ישעיה מ, כח), ומלבד זאת, הרי מראש הותנה עם הים שיקרע לפני בני ישראל (בראשית רבה ה, ה)!

נטעים את התשובה, בסיפור מעשה.

העניית בפולין היתה נוראה. לחם לאכול לא היה. קם בחור נמרץ, ואמר להוריו: "במקום להיות עליכם לנטל, אנסה לעזור לכם. אפליג לארצות הברית. מספרים, שהכסף מתגלגל שם ברחובות. ארוויח, ואשלח לכם."

דווה ליבם, והיססו. שמעו שמצב היהדות שם בשפל המדרגה. רבים לא עמדו בנסיון שמירת השבת.

הבטיח נאמנה שישמור תורה ומצוות ויעמוד בכל הנסיונות. בחשש נתנו הסכמתם, בתנאי שיכתוב להם לעתים תכופות.

הבטיח, והפליג.

וכאשר חשש הוריו, כן היה. בכל מקום דרשו עבודה בשבת. נאמן להבטחתו, סרב. הרויח פרוטות מעבודות מזדמנות, שליחיות וסבלות. סבל חרפת רעב, בגדיו התרפטו ובלו, מפרוטותיו חסך לשלוח אגרות להוריו. לא רצה להדאיגם, סיפר שהכל כשורה. פרנסתו מצויה, אבל מרויח הוא כפועל מתחיל. עוד מעט יעלו את משכורתו, ויוכל לשלוח להם כספים.

שמחו ההורים בצלחתו, אך דאגו לרוחניותו. אם מצא עבודה, האמנם שובת המפעל בשבת? האם עדיין עטור הוא זקן ופאות? בקשו שישלח תמונה.

הבין לחששם, ושמוח שיוכל להרגיעם. ירא ושלם הוא, שמר על דמותו היהודית. אך כיצד יוכל לשמחם, והוא לבוש קרעים? הלך ושאל בגדי כבוד מאחד מחבריו, והצטלם בהם. כמה הדור נראה בבגדיו השאולים! כמה שמחו הוריו לתמונתו.

סיפר להם אחד מבני העירה, שכן משפחתו מפליג לארצות הברית. מיד ארזו מכל הבא ליד, שתורה לבנם. אח, כמה נזקק לכל מצרך, לכל בגד שנשלח! אמר השליח: "איך אמצאהו בכרך הגדול?"

מסרו לו את השם והכתובת, וליתר בטחון, גם את הצילום.

הגיע הלה לארצות הברית וזכר את שליחותו. איתר את הכתובת ונקש בדלת. פתח לו נער מזה רעב, לבוש קרעים.

"אתה בעל הדירה?" שאל.

"אני הדייר כאן", ענה.

"אה, סליחה", כנראה שהלה החליף כתובת, אין זה אותו אדם.

משל הוא, כמובן. והנמשל, קריעת ים סוף.

אכן, תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים, שיקרע לפני בני ישראל. הגיעו בני ישראל אל הים, ודרשו מימוש התנאי. הביט בהם הים, ולא הכירם. אלו בני ישראל! לא יתכן! כה דומים הם למצרים, ושרו של מצרים אכן טען: "מה נשתנו בל מאלו, הללו עובדי עבודה זרה, והללו" (ילקוט שמעוני רמז רלד), והם ביקש לבלעם, שנאמר: "והמים להם חומה" (שמות יד, טט), אל תקרי חומה אלא חימה (מכילתא בשלח ו, ו) אינם דומים לאותו 'צילום' של בני ישראל, צאצאי אברהם יצחק ויעקב, בני השבטים הקדושים -

אלו אחרים הם, לא אותם ש'בצלו'...

והיה הקדוש ברוך הוא צריך להתערב ולסכור פי המקטרג, לומר לו: "שוטה שבעולם וכי לדעתם עבדו עבודה זרה, והלא לא עבדוה אלא מתוך שעבוד ומתוך טירוף הדעת, ואתה דן שוגג כמוזיד ואונס כרצון!" כיון שמע שר של ים, אותה חמה שנתמלא על ישראל החזירה על מצרים, שנאמר "וישבו המים" (שמות יד, כו), ששבו מישראל על מצרים (ילקוט שמעוני, רמז רלד).

והוא הדין במזונותיו של אדם.

עומד הוא בראש השנה, עם כל קבלות חודש אלול, עם יראת הדין וחרדת השופר, בתפילה ותשובה וחרטה כנה, ונקצבים לו מזונות ברוחב יד, "כי חק לישראל הוא" (תהלים פא, ה), לשון חק ומזונות (ביצה טז ע"א).

מורה הקדוש ברוך הוא למלאך לרדת ולמסור לו מזונותיו. איך ידע לזהותו, מוסרים לו תמונה: כך נראה כששוע למזונות.

יורד המלאך, ופוגש באדם זר, אינו נראה אותו דבר, אינו דומה לתמונה.

בנוך המלאך, והבורא יתברך צריך לשכנעו שהוא הוא -

הוי: "קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף"...

הרב ליהמן שראה כי עומד הוא להפסיד את הרכבת, קם בחפזה ממקומו ונגש לדלת. להוותו, נעמד האיש מלוא קומתו וחסם את הפתח. 'הלא אמרתי לרב שמדבר בפקוח נפש, כיצד חושב הוא לעזוב אותי כך?!'

"מה פקוח נפש? וכי יכול אני יכול אני להחיות את אשתך עליה השלום? אני מ-A-D ממחר!"

"לא, לא אליה התכוונתי, מדבר כאן באדם חי"

"נו אמור בקיצור, במה מדבר?"

"ובכן, אשתי מתה לפני כשש שנים, לאחר מותה נסעתי לאמריקה לאור בקשת בני שאדור לצדו לעת זקנתי, כמה סבל בני זה במהלך המלחמה, אבל על כך אאריך הדבור במועד אחר... בתי אמנם גרה כאן בגרמניה, ואף היא בקשתני לדור לצדה, אך בני הוא עשיר גדול, ובכן, נסעתי לאמריקה..." "אדוני" - קרא הרב ביאוש - "מה בעצם אתה רוצה ממני?"

"מיד אגיע ללב העניין, נסעתי לאמריקה באניה, הנסיעה היתה נוחה, זכינו אפילו לקדש את הלבנה על האניה, אבל כבודו ממחר, מה מאריך אני בדבורים, החיים באמריקה לא מצאו חן בעיני, ועל כן שבתי לגרמניה, ואז שמעתי את הדרשה ההיא..."

"שוב הדרשה?!"

"סבלנות, אני מיד מטסים. כשחזרתי נולד בן לבתי, זו שכזכור דרה כאן. כובדתי בסנדקאות, הכל היה מוכן לברית, אך לפתע אבד התינוק נשימתו ומת." "זה ספור מצער" - אמר הרב ליהמן - אך במה יכול אני להועיל?"

"בבקשה לשמוע עד הסוף. לפני שבוע ילדה בתי בן אחר"

"אה, באת להזמין אותי להיות סנדק? אני לא יכול להיות מחר סנדק! שלום!" "לא, לא באתי להציע לרב סנדקאות! מחר - אם ירצה ה' עומד הוא להכנס בכריתו של אברהם אבינו, האם יכול אני שוב לקבל את הסנדקאות, ואם חלילה ימות התינוק? מה אעשה, כבוד הרב?"

"אל תקבל על עצמך את הסנדקאות! עכשיו תן לי כבר ללכת!"

הרב החל לרוץ לעבר המדרגות, אך האיש אחז בו בחזקה. "עוד שאלה אחת! איך נקרא לילד?"

"איך תקראו לו?" ענה הרב - שהצליח בינתיים להחליץ מלפיתתו - תוך שהוא מדלק במדרגות בחפזון וקופץ לתוך העגלה, "ומה אכפת לי? תקרא לו: יעקב, משה, אהרן, דוד, יהונתן, גבריאל, לייב או כל שם שתמצא לנכון."

טרם נעלמה העגלה בעקול הרחוב הספיק הרב עוד לשמוע את הזקן קורא לעברו: "כמה חיב אני לשלם לכבודו? כמה יעלה לי היעוץ...?"

כצפוי, כשהגיע הרב לתחנת הרכבת, לא נותר לו אלא לשמוע את שאון גלגליה המתרחקים. הוא שב לאחוריו ביאוש, וגילה את שני ראשי הקהילה אשר כבדו שלא לנסוע בלעדיו.

הרכבת הבאה היה אמורה לצאת רק בשעה אחת עשרה - שעה שבה אמורה היתה הפגישה להיות בעצומה. למרות זאת נדברו הם לשוב לתחנה בסמוך למועד זה, תוך תקווה שיקבלם ראש הממשלה במועד מאחר יותר.

מששבו לתחנת הרכבת, גילו המוני בני אדם נרגשים הסובבים בתחנה. מה קרה? אסון מחריד! הרכבת שיצאה בשמונה ארבעים וחמש ירדה מהפסים, לא ידועים כרגע פרטים מדויקים, אך ישנם ודאי כמה עשרות הרוגים. הזקן היה בעצם שליח ההשגחה להצילם!

ברכבת של השעה אחת עשרה הגיעה המשלחת בשלום לעיר הבירה. ראש הממשלה הסכים לקבלם בשעה מאחרת יותר. מתוך שחשש קודם לגורלם, משום שידע שאמורים היו הם לנסוע ברכבת שירדה מהפסים, האזין כעת לדבריהם ביתר תשומת לב, והעניין שלשמו הגיעו סודר מהרה על הצד היותר טוב.

שנים עברו, הרב ליהמן הספיק כבר לשכוח מהמעשה. והנה ביום אחד מגיע אל ביתו של הרב יהודי מכר, יחד עם בנו - נער בר מצוה. "כבוד הרב" - אומר האיש, "באתי בזה להזמין לשמחת בר המצוה של בני ז' שחי בזכות עצתו החכמה."

לקח לרב ליהמן כמה דקות להזכר, אך משזכר, הסכים - למרות הטרחה לבוא לשמחה, מתוך רגשות הכרת הטוב על הנס שארע עמו באותו היום. באולם גלה הוא את הזקן, זורח מאשר, "הנה, כבוד הרב זהו נכדי יקר יעקב משה אהרן דוד יהונתן גבריאל לייב", ב"ה זוכים אנו כעת לשמחת בר המצוה שלו. רבותי! קרא הזקן תוך שהוא מפנה פניו לנוכחים, "זהו האיש שהציל את חיי נכדי, וברוב עדינותו סרב אף ליטול תשלום על כך."

"אבל למה?" - שאל הרב, "למה קראתם לילד בשמות רבים כל כך?"

"הרי הרב בעצמו צוה כך! נחון אני ב"ה בזכרון טוב, וזכר אני היטב אף את דרשתו של הרב לפני שנים רבות, ויכולני לחזור עליה לפניו בעל פה..."

כעת כבר היתה לרב ליהמן סבלנות להקשיב במשך שעה ארוכה לכל ספוריו של הזקן על הקורות עמו בכל ימי חייו...

אומר הרב צדקה: "ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק", מה רצה יעקב? שיקראו לבני יוסף בכמה שמות: מנשה אברהם יצחק וישראל? מה חסר היה להם בשם אחד?

יעקב אבינו לא חפש שיקראו להם בכמה שמות, הוא רצה שהסגולות שישנן בשמות האבות הקדושים - תורה עבודה וגמילות חסדים, יהיו באפרים ומנשה, ועל כך מברכם ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק."

(ומנותק האור)

אשרינו בעולם הזה

לפיכך אין הפרנסה על ידי מלאך כגאולה. כלומר, גם כאן נשלח מלאך, אבל אינו מזהה אותנו, והקדוש ברוך הוא צריך להתערב ולהעיד שאלו באמת אנחנו...

(והגדת)

יום אחד הגיע מברק, שרשת בתי עסק בפולין עומדת בפני פשיטת רגל, ואפשר לקנות את הסחורה בחצי המחיר ואף בפחות, אך בתנאי אחד: התשלום במזומנים. רוטשילד החליט לנסוע ולנצל את ההזדמנות. אבל לסוד היה שותף, פקיד המברקה. בעד חופן שטרות, שיתף כנופית שוד בוינה. אף מסר את תוכן מברק התשובה: הוא מגיע לורשא ברכבת של יום רביעי.

עשרה אנשים קנו כרטיסים למחלקה הראשונה ברכבת, לקרון הפאר. שמונה יעוררו מהומה, ושניים ישדדו את העשיר וירדו בתחנה הראשונה שם תמתין להם כרכת מילוט. ליתר בטחון, עלו שלושה למחלקה השנייה, המחלקה העממית, בה לא היו המושבים מרופדים בקטיפה, מרווחים ונוחים, ועוד שלושה למחלקה השלישית, בה נסעו העניים והצטופפו עם צוורותיהם בספסלים נוקשים. כולם סקרו את הנוסעים, והתאכזבו. רוטשילד לא היה ביניהם. שינה תכניתו, או התל בהם.

הרכבת הגיעה לתחנתה הראשונה, והם השקיפו בעד החלונות וסקרו את הרציף: אולי הגיע לכאן בכרכרה, וכאן יעלה לרכבת. אך לא. נוסעים ירדו ונוסעים אלו, והוא לא נמנה עליהם. הרכבת חצתה את צ'כיה והגיעה לקראקוב. חברי הכנופיה ירדו, מאוכזבים, וישבו על עקבותיהם. הרכבת המשיכה לוורשה. העשירים ירדו מהמחלקה הראשונה, הסוחרים מהשנייה, העניים מהשלישית. הקרונות האחוריים הסיעו בהמות: סוסים, פרות וחזירים. כמה דלפונים קמו ונערו את הקש שדבק בהם. אבל הריח, איזו צחנה! אחד מהם ירד מקרון הבהמות ומזודתו בידו, כשהוא מעוה את פניו בסלידה. הסיר את הסדין הארוך שלבש, וחליפה מהודרת התגלתה תחתיו. עצר כרכרה ונקב בשמו של מלון פאר. שם יתרחץ וישלף ממזודתו בגדים נקיים. אך אבוי, לא הביא בחשבון שהכרכרה היתה של הכנופיה! בפנית הרחוב עלו עליה שנים, תפסו במזודה ואילצוהו לרדת בלעדיה!

המרכבה המשיכה בלעדיו, והוא התעשת מיד. עצר מרכבה אחרת, ונסע למלון. עלה לחדרו. שם בחדר כבר המתין לו מנהל חשבונותיו שנסע עמו בקרון הבהמות ויצא כשהם רדפו אחרי רוטשילד.... וכעת כבר הגיע למלון עם מזודתו בגדים בידו האחת, ומזודתו המזומנים בשנייה...

ומה למדת מזה? שעולמנו מלא ב'שודדים', פיתויים ומדוחים. ואנו עוברים את העולם הזה, 'נוסע האדם אל בית עולמו', והפיתויים קורצים והנוכלים אורבים. בן תורה מבקש להשקיע עצמו בעולמה של תורה, לצבור ולאגור עוד ועוד נכסים רוחניים, אוצרות פז היקרים מאלפי זהב וכסף. אבל מה יעשה ולא ילכד בכף, ולא יאבד הכל בהתמכרות להנאות כלות ונפסדות -

הוא נוסע במחלקה האחרונה והמרוחקת, המובדלת ומופרשת, בין האביונים והקבצינים בקרון הבהמות. וכך יגיע עם אוצרותיו בשלום, ויעשה את עסקת חייו, ויממש את עשרו!

אלו דברי המשנה (אבות פ"ו מ"ד) כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה, אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא - טוב לך לעולם הבא, מובן. אבל אשריך בעולם הזה, הכיצד? אבל, כשנתבונן בדבר -

איך חש רוטשילד, העשיר המופלג, כשישב על הקש בין הסוסים והפרות והשתקשקע עם שקשוקי הרכבת, בידעו שהוא מוליך את השודדים שולל ופניו לעסקת חייו - וכמו שספר "הפחץ חיים" זצ"ל, מעשה בסוחר באבני חן בפטרבורג, שנסע ליריד אבני החן בדנציג וכספו עמו, לקנות אבנים טובות במחירי מציאה, ולהתעשר. וברוך השם, מצא אשר חפש. רכש בכל כספו אבנים טובות במחיר נפלא, והשאיר ברשותו שלוש מאות רובלים בלבד, דמי נסיעה לביתו ושהיה באכסניות דרכים בתנאים מרווחים, כיאה למעמדו.

עמד לצאת לדרך, וזכה לביקור. סוחר מבוהל ומבועת סגר בחשש את הדלת אחרי: מתחרה פרש רשת לרגליו. רקם עלילה ועומדים לעצרו ולאסרו, להחרים כל רכושו ולהעמידו למשפט. עליו לברוח, ומיד. הוא מציע לסוחר שיקח את כל הילומיו בעשרת אלפים רובלים במזומן, מחיר מציאה! "אין ברשותי", אמר בהשתתפות בצערו.

הלה רעד כעלה נדף. "חמשת אלפים", אמר. "אין לי", ענהו. פתח הלה את הקופסה שעמו, והחדר התמלא אור מזהרורי היהלומים. שווים היה כפל כפלים מהרבה המבוקשת. "עשה עמי חסד" התחנן, "אני חייב להמלט, לברוח, לנוס. אלף, והאוצר שלך".

הצטדק: "כל הווי במזומנים, שלוש מאות רובלים בלבד, להוצאות דרך". "תן, וקח" - דחק בו הסוחר הנרדף. נתן, והלה נמלט. נטל הסוחר את צרורו, והלך רגלי - היש לך מושג מה המרחק מדנציג לפטרבורג?! הלך?! רקד! אבל הרגלים כבדו והמעיים המו. באין ברייה, הסתפח לחבורת קבצינים. פשט עמהם יד, אכל שירים ולן בצדי דרכים - אבל ידע, שעשיר מופלג הוא, ועשרו יתגלה כשיגיע למחוז חפצו. ובכל עת שדאבה רוחו וקצרה נפשו, חמק לקרן זוית ופתח את הקופסה, ואורו עיניו - כמה "אשרי בעולם הזה", כאן, מלבד ה"טוב לך לעולם הבא"!

הגעתי לארצות הברית, להתרים למוסדות התורה. להיכן אפנה, מי ומי בנותנים. יש יהודים טובים שנחלצים לעזור ולסייע. מכירים את כולם, את אורחם ושיגם, מסייעים אותך ואף מדריכים ומזהירים: פלוני חסיד נלהב, 'תקנה' אותו ב'ווארט' של רבו. פלוני תלמיד של המשגיח, ראוי לצטט משהו מספרו. זה אוהב אמרה על פרשת השבוע וזה חקירה מהדף היומי. ובאמת, עצותיו של ה'דרייבר' היו שוות זהב, פשוטו כמשמעו. שאלתי אודות גביר פלוני, אולי כדאי לפנות אליו. אמר לי לשון הרע לתועלת: אינו נותן פרוטה להחזקת תורה. בקי הוא בפרקי אבות, ויצטט באזניך את המשנה על "כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון" (אבות פ"ב מ"ב), ו"יפה תורה עם דרך ארץ, שייגיעת שניהם משכחת עון" (שם), ו"כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה" (אבות פ"ו מ"ד)...

אמרתי: בוא ננסה, אבל בתנאי אחד - שאתה בא אתי, אינך נשאר ברכב.

תמה לתנאי. מה שי שלו לעשות שם, לראות בבזיוני, איך משיבים פני ריקם? אבל הסכים, ועלינו. קיבל פנינו בכבוד, שמע והתענין, אבל הבהיר: זה עקרון אצלו. מי שטרח, יאכל. מי שלא טרח, מה יאכל. אין הוא מפרנס אוכלי לחם חסד. הלל הזקן היה חוטב עצים, רבי יוחנן סנדלר ורבי יצחק נפח. רש"י סחר ביינות, הרמב"ם והרמב"ן היו רופאים. "הפחץ חיים" עזר לאשתו בחנות ולרבי מנחם זעמבא היתה חנות לפרזול. הרש"ש היה בנקאי, ורבי אפרים זלמן מרגליות סוחר. גם ה"חיי אדם" עסק במסחר, וליעב"ץ היה בית דפוס. הכין שעורי בית, לא תשבע האוזן לשמוע, לא ידע, שהתכוננתי לכך.

אמרתי: אני שמח לשמוע שאתה איש עקרונות. למי שמגיע מגיע, למי שלא לא. אז אולי תשפוט ביני לבין ה'דרייבר' שיושב פה - הביט בסקרנות, וגם ה'דרייבר' הופתע. לא ידע שיש בינינו סכסוך.

אמרתי: אני אוסף כסף להחזקת תורה, ואנשים תורמים בידיעה שכספם קודש למטרה הנעלה. ה'דרייבר' גם הוא מוקיר תורה ומסיע אותה בהתנדבות, אבל ביקש שאחזיר לו לפחות את הוצאות הדלק. מילא, אינו מרויח, תורם מזומנו. אבל להפסיד, אינו חייב. ואני אומר, מהיכן יש לי כסף, מהתמיכות של התורמים. והם תורמים לתורה, לא לדלק למכונית! איש עקרונות אתה, נכון שאני צודק? לא, אל תענה מיד. שהוא לא יחשוב שפסקת לחובתו בלי מחשבה. תעיין בדבר, ותפסוק.

שניהם הביטו בי בפליאה. ה'דרייבר', שלא בקש הוצאות הדלק, והמארח, שפסק פסקו: ודאי שהוא צודק! התרומות שנתנו לך נתנו בזכותו. צדיק הוא, שאינו תובע אחוזים ואינו מבקש שכר. הדלק, ודאי מגיע לו!

זה הצדק? שאלתי. זה הצדק, וזה הישר! ענה נחרצות. אם לא יהיה לו דלק, איך יוכל להמשיך ולהסיע אותך?!

גם אני חשבתי כך, הפתעתי אותו. אפשר לקבל מסכת ברכות? מצחו התקדר, התחיל לחשוד. פתחתי בסוף פרק שני. הקראתי: "שמעו אלי אבירי לב [לטובה. אשר אמצתם לבכם ודבקתם בי (רש"י)] הרחוקים מצדקה" (ישעיה מו, יב). שכל העולם כלו נוזן בזכותם, והם אפילו בזכות עצמם אינם נוזנים. שבכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת: כל העולם כלו נוזן בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת!

וספרו בגמרא (חלין פה ע"ב) שתולעת נפלה בפשתנו של רבי חייה ואכלה בו. שאל בעצת רבנו הקדוש. אמר לו: שדה של הפשתן במים ושחט לתוכם עוף. התולעת אינה סובלת דם אפר, ותברח. [והגמרא דנה בעצה זו, מצד מצות כיסוי הדם.] ושאלו: כיצד יתכן שעלתה תולעת בפשתנו של רבי חייה, והלא שנינו שמשעה שעלו רבי חייה ובניו מבבל פסקו הרעמים והברקים, הסערות והרעידות האדמה, היין לא החמיץ והפשתן לא לקה! וענו: זכותם הגנה על כל העולם, ולא עליהם בעצמם!

אמרתי: אמת, שאתה עמל ואתה מרויח - אבל לומדי התורה הם ה'דרייבר', בזכותם אתה מרויח - ואינם תובעים ממך אחוזים, גם לא שכר. תן להם את ה'דלק', כדי להמשיך ולסייע לך, ולכל העולם!

נצחתי, הודה, ותרם בעין יפה. אבל, אמר, איני מבין: אם כל העולם נוזן בזכותם, מדוע נגזר עליהם להסתפק בקב חרובים?!

הו, זו שאלה טובה. התשובה עליה כתובה בפרשת השבוע, ונסביר אותה בספור - בינה בירת הממלכה האוסטרו הונגרית התגורר הגביר האדיר שמעון רוטשילד. אביו, שלמה מאיר, ממנ הקמת מסילת הברזל מוינה, צפונה לוורשה ומערבה לגרמניה. תדירות הנסיעה, פעמיים בשבוע, מי נסע מארץ לארץ באותם ימים. גם מחיר הנסיעה לא היה זול.

זהו שנאמר בפרשה: "ובלון", הסוחר ותומך התורה, "לחוף ימים ישכן, וירכתו על צדון", עסוק במסחרו ושמח בו, ואלו "יששכר", לומד התורה, "חמר גרם", סובל עולה כחמור חזק שמתעניינים אותו משא כבד, "רביץ בין המשפתים", כחמור המהלך ביום ובלילה ואין לו לינה באורווה, אלא רובץ בדרך בין תחומי העיירות שהוא מוליך לשם סחורה. למה, וכי אינו שואף לנח, ולחיות חיים טובים? ודאי! "וירא מנחה כי טוב, ואת הארץ כי נעמה". ומה? "ויט שכמו לסבל" עול תורה, "ויהי" לכל אחיו בני ישראל "למס עבד" לפסוק להם הוראות של תורה (בראשית מט, יד-טו) -

מה כתוב כאן? כל מה שאמרנו!

ידוע הוא להעריך כל מנעמי העולם. ואדרבה, הלא כל העולם נזון בזכותו. אבל ידוע הוא שאין ערוך לכל מנעמי העולם מול הנאתו, אשרו ועשרו מן התורה! ואספר -

"הפץ חיים" זצ"ל התגורר בבקתה דלה, רצפתה עפר, ורהיטיה דלים. יום אחד התאוננה אשתו הרבנית: "ראה נא, אצל השכן עורכים שפוצים. מרצפים בפרקטים, מסיידים, מחליפים רהיטים!"

ענה לה: "הקדוש ברוך הוא חנןך בבעל בן תורה, ובילדים מוצלים ההוגים בתורה, ובבית של תורה ואורה. ואותם, ליידער, לא חנן בידיעת התורה ובלמודה, ובבנים המסיבים נחת יהודית. לפחות יחליפו ריהוט, יסיידו וירבדו..."

שיהיה גם להם, ולו משהו, מ"אשריך בעולם הזה"...

(והגדת)

פרשת ויחי - תיאור חיי יעקב אבינו, כמה וכמה רדיפות וצרות דעו עליו כל ימי חייו

עתה בסיום חומש בראשית נאמר 'הדרן' על החומש. כתוב בישמח ישראל בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר שפרשת ויחי כולו חיזוק, בפרשה כתוב 'ויתחזק ישראל' ובהפטרטה כתוב 'וחזקת והיית לאיש', ואנו אומרים ג' פעמים חזק חזק.

נתבונן מעט בחייו של יעקב אבינו ע"פ מש"כ בחת"ס בדרושים ואגדות ועוד. דהנה כשבא יעקב לברך את נכדיו הוא אומר: ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבתי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד היום הזה: המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ. ותרגם יונתן 'השם שזן ופרנס אותי מעודי עד היום הזה, והמלאך שגאל אותי מכל בישון, יברך את הנערים.

וצ"ע דכשנתבונן מעט דמעט בימי יעקב, נמצא שהיו לו רדיפות צרות ויסורים וכאבים מבית ומבחוץ. ברוחני ובגשמי, בגוף ובממון, מבני ומנשותיו, מחמיו ומאחיו, בא"י ובחו"ל, עוד טרם שנוולד 'ויתרוצצו' עד לאחר שנסתלק לא נתנוהו לקבורה, איך הוא אומר 'הרועה אותי מעוד עד היום הזה?' וכשנתבונן נוכל למנות י"ז צרות.

א. בבטן נתרופץ עמו עשיו הרשע, זה לא היה דבר קל, כתוב 'ודחקין במעאה' לא היה לו שם מנוחה. אם איוב אומר 'מי יתנני ירחי קדם' שמתגעגע לט' חדשים בבטן אמו, נר דלוק על ראשו, וצופה מסוף העולם ועד סופו, ומאיר עליו אור הגנוז, יש לו גילוי מלאכי השרת, מה חסר שם. רק אחד בעולם אינו מתגעגע לשם, הוא יעקב אבינו שהתרוצץ והיה מריב עם אחיו, לא היה לו מנוחה בירחי קדם, ואי' במדרש 'זה רוצה להרוג את זה וזה רוצה להרוג את זה', מלחמת עולם הראשונה היה שם. במדרש פ' ויחי 'רבי ברכיה אמר רבי לוי, שלא תאמר משיצא ממעי אמו נזדווג עמו, עוד שבמעיו אמו זרועו מתנוחה עליו'.

ב. בזמן הלידה היה צריך יעקב אבינו לצאת ראשונה [ע"י רבי שלמה קלוגר שו"ע סי' רפנ], יעקב ידע מהו מעלת הבכורה בגשמי וברוחני. ואחיו יצא הראשון אדמוני, ויעקב אחז אותו בעקביו לעכבו שלא יקדימנו, ולא עלתה לו, ההוא נצח ויצא ראשונה.

ג. ברכת ה' לאברהם הוא שורש כל השפע של העולם, ויצחק רצה להעבירו לבניו, לא היה לו ברירה כי אם לקחת את הברכות בערמה, ויבקש אחיו להרגו. אין לנו השגה מהי ההרגשה שמישהו רוצה להרוג, אף אחד עוד לא הוציא רובה על הראש שלנו, מי שהיה לפני שבעים שמונים שנה, הרגיש מה זה להיות נרדף בכל רגע שמא יהרגוהו באופן פרטי. יעקב אבינו היה חי ככה באמת, זה לא בדיחה, העשיו הזה שוכר את המאפיה בנו אליפו ונותן לו חרב וסכין שירדוף אחר אחיו, ופשוט... להרוג אותו. רחמנא לשזבן.

ד. אליפו לקח ממנו כל רכשו, הוא עומד לפני הירדן והוריד ממנו כל לבושו, הוא עומד ערום כיום היוולדו. גם זאת הרגישו מעט באשוויץ שהעמידו אותנו הגויים ערום כיום היוולדו. בשנת תש"ב תש"ג לקחו יהודים אפי' עשירים גדולים, והעמידו אותם בדרם לתאי הגזים בלי לבוש כלל - כי כל צער וצער שעבר על יעקב אבינו, היה סימן לבנים וטעמו אותו בניו אחריו במשך שנות גלותם.

ובקדושת לוי כתב שגם זה היה מעשה אבות סימן לבנים. והקב"ה עזר לו שנכנס בתוך הירדן כיון שלא היו לו בגדים, עד שריחם עליו הקב"ה ובא איש אחד וטבל בירדן וטבע ומת ונשאר בגדיו ליעקב. והודה להשי"ת על

המלבושים ה'חסידיים' שקיבל במתנה, מסתמא היו נראים כמו הבגדים שהלבישוהו הגרמנים בשנות העם.

ה. הצרה החמישית היא הליכתו מן הפח אל הפחת, ברח מעשיו ובא לבית לבן שביקש לעקור את הכל, ושם הוצרך למצוא את זווגו כשהוא בחור בן פ"ד, והחליף את משכורתו מאה פעמים, ובבוקר והנה היא לאה. אנו רגילים למעשה הזה, אך אי אפשר לתאר מה מדובר כאן, הרי אין מדובר בענין גשמי אלא רוחני מאד נעלה, כל עבודתו היתה בעבור רחל, ויהי בבוקר והנה היא לאה. והוא לא ידע בתחילה שיש 'סוד יעקב ולאה', זהו 'עצת ה' היא תקום', אך חמיו רימה אותו ברמייה כזאת שלא היה בעולם כזאת. עגמת נפש כזאת שהיא קשה כמות. ולא עוד אלא שלאחר מכן נתגלגל מזה מעשה דראובן ויוסף, כי יעקב המשיך נשמת יוסף וכונתו ברחל, ונשמתו של יוסף היתה תלויה למעלה ממסתו של יעקב שבע שנים עד שנפקדה רחל, וכמו שגילה האריז"ל שנשמת ראובן בא בעולם בבחי' בן תמורה, עד כדי כך שלכן אינו נכנס לארץ ישראל שהוא אחד מבני המדות, בן תמורה. מלבד הצער של סודן של דברים הרי יש בזה צער גשמי שאין לשער.

ו. לאחר שביקש ללכת ממנו, מתי אעשה גם אנכי לביתי, הנה הגיע זמן שישלם משכורתו, והנה חמיו היקר גונב ומרמה אותו מאה פעמים. מי שהרגיש פעם מה זה עול ותרמייה, יודע מעט מהו טעם של צער ועגמת נפש, ויעקב אבינו מאה טעמים כאלה. לא ישן בלילה, לא היתה לו מנוחה, 'זה לי עשרים שנה בביתך, ותידד שנותי מעיני, לולא אלקי אבי, כי עתה ריקם שלחתיני'. כל צרה כזאת כלולה מאלפי צרות.

ז. בשעה טובה יצא מבית לבן, שוב חזר מן הפחת אל הפח, אולי על דעת יעקב שכשישוב לבית אביו, כבר ימות עשיו הרשע. והנה עשיו עומד בתקפו, גדל והצליח וגם עשה פרי, ובא לקראתו וארבע מאות איש עמו פשוט להרגו, להכותו אם על בנים, עשיו אומר למלאכים את האמת, הוא תאום של יעקב איש האמת, עשיו שונא ליעקב ועדיין מתנחם להרגו בתקפו, לא רק יעקב לבדו כמו בראשונה, אלא אושוויץ ממש, כמו שכתוב בפשטות בפסוק לבן חמש למקרא, 'כי ירא אנכי אותי פן יבא והכני אם על בנים'. והוא מוכרח להשתדל בדורון תפילה ובמלחמה, ובדרך נס כשבא לפניו עם עיני הרציחה שלו, ברגע האחרון נעשה נס ופלא שנתהפך 'וישקהו'.

ח. קודם לכן 'ויאבק איש עמו', מי בהיסטוריה היה לו מלחמה עם מלאך, זה לא דבר של מה בכך, וגם קיבל ממנו מכות יבשות ורטובות, כאבות מאד, ויגע בכף ירכו והוא צולע על ירכו. הן בגשמי היא צרה, והן ברוחני היא צרה צרורה שנגע בדורות של שמד, ולא כל ישראל יוכלו לעמוד בניסיון.

ונגע בממכין דאורייתא שהת"ח ידעו מעונים וכו'. אך גם פשטות הגיע אחד בעל כח עצום ונורא והכהו מכות רצח על מנת להרוג, והקב"ה נתן לו כח, והעלו אבק עד כסא הכבוד, הלך שם מכות כאלה שלא ידעו מי ניצח, וכן אמרו בגמ' 'איני יודע מי ניצח למי', וכשיאמר 'כי שרית עם אלקים' הוי אומר שיעקב יצא וידו על העליונה.

ט. לאחר שבא יעקב שלם עיר שכם, התחיל צרת דינה, צרה נוראה שאין לשער ובלתי אפשרי להעלות צער כזה על הדעת, ששום איש ישראל שוב לא יתנסה בזה, הבושה והחרפה שקליפת חמור טימא את בתו, ולאחר מכן 'שמעון ולוי עכרתם אותי' מלבד הטעם הפשוט, הרי היו גנוזים שם כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו. כל ימי הספירה של כל הדורות כלולים שם.

י. לאחר שלא רדפו אחרי בני יעקב, נשמו לרווחה, והנה האשת חיל עקרת הבית מתה בשעת לידתה כשהיא רק בת ל"ד שנים, הולידה ילד יתום בנימין, נתאר לעצמנו איך היה נראה הברית של בנימין שאמר המברך 'ישמח האב ביוצא חלציו ותגל אמו בגן עדן בפרי בטנה'. עד הנה כבר עבר יעקב כל סוגי הצרות שאדם יכול לסבול בזה העולם, בכלליות ובפרטיות ובדקדוקי דקדוקיהם. י"ד שנה שכבר היה חי עם רחל, בתחילה היתה עקרה ועד שהולידה את יוסף יצאו מבית לבן הרמאי, בדרם בא עשיו, והיה יעקב מספר לרחל שיש לו אבא צדיק גדול מאד, ממש צדיק גדול, ומסתמא היתה רחל כוספת ומשתוקקת לזכות לראות זיו פני חמיה יצחק, ולבא לארץ ישראל, והנה מתה בדרך. ולא עוד אלא שגם צרת דינה סבלה אותה צדקת, ויש דעה בתרגום יונתן שדינה היתה בתה של רחל אלא שהוחלפה וכו'.

יא. ויהי בשכונן ישראל בארץ ההיא, וילך ראובן וגו', הן אמת שכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה, ויש סודות בשמות הקדושים, וסוד ב' נשמות דמנשה ואפרים שהוצרך יעקב להוליד ע"י בלהה להלבישם בתוך גוף, כמו שאמר לו הקב"ה 'גוי וקהל גויים ממך יצאו', גוי הוא בנימין, ועתה נשאר לו להוליד עוד קהל גויים, ב' שבטים מנשה ואפרים, וכמו שגילה האריז"ל שכבר המשיך את הנשמות שלהם, ולא ידע יעקב מה יהיה עם אלו הנשמות שכבר אינו מוליד עוד לאחר מעשה בבלול היצועים, והם משורש זרע רחל ולא מלאה, ואי אפשר לערב הצניורות כדפסק המ"ב, ולכן ביקש להוליד אותם ע"י בלהה שפחת רחל. אך בן חמש למקרא כשלומד את הפסוק הוא רואה איזה צער היה ליעקב אבינו, אז חללת יצועי עלה, איזה צער היה בזה. הגם שבאמת 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום', שהקב"ה עושה עם נקודות הבחירה סיבה להנהגתו ית',

ואח"כ הוריד יוסף את שני הנשמות במצרים ע"י אסנת בת דינה בת רחל, וכך ירדו הנשמות בדרך אחרת. ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים לי

הם, כראובן ושמעון יהיו לי, נתת להם גופים לשני בני שהייתי צריך להוליד. והיה בשכון ישראל, אין יהיה אלא לשון צער. יב. ביקש יעקב לישב בשלוה, התחילה הצרה של כל הצרות, קפץ רוגזו של יוסף, אי אפשר לתאר איזה צרה יותר גדולה, לא יודע אם איוב עבר צרות כאלה, הוא סבל ביום אחד את כל הצרות ונפל מאגרא רמא לבירא עמיקתא, כמבואר בספר איוב, ביום אחד באו המבשרים שמתו הצאן, עודו מדבר ובא אחד לבשר שמתו הבקר, עודו מדבר ובא מבשר שנשרפו כל בניו, היו צרות כמו הר שבאו בפעם אחת, משא"כ יעקב אבינו סוכל וסוכל צרות משונות מלפני שנולד, איוב מתגעגע לירחי קדם, יעקב גם שם לא היה לו מנוחה. והוא כבר בן מאה שנה ועדיין לא מצא מנוחה, תמיד היה נרדף. עתה כשביקש לישב בשלוה, הרי כבר נמנו עשר צרות, והנה לוקחים ממנו בנו האהוב, ואינו יודע מה שנעשה איתו, ויתאבל על בני ימים רבים, אין לנו השגה מה זה לאבד השראת השכינה, וימאן להתנחם, ורש"י מגלה שיעקב חשד את הבנים שהם הרגוהו, איזה הרגשה היא זאת שהרגו הבנים את אחיהם, אין לשער איזה מין צער הוא, רח"ל. ולא עוד אלא שהוא עצמו שלח אותו אל אחיו, ולא עשה לו ליה במקום סכנה, והרגיש שהוא צריך כפרה.

ברוחני ובגשמי עברו עליו צרות משונות כאלה. יג – טו. לאחר שאיבד את יוסף, ורחיקה המשפחה, הוא חושב שסופו לגהינם וט"ו אבותיו הק' שמחים איתו, והקב"ה אמר לו לפני שבעים שנה, שהוא בן עולם הבא רק כשכל בניו בחיים, כ"ב שנה הוא רואה את עצמו נפול ונכשל ואינו במדרגת אמת. והנה עוד צרה, שמעון איננו, ואת בנימין תקחו, עלי היו כולנה.

טז. בפי' ויגש כבר נתברר שהקב"ה היה לו חשבון ארוך, ועוד יוסף חי, אך היה לו פחד לעזוב את א"י ולרדת לארץ טמאה מלאה זנות ועריות, כמ"ש החזקוני בפי' אל תרדה מרדה מצרימה. לאחר מכן חלה יעקב, ורצה לגלות את הקץ וכל מה שהוא רוצה, לא הולך לו. יז. לאחר הסתלקותו, הגם שבאמת לא מת, אבל עושים לו ארבעים יום חנטה, בזה"ק מתואר איזה עגמת נפש היה זה ליעקב אבינו ויחטו הוופאים, מצריים טמאים טפלו בגופו הקדוש, עד כדי כך שארז"ל שיוסף נענש על זה וגם אותו חנטו. [אין הכונה חנטה שחתכו את הגוף והכניסו כמה מיני רוקח של בשמים, שזה לוקח מאה עשרים יום, אלא חנטה בת מ' יום שהיא מבחוץ לגוף, אך אעפ"כ אין זה לפי קדושתו של יעקב שגויים טמאים שלא טבלו במקוה, יטפלו בגופו הטהור, בפרט שהוא חי...]. הרי שאין לו מנוחה גם לאחר ההסתלקות.

ולא עוד אלא שגם בזיבולא בתריתא צריכים רחמים, כמבואר בגמ', לאחר שסוחבים את המיטה שלו חצי שנה וכבר משתוקק להטמן עם אביו, בתחילה הרופא אומר שצריך להמתין מ' יום, וגם בסוף העשיו הרשע הזה שכבר עקב אותו בבטן, והנה כאן מעכב את קבורתו, אעפ"כ שכבר שילם לו הכל כתוב וחתום, הוא מכחיש הכל. כי כשאין יעקב אין אמת בעולם ויכול לשקר אפי' במילתא דעבידי לגלויא, למה לא הביאו את השטר ממצרים להראות לחברא קדישא שהשטח שלו, מעשה שהיה ושכחו את השטר במצרים, והרשע הזה עומד ומעכב את הקבורה, גם לאחר ששילמו בכסף מלא. וגם רחל לא נטמנה עמו. עד לרגע האחרון לאחר שחוששים בן דן ערף את ראשו של עשיו, קבורהו במערת המכפלה.

מעשי אבות סימן לבנים, יעקב הכין למצב הגלות 'נסתרה דרכי' מה אפשר לומר על חיים כאלה? כתב הקדושת לוי ע"ה פ' 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלהי משפטי יעבור, וצ"ע איך אפשר לתפוס את יעקב שאומר 'נסתרה דרכי', הרי לא היה לו מנוחה בעולם כלל, לא היה בהסטוריה צדיק שסבל כ"כ הרבה. וכתב הקדושת לוי שיעקב אבינו אמר דיבור זה כהכנה לבניו, מעשי אבות סימן לבנים, שבניו היו צריכים לעבור גלות ארוך וקשה עד מאד, והיה יעקב אבינו צריך להכין להם דיבור 'קשה' כזה, למה למה למה.

ולא לעצמו אמר כך, ולכן לא כתוב בתורה"ק שאמר יעקב 'נסתרה דרכי מהשם', רק בני"ך כתב כך, ופירושו המפרשים שגם בתורה כתוב כך, בפסוק

והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

קקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וזולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודואת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

קקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וזולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודואת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

קקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וזולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודואת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

הם, כראובן ושמעון יהיו לי, נתת להם גופים לשני בני שהייתי צריך להוליד. והיה בשכון ישראל, אין יהיה אלא לשון צער. יב. ביקש יעקב לישב בשלוה, התחילה הצרה של כל הצרות, קפץ רוגזו של יוסף, אי אפשר לתאר איזה צרה יותר גדולה, לא יודע אם איוב עבר צרות כאלה, הוא סבל ביום אחד את כל הצרות ונפל מאגרא רמא לבירא עמיקתא, כמבואר בספר איוב, ביום אחד באו המבשרים שמתו הצאן, עודו מדבר ובא אחד לבשר שמתו הבקר, עודו מדבר ובא מבשר שנשרפו כל בניו, היו צרות כמו הר שבאו בפעם אחת, משא"כ יעקב אבינו סוכל וסוכל צרות משונות מלפני שנולד, איוב מתגעגע לירחי קדם, יעקב גם שם לא היה לו מנוחה. והוא כבר בן מאה שנה ועדיין לא מצא מנוחה, תמיד היה נרדף. עתה כשביקש לישב בשלוה, הרי כבר נמנו עשר צרות, והנה לוקחים ממנו בנו האהוב, ואינו יודע מה שנעשה איתו, ויתאבל על בני ימים רבים, אין לנו השגה מה זה לאבד השראת השכינה, וימאן להתנחם, ורש"י מגלה שיעקב חשד את הבנים שהם הרגוהו, איזה הרגשה היא זאת שהרגו הבנים את אחיהם, אין לשער איזה מין צער הוא, רח"ל. ולא עוד אלא שהוא עצמו שלח אותו אל אחיו, ולא עשה לו ליה במקום סכנה, והרגיש שהוא צריך כפרה.

ברוחני ובגשמי עברו עליו צרות משונות כאלה. יג – טו. לאחר שאיבד את יוסף, ורחיקה המשפחה, הוא חושב שסופו לגהינם וט"ו אבותיו הק' שמחים איתו, והקב"ה אמר לו לפני שבעים שנה, שהוא בן עולם הבא רק כשכל בניו בחיים, כ"ב שנה הוא רואה את עצמו נפול ונכשל ואינו במדרגת אמת. והנה עוד צרה, שמעון איננו, ואת בנימין תקחו, עלי היו כולנה.

טז. בפי' ויגש כבר נתברר שהקב"ה היה לו חשבון ארוך, ועוד יוסף חי, אך היה לו פחד לעזוב את א"י ולרדת לארץ טמאה מלאה זנות ועריות, כמ"ש החזקוני בפי' אל תרדה מרדה מצרימה. לאחר מכן חלה יעקב, ורצה לגלות את הקץ וכל מה שהוא רוצה, לא הולך לו. יז. לאחר הסתלקותו, הגם שבאמת לא מת, אבל עושים לו ארבעים יום חנטה, בזה"ק מתואר איזה עגמת נפש היה זה ליעקב אבינו ויחטו הוופאים, מצריים טמאים טפלו בגופו הקדוש, עד כדי כך שארז"ל שיוסף נענש על זה וגם אותו חנטו. [אין הכונה חנטה שחתכו את הגוף והכניסו כמה מיני רוקח של בשמים, שזה לוקח מאה עשרים יום, אלא חנטה בת מ' יום שהיא מבחוץ לגוף, אך אעפ"כ אין זה לפי קדושתו של יעקב שגויים טמאים שלא טבלו במקוה, יטפלו בגופו הטהור, בפרט שהוא חי...]. הרי שאין לו מנוחה גם לאחר ההסתלקות.

ולא עוד אלא שגם בזיבולא בתריתא צריכים רחמים, כמבואר בגמ', לאחר שסוחבים את המיטה שלו חצי שנה וכבר משתוקק להטמן עם אביו, בתחילה הרופא אומר שצריך להמתין מ' יום, וגם בסוף העשיו הרשע הזה שכבר עקב אותו בבטן, והנה כאן מעכב את קבורתו, אעפ"כ שכבר שילם לו הכל כתוב וחתום, הוא מכחיש הכל. כי כשאין יעקב אין אמת בעולם ויכול לשקר אפי' במילתא דעבידי לגלויא, למה לא הביאו את השטר ממצרים להראות לחברא קדישא שהשטח שלו, מעשה שהיה ושכחו את השטר במצרים, והרשע הזה עומד ומעכב את הקבורה, גם לאחר ששילמו בכסף מלא. וגם רחל לא נטמנה עמו. עד לרגע האחרון לאחר שחוששים בן דן ערף את ראשו של עשיו, קבורהו במערת המכפלה.

מעשי אבות סימן לבנים, יעקב הכין למצב הגלות 'נסתרה דרכי' מה אפשר לומר על חיים כאלה? כתב הקדושת לוי ע"ה פ' 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלהי משפטי יעבור, וצ"ע איך אפשר לתפוס את יעקב שאומר 'נסתרה דרכי', הרי לא היה לו מנוחה בעולם כלל, לא היה בהסטוריה צדיק שסבל כ"כ הרבה. וכתב הקדושת לוי שיעקב אבינו אמר דיבור זה כהכנה לבניו, מעשי אבות סימן לבנים, שבניו היו צריכים לעבור גלות ארוך וקשה עד מאד, והיה יעקב אבינו צריך להכין להם דיבור 'קשה' כזה, למה למה למה.

ולא לעצמו אמר כך, ולכן לא כתוב בתורה"ק שאמר יעקב 'נסתרה דרכי מהשם', רק בני"ך כתב כך, ופירושו המפרשים שגם בתורה כתוב כך, בפסוק

והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

קקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וזולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודואת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

קקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וזולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודואת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

קקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וזולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודואת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא י"ש וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני' הם אשר נתן לי אלקים 'בוה' רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראוי לברכה דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טז) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני' הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

פרש רבי שלמה זלמן עהרנרין רבה של שאמלוי: בשונה מיתר הבריות שפחם נחלש ככל שהם מזדקנים, הדגים - ככל שהם מזדקנים נוספת להם גבורה (שבת טו א). זוהי הסבה שברך יעקב: "ויקרא בהם שמי ושמי אבתי... וידגו לרב" - שזכות אבותיהם תעמד להם לדורי דורות והשפעתה תוסיף ותתרבה, פדגים שפכל שהם מזדקנים מתוספת להם גבורה.

בכך נבין את הסבה שבראש השנה, בשעה שאנו מבקשים שזכות אבות תעמד לנו לזכות בדיו, נהגו ישראל לומר 'תשליך' סמוך לנהר שיש בו דגים. לאמרו: כפי שהדגים מוסיפים גבורה ככל שהם מזדקנים, כך תעמד לנו זכות אבות, אף שפכר חלפו שנים רבות.

מתוך הספנתו לספר 'פני הפנים'

הקדוש ברוך הוא לרבי ישמעאל כהן גדול: "ברכני", נענה ואמר: "הי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את פעסך ויגלו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בנך במדת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין". אף כאן מצינו שבקש הקדוש ברוך הוא ברכה, ורבי ישמעאל ברח את ישראל. אין זאת אלא משום שישאל הם בניו של מקום, וברכת הבנים הנה ברכה לאב.

לקוטי מהרצ"א; אש קדש

כפילות 'נא' בגסס הבקשה

"אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי... אל נא תקבני במצרים" (מז כט)

פרש רבי יונתן שטייף רב 'קהל עדת ירכי' - ברוקלין: החיד"א (נחל קדומים' בעליתר) מביא בשם קדמונים כי התגלה למשה רבנו שאם יזכיר בתפלתו פעמים 'נא' תתקבל תפלתו. ויש לומר שפך היא הדרך גם בין אדם לחברו, שהכופל בבקשתו פעמים 'נא' תתקבל בקשתו. לפיכך כשבקש יעקב מיוסף להביאו לקבורה בארץ ישראל הזכיר בבקשתו כמה פעמים 'נא'.

מהר"ם שטייף על התורה עמי תקעא

להודות לה' על טובת המלך

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז לא)

"וישתחו ישראל" - תעלא בעדגיה סגיד ליה [דרך משל: בעת שמולך השועל - השתחוה לו]... על ראש המטה - הפך עצמו לצד השכינה" (רש"י).

בראשית דבריו פרש רש"י שיעקב השתחוה ליוסף, ואלו מהמשכס נראה שהתכונן להשתחוות לשכינה. למי אם כן השתחוה יעקב?

פרש רבנו שלמה קלוג'ר:

המקבל טובה מזולתו - עליו להפיר לו טובה על פה, שכן הבחירה היתה בידו אם להיטיב עמו אם לאו. אולם המקבל טובה ממלך, אינו חייב להפיר לו טובה על פה, שהרי כתוב מפרש הוא (משל כא א): "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ ישנו".

בכך נהן לפרש את דברי רש"י: כשבקש יעקב את הספנת יוסף לקבורו בארץ כנען, הודה לה' ולא ליוסף. זאת משום שהחשיב את יוסף כמלך, שהרי 'תעלא בעדגיה סגיד ליה', ונמצא שה' הוא שהיטה את לבבו להיטיב לו, ולפיכך הפך פניו כלפי השכינה והודה.

אמרי שפר'

ברכת הבנים - ברכה לאב

"ויברך את יוסף ויאמר... המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים" (מח טו-טז)

בזהר הקדוש (נתיב רכז ב) דרשו מכה שפתח הכתוב: "ויברך את יוסף" וסיים: "ברך את הנערים" שברכת הבנים הנה ברכה לאב.

בכך פרש רבי הביני יששכר את המובא במסכת תענית (א ו) (א) שפשבקש רב נחמן ברכה מרבי יצחק, ברכו: "הי רצון שיהו יצאצאי מעיך פמונתך", והנה אף כאן מצינו שברך רבי יצחק את בניו של רב נחמן, לפי שברכת הבנים הנה ברכה לאב.

על פי זה באר האדמו"ר רבי קלונימוס קלמיש מפיאסצנה ה"ד את המובא בגמרא (ברכות ז א), שאחר שאמר

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

גאלה בזכות אמן

"ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלקים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב" (מז כד)

ראשי התבות: "פקד פקד אתכם" הנם בגימטריה "אמן". בספר 'דרך משה' (ליוס א) מובא: "מעשה בחסיד אחד שהתענה בכדי שיגלו לו מן השמים את סוד טעם אריכות הגלות ונתגלה לו בחלום: איך תבא הגאלה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על ברכות הגאלה, ולכך רמז הפתוב שפשינו "פקד פקד אתכם", בתנאי שתפסידו לענות אמן על ברכות הגאלה.

משנן שמואל עמי נה

על נסיד שפכל יום עמנו

"המלאך הגאל אתי מכל רע" (מח טז)

את הסבה שנקט יעקב "הגאל" בלשון הוה, באר רבי אברהם דוד מבוטשטשט בעל 'דעת קדושים' על פי המובא ב'תנא דבי אליהו' (רפא ב ב):

"אמר דוד המלך: אני אגיד צדקותיו וחסדיו של הקדוש ברוך הוא שהוא עושה עם ישראל בכל שעה; בכל יום ויום אדם נמפר ובכל יום ויום אדם נפדה... בכל יום ויום עושים לו נסים כיוצאי מצרים... הרי שפכל רגע נגאל האדם מצרותיו, וכפי שאף בתפלת שמונה עשרה אנו מודים: "על נסיד שפכל יום עמנו". על כן נקט יעקב "הגאל" בלשון הוה.

מנחה אברהם

זכות אבות המתגברת והולכת

"המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ" (מח טז)

מפני מה השתמש יעקב אבינו בברכתו דמיוי לדגים ודוקא?

'הא שמה' כ'ברוך שם'

"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (מט א)

במסכת פסחים (נו א) מצינו תאור מרטיט לאותם רגעים נרגשים שקדמו לפטירת יעקב:

"בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימיו, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר: שמה חס ושלום יש במשתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי - יצחק שיצא ממנו עשו? אמרו לו בניו: שמה ישראל ה' אליהנו ה' אחד... באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'."

מעשה זה הובא אף בתרגום ירושלמי (דברים טו ד), וכתרגום ל'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', הובא השבח הנאמר ב'קדוש': "יהא שמה רבא מברך לעלם". והנה, אף ש'יהא שמה רבא' הנו תרגום ל'ברוך שם', אם נתבונן נמצא שהתבות 'כבוד מלכותו' לא תרגמו, מדוע?

באר נפלא לכך אמר רבי יעקב קמיניצקי ראש ישיבת 'תורה ודעת':

במסכת חגיגה (ג א) מובא כי אחר החרבן התמעטו כנפי השרפים וחיות הקדש משש כנפים לארבע. ובאר הגר"א: (שנות אליהו לקוטיים) כי על כל אחת משש כנפי צבא השמים היתה רשומה תבה אחת מ'ברוך שם'. ואחר החרבן הוסרו הכנפים שעליהן היה רשום 'כבוד מלכותו', ועל כך אנו מבקשים במוסף של שלושה רגלים: "גלה כבוד מלכותך עלינו". לפיכך, כיון ש'ברוך שם' תרגם לארמית אחר שהתמעטו כנפי צבא השמים, לפיכך לא תרגמו תבות 'כבוד מלכותו' שפכר הוסרו מהן.

הוסיף ואמר רבי יעקב, כי לפי האמור ש'יהא שמה' הנו תרגום של 'ברוך שם', נוכל להבין את סבת אמירת הקדיש בארמית (ראה תוספות ברכות ג ב ד"ה וענין):

הטור (א"ח תריט) מביא שיש לומר 'ברוך שם'... בלחש כדי שלא יתקנאו בנו מלאכי השרת, על כך שמשבחים אנו בשבח שנתנו להם (דברי ב לו). לפיכך אף הקדיש שבו מזכר כאמור התרגום של 'ברוך שם', נאמר בשפה שאין מלאכי השרת בקיאים בה, כדי שלא יתקנאו בנו על אמירתו.

אמית ליעקב ברכות ג א

"המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים" (בראשית מח טז)

דרש הצדיק רבי יעקב אבנהצירא, בעל 'אביר יעקב' (נפטר בכ' בטבת תר"מ):
 'מלאך' בגימטריה 'אמן'. ללמדנו כי ענית אמן כהלכתה מסגלת לשמירה, הגנה והצלה מכל רע - בעולם הזה ובעולם הבא, כפתוב: "חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (תהלים לד ח).
 אלה בינה' תהלים לד

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

כרשת ויחי

גיליון 600 | ז' טבת תשע"ט

ר"ת	יציאה	כניסה	
17:56	17:19	16:04	ירושלים
17:53	17:20	16:19	תל אביב
17:53	17:18	16:10	חיפה
17:57	17:22	16:23	באר שבע

לישועה שלך, או להקדשת העלון

הזמן את העלון עוד היום | 02-5308000

העלון מופץ ב- 30,000 עותקים

היה עובד את ה'. וזו טעות עצומה מאוד, שבגללה אנשים מפסידים את החיים שלהם.

ה' רוצה שתעבוד אותו כמו שאהה ועם התנאים המדויקים שיש לך - אילו היה לך יותר כסף או תנאים יותר טובים או אילו לא היו לך קשיים ומניעות - מה צריכים אותך בעולם הזה? מה אתה שווה? כל הערך ושל העבודה שלך נובע מהתנאים המדויקים שיש לך.

זה בדיוק מה שאומרים חז"ל: "אל תאמר לכשאפנה אשנה". יש כל מיני סוגים של "לכשאפנה" - כשהיה לי זמן, כסף, בריאות, ילדים טובים, או כשלא היו חובות, צרות, בעיות נפש, בלבולים, תאוות. וחז"ל אומרים לך 'אל תאמר את זה, תדע שה' מחכה לעבודה שלך במצב המדויק שלך. ה' מחכה לדיבורים שלך דווקא מהמקום הזה: כמובא בשיחות הר"ן (יג): "יש אנשים כשרים שאין להם פרנסה ויש להם דוחק ובלבולים גדולים מזה והוא טובה להעולם. ודע שיש דיבורים יקרים שיוצאים על ידי בלבולים דייקא".

דוגמה נוספת: יש אחד שרוצה להאמין בה' אבל יש לו הרהורי כפירה וכל מיני בלבולי אמונה, והוא חושב שבגלל זה הוא לא יכול להאמין בה' והוא לא שווה כלום, אבל האמת היא בדיוק להיפך: בגלל שאתה מתמודד עם בלבולים באמונה ואתה בכל זאת רוצה להאמין בה' - בגלל זה האמונה שלך אפילו שהיא חלשה מאוד בינתיים - היא כל כך חשובה בשמים.

וגם זה מובא בשיחות הר"ן (רכב): "שמעתי בשמו שדיבר עם איש אחד שהיה לו בלבולי אמונה, וחיזק אותו רבנו ז"ל ואמר לו שכל התהוות מעשה בראשית היה רק בשביל מה שצפה ה' יתברך שיהיו אנשים שיהיה להם ייסורים בענין האמונה הקדושה מחמת הבלבולים והכפירות העולים על מחשבתם ר"ל, והם יתגברו כנגד אלו המחשבות ויתחזקו באמונה, ורק בשביל זה ברא ה' יתברך את כל מעשה בראשית. ועל ידי דיבורים אלו נתחזק זה

מה ה' רוצה ממך

"מסודר" ופנוי מכל טרדה - אבל החשיבות של התורה הזאת היא ברמה פחותה בהרבה. זו תורה שלא שייכת לעולם הזה, היא שייכת לעולם הבא. התורה והעבודה של העולם הזה, שעושות באמת נחת רוח לקב"ה, הן תורה ועבודת ה' הבאות מתוך המניעות הטרדות והקשיים, כפי שכתבנו בשבועות האחרונים.

ולמה חשוב להדגיש את זה? כי הרבה אנשים מתבלבלים ונופלים מכך שהם עמוסים בטרדות, או מכך שיש להם קשיים מכל סוג שהוא או מכך שיש להם יצרים רעים ותאוות חזקות. אבל האמת היא, שדווקא בגלל זה כל תנועה שלהם וכל עבודת ה' שלהם וכל התורה שלהם כל כך חשובה ויקרה בשמיים. מה אתה שבור? מה אתה עצוב? מה אתה מתייאש ממה שאתה כן יכול לעשות? ה'

ה' רוצה שתעבוד אותו כמו שאתה ועם התנאים המדויקים שיש לך

אוהב אותך כשאתה בורח אליו מתוך העולם הזה.

זהו הצד השני של הטעות של רבים שחושבים שאם היה לו כך וכך - אז הוא היה יכול ללמוד תורה ולעבוד את ה' כראוי. דוגמאות: אם היו לו מאה מיליון שקל בצד... אם היו לו כמה דירות מושכרות... אם אשתו הייתה יותר אשת חיל והייתה "משחררת" אותו... אם הוא היה יותר בריא... נשוי חושב 'אם הוא היה רווק... רווק חושב 'אם הוא היה נשוי... כל אחד חושב שאילו המצב שלו היה אחרת - אז הוא

ליעקב אבינו היו בנים גדולי עולם: יהודה היה ראש הישיבה. אותו שלא יעקב להקים ישיבה בארץ גושן. יששכר היה מתמיד עצום ומבין את התורה לעומקה ולכן פרש מכל עיסוק בגשמיות ובהשתדלות בפרנסה והקדיש חייו ללימוד התורה בלבד. לוי היה החברתא האישית של יעקב אבינו וראש הישיבה הבא, ולו מסר יעקב את כל התורה כמובא ברמב"ם ומינה אותו אחראי על שמירת התורה והעברתה מדור לדור, ואכן גם שבט לוי היו פרושים מכל עיסוק ואפילו בשעבוד מצרים לא השתעבדו.

והנה, לפני כפירתו, מחפש יעקב אבינו מודל וסמל לדורות, שכל יהודי בכל מקום שהוא ויכל לברך את בנו ולומר לו: "יהי רצון שתהיה כמו הצדיקים, וכמו צדיק פלוני" - אז בוחר יעקב דווקא באפרים ומנשה: "ברך יברך ישראל לאמר 'שימך אלוקים כאפרים וכמנשה'".

ולכאורה בחירה זו תמוהה מאוד. אפרים ומנשה גדלו במקום הטמא ביותר בערוות הארץ ובנתק גמור מיעקב וממשפחתו. הם גם לא היו "אברכים" הפנויים לעסוק בתורה. מנשה היה ממונה על ביתו של יוסף, תפקיד שמקביל לפחות למונ"ל משרד ראש הממשלה בימינו. ואפרים - קומי היה לו ללמוד? הרי אביו יוסף היה טרוד בניהול ארץ מצרים שהייתה המעצמה הגדולה ביותר באותם ימים. וכן הסתם, גם אפרים היה צריך לעזור לאביו במשימות הרבות. ובכל זאת, אפרים הספיק להיות "רגיל לפני יעקב בתלמוד" (רש"י), שלמרות הטרדות הגדולות, היה עושה מלאכתו עראי ותורתו קבע והיה רץ בכל הזדמנות ללמוד אצל יעקב.

מה רוצה יעקב לומר לנו בזה? יש בזה מסר עמוק מאוד: ה' אוהב את התורה וההתחזקות בשמירת המצוות והקדושה - כשהיא באה מתוך הטרדות של העולם הזה. אור מתוך החושך. קל מאוד ללמוד תורה כשאתה פרוש ומופרט, או כשאתה

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

להזמנת שיעורים:
052-7611100

חולון

יום ה', י"ט טבת
(27/12/18)

בי"כ ע"ש חללי צה"ל
המעפילים פינת המצודה,
בשעה 21:30

ירושלים

יום ד', י"ח טבת
(26/12/18)

ישיבת "חוט של חסד"
שמואל הנביא 13,
בשעה 20:30

יבנה

יום ג', י"ז טבת
(25/12/18)

בי"ב "יוסף תהילות"
השייטים 6 (השכונה הירוקה)
בשעה 20:00

בת ים

יום א', ט"ו טבת
(23/12/18)

בי"ב "הבן יקיר לוי"
הנביאים 50,
בשעה 20:30

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

פנינים חסידות ברסלב

בְּזֶה הַמּוֹבָא בְּתוֹרָה נ"ד שֶׁתִּיכֶּךָ בְּהִקְיָן הָאָדָם מִשְׁנֵתוֹ יִדְבֵק מִחֲשֵׁבְתוֹ בְּעֵלְמָא דְאִתִּי וְכוּ' עַיִן שָׁם, אָקְרוּ אֲנִי ש"ש, שְׁעֵנִין זֶה תְּלִי וְעוֹמֵד בְּאֵיזָה מִחֲשֵׁבָה הֲלֵךְ הָאָדָם לִישׁוֹן, כִּי גַם בְּלִכְתּוֹ לִישׁוֹן צָרִיךְ רַק לְדַבֵּק מִחֲשֵׁבְתוֹ בְּעֵלְמָא דְאִתִּי עַד שֶׁיִּרְדֵם, וְקוֹבָאֵר בְּדַבְרֵי רֵאבֶרֶן רֵאבְרִי שֶׁהִשְׁעִינָה בְּעֵצְמָהּ הִיא בְּחִינַת עֵלְמָא דְאִתִּי, וְאַחֵר כָּף בְּהִקְיָא וְכָל שְׂאָר הַיּוֹם צָרִיךְ לְחָשׁוֹב כְּעֵלְמָא דְאִתִּי, וּבְזֶה נִמְצָא שֶׁכָּל יָמָיו הוּא בְּבִחִינַת "עֵלְמָא דְאִתִּי". (שיש"ק ד-מב)

א. ב. של החיים

תְּכַלִּיתוֹ שֶׁל אָדָם הִיא לְהִגְעַת לְאַהֲבַת ה':
הָאֲהָבָה מְגַדְלֶת אֶת הַנְּפֶשׁ.

עַל יְדֵי אֲהָבַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּזְכָּלִין זֶה בְּזֶה בְּאַהֲבָה, עַל יְדֵי זֶה מְקַשְׁיָם אֶת הַשְּׂכִינָה לְעוֹלָם.

עֵקֶר הָעֲבוּדָה שְׁלֹנוֹ: לְהִגְעַת לְדַרְגָּה שֶׁל "כְּאִישׁ אָחֵד בְּלֵב אָחֵד".

מביא לאדם אושר לראות את משפחתו מאוחדת, או לחוות חוויה אחדותית אחרת, כי גם כשאדם חווה רגעי אושר כשהוא לבד, חוויה זו היא חוויה אחדותית, כמו שאדם יכול לחוות בהתבודדות, שמקור האושר שלו הוא זה שהוא מתמוגז עם הבריאה והבורא כאחד.

אליו גם בהווה כפי הגדלת דעתו, לא יחיו עוד את הפיצול של שמאל ימין לבנים שחורים אשכנזים ספרדים עניים עשירים וכדומה, אלא כל הפעולות המשתנות יתברר מוצאם האחדותי בכזאת בהירות ויהיו נכללים כולן באחד, שעל זה נאמר "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

בשביל לקרב תכלית זו, היינו בשביל להגדיל את הדעת כבר בהווה, צריכים להפחית בתרעומות ותלונות על המציאות, המתכון העיקרי להגדלת הדעת ולחיות חיים טובים ומאשרים יותר ויותר רגעים הם חיים של קבלת המציאות בצורה אחדותית, לחבר את כל המציאות לרצונו יתברך, לאחד, "ככה ה' רצה", אפילו שעל פניו נראית המציאות אחרת, כי כשאדם מתלונן על המציאות, אפילו עם תלונותיו מוצדקות, שכינה מסתלקת ממנו, היינו שחיינו נעשים קשים וכבדים.

זה מה שקרה לבחיר אבותינו, שמציאות חיוי אכן לא הייתה פשוטה כלל וכלל, רק לחיות עם עשוי בבית זה כבר טראומה שמלווה את האדם כל חייו, ואחרי זה העושק שעשק אותו לבן, והמלחמות בין ילדיו, ויותר מכל צערו על יוסף אהוב לבו, שכל אלו הדברים גרמו לכך שימיו היו שבעי רוגז, כמו שהוא עצמו אומר לפרעה יְמֵי שְׁנֵי קִנְיָי שְׁלֹשִׁים וּמָאתַיִם שָׁנָה קָעַט וְרָעִים הָיוּ.

והוא הגיע להשלמה ולשמחה דווקא בארץ מצרים, כי זה היה הזמן היחיד שהיה לו שלום בבית, שלום בין האחים, שזה כאמור הדבר שהכי הרבה

כל אחד מחפש לחיות חיים טובים, זו שאיפתו הבסיסית של כל נברא. אלא שנראה שהחיים הטובים לא מושגים לכל, ומי שכן חי חיים טובים טועם את הטוב הזה רק לפרקים. ולרוב בני האדם יש רק זכרונות של שעות וימים של אושר, אך רוב עתותיהם כרוכות בקושי ובעמל, כמאמר הכתוב אָדָם יֵלֵד אֵשָׁה, קָצֵר יָמָיו וְיִטְבַּע רֵגְזוֹ הַיּוֹם שֶׁמִּצַּד הַיּוֹתוֹ קוֹרֵץ מְחוֹמֵר גַּם, רְעוּתוֹ רַב מְטוֹבוֹתָיו! ובכל זאת, כמיהתו הפנימית התמידית של כל אדם היא אל האושר, ומוכן הוא לטרוח בעמל רב בשביל רגעים ספורים של טוב.

ובהתבוננות מעמיקה על התופעה נגלה דבר מרתק, רגעי האושר של רוב בני האדם תלויים בחוויה של אחדות, הן אותן רגעים שאדם חווה בהווה, הן אותן רגעים שהוא משחזר מעברו, מימי ילדותו, אם יבחן את כל אותן רגעים יראה שכולם קשורים לחוויה אחדותית, רגעי אחדות משפחתיים, שכולם שרו חד, או יצאו לטיול, בנו סוכה או כל פעילות אחדותית אחרת.

ואחרי שהתברר לאדם שהחיים הטובים תלויים באחדותיות, עליו לשים מגמת פניו לעבר זו התכלית, לבקש שלום ולרדוף אותו, כי שם ורק שם ימצא אושר ונחת, באחד, כי האחד הוא תמיד טוב, באחד אין מחלוקת, וזו התכלית הגדולה שבכל התכליות, כמו שאומר רבי נחמן מברסלב "לעתידי יהיה אחדות גמור, שיהיה כולו הטוב והמטיב" היינו שלעתידי לבוא שהוא זמן שכל אדם יכול להתחבר

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" קו ההלכה הספרדי: *3030

ולכן צריך לטרוח הרבה בשביל כבוד השבת. והביאו בספר בן איש חי (פרשת לך אות ד).

נהגו לכסות את השולחן שאוכלים עליו, במכה מיוחדת, האם יש חיוב גם לכסות את השולחן במטבח?

בזוהר (חלק ג' דף ע"ב) מובא שצריך לפאר את הבית בכל מיני כרים וכסתות רקומים וכדו', כמו שמתקיימים חופה לכלה, לכן נזהרים המקובלים לכסות את כל השולחנות שבביתם, ואת הססא שיושב עליו לכבוד שבת קודש. (ישיבת ציון עמ' 1).

האם יש דין "זכר לחורבן" בשלחן שבת?

אף שנהגו ישראל שבכל סעודה אפילו סעודת מצוה מחסרים איזה מין מאכל אחד הראוי להיות על השולחן, או להניח מקום פנוי בשלחן בלי קערה אחת מן הקערות הראויות לתת שם, ומביאים אותם לאחר תחילת הסעודה, זכר לחורבן, כפי המובא בשלחן ערוך (סימן תק"ס). מכל מקום בסעודת שבת ויום טוב אין צריך לחסר את השולחן, ואף יש בזה איסור אם ניכר שמקומו פנוי משום כך, משום שאין אבילות בשבת. ספר נזר ישראל (סי' לד אות טז).

מצוות עונג שבת והכנת צרכי שבת

התורה, וכך פסק מרן הרב עובדיה (בהחן עובדיה שבת א' עמ' ב') שחיוב מצוה זו היא מן התורה.

ולכן צריך לכבד ולענג את השבת במאכלים ערבים ובמגדנות, כל מקום כפי מנהגו.

גדר "עונג שבת" הוא להוסיף מהרגילות שלו ביום חול, ולכן אם רגיל ביום חול לאכול תבשיל אחד, יכין לשבת שני תבשילים, ואם רגיל בשני תבשילים יכין ג' תבשילים, כלומר יוסיף תבשיל אחד שיהיה ניכר כבוד שבת. (מגן אברהם סימן רמב בשם הזוהר).

מה המקור למנהג שכולם מתאמצים כדי להכין צרכי שבת?

בגמרא במסכת קידושין (דף מ"א) מובאר שגדולי האמוראים היו מתאמצים לכבוד שבת קודש, משום שמצוה בו יותר מבשלוחו, ומבאר בדברי הזוהר (בשלה מ"ז) והפוסקים (רמב"ם פרק ל' מהלכות שבת הלכה ו') שיעשה זאת בעסק גדול כאדם המקבל הכלה לביתו ברוב פאר והדר, ויאמר בפיו שעושה כן לכבוד שבת קודש, ואפי' אם הוא אדם נכבד מאד יעשה כן.

וכתב החיד"א במחזיק ברכה (סימן ר"ג אות א) בשם ספר הכוונות הישן, שהזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת, בה מוחק הקב"ה כל העוונות כמו הדמעות,

מה זוכה אדם שמקיים מצוות עונג שבת?

בגמרא מסכת שבת (דף ק"ח) מוצאנו כמה מעלות במי שמענג את השבת:

א. "אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי, כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים (כלומר שזוכה לעושר).

ב. "אמר רב נחמן כל המענג את השבת, ניצול משיעבוד מלכויות".

ג. "רב יהודה אמר רב כל המענג שבת, נותנין לו משאלות ליבו".

ד. "אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל המשמר את השבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחללין לו". והטעם כתב הבית יוסף מפני שבזה ששומר שבת מוכיח שאינו מאמין בעבודה זרה, אלא בבורא בלבד, ולכן מתכפר לו.

מהי מצוות עונג שבת, והאם היא חיוב מן התורה?

מצוות עונג שבת נאמר בבבלי "וקראת לשבת עונג", ודעת הרמב"ן שמצוות עונג שבת היא מן

לשמעו אמונה כל יום כל היום
קו האמונה 02-6444250

מאמר ראש הישיבה

-המשך-

סיפור לשולחן שבת

האיש מאוד תמיד בכל עת שבאו עליו בלבולים ה"ל".

השבוע הגיע אלי בעל שסיפר לי כמה שהוא רוצה לעבוד את ה' וכמה שאשתו מפריעה לו וכמוכן הם כמעט אומרים פלום לפי. כל רב שהיה שומע אותו, היה מצדיק אותו וחושב: 'הוא צודק. איזה צדיק... מסכן, איזו אישה רעה יש לו... היא באמת לא בסדר...' וגם הוא בעצמו משוכנע, שאם הייתה לו אישה קצת יותר "רגועה" שתקבל את כל מה שהוא עושה בשתיקה ותסלחו לי על הביטוי, 'תסתום את הפה' - אז הוא יוכל לעבוד את ה' בנחת...

אבל האמת היא שאותו אברך בכלל לא מבין מה ה' רוצה ממנו בעולם הזה. הוא חושב שה' רוצה תורה של עולם הבא. אולי עדיף שפשוט יבקש 'העברה' לעולם הבא ושם ימצא את מבוקשו. אבל ה' לא טועה ח"ו, וה' שלח אותו לעולם הזה כי הוא רוצה את התורה שלו מתוך הבית שלו, ומתוך זה שהוא ישמח את אשתו ויחזק אותה כמה שהיא צריכה - ומתוך כל זה יברח לה' ויתחזק ברצונות ובכיסופין לתורה ותפילה ויחטוף לעצמו כמה שהוא רק יכול בכל רגע פנוי, וישכיל לעשות את הכול בנעם ובאהבה - ואז התורה שלו באמת תהיה רצויה ואהובה בשמים. ואני בטוח שאז התורה שלו תהיה יותר באיכות ואפילו יותר בכמות, כי תהיה לו ברכה גדולה בלימודו שבא מתוך כבוד אשתו.

רבי נתן היה יכול ללכת לישון אחרי עריבת ולקום בחצות "כמו מלך", רגוע, צלול, ערני. אבל היו לו ילדים קטנים והייתה מוטלת עליו אחריות. לכן הוא היה מחכה להם, אוכל איתם ארוחת ערב, מדבר איתם דיבורי מוסר ואמונה באהבה, מברך איתם ברכת המזון, קורא איתם קריאת שמע שעל המיטה, מוחך אותם בעשר אצבעותיו, והיה הולך לישון בשעה מאוחרת וכמוכן קם בחצות הרבה יותר בקושי והרבה יותר בעייפות והרבה פחות ביישוב הדעת. אבל הוא הבין שזה מה שה' רוצה ממנו, אז הקימת חצות שבאמת עושה נחת רוח לה'.

אתה לא יכול לבחור לך "עבודת ה'" כרצונך, ולבטל את כל התורה כולה. כל התורה כולה זו האמונה והאמונה היא שאתה במצב המדויק לעבודת ה', ואתה צריך לשמוח בחלקך ולעשות את שלך בתנאים שלך, ועם כל זה להתאמץ ולברוח לה' ולעשות כל מאמץ ללמוד תורה ולעבוד את ה'. לכן אין לך מה להישבר מהקשיים והניסיונות, אלא תקבל אותם באמונה ותחפש איך לעבוד את ה' בתנאים המדויקים שלך אל תרדוף את עצמך על זה שיש לך בלבולים ומניעות. אדרבא, תשמח! כי אלה התנאים המדויקים שלך לעשות את התפקיד שלך במיטב.

בברכת שבת שלום ומבורך

בס"ד
המלאי מוגבל
צמיד המזלות
מבורך ע"י הרב שלום ארוש
02-5308000

אני בטוח בכוחו שזה לא יזיק לי, ורק אז אסכים לאכול. כל אותה עת ישב רבנו והאזין לשיחה ביניהם, ומשמע את תשובתו של רבי נפתלי, נענה: "נו, הייס איך דיר עסן" (ובכן אני מורה לך לאכול).

באמונתו העזה ברבו הקדוש לא היסס רבי נפתלי יותר, כחסידי נאמן ידע שאם רבי נחמן מצווה עליו במפורש לאכול אזי אין שום פקפוק בנידון, ותיכף בירך גם הוא ואכל מהגבינה. לא עברה שעה מועטת, ופרץ של שיעולים תקף את רבי נפתלי, השיעולים גברו והלכו, והתלמידים הפנו מבט אל רבינו הקדוש. והנה פני רבינו מאירות, והוא מונענו בראשו ואומר: "עס אזי שוין גאר אן אנדער הוסט" (זה כבר שיעול אחר לגמרי). להפתעת הנוכחים השיעול הפך לקל יותר ושוב לא היה כבד ועמוק, ניכר היה כי מדובר בשיעול אחר לגמרי, לא כאלו הקודמים אשר היה רגיל בו רבי נפתלי. היה זה שיעול מרפא ומבריא, שיעול כזה שמקרר את הרפואה השלימה. לאחר מכן הסביר רבנו: "עד עכשיו חשבתי כי הוא יסתלק מהעולם עוד לפני, כעת רואה אני שלא רק יסתלק אחריי, אלא אף יאריך ימים" ואכן רבי נפתלי האריך ימים כדברי הרבי עד כשמונים וחמש שנים.

אתם ספר המידות!

שלשה דברים ממכריו צוונתיו של אדם קיר גטוי ועיניו תפלה ונימור דין על חבריו. (המתקת דין ח')

הנהגות קדושות

באחת ממסעותיו של רבנו הקדוש רבי נחמן מברסלב התלוו אליו שניים מבכירי תלמידיו הקרובים ביותר, הלא הם רבי נתן ורבי נפתלי, עליהם התבטא רבנו הקדוש רבי נחמן: "איש אינו יודע מומי, אלא רק ר' נתן ור' נפתלי מעט!" הנסיעה הייתה ארוכה, טלולי הדרך היו קשים ומייגעים, כדרך הימים ההם של נסיעה עם סוס ועגלה, בדרכים משובשות ובלתי סלולות, לעת ערב חיפשו מקום בו אפשר לעצור ולחלץ את העצמות. הזדמנות זו נקרתה להם כן השמים כאשר עברו ליד ביתו של אחד מחסידיו ברסלב, שם ביקש רבי נחמן לעצור למנוחה.

נקל לשער את התרגשותו של החסיד כאשר בסתם יום של חול ראה את רבו לנגד עיניו בא להתארח במשכנו. זכות עצומה נפלה בחלקו, לארח את הצדיק בביתו. התמלא החסיד שמחה אין קץ וביקש לעשות כל מה שבידו למען אורחיו הנעלים. הוא ערך שולחן וכיסאות ומיהר להכין עבורם מאכלי חלב כיד המלך, בכדי שיחליפו כוח להמשך דרכם.

אך דבר אחד לא לקח אותו חסיד בחשבון בעת הכנת המאכלים: מזה תקופה ניכרת שרבינו הקדוש חלה במחלת השחפת, שיעולים עמוקים תוקפים אותו מדי פעם, ולפי כללי הרפואה אסור עליו לאכול מאכלי גבינה, מאחר שגבינה מועררת את השיעול. אך מעבר לכך לא ידע האורח, שלא רק רבנו חלה אז במחלה זו, גם רבי נפתלי תלמידו שהתלווה אליו היה חולה במחלה השחפת, ומצבו הבריאותי אף היה חמור ממצבו של רבנו הקדוש. רבי נתן שלא ידע זאת בירך 'שהכל' והתחיל לאכול מהגבינה, אך עד מהרה הבחין שהוא מהשלשה שאוכל על רבנו עצמו הרי אין קושיות כלל, וכי מי יהרהר אחר הרבי, אבל על רבי נפתלי התפלא רבי נתן, מדוע אינו חושש לכבודו של המארח שהתמסר כל כך עבורם, ואינו טועם מהגבינה ולו רק בשביל שלא לבייש את הבעל הבית המורה. הפציר רבי נתן בחברו שיאכל גם הוא, אך רבי נפתלי לא רצה להסתכן ונענה: "אתה אומר לי לאכול, וכי אינך יודע כי מאכל זה עלול להזיק לבריאותי! אך אם רבנו יאמר לי לאכול - רק אז אוכל!" כאומר: הגבינה הרי אמורה להזיק לבריאותי, אך אם רבנו יורה לי לאכול

כשמונים וחמש שנים.

בהזדמנות אחרת שוב ישבו שני התלמידים, רבי נתן ורבי נפתלי, וסעדו סעודה אחת ביום חול רגיל. באמצע הסעודה הבחין רבי נפתלי כי רבי נתן אוכל בצל חי. הדבר היה לפלא בעיניו והוא טען: "הרי מקובל מהבעל שם טוב הקדוש שאין לאכול בצל חי בימות החול, כי אם בשבת קודש, שכן הוא דבר מזיק!" באותה עת עדיין לא נשמע באופן ישיר מרבנו על שמועה זו מפי זקנו הבעל שם טוב, ולכן ענה רבי נתן לרבי נפתלי, שהיות ולא שמע מרבנו עניין זה, אין הוא משנה ממנהגו שנהג עד עתה. משלא הגיעו לעמק השווה, נכנסו השנים לחדרו של רבנו ושאלו את פיו בנושא זה תוך כדי אמירה שמאכל בצל וביצים נהוג לאכול לכבוד שבת קודש. ענה להם רבנו בשאלה: "וכי בשבת מותר לאכול דבר המזיק?" לאמור: לא, אלא גם בשבת החול אין לאכול בצל חי, אלא גם בשבת אין לאכול ירק זה כשאינו מבושל. מאז הקפיד מוהר"ג, וכן שאר חסידיו ברסלב, שלא לאכול כלל בצל חי.

תכנית המנויים של עלון "חוט של חסד"

מזל" כמניין תזכה ב:

- שילוח ארוש של הרב
- שתי ספרים לבחירה
- תפילה בכותל 40 יום
- מתנה לבחירה

02-5308000

בדיחות הדעת

בבית דין גירושין, אומר השופט: "כבוד הנדון, עיינתי ביסודיות בתיק הזה והחלטתי לתת לאשתך 8000 שקל לחודש". הנדון: "יפה מאוד מצידך כבוד השופט" גם אני אנסה לזרוק לה כמה מאות בעצמי מדי פעם"

המשחה יותר בנחת? היא חייבת למעוך ולא לסגור את הפקק? איזה אישה התחנתני?! במשך הזמן, מצא הפדנט "פגמים" נוספים באשתו ומיום ליום גבר תסכולו עד שלאחר שלוש שנות נשואים החליט שזו אינה הבחירה הנכונה, ובא להיוועץ ברב אולי...

יש דרך אחרת

תענו בנות, כמה פעמים התנהגות אצל בן הזוג הפריעה לכם? כמה פעמים נכערתם, התלוננתם, התווכחתם, צעקתם ולפעמים... האם נגזר עלינו לחיות כך ולפתור את הבעיות בוויכוחים ומריבות? האמת היא: "לא" בפרקים הבאים נלמד בע"ה לפתור בעיות בעזרת שיחה.

יש לך סיפור תודה? המערכת תשמח לפרסם אותו
g5812210@gmail.com

בפרנסה, ובעצם כל אהד - צריך לפנות לעצמו חצי שעה לפחות כל יום לומר תודה על מה שחָסַר לו, להודות מכל הלב! ולקחת מתקנות, לרשם תודות ולבוא לספר נסים ונפלאות. כל אדם שיש לו נסיון קשה. כמו מי שמתעקב לו הזוג הרבה זמן, או שחולה במחלה אנושה ל"ע, או זוג שאין להם ילדים וכל דבר שהישועה שלו מתעקבת זמן רב והצרה גדולה לאדם, שרק יאמר תודה ולא יבקש פלומ! כי אם יבקש - יפל לבקשות, ואז יהיה עליו קטחג יותר גדול, חלילה.

אמרת תודה ונושעת
052-2240696

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
054-8434435 ט"ד

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

בוודאי אין נעימות ולא תורמות לאווירה החינוכית שאנחנו מנסים להשרות בבית. נזכור תמיד, שמטרת השיחה היא: קירוב לבבות ופתרון בעיות, וכזו עליה להיות עדינה ונעימה. שיחות המבוססות על ביקורת, שיפוטיות או הנערכות במצב רוח לא נעים, אין משרתות את המטרה.

הכול בגלל משחת שיניים

תשמעו סיפור אמיתי: לרב מפורסם, הגיעו זוג שעמדו בפני גירושין. הבעל טען: "אני כבר לא יכול יותר עם אשתי, היא כל הזמן עושה לי דווקא. אני לפעמים יכול ממש להתפוצץ מרוב תסכול" האישה הייתה מאוד מופתעת ולא הבינה מה לא בסדר בהתנהגותה. לאחר בירור של הרב הוא עלה על כך שהבעיה נעוצה ב-"משחת השיניים". כאשר האישה מצחצחת שיניים בבוקר, היא לוחצת על השפופרת, מועלת אותה ובנוסף, ושוכחת את הפקק כתוח. לבעלה הפדנט שהתעורר אחריה וראה את "הנזקים" שהשאירה אשתו באמבטיה, זה צבט בלב: "למה היא עושה את זה, היא לא יכולה להוציא את

השיחה כפתרון בעיות פרק ג'

"רינה, תעשי לי טובה, תספרי לי בערב, אני ממש מותשת" "אבל אמא, את חייבת לשמוע מה קרה בכיתה" "רינה! אמרתי לך אין לי כוח עכשיו לשמוע את הסיפורים שלך..."

השבוע נעסק בע"ה שוב "בשיחה עם הילד". בשלבים המוקדמים, אנו עובדים עם עצמנו מידי יום, ללא כל קשר למצב הנתון של העבודה עם הילדים. מטרת העבודה היא: ליצור מצב אידיאלי ובית בריא לגידול ילדים.

שיחה בשדה הקרב

יצא לכם לשוחח עם מישהו והרגשתם שהוא לא באמת מקשיב? כמה פעמים חשתם שהצד השני מחכה שתסיימו את השיחה? כמה פעמים הרגשתם, שהשיחה הנחמדה הופכת לשדה קרב וכל אחד מעלה את הטונים בלי גבול? אם "נקשיב" לשיחות שלנו עם הילדים נבחין בוודאי ששיחות רבות הם מהסגנון שהזכרנו קודם. שיחות כאלו,

סיפורי תודה אמרת תודה ונושעת

גבוה מאד). ראיתי שזה מאת ה', וכשט רָקְדְתִי וְשָׁמַחְתִי, אֲנִישִׁים לֹא הֵבִינוּ. הַשְׁתַּגַּעְ. אֲמַרְתִּי לָהֶם, אֲנִי מֵאֲמִין שְׁכָל מִה עוֹשָׂה, לְטוֹבָה הוּא עוֹשֶׂה. ה' לָקַח אֶת הָרָקֵב, יָרָה - יָחִיָּה לֹא יָרָה - זֶה הָכִי טוֹב. מִוֶּכַח שְׁעֵשִׂיתִי הַשְׁתַּדְּלוּת וְהַגְשֵׁתִי תְלוּנָה בְּמִשְׁטָרָה, וְהוֹשֵׁא נְשָׁכָה! כְּעֵבֶר תְּקוּפָה הַתְּקַשְׁרוּ מִהַמְשַׁטָּרָה וְהוֹדִיעוּ לִי שְׁהָרָב נִקְצָא. "יש מנוע וגיה תבוא ותראה". באתי עם צפיות נמוכות, וקרה נס: לא רק שהחזירו את הרקב שהיה אדם, גם צבעו לי אותו בצבע שחה חדש ונקוד (השני שהשקיעו הוא 6,000 ₪ לפחות). הרקב אהרי נראה הרבה יותר מרשים, מכבד ומשקע".

הרב שלום ארוש:
מי שחָסַר לו זמג, מי שיש לו בעיות, ברוסאה,

הפורצדס נצבעה בשחור

ספור שְׁכַבְתָּ אֲבָרָה: "אני בעל תשובה, והיה ברשותי רָבֵב פּוֹרְצֵדֵס סְפוֹרְט אֲדָרָה חֲדָשָׁה. לְבַקֶּשֶׁת אֲשֵׁרִי שְׁמִיתִי שְׁלֵט 'לְמִכְרָה' עַל הָרָבֵב, עַל מִנְתָּ לְכַר אוֹתוֹ וְלִקְנוֹת רָבֵב חֲלוּפִי. הִגִּיעַ קוֹנָה, שְׁרָצָה לַעֲשׂוֹת בְּדִיקָה לְרָבֵב, פִּתְחֵתִי אֶת מִכְסֵּה הַמְּנוּעִ, הוּא לָקַח בְּדָ לָבוֹ, וְהָלַךְ לְאֲגִזָּה וּבִקֵּשׁ שְׁאֲתִי גַז. וּבְכָל פַּעַם אָמַר לִי: "זֶה לֹא בְּסֵדֶר, בּוֹא אֲחַלֵּךְ אוֹתָרְךָ", הוּא רָץ לַפְּסָא שֶׁל הַנְּהָה, נִכְנַס לְרָבֵב וְנָתַן גַּז כִּפְשׁוֹטוֹ. רָדְפֵתִי אֲחַרָיו בְּרוֹחוֹבֵת. צִעֲקֵתִי "גַּנְבִּי! תַּעֲצָרוּ אוֹתוֹ!" זֶה רָבֵב סְפוֹרְט קוֹהִיר וְהוּא נְעַלֵּם. הִצְעֵקְתִי מִשְׁטָרָה, וְהִתְחִילוּ לְחַקֵּר הַשּׁוֹטֵר לֹא יָדַע מִה לַעֲשׂוֹת. רָאִיתִי שְׁאִין עִם מִי לְדַבֵּר וְהֵלַל מֵאֲתוֹ! תִּבְרָה. גַּם לֹא הָיָה בְּטוֹחַ מִסְּקִיף (הַבְּטוּחַ

בס"ד בר"ה

מטובי המרצים שלנו
עד לבית הכנסת
שולך
ובאזור מגורייך

חוט של חסד
02-5308000

בפיקוח הרב
שלום ארוש שליט"א

הרב יוסף חיים סיטבון
הרב יונתן בלאיש
הרב שלמה גלעד
הרב מרדכי נחמיאס
הרב ראובן דהלהרינה
הרב יוסף ממן

בנושאים: שלום בית | חינוך ילדים | אמונה | שמחה | ובכל נושא שתבחרו

חגיגה של 3 ימים
במלון לייק האוס כנרת
הרב שלום ארוש שליט"א
הפייתן יובל טייב
זמרים אורחים

מבצע ל-20 הנרשמים הראשונים

17.01.19 | י"א שבט | שבת שירה
לפרטים: 050-2320100

LAKE HOUSE Kinneret
02-5308000

ליקוטים נפלאים פרשת ויחי

"ויחי יעקב" (מוז, כח)

פרשה הקודמת מסתיימת "ויפרו וירבו מאד" ופרשה זו מתחילה "ויחי יעקב", ויש רמז בסמיכות זה לזה, למה שאמרו חז"ל יעקב אבינו לא מת וכו' מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, ודבר זה נרמז בסמיכות זה כי על ידי ופרו וירבו מאד, והיה זרעו בחיים, לפיכך "ויחי יעקב" גם הוא היה בחיים. (כלי יקר)

"ויחי יעקב" (מוז, כח)

פירש רש"י למה פרשה זו סתומה לפי שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממונו. ראה יעקב אבינו שכל האותיות נמצאות בשמות י"ב שבטים חוץ מאותיות ח' וט', אמר יעקב, כיון שאין בהם חטא, ראויים הם לגלות להם את הקץ. כיון שראה שאף אותיות ק' וצ' אין בהם, אמר, אם כן, אינם ראויים לגלות להם את הקץ, סתם ולא גילה, לכך פרשה זו סתומה. (רבינו בחיי)

"ויחי יעקב" (מוז, כח)

למה פרשה זו סתומה, שביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממונו (רש"י). ולמה נסתם ממונו חשבון הקץ? כי הגלות באה למרק עוונותיהם של ישראל כדי להיטיבם באחרונה, ואם יודע זמן הקץ לא נרגיש כלל את הגלות ומרירותה, כי צרה שאדם יודע את קיצה וסופה, אינה בגדר צרה קשה. (שפת אמת)

"ויחי יעקב" (מוז, כח)

"ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממונו שכינה" (רש"י). יעקב ביקש לגלות לבניו את תקופת הקץ, את פני הדור של אותו זמן, את החוצפה והבורות שישררו אז - בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא - ונסתלקה ממונו שכינה, כי מן השמים לא רצו חלילה שידבר רע על ישראל. (רבי בונם מפשיסחא)

"ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים

וקברתני בקבורתם" (מוז, ל)

ומקשין העולם למה לי כפל לשון ושכבתי וקברתני. ותירץ הר"ר העשיל זצ"ל, דאיתא בגמרא (סנהדרין מו.) כשם שאין קוברין רשע אצל צדיק, כך אין קוברין רשע חמור אצל רשע קל, ואין קוברין צדיק חמור אצל צדיק קל. לפי זה קשה האיך אמר יעקב "ושכבתי עם אבותי", הא איתא בגמרא "יעקב מובחר שבאבות" ואין קוברין וכו'.

וצריך לומר דאיתא במדרש (ב"ר צ"ו ד') 'ושכבתי עם אבותי' - אמר הקב"ה חייך שאתה שוכב ואי אתה מת, וממילא יעקב לא מת ושאר אבות מתו, ואיתא בגמרא (חולין ז'): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהם, והיו כולן שווין, וזה הפירוש ושכבתי עם אבותי והיינו כנ"ל שאני שוכב ואיני מת, ממילא יכולין לקברני בקבורתם. (אמרי נועם)

"ויאמר אנכי אעשה כדברייך ויאמר השבעה לי וגו'" (מוז, ל - לא)

ויש לדקדק למה לא השביעו מיד. ועוד, וכי מסופק היה יעקב אבינו ע"ה שלא יקיים ציווי שלו. ברם איתא בסוטה (לו:): אמר פרעה "עלה וקבור את אביך כאשר השביעך", שפרעה רצה שיוסף יעבור על השבועה שנשבע ליעקב, א"ל יוסף א"כ גם אני אעבור על השבועה שנשבע לפרעה שלא יגלה שידוע ע"א לשונות. לכן בהתחלה נאמר "אנכי אעשה כדברייך" בהבטחה, וכדי שלא יצוך פרעה לעבור על הבטחתך, לכן א"ל שישבע לו ועי"ז לא יצווהו פרעה שיעבור על השבועה. (הגר"י אסאד)

"שכל את ידיו" (מה, יד)

ביאר הרב מקוממיות ז"ל: שאחד שאל לאביו למה היה צריך יעקב להפוך את ידיו, היה יכול לומר תבוא לכאן ולכאן, ולמה היה צריך להפוך את ידיו. אלא היתה כאן מחלוקת בשיטות בעבודת השם, יעקב אבינו היתה לו שיטה שאם אני אוחו אחרת מהשני, אני הופך את עצמי ולא אומר לשני להתהפך, מכאן שצריך ללמוד לשבור את טבעך והרגלך אבל לא תכריח אחרים להשתנות, כמו שאומרים לפני הנחת תפילין של ראש ויד, כי היד הוא נגד הלב והראש הוא נגד המוח, ולזה בראש יש ארבעה בתים וביד שהוא כנגד הלב פרשיה ארוכה אחת. ולמה? כי אפילו אם במוח יש הרבה שיטות, זה אוחו כך וזה אוחו כך, כל אחד מותר לילך לפי שיטתו, אבל זה צריכים להכניס בראש שיש הרבה שיטות, ומותר ללכת כל אחד לפי שיטתו אבל בלב צריכים להיות אחד. הגאון ר' חיים מוואלוז'ין זצ"ל אומר היות ואם אני עומד מול החבר הרי שיד ימיני הוא נגד שמאלו ושמאלי נגד ימינו, והנה מעלות נקרא ימין והחסרונות נקרא שמאל, כשאני מסתכל על השני צריך לראות מיד את הימין, את מעלותיו, כמו שכל את ידיו בימין שלי לראות את ימין שלו, לדון את כל האדם לכף זכות, ולחשוב אם אני הייתי עושה את זה כמה אלפי תירוצים היו לי, ואם חברך עשה את זה אין לך תירוצים עבורו להצדיקו.

"ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ויחי

מה הזכות הגדולה שיש בצמד האחים הללו יותר מכולם?
הגמ' במסכת שבת (י.) באה בטרנוניה על יעקב ואומרת "בשביל
משקל שני סלעים מילת (הצמר ממנו עשו את כתונת הפסים)
שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל
הדבר וירדו אבותינו למצרים".
ונשאלת השאלה לאחר מכירת יוסף לאחר כל הסאגה המבישה
הזו, יעקב כביכול שוב חוזר על אותה טעות ומסכל את ידיו ונותן
כבוד והעדפה לצעיר לפני הבכור. וכי לא חשש שוב לקנאה,
לרדיפה, לתחרות בין האחים.
לא. יעקב יודע שכאן זה שונה. כאן מנשה לא יקנא באפרים,
ואפרים לא יתגרה במנשה.
אין ברכה מבורכת מאב לבן יותר מזה.

"מאשר שמנה לחמו" (מט, כ)

איתא במדרש שאשר עומד על פתח גיהנום וכל מי שיודע משנה
הוא מצילו.
"שמנה" אותיות משנה.

"לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו" (ג, טו)

האחים חושבים שיש בלב יוסף טינה לאחר שמכרו אותו, וכל
כעסו נכבש בעקבות האבא יעקב, אבל כעת לאחר שיעקב
נפטר, אולי הוא יתנקם בהם - כך הם חוששים. יוסף מבהיר להם
כי אמנם הם חשבו עליו רעה, אבל ה' חשבה לטובה, ולמעשה
אין בליבו מאומה... והוא בוכה.
רק אדם שיכול לשלוט בעצמו בצורה כזו יכול להצליח בשליטה
על כלכלה של כל העולם.
מה הפלא אם כן, ששני בניו יודעים "לפרגן" אחד לשני וכל אחד
מעם ישראל מברך את בניו "שימך אלוקים כאפרים וכמנשה".

"ויאמר יוסף לאחיו הנה אנכי מת... (ג, כד)

השאלה: למה לא אמר בלשון עתיד "הנה אנכי הולך למוות"?
מתרץ רבי עקיבא איגר ז"ע, כי בלשון הזו בא יוסף להודיע לאחיו
שאין לו עליהם קנאה וטינה:
בברכות ה' מובא כיצד להתמודד עם היצר הרע בכל מיני שלבים
"...אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה. אם נצחו מוטב ואם
לאו יזכיר לו את יום המיתה".
זאת אומרת שזו העצה לעקור מלב האדם את ההתנשאות.
זה מה שאומר יוסף לאחיו "אנכי מת" בהווה=זוכר כל יום את יום
המיתה וכך קנה לעצמו את מידת ההכנעה.
ובמס' שבת קנ"ב נא' שכל מי שאין לו קנאה אין עצמותיו
מרוקבים.
ולפי זה מובן המשך דברי יוסף: "והעליתם את עצמותי מזה
איתכם" = גם אם יארכו הימים והשנים עד שתצאו ממצרים בכל
זאת תוכלו להעלות את העצמות כי הן לא ירקיבו.

לפניו אברהם ויצחק האלוקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה" (מח, טו)

אומר רבינו האור החיים הקדוש, יעקב אבינו מבקש בזכות
אבותיו, ואחר כך בזכות עצמו, ומכאן למדו אנשי כנסת הגדולה
סדר הברכות בשמונה עשרה, שבתחילה צריך לעורר אהבת
קדומים, את האבות הקדושים, ואחר כך לבקש רחמים
ותחנונים.
יעקב אבינו הזכיר זכות עצמו דווקא בביטוי 'האלוקים הרועה
אותי', לומר שהוא מרגיש לפני הקדוש ברוך הוא, כמו צאן לפני
הרועה, והוא מוכן לילך לכל מקום שה' יתברך יוליך ויוביל אותו
לשם.

"ויקרא בהם שמי ושם אבתי" (מח, טז)

כאשר הבנים הולכים, חלילה, בדרך הרע - הרי הוריהם וסביהם
בושים ונכלמים, לכשקוראים בהם את שם בניהם או נכדיהם.
לפיכך ברח אותם יעקב אבינו, שיהיו ראויים להיקרא עליהם שם
אבותיהם, לבל תהי חרפה בכך אם ייאמר, שהם הינם נכדיהם
וניניהם של אברהם יצחק ויעקב...

"וידגו לרוב בקרב הארץ" (מח, טז)

מה דגים הללו גדלים במים כיוון שיוורדת טיפה אחת מלמעלה
מקבלים אותה בצימאון כמו שלא קיבלו טיפה של מים מימיהם,
כך הם ישראל גדלים במים בתורה. כיוון שהם שומעים דבר
חדש מן התורה, הם מקבלים אותו בצימאון כמי שלא שמעו דבר
תורה מימיהם.
(בראשית רבה צז)

"בך יברך ישראל" (מח, כ)

דווקא הם שלא גדלו במקום הקדושה, והגיעו לאן שהגיעו
מעלתם גדולה יותר מכולם.
זה מה שמברך אב את בנו גם מתי שידי לא תהיה על ראשך,
ותלך למקום אחר, זכור את דרך ה' ואת מסורת אבות כאפרים
וכמנשה.

"בך יברך ישראל ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (מח, כ)

אומר רש"י "הבא לברך את בניו יברכם בברכתם. ויאמר איש
לבנו ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה".
מדוע זכו אפרים ומנשה יותר מכל שאר האחים הקדושים
שבשמים יברכו את ילדי ישראל לדורות עולם.
זה יכול להיות בליל שבת לפני הסעודה, כמה דקות קודם היום
הקדוש יום הכיפורים, או בסתם יום של חול. אבא מברך את בנו
כששפתותיו לוחשות בערגה "כאפרים וכמנשה".

סיפורים נפלאים פרשת ויחי

"הנה אביך חולה" (מח, א)

רבי מאיר שפירא מלובלין, הגיע פעם ללודז' כדי לגייס משאבים לשיבתו הנודעת 'ישיבת חכמי לובלין', והזמין אליו את אחד העשירים הידועים שבעיר, אולם הלה שלח למסור לו, כי הוא חולה ומרותק למטתו, ולכן נבצר ממנו לבוא אליו. רבי מאיר ידע היטב מה טיבו של ה'חלי' אשר תקף את העשיר, אולם הוא עשה עצמו כאינו יודע, והכריז: "הבה ואלכה לקיים מצות ביקור חולים". מובן, שכאשר נכנס לביתו של העשיר, מצאו יושב בביתו בריא ומדושן ענג, וכל סימן של מחלה לא נראה עליו. "עתה עליך להגדיל את תרומתך פי שבעה מונים", אמר לו רבה של לובלין. "ומדוע?" תמה העשיר, ורבי מאיר השיב בחיוך: "אמור לי אתה, איזה רופא היה יכול לרפא אותך לאלתר כמוני?..."

"הנה אביך חולה" (מח, א)

רופא יהודי אחד היה בברלין, שלא היה מן היראים לדבר ה', אולם מומחה גדול היה ברפואה. שמו היה מרקוס הרץ, ועל מרכבתו היו חרטות ראשי התיבות של שמו מ"ה. פעם שמע הרופא, כיצד יהודי אחד מסביר לרעהו את פשר האותיות שעל מרכבתו כראשי התיבות "מלאך המוות", כי הוא שנלוה אל אותו רופא קל דעת... לימים, נפל אותו יהודי למשכב והרופא הובהל אל מיטתו. על נקלה זהה את החולה שלפניו, ואמר לו: "נו, ומה תאמר עכשיו לראשי התיבות שעל מרכבתך"? לא אבד החולה את עשתונותו, ועל אתר נענה ואמר: "מחיה המתים"... (מידות טיש)

"הנה אביך חולה" (מח, א)

אדם אחד בא פעם אל רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה והתאונן בפניו, כי זה מכבר הזכיר לפניו את אחד מבני ביתו שנפל למשכב ועדין לא הוטב לו. תמה הרבי: "ומה אני אשם בכך?" התפלא האיש: "הרי אמרו חז"ל, מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, והרי באתי אל הרבי כדי שיבקש עליו רחמים". תקנו הרבי: "שים לבך לדיוק בדברי חז"ל אלו. לא נאמר 'ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים', דהיינו שהחכם יבקש רחמים על החולה אלא נאמר 'ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים' דהיינו על האדם הפונה אל החכם להתפלל בעצמו על החולה ולא לסמוך על אחרים כי יפה תפילת עצמו מתפילת אחרים".

"המלאך הגואל אותי" (מח, טז)

סיפר הגאון החסיד רבי אלחנן הלפרין זצ"ל: "שמעתי מאחד מנכדי ה'חתם סופר', שפעם היה גר צדק אשר לא הצליחו לעצור את דם ברית מילתו, והיה

בסכנה גדולה, ומזה היתה יכולה להגרם רעה לכל יהודי המחוז, כאשר הנכרים יעלילו על היהודים עלילות, שכן גם עצם הגרות היתה נגד חוקיהם.

"באו להוועץ ברבינו. בלית ברירה, יעץ רבינו לגר ולמוהל שיקחו ספינה לשוט בנהר, ויטביעו את עצמם, בכדי להציל את הכלל. שניהם קיבלו על עצמם את הפסק לעשות כן. אך בטרם עשו זאת, נתגלה להם זקן אחד ודחק בהם לגלות לו את כוונתם, עד שהוכרחו לגלות לו. נתן להם הזקן תרופה להעמיד הדם, והגר נתרפא.

"כשסיפרו זאת לרבינו, אמר, שבשכר מסירות הנפש זכו שאליהו הנביא מלאך הברית התגלה עליהם, ונתן להם את התרופה הזאת".

("ספרא דמלכא" מאת הרב שמואל צבי גנץ שליט"א)

"וידגו לרוב בקרב הארץ" (מח, טז)

פעם שמעתי הסבר לברכה של "וידגו" לרוב, לא ממש פשוט, אבל זו אמת גדולה: כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכול אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עיקור. במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבילה, ונאלצים למוכרה לערבי ביפו. את כל הבהמה השלימה הזו שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוזל לנכרי. הבהמה אמנם היתה טהורה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ר ושוב אינה ראויה לאכילת יהודי.

בשעה טובה ומוצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט. אפשר לאכול אותה? עדיין לא. הבהמה צריכה לעבור בבדיקה. בבדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. מממשים, ואם מצאו משהו - סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לערבי ביפו. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה.

גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום עדיין א"א לאכול עד שיכשירו אותה.

ברוך ה' כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר, עכשיו צריכים לבשל אותו, ואם בטעות נכנס כף חלבי בן יומו אין פי שישים כנגד זה, אוי ואבוי! התבשיל נטרף, וכאן א"א אפילו למוכרו לערבי ביפו, אסור בהנאה! ישר לפח האשפה.

כל זה כששוחטים פרה או תרנגולת. אבל אם לוקחים דג מהמים, צריכים רק לבדוק האם יש לו סימני טהרה - סנפיר וקשקשת. אם כן? אפשר מיד לבשל ולאכול אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה ואין בו איסור בשר בחלב. אם הדג טהור - הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים!

יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים איתו. כזה פיינער' בוחר'ל, אבל כשהוא גדל קצת והולך לשיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקולקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלימוד. לפעמים קורה שברוך ה' בשיעור א' וב' עדיין הבחור במצב של עליה,

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ויחי

וממש לא אהב את המשימות והתככים ששמע כי מתנהלים מאחרי הפרגוד.

אמר למקורביו: תמיד התקשיתי על הפסוק "האספו לכם ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", מובא בילקוט שמעוני מהו "האספו? הטהרו. ומניין ש"האספו" מלשון טהרה? כשם שאתה אומר "ותסגר מרים ואחר תאסף", ומה הכוונה בפסוק האספו - הטהרו ואגידה לכם?...

אלא, כנראה יכול כל יהודי לשלעצמו להיות נקי וצדיק, אבל כאשר מתאספים לאסיפה, מיד נכנס לפעולה יצר הרע של מחלוקות ותככים, רכילויות ומזימות. לכן בירך יעקב את בניו: "האספו" הטהרו, שייצאו טהורים מכל האסיפות האלה.

"זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אוניות וירכתו על צידן" (מט, יג)

מעשה בעורך דין מוצלח שניגש אל הראש הישיבה הרב שמואל בירנבוים זצ"ל, וסיפר לו שיש בידו מאתים אלף דולר, והוא חפץ לעשות שותפות יששכר זבולון עם איזה אברך טוב.

ראש הישיבה מסתכל לו ישר בעיניו ושואל אותו: יש לך את זה במזומן? והלה עונה לו: כן. מזדעק ראש הישיבה: "אם כך, אין לך שום היתר!"

העורך דין הביט בראש הישיבה בחוסר הבנה מוחלט - אין לי שום היתר לעשות מה? וראש הישיבה מרעים עליו בקולו: "אין לך היתר להמשיך ולעסוק בפרנסה משום שיש לך די והותר לפרנסתך! עכשיו שב אתה ותתחיל להתמיד. בשביל מה אתה צריך לעשות עסקאות של יששכר זבולון עם אחרים, לך ללמוד בעצמך!..."

זה היה סגנונו, אלו היו התשובות שהשיב לשואליו. ובאמת אותו עו"ד שהיה חשוב מאוד בתחומו לקח את הדברים ללבו. בשלב הראשון למד כמה שעות בבוקר ובערב, והיום הוא לומד כל היום. וכל זאת משום שראש הישיבה אמר לו: "אינני יכול להתיר לך להתבטל מלימוד, עליך לשבת וללמוד!"

"לו ישטמנו יוסף וגו' ויאמר אליהם יוסף אל תיראו" (נ, טו - יט)

לפני שעלה על המוקד, גר הצדק, בנו של הגרף פוטוצקי מליטא, ביקשו ממנו התלוינים שלא ינקום בהם מעלמא דקשוט. במקום להשיב הן או לאו, סיפר להם אודות בן מלך ששיחק בצעצועים עם בן המיניסטר, סתר לו חבירו את המגדל שהקים מצעצועיו, ובן המלך הרחר בלבו, כשאגדל ואהיה מלך, אנקום בו נקמתי על שסתר את המגדל שלי.

כשאביו מת והושיבוהו על כסא המלוכה, היה צוחק בלבו מכבר לצעצועי הילדים, וכמובן לא עלה בדעתו כלל לזכור לידידו חטאת נעורים.

כן הדבר כאן, כשבאים שמה, כשעולים לעלמא דקשוט, הלא כל עניני הגוף צער הגוף נחשבים כהחרבת אותו מגדל הצעצועים.

ובשיעור ג' מתחילה לה התדרדרות. לפעמים הכל בסדר בישיבה קטנה, אבל בישיבה גדולה מתחילות הצרות... פתאום מתחשק לו מחשבים, ופה ושם...

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף - "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידיים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים. (יחי ראובן)

"בחרבי ובקשתי" (מה, כב)

תפילתי ובקשתי (רש"י)

פעם ביקר הג"ר יוסף הלוי לייכטאג אב"ד זאברוב המכונה "ר' יוסף חריף" בבית מדרשו של רבינו החתם סופר. אחר כך סיפר, שראה את רבינו מפלפל עם תלמידיו בריתחא דאורייתא, וכשהגיע זמן המנחה הפסיק מדברי תורה והשמיע בקול רם תיבת "וידבר" והמשיך בלחש באמירת סדר קרבנות, והיה ניצב על עמדו, כמעט ללא זיע, כשידו אחת הדוקה בכף ידו השנייה. אך כאשר התבונן רבי יוסף סביבו, הבחין לפתע כי מעיני רבינו יורדות פלגי דמעה שהרטיבו את הרצפה.

"ראיתי אז ג' מופתים בבת אחת", הפטיר רבי יוסף, "ראיתי איך שרבינו מסוגל לצמצם מחשבותיו, ומתוך עוצם הפלפול פנה כהרף עין אל התפילה; ראיתי איך שעמד ללא ניע ובאותו זמן גאו כל כך רגשותיו באמירת קרבנות עד כדי שפיכת דמעות רבות. המופת השלישי הוא הגדול ביותר, והוא עצם העובדא, שבמקום אחר היו מרעישים ארץ ומלואה על ידי סיפורי מופתיו של רבינו, ואילו בפרעשבורג אין איש שם על לב לכל החזיון המופלא הזה, כאילו היה דבר פשוט ומובן מאליו."

"בחרבי ובקשתי" (מה, כב)

בצלותי ובבעותי (רש"י)

בעל החתם סופר היה מאריך מאד בתפילת "שמונה עשרה". שח פעם הגר"ש אונגר זצ"ל (מובא ב'רשומים בשמך') כי עוד בעת לימודו בישיבת הגה"ק בעל ה'הפלאה', פנה אליו אחד מחבריו והעיר לו: "בזמן שהארכת בתפילתך, הספקתי ללמוד סימן שלם בשולחן ערוך עם 'מגן אברהם'; ואם כן, מדוע תאריך בתפילתך? הן חבל על כל רגע ורגע."

השיבו רבינו: "הרי אמרו חכמינו ז"ל (ברכות נד ע"א): 'שלשה דברים מאריכין ימיו ושנותיו של אדם', ואחד מהם הוא 'המאריך בתפילתו'. אם כן, בזכות זאת שהנני מאריך בתפילה, יוסיף ה' על ימי חיי ויהיה לי זמן להשלים את הלימוד שהפסדתי בעת אריכות התפילה..."

("ספרא דמלכא" מאת הרב שמואל צבי גנץ שליט"א)

"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (מט, א)

ר' חיים סולובייצ'יק, רבה של בריסק, השתתף פעם באסיפה,

{ אז נדברו }

פרשת ויחי תשע"ט | גליון מספר: 401 | לסדר: " בן פורת יוסף בן פורת עלי עין"

יהודה הוא אריה... ואילו דן?? הוא הגור שלו...

חודש טבת הוא חודש של שבט דן!!! כך זה על פי קבלה... (מי יודע... אולי לכן תמיד יורד שלג בחרמון דווקא בחודש הזה... בחודש של דן...) מה שבטוח הוא שבימים אלו האזור של נחלת דן מאוד רגיש ונפיץ וה' יצילנו מאויבינו... עכ"פ בפרשת השבוע **דן מוזכר בשם נחש!!!** יהי דן נחש עלי דרך... לכן יש מלחמות עם הנחש... דן מייצג את אותו צעיר (או לאו דווקא צעיר) שנמצא במאבקים תמידיים מול מלחמת היצר.. הוא תמיד נמצא על הגדר... תמיד נמצא בכוננות מול זוהמת הנחש...

לכן יעקב אבינו מקדיש לו תפילה מיוחדת: לישועתך קיייתי ה'!!! אף אחד מהשבטים לא מקבל כזו תפילה אישית... רק דן... כי דן צריך סיוע מיוחד... דן הוא מאסף לכל המחנות... הוא נמצא הכי בסוף... הכי קרוב לאותו עמלק שמגיע מאחורה ומזנב... ואת מי הוא פוגש ראשון?? את דן!!!

בשביל זה יעקב אבינו מקדיש תפילה מיוחדת עבור אותו חיל בצבא ה' שנמצא בחזית המאבק... שמתמודד מול כל מיני מלחמות פנימיות בתדרי חדרים... מה שאף אחד לא יודע... כל אחד והתמודדות שלו... **עד כאן פרשת ויחי בחומש בראשית...** אבל בסוף חומש דברים... אי שם בפרשת וזאת הברכה... אנחנו שוב פעם פוגשים את דן... אבל הפעם משה רבינו כבר לא קורא לו נחש... הוא קורא לו: **דן גור אריה** יזנק מן הבשן!!!

אותו דן שפעם היה נקרא נחש... והוא היה כ"כ שברירי וכ"כ בסיכון... אותו דן נלחם ונסופו של דבר הוא ניצח במלחמת היצר... ומאז הוא נהפך להיות מנחש... **לגור אריה!!!** זה לא אותו דן שאתה מכיר... זה לא אותו דן שיש לו רק בן אחד שבשביל לשרוד את מלחמת היצר הוא צריך להיות חרש ואילם... לא!!! שבט דן הוא השבט הכי מרובה באוכלוסין... והוא גור אריה.

בן בחור יקר... אתה שמתמודד... אתה שמרגיש לפעמים לבד לבד... אתה שלפעמים מרגיש כמו חושים בן דן... כחרש לא ישמע וכאילם לא יפתח פיו... אתה מרגיש חוסר אונים במלחמות היצר... אתה כבר לא יודע מה לעשות עם עצמך?? **אל דאגה!!!** דן לא תמיד נשאר כזה שברירי מול זוהמת הנחש... יום יבא והקב"ה נותן כוחות אדירים ואתה נהפך לגור אריה שמזנק... אל תרפה... תתחזק בכל הכח להמשיך להילחם. וה' יתן לך כוחות מיוחדים שאתה לא מכיר.

אבל אם תשים לב: דן הוא רק **גור** של אריה!!! רגע... ומי האריה בעצמו?? **יהודה!!!** על יהודה נאמר בפרשה שלנו "כרע שכב כאריה וכלביא מי יקימנו..." יש קשר אמיץ בין דן ליהודה!! דן הוא כמו הבן של יהודה... יהודה הוא האריה... ואילו דן הוא הגור שלו... ודן שומר כל הזמן קשר עין עם יהודה... דן הגור שולח כל יום מברקים ודש"ם לאביו האריה... **נחש איך הוא שולח?? פשוט מאוד:** נהר הירדן מתחיל בדן!!! כל הסיבה שקוראים לו ירדן זה רק בגלל שהוא **ירד- דן!!!** יורד מדן... והוא יורד ויורד והוא עובר בכינרת וממשיך הלאה... ואיפה הוא מסיים? איפה נעצר?? בים המלח!!! ים המלח כל כולו שייך ליהודה!!! (הגבול המוגדר ביותר של נחלת יהודה זה ים המלח... ירושלמי יקר: מתחשק לך לבדוק אחת ולתמיד האם השכונה שאתה גר בה שייכת לשבט נחלת בנימין או ליהודה...? קח מפה ותעשה קו ישר ומקביל מים המלח ימינה לכיוון ירושלים... והיה: מה שנמצא מקביל לים המלח שייך ליהודה... ומה שמחוץ לקו שייך לשבט בנימין... זה לא לגמרי מדויק... אבל כמעט ואכמ"ל... עכ"פ כל ים המלח שייך לשבט יהודה...)

עכ"פ הירדן מתחיל בדן ומסיים בים המלח!!! הירדן הוא מברק יומיומי שהגור דן שולח לאביו האריה יהודה... זה עדכון **שוטף** יומיומי... תרתי משמע... מה?? מה יש לדן לשלוח ליהודה??

מה בכלל הכוונה בכל המילים המופשטות האלו שאמרת עד כה?? במה זה מתבטא שדן הוא גור ואילו יהודה הוא אריה? ומה יש לדן לשמור קשר עין עם יהודה?? איזה מסרים הם מחליפים ביניהם?? בקיצור: מה זה המילים הגבוהות האלו?

הביאור בזה הוא כך: תקשיב טוב טוב:

דן מתמודד כל הזמן עם מלחמות!!! עם מלחמת היצר! דן נמצא כל הזמן בחזית!!! הוא לוחם ללא חת כמו גור אריה אמיתי!!! אבל... אבל... אבל... ההכרח לא יגונה... ולדן לפעמים יש נפילות ולפעמים דן מוצא את עצמו יורד ויורד ויורד... והוא לא יודע איפה הירידה הזו תגמר... הוא דווקא כ"כ השתדל להילחם... הוא כ"כ רצה להתגבר... והוא תמיד משתדל לשמור על עצמו... אבל לפעמים פתאום הוא נופל... סוף סוף בחזית לפעמים יש נסיגות... וכשהוא יורד הוא צריך מישהו שיתפוס אותו... מישהו שיתן לו כח לחזור בחזרה... נו... מי יתפוס אותו??

בשביל זה יש את הירדן!!! שכל מי שנופל ויורד מדן... הוא יורד ויורד... ומי תופס אותו בסוף??

יהודה!!! יהודה מסמל את כח התשובה!!! יהודה הוריד לנו את עולה של תשובה!! יהודה מזכיר לדן... דן... גם אם ירדת מדן... גם אם אתה ירדן וירדן וירדת וירדת... אל תשכח!!! אפשר תמיד לעשות תשובה!! אני פה מחכה מלמטה ומקבל אותך!! אני פה בשביל להזכיר לך שאפשר תמיד לחזור... נכון שים המלח הוא המקום הכי נמוך בארץ... ואילו אתה דן היית לפני כמה שבועות בשיא פסגת החרמון... היית בן עליה ועלית והתעלית... והנה ירדת וירדת ותוך תקופה קצרה מצאת את עצמך במקום הכי נמוך... נכון... אז בשביל זה אני כאן!!! ותדע לך דן!!!! להתגבר ולהילחם מלחמת היצר... זה עוצמה גדולה מאוד... **זה גור אריה!!!**

אבל לדעת לחזור בתשובה... ? ? ? ! ? ! ? זה כבר האריה בעצמו!!!

לוחש יהודה לדן: אל תבהל דן... גם אם נכשלת בגור אריה... גם אם נפלת בזוהמת הנחש ואתה כבר לא גור אריה... אז שתדע!!! שכעת יש לך קרש מקפצה... ואתה יכול בבת אחת להיות האריה בעצמו... אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם... כל זמן שלא נכשלת אתה עדיין גור... אבל אם נכשלת והצלחת לאסוף את עצמך ולחזור בתשובה אתה כבר **האריה בעצמו!!!** בגן החיות מקובל שאחד מאותות הגבורה של האריות זה צלקות בפנים!!! אריה... ככל שיש לו יותר צלקות בפנים זה מראה אות גבורה! זה מראה שהוא למוד מלחמה והוא עתיד ניסיון... כן... אריה אמיתי... זה אחד כזה שפעם היה גור אריה... והיו לו נפילות והוא התרומם מהם. ומהשבע יפול צדיק קבלנו את יהודה האריה! מלך השבטים! **שיודע להודות!!!**

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (מינת זסלר מנ' דרייפוס) 0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בחושלים:**

בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

עוד מעט מתחיל שובבי"ם... אולי ניסע לקבר יוסף בשכם...

כשיוסף מגיע ליעקב אבינו לפני פטירתו... יעקב נותן לו מתנה מיוחדת: ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך!!! אני נותן לך נחלה מיוחדת יותר משאר האחים... מה?? מה אני נותן לך?? את שכם!!! יש לך זכות מיוחדת שאין לשאר השבטים... אתה תזכה לקבל את העיר שכם...

רבש"ע: מישוהו רוצה לקבל את שכם...?? **בא נדבר על היום:** אם אני מגיע אליך היום ואומר לך: תקשיב... אני מוכן לתת לך היום 3000 דונם בשכם... אה... אתה תקפוץ על המציאה?

ממש לא!!! היום שכם זה קן צרעות... יש שם רק יריות ומחבלים... האזור הזה לא שווה כלום... גם אם תשלם לי אני לא מוכן לקחת... ככה זה היום... **ופעם?? אתה חושב שפעם היה יותר טוב?? לא!!!** תתפלא לשמוע: פעם שכם הייתה רק יותר גרוועה!! רש"י אומר בפירוש בפרשת וישב: ויבא שכמה!!! מקום מוכן לפורענות... שם קלקלו השבטים, שם היה מעשה דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד... בקיצור: שכם מאז ומעולם הייתה מקום בעיית... לדראון עולם... מאז ומעולם היו שם רציחות... שם היה עיר מקלט... ויעקב אבינו הרי ידע בדיוק מה הסחויירה... והנה!!! כעת יעקב אבינו נותן מתנה מיוחדת ליוסף!!! אני נותן לך את שכם!!! רבש"ע: אני במקום יוסף הייתי מסרב באדיבות: אבא... תודה רבה... איך מוייחל... אני מוותר... לא הן ולא שכן... אני לא צריך את שכם... אני מעדיף שתכבד מישוהו אחר שיקבל את שכם... **אז מה הפשט**

בזה?? מה פשר המתנה הזו ששמה שכם???

הביאור בזה הוא כך:

יעקב אבינו פונה ליוסף: ואני הנה נתתי לך שכם אחד על אחיך!!! אומר רש"י: זה בכורה... אני נותן לך את הבכורה... ואם אתה מקבל את הבכורה... זה לא רק לזכות אלא גם אחריות... לכן אני נותן לך את האחריות על הנחלה הקשה ביותר!!! בתור בכור אתה צריך לקחת אחריות על שכם!!! זה לא מתנה... אלא תביעה... מינוי... היות ואתה בכור תקח את הפיקוד על שכם... **מה זה שכם?? מה קרה בשכם??** שכם הייתה שייכת לאדם ששמו חמור!!! החמור הזה הוא היה לא פחות ולא יותר נשיא הארץ!!! ככה כתוב במפורש בתורה... לא סתם קראו לו חמור... זה לא שבברית שלו רצו לקרא לו יענקלה רק התבלבלו וקראו לו בטעות חמור... לא!!! השם שלו היה לכתחילה חמור!!! זה היה עיר שסגדה לחומריות!!! החומריות הייתה שם בתור אידיאל!!! כן... זה היה אזור של החוי- נחש נקרא חויא... וכל המהות של המקום הזה הייתה להפוך את החומריות לערך עליון... (מה הפלא שברגע ששכם בן חמור עושה סטייות... אז כל העיר משתפת פעולה וכולם נגרים אחרי... כי כשהחמור נהיה נשיא הארץ... אז החומר מוביל את כל העם וכולם נגרים אחרי...) ולכן לדראון עולם שכם נקרא מקום שמסמל חומריות!!! מסמל את החוי- את זוהמת הנחש...

ומי יקבל אותו?? מי יסוגל לחיות שם ולהתמודד עם החומריות הזו ולצאת נקי???

יעקב אבינו מצביע על יוסף ואומר: אתה!!! אתה מקבל ממני את הבכורה... אבל יחד איתה בעסקת חבילה אתה תקבל גם את האחריות איך להתמודד עם כל החומריות...

וכאן אנחנו נמצאים!!!! אנחנו נמצאים במקום של יוסף... אנחנו נמצאים בסוף כל הדורות... מצד אחד אנחנו בבחינת ה"בן זקונים"... אנחנו נמצאים כבר בסוף התהליך... אנחנו הנשמות האחרונות שלפני הגאולה... אבל מאידך: הקב"ה מפקיד בידיים שלנו את הבכורה... אנחנו אחראים להביא את המשיח... בידינו הדרך לזכות להיות אותו דור יחיד ומיוחד שכל הדורות התפללו ותחזינה עינינו בשופך לציון ברחמים... ויתכן שכולם התפללו על הדור שלנו... זה לא פשוט!!! אנחנו הדור שיזכה לקבל את הבכורה!!! **אבל יש לזה מחיר!!!** כשיעקב אבינו נותן את הבכורה... יחד עם זה בעסקת חבילה הוא נותן גם את העיר שכם!!! אתה רוצה לזכות להיות יוסף הצדיק?? אתה רוצה לזכות להכשיר את השטח לביאת המשיח?? קדימה... בשביל זה אני זורק אותך בדור הכי חומריני שיש... בדור כזה שהחמור הוא נשיא הארץ!! **אוי כמה שהגדרה הזו נכונה היום**... בינינו... בדור החיצוני והרדוד שלנו אם אתה רוצה להיות עדכני... להרגיש בעינינו... מה אתה צריך להיות?? **חמור!!!** ככל שאתה יותר חומריני יותר מחובר לחמור ככה אתה יותר קרוב לנשיאות... היום החומריות מובילה... קווי הנייעס והוואצפ מובילים ואם אתה לא מחובר לאיזה משהו... אז אתה מרגיש מנותק מהעולם... בקיצור: היום חמור אבי שכם הוא הנשיא!!! וכולם נגרים אחרי כמו יו יו... **ואנחנו יוסף!!!!** המקום שלנו זה יוסף!!! ויוסף מקבל את האובייקט הזה ששמו שכם ורק הוא מקבל את זה... כי יעקב אבינו מכיר בו שרק הוא יודע איך להתמודד עם החומריות הזו... רק יוסף מסוגל לקבל כזו משימה קשה!!!

כן... מפחד לומר... אבל הקב"ה לא סתם זרק אותנו בדור הזה... אם הקב"ה שתל אותנו כאן... סימן שאנחנו יכולים!! סימן שהקב"ה נותן בנו אימון שאנו מסוגלים לקבל את שכם!

ואיך?? איך חיים בתוך שכם... בתוך החומריות הזו ומתמודדים איתה וצולחים אותה???

בשביל זה יעקב אבינו ממשיך ואומר: ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך... **אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי!!!!** יש כאן שני דרכים איך להתמודד עם שכם... או בחרב או בקשת!!! **מורינו הגרש"ד פינקוס זיע"א מסביר את זה:** שיש שני דרכים של מלחמה... או חרב או קשת... כשאתה נלחם עם חרב... אתה מחזיק נשק אמיתי בידיים ואתה מתקרב לאויב ומתחיל להפיל... **אבל זה מאוד מסוכן**... כי בשביל להילחם בחרב צריך להתקרב לאויב... קרוב קרוב... צריך לבא על העיר בטח... להתקרב עם החרב עד הצוואר של החמור... ומי ערב לך שאתה מספיק חזק?? שמעון ולוי הרגישו מספיק חזקים להיכנס לתוך שכם... אבל אתה נמצא כעת בסוף כל הדורות... אין לך רשות לקחת את הסיכון הזה... לכן!!! בדור האחרון צריך להתחיל להשתמש **עם הנשק ששמו קשת!!!** קשת זה הנשק הכי בטוח... למה? כי אתה עומד מרוחק... וכל מה שנדרש ממך זה למשוך את הקשת אחורה ואחורה... ככל שאתה מושך יותר אחורה ו... ועוזב... ככה הקשת הולכת יותר רחוק!!! זה מה שמוטל עלינו בדור זה... ללכת אחורה!!! להתנתק!! להתנתק מכל הוואצפ... להתנתק מקווי הנייעס... להתנתק מכל קליפ ומכל חיבור לא מבוקר לרשת... ולמשוך לכיוון אחורה!!! ככל שאנחנו מושכים יותר אחורה... ויותר עוזבים... ככה אנחנו יותר מתרחקים מהחומריות ויותר מתקרבים לה... אנחנו כעת לקראת תחילת ימי השובבי"ם... ולא סתם אלא שובבי"ם ת"ת שעיקר העבודה בימים אלו היא להתנתק מהחומריות... ולהתקדש בקדושתו של יוסף... לא!!! לא צריך ללכת לקבר יוסף שבשכם... יותר יעיל לנתק כמה צינתוקים מיותרים בפלאפון... ולרענן את הסינון הנדרש... זה הרבה יותר יעיל...

מאמר מיוחד למחפשים את עצמם...

נשאר לי חוב משבוע שעבר... בשבוע שעבר נכתב בקצרה על אותם אלו שעבודת ה' שלהם היא מחוץ לקופסא והתפקיד שלהם זה לצאת ולעשות דברים מחוץ למסד... הדברים נכתבו ברובד הטכני בלבד בהקשר לגיליון 400... ובשבוע זה ננסה לפתוח את הנושא מרובד קצת יותר פנימי...

ובכן: היום נדבר על שבט יששכר!!! (ושוב: בגיליון זה נכתבו מאמרים כמעט על כל השבטים... וכעת נתמקד ביששכר) בינינו... אין מי שלא יודע מה התפקיד של יששכר... כל ילד יודע שיששכר מסמל את לימוד התורה... שבט יששכר הוא השבט הכמעט יחיד שככלכלם יודעים מה התפקיד היחודי שלו- **תורה!!!** בייחס לכל שאר השבטים לא כ"כ ברור מה התפקיד של ג'ד או אשר או שמעון... אבל יששכר? כל ילד יודע להגיד שיששכר זה תורה! **אז תתפלא לשמוע... שזה ממש לא ברור!** בכלל לא פשוט כמו שאתה חושב!!! ולמה???

מסיבה פשוטה מאוד:

אתה אומר שיששכר זה תורה ? ? רגע... ומה עם שאר השבטים? וכי שאר השבטים לא שייכים לתורה?? הרי אם אתה אומר שיששכר זה תורה... אז במילים אחרות אתה אומר ששאר השבטים זה **משהו אחר** מתורה...

אין כזה דבר!!! אין שום דבר מחוץ למעטפת של תורה... תורה זו לא עוד איזה ניהה נקודתית וצדית ביהדות שאפשר לומר שיש כאלו שהם כן שייכים לתורה ויש כאלו שלא... **אין כזה דבר! תורה זה הכותרת של הכל!!!** כל היהדות כולה נמצאת תחת הקורת גג ששמה תורה!!! ממילא כשמגדירים לנו ואומרים לנו שיששכר זו התורה... זו הגדרה מאוד חלקית ולא באמת מוגדרת... כי גם ראובן חייב בתורה וגם שמעון עוסק בתורה וגם בנימין שייך לתורה, ואם בכל זאת!!! עדיין יששכר נקרא במדרש "מלכה של תורה" יותר מכל שבט אחר... אז צריך באמת להבין: מה הכוונה?? במה זה מגיע לידי ביטוי?? במה מתבטא שיששכר הוא "יותר נקרא" מקבל תורה, משאר השבטים???

חוץ מזה!!! רק לשבר את האוזן: להוי ידוע לך: המושג של אברך כולל שתורתו אומנותו שיושב כל היום ולומד... **דווקא זה** בכלל לא שייך לשבט יששכר!!! אלא **לשבט לוי!!!** שבט לוי הוא המייצג של תורתו אומנותו!!! לוי הוא זה שלא קיבל חלק בארץ... וממילא אין לו עבודה... וממילא אין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה... כך שהסמל של התמדה בלימוד התורה זה בכלל לא שייך לשבט יששכר אלא דווקא לשבט לוי... **ונ... אז השאלה כעת רק מתחזקת:** אם כבר שבט לוי מייצג את השטייגן ואת עסק התורה הבלעדי... אז עדיין במה זה מתבטא שיששכר הוא מייצג של התורה? במה מתבטא זה שיששכר מקבל עול תורה יותר משאר השבטים?

והדברים מבוארים בהרחבה בעמוד 3-4 בגיליון זה...

המשך...

מהו תפקידו של שבת יששכר...??

ובכן: התפקיד היחודי של שבת יששכר זה **הרבצת תורה!!!** זו הנקודה!!!!!! זו היחודית ששבת יששכר מתייחד בה יותר משאר שבטים,

יששכר נטל על עצמו את העול **ל הביא את התורה** לכלל ישראל... להוריד את התורה לכלל העם... יששכר מוציא את התורה מארון הספרים ומהכתב רש"י **ומתרגם** אותה **ומביא** אותה **וממיר** אותה **ומוריד** אותה לכל השכבות... לא לחינם יששכר וזבולון מכוונים באיברים כנגד שני הרגלים של כנסת ישראל (נצח והוד תרין שוקין) **הרגלים מוליכות את כל הגוף!! מובילות אותו לאן שהוא צריך להגיע!!** יששכר וזבולון נטלו על עצמם את המשימה לקחת את התורה **ולהביא אותה** לכל מקום... התפקיד שלהם הוא **להרביץ תורה!!!** ולכן שניהם **יוצאים החוצה!!!** שניהם לא יכולים להישאר תחת גפנם ותאנתם, כי בשביל להביא את התורה לכל בית ולכל רובד ולכל שכבה... בשביל זה צריך לצאת... לצאת מעצמך ולתת לאחרים... בשביל זה יששכר מסתובב מעיר לעיר **וגולה למקום תורה** בשביל להרביץ תורה, ואילו זבולון במקביל **גולה לענייני סחורה** בשביל לאפשר לישכר להרביץ תורה

כלומר: עד היום ידעת שזבולון יוצא... יוצא לפרגמטיא... ואילו יששכר?

יששכר יושב בבית ולומד תורה... **לא!!! זה לא נכון!!!** שניהם יוצאים אותו דבר!!!! גם יששכר גולה ויוצא בדיוק כמו זבולון!!!

רק יששכר גולה למקום תורה... להרביץ תורה... ואילו זבולון יוצא למקום סחורה בשביל לאפשר ליששכר להרביץ תורה...

--- **ומעתה!!!!!!** אם עד כה הסכמת איתי ואני צודק... אז אתה קולט מה אמרתי פה?? אתה קולט איזה מפה חדשה נפתחה לפנינו פה? אתה קולט איזה השלכות יש להסבר הפשוט הזה שאמרתי לך עכשיו??

אני אסביר לך... אני אתן לך דוגמא:

מי שניסה ללמוד בכלל וניסה... ולא ראה ברכה בלימוד... בשלב מסוים מה אנחנו אומרים לו???, נו, אם אתה לא מצליח להיות יששכר, אז יתכן שעבודת ה' שלך זה להיות זבולון ולצאת לפרגמטיא ולהיות מחזיק תורה... **נכון שזה המשפט המוכר שאנחנו אומרים איכשהו להגיד לו???**

אז זהו! שמהיום המשפט הזה לא נכון!!! צריך להחליף את המשפט:

צריך לומר ככה: אם ניסית להיות **"שבט לוי"!!!!!!** ולשבת וללמוד וללמוד ורק ללמוד ו... ו... ולא הולך לך... אם אתה מרגיש שגם אחרי שאתה יושב ולומד אתה עדיין מרגיש חלל מבפנים וחוסר במיצי עצמי.. אז אם לא הצלחת להיות **"שבט לוי"**, **יתכן שעבודת ה' שלך זה להיות "יששכר" ולצאת!!!!!!** לצאת להרבצת תורה!!! תתחיל לצאת מעצמך ולתת

לאחרים... תנסה להתחיל למסור שיעורים... תנסה לכתוב חיבור תורני... תנסה להשפיע ברוחניות על בחורים צעירים... או במוסר או בלימוד וכו' וכו'... תנסה ללכת לערי השדה ולמסור שיעורים ליהודים שצמאים לדבר ה' זו הלכה... **שמעת את המנגינה החדשה???**

עד היום ידעת שיש **רק שתי אופציות**, יש או יששכר!! שזה לשבת ספון בבית המדרש וללמוד וללמוד... או להיות זבולון, שזה לצאת ולעשות כסף להחזקת תורה... אז כעת גיליתי לך שיש פה **שלוש אופציות:**

יש שבט לוי!!! יש שבט יששכר!! ויש שבט זבולון!!! כלומר: יש לשבת וללמוד וללמוד כמו שבט לוי (ולאו דווקא יששכר) ואם לא הלך לך להיות כמו לוי אז תצא!!! ולכן לצאת?? **כעת יש שתי אופציות:**

או **לצאת כמו יששכר** ולהרביץ תורה,

או **לצאת כמו זבולון** להחזיק תורה... **אתה קולט???**

מהיום תדע!!! כשכבר מרגישים **צורך לצאת**... זה לא בהכרח לצאת לעבוד... אפשר גם לצאת להרביץ תורה! **גם להרביץ תורה זו יציאה!!** לא לחינם יששכר וזבולון מכוונים בספירות העליונות כנגד שתי הרגלים... כי שניהם זזים! שניהם ניידים!!! שניהם **יוצאים**!!! שניהם משמשים כאמצעי הולכה ושינוע!!!! שניהם מוליכים את התורה ליעד הסופי שלה...

לא חייבים מיד **לצאת לעבוד!!!** אפשר גם לצאת **להרביץ תורה!!**

ולמה כ"כ חשוב לי להגיד לך את זה???

כי מי שהתפקיד שלו בעבודת ה' זה יששכר... לא יעזור לו כלום!!! הוא ינסה להיות שבט לוי ואמנם טוב שהוא מנסה וצריך לנסות... הוא ינסה להיות מתמיד וללמוד שעות ע"ג שעות ולא לזוז מהמקום... **אבל הוא לא יצליח!!!!!!** הוא יהיה מתוסכל מעצמו... למה אני לא מסוגל לשבת על המקום?? אתה שואל למה?? **כי אתה יששכר!!** צא... צא להרביץ תורה...

עכשיו: **אני מקווה שאתה מבין לבד** שלצאת אין הכוונה לצאת טכנית החוצה... לצאת הכוונה היא לצאת מעצמך-- כדי לתת לאחרים...

בקיצור: זה לא יעזור כלום!!! מי שהתפקיד שלו זה יששכר הוא לא מסוגל להיות לוי!!! **ואם הוא מתעקש אז הוא סתם מתעלל בעצמו!!!** הוא יושב על קוצים בכלל... הוא לא רגוע שם... בטח שהוא לא רגוע... התפקיד של יששכר זה לצאת... זה להתחיל לחפש איפה אני יכול להשפיע רוחניות... אל מי אני יכול להביא רוחניות... אל איזה שכבה אני יכול להוריד את התורה... וכאן זה כבר תחום מאוד נרחב... זה יכול להתבטא בלהיות ר"מ או ראש ישיבה... כן... תתפלא לשמוע: ראש ישיבה **הוא יששכר!!!** ואילו התלמידים שלו **זה לוי!!!** הראש כולל הוא **בחינת יששכר** (בעונותיו חלק גדול מהראשי כוללים נאלצים גם לקחת את העול של זבולון וזה באמת מאוד קשה) ואילו האברכים **הם לוי!!!** המשגיח בישיבה **זה יששכר** והתלמידים שלו בשלב זה חייבים להיות לוי!!!! (כי בחור צעיר לא יכול להיות בעל שיקול דעת מספק

לעמוד על דעתו מה התכוונת שלו...) יששכר נקרא מרביץ תורה... מה זה **להרביץ**??

להרביץ פירושו **להושיב!!!** יששכר מושיב את כולם... אבל הוא עצמו?? הוא לא יושב... **הוא רק מושיב!!!** הוא מצידו ממשיך כל הזמן ללכת...

אוי... כמה שסבלתי עד שהבנתי את זה... אני קבלתי בבית חינוך טהור של שבט לוי... אבא שלי כל השנים היה אברך כולל שתורתו אומנותו ועד היום... זה מה שראיתי בבית, וזה מה ששאפתי להיות... וטוב שכך... והנה אני יושב ולומד בבית מדרש ויש לי קוצים... אני מנסה להתחזק... ושוב חוסר מנוחה נפשית... **ומה עושים???** אז בשלמא: אם היו לי קוצים כי הייתי פזל החוצה לחיי הרחוב... לחיים ה"טובים"... אז ממזמן הייתי יוצא מהכולל והולך לעבוד ונגמר הסיפור... **אבל זהו שלא!!**

אני מאוד אוהב ללמוד תורה... אני מחובר בכל נימי נפשי לתורה... אבל יש קוצים ואני לא מרגיש סיפוק נפשי!! מה עושים?? התפוצצתי מזה!!! על התורה מצד אחד אני לא מוכן לוותר... ואילו לשבת על המקום וללמוד וללמוד כמו אבא שלי אני לא מסוגל יותר משעה רצוף...

מה עושים? מה הסיפור שלי?? מה יהיה הסוף אייתי??

עד שסוף סוף הבנתי שהתפקיד שלי זה יששכר!!! יששכר **יוצא!!!** לאן הוא יוצא? **להרביץ תורה!!** יששכר לא סוגר את הגמ'!! חלילה וחס!!! יששכר לא יוצא מהבית מדרש בשביל לעשות קריירה... הוא לא יוצא מהכולל לביזנס... הוא יוצא בשביל להרביץ תורה... יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים ורק שם-- וירא מנוחה כי טוב, **רק שם הוא מוצא מנוחה.**

כן... תתפלא לשמוע... זו תופעה שמדהים לראות אותה:

יש כאלו שחייבים שגרה!! הם אוהבים את החורף הארוך הזה... הם שמחים שנגמר חנוכה... הם גם שמחים שעד פורים יש עוד הרבה זמן...

ואילו יש את החברים שלי... אלו שהאויב הכי גדול שלהם זה השגרה! אנחנו לא יכולים לסבול שגרה!! אנחנו לא מסוגלים לשקוט על השמרים!!!! אנחנו מפחדים מהחורף האאאאארוך הזה... הקב"ה נתן לנו בעירה פנימית במיוחד בשביל להכריח אותנו לצאת... **לאן לצאת???**

וכאן מתחילה הטעות!!!!!! יש את החבר שלי שהרגיש את הבעיה הזו ומזה הוא הסיק שכנראה שאין מקומו בתורה... הוא קם ויצא לעבוד... אבל אני וחברים שלי???, זיכה אותנו ה' והבנו כמוהו **שצריך לצאת...** אבל לאיפה?? **לצאת מעצמי!!!** לתת מעצמי לאחרים... אז אני מצאתי את עצמי באז נדברו שחנני ה'... ויש אחד שמצא את עצמו בתור מדרין צעירים לעבודת ה'... ואחד כתב יצירה

לצאת ולחזק את עם ישראל... אז למה המשגיח עושה לי פרוצופים?? למה כשזה מגיע אלי זה פתאום לא נכון?

אז כן בחור יקר!!! כפי שאתה לא אוהב לשמוע... אתה בחור צעיר!! ואתה צעיר מידי בשביל לזהות את התכונות שלך!! ולכן אתה צריך עכשיו לשבת וללמוד כמו שבט לוי!!! אה... אבל מי אמר... אולי אני בחינת שבט יששכר... ואולי התפקיד שלי זה לצאת... אז למה נגזר עלי לסבול???

אתה צודק!!! יתכן מאוד שאתה שבט יששכר!!! ויתכן שהתפקיד שלך זה לצאת ולהרביץ תורה!!! אבל בשביל להרביץ תורה... צריך שיהיה לך **מה!!! מה להרביץ...** אם אתה כבר עכשיו רוצה לצאת להרביץ תורה... נו... יצאת... מה יש לך להרביץ... חוץ... חוץ ממכות...???

אבל מה כן!!! איפה כן יכול להגיע לידי ביטוי שאתה יששכר ולא לוי???

שאם אתה באמת בחינת יששכר... ואם התפקיד שלך בעתיד הוא באמת לצאת להרביץ תורה... אז היות וכעת אתה לא יכול לדעת איזה סוג של הרבצת תורה הקב"ה יטיל עליך!! **אז אין לך ברירה... ואתה חייב להיות מוכן לכל אפשרות...** יתכן שהשליחות שלך בהרבצת תורה תהיה בתחום של לימוד... ולכן אתה צריך לדעת למסור שיעור בעיון... אבל גם בבקיות... ויתכן שההרבצת תורה שלך תהיה בתחום המוסר אז גם במוסר צריך להשקיע... ויתכן שבתחום ההלכה... אז אתה צריך לרכוש בקיות מינמלית בהלכה... ופה!!! בנקודה הזו טמון ההבדל בין- שאתה בחינת יששכר... לבין חבר שלך מהישיבה שהוא בבחינת לוי...

החבר שלך הרגוע הזה שיושב ולומד ולומד ואין לו דחף לצאת... הוא לא צריך לחטוף מהכל... הוא יכול לשבת ולצלול ראשו ורובו בתוך מסכת בבא קמא כי הוא תמיד ישאר בבית מדרש ותמיד יהיה מונח בסוגיה שהוא לומד... אבל אתה שיתכן ובעתיד השליחות שלך יהיה לצאת ולהרביץ תורה כיששכר... אז אתה צריך להתכונן!!! אתה צריך להיות מוכן לכל תרחיש... אתה חייב מצד אחד להיות בקי בהלכה... ומאידך אתה צריך לדעת לדבר דברי תורה לפני ציבור... אתה צריך לדעת גם להעביר שיעור... מצד אחד אתה צריך לדעת איך להעביר שיעור דף היומי... ומאידך גם לדעת איך למסור חבורה בלומד'ס... כי אי אפשר לדעת באיזה הרבצת תורה הקב"ה מכין לך... **בזה מתבטא היששכר שלך!!!** לא בלצאת מהבית מדרש!!! אלא בהכנה היקפית ורב תחומית לשלל נרחב של כל סוגי ההרבצת תורה שהקב"ה יכול פתאום להעמיד אותך... בזה תשקיע... על זה תוציא את כל האנרגיות היששכריות שלך... ובבא היום... כשתעמוד על דעתך... אל תדאג... הקב"ה יסמן לך בדיוק היכן השליחות הנקודתית שלך בנחלת יששכר... והיכן המנוח אשר ייטב לך... לבנתיים נתתי לך הרבה הרבה שיעורי בית!! תחזור אלי כשגמרת להתכונן לכל רשימת האפשרויות האלו שהצבתי לך... בהצלחה...

וזה לא משהו שקשור לשום דבר... זה שתי תכונות שיכולות להיות בכל מקום!! וכל אחד צריך בסך הכל לזהות את עצמו ואת הבחינה שלו!!! **ואם אתה רוצה עוד דוגמא בכמה דורות שלפנינו זה החפץ חיים!!!** הרב שך התבטא שהרבה שלו זה החפץ חיים... **מה הוא התכוין??** אם תסתכל על כתיב חפץ חיים... זה פשוט מדהים... אתה רואה יהודי שלא נח ולא שקט... וכל הזמן דאג להביא את התורה לכל פינה בכלל ישראל... הוא כותב משנה ברורה בשביל שההלכה תגיע לכל בית יהודי... ואז אחרי שהוא גומר לכתוב את החיבור האדיר הזה... פתאום הוא מגלה שבסוף העולם יש יהודים שלא יודעים א' ב' של הלכה וגם מ"ב גדול עליהם... אז הוא כותב **עוד חיבור** בשם נדחי ישראל ששם הוא כותב את הההלכה שוב בקיצור נמרץ... ואז הוא רואה שצריך לחזק את העניין של שמירת הלשון אז הוא כותב עוד כמה חיבורים... ואז הוא מגלה פירצה בעניין של גילוח בתער... והוא כותב עוד חיבור מיוחד בשביל זה... ובקיצור: תעלעל פעם בכתיב חפץ חיים ותראה מה זה סמל ודוגמא לבחינת יששכר!!! **ולעומת זאת:** כשהחפץ חיים רוצה הסכמות לספר משנה ברורה אז אתה מוזמן לפתוח את המ"ב בהתחלה... ותראה שיש שם הסכמות מגדולי עולם שאתה בקושי יודע על קיומם... ואם הח"ח ראה לנכון לקחת מהם הסכמה זה אומר שהם היו גדולים מאוד והח"ח היה **זקוק להסכמה שלהם...** אז איך יכול להיות שאני ואתה לא מכירים אותם??

כי הם לא היו שבט יששכר אלא שבט לוי!! והם ישבו ולמדו ולמדו ולמדו... והם היו גדולי עולם בבחינת שבט לוי... אבל אנרגיות וכח ותפוצה בשביל לכתוב משנה ברורה ולהכניס אותו לכל בית יהודי... בשביל זה צריך להיות בחינה של יששכר... נו... מי יותר גדול?? החפץ חיים או אותם גדולי עולם שנתנו לו הסכמה?? **אין פה מישהו יותר גדול מהשני!** זה פשוט שתי בחינות!!! והחפץ חיים לפי התפקיד שלו כיששכר היה צריך לכתוב משנה ברורה... ואילו אותם גדולי עולם זה לא היה התפקיד שלהם... אלא לשבת ולהמשיך ולהגות בתורה ולא לכתוב מ"ב...

עכשיו רק תבין: במה זה מתבטא שיששכר נקרא "מלכה של תורה" יותר מכל שאר השבטים?? הנה!! החפץ חיים נחשב אצלנו "מלכה של תורה"!! סו"ס הספר משנה ברורה ממאן לרדת מהשלחן אבל כולנו מבינים שזה לא הופך את כל גדולי עולם שלא כתבו מ"ב שהם חלילה פחות שייכים לתורה... אלא הח"ח בזה שהוא הוריד לנו את התורה... **מהמקום הזה הוא נחשב מלכה של תורה... על אותו משקל: הראש ישיבה והמשגיח והר"מ הם בבחינת "מלכה של תורה" יותר מאברך כולל... למה? וכי הם יותר מתמידים? לא! פשוט וברור שיתכן מאוד שדווקא שהתחיים הגדולים ביותר ספונים להם בירכתי בית המדרש... אבל סו"ס כל אלו שנמצאים בעמדת השפעה לעם, הם יותר מנחילים תורה... יותר מדריכים אותנו בתורה וממילא הם נושאים את כתרה של תורה ונקראים "מלכה של תורה" ודו"ק...**

עד כאן הדברים אמורים לאברכים! לאנשים שכבר עמדו על דעתם!!!

אבל מה נאמר לכל הבחורים הצעירים שקוראים את המאמר הזה... ויש כאלה שנדלקים... אוהו... איזה יופי... סו"ס מישהו מייצג אות... תמיד טענתי שאין לי עצבים לשבת וללמוד... והנה... מגיע אדון אז נדברו ופשוט מסביר לכולם עד כמה אני צודק שאני צריך לעזוב את הבית מדרש ולצאת... כן... אני דווקא בעד

תורנית... והחמישי פתח כולל... והששי יצא לקירוב רחוקים... המכנה המשותף בין כולנו... שאנחנו **יצאנו!!!** אבל אפשר לצאת **כמו שיששכר יוצא...** כן... אסור ליששכר להתעקש ולהיות לוי!! יששכר צריך לחבוש את החמור האהוב עליו... וקדימה... יששכר חמור גרם רובץ בין המשפטיים וירא מנוחה כי טוב, זו המנוחה שלו... המנוחה שלו זה בחוסר שגרה... ב"בין המשפטיים..."

אבל!!! כעת תרשה לי להפוך את הקערה על פיה!!!

לא לשכוח שמאידך!!! גם לכיוון ההפוך: ישנם הרבה הרבה אברכים שזכו להיות שבט לוי... זכו להיות נחלת ה' שהם יושבים ולומדים ולומדים תורה... שבתי בבית ה' כל ימי חיי... ואז מגיע הפיתוי... ומגיע השכן, או השווער, (ולפעמים גם הרבצען) ולוחשים באוזן: נו... אתה כזה אברך רציני, אולי תצא לאיזה שטעלע... אולי תהיה איזה ר"מ? איזה משגיח?? יש לך כל כך הרבה מה לתת מתורתך לאחרים?? כלל ישראל צריך אותך...

לא!!! לא כל אחד צריך לצאת!!! יש אברך בן תורה שהוא זכה להיות שבט לוי **ולא** שבט יששכר!!! ואשריו ואשרי חלקו!!! ושתדע לך: אני בתור יששכר קצת מקנא בך... לא תמיד זה קל להיות חסר מנוחה... נכון שהמנוחה היחידה שלנו זה לוח זמנים צפוף של חוסר שגרה ומנוחה... אבל לפעמים גם לנו יש רגעים של השתוקקות לשבתי בבית ה' כל ימי חיי... ולחבק רק את הגמ' ואנחנו פשוט לא מסוגלים... אז אתה שזכית להיות לוי... תדבוק בשבט לוי שבך ואל תתפתה...

בדיוק כמו שיששכר אסור להיות לוי!!! ככה ללוי אסור להיות יששכר!!!

יש לנו דוגמא מאוד מוחשית מהדור האחרון: היו לנו שני גדולי עולם!!! מרן הרב אלישיב זיע"א ומרן הרב עובדיה זיע"א... מרן הרב אלישיב היה בחינת לוי!!! ישב ולמד ולמד ולמד ולמד ולמד ולמד ולמד... לא רצה לדבר בשום מקום... לא כתב מעצמו חיבור תורני וגם לא יזם יצירה תורנית... **זה נקרא שבט לוי!!!** תורה ותורה ונוך תורה!!! לעומת זאת מרן הרב עובדיה... לא נח ולא שקט... מגיל צעיר מאוד הוא כבר מסר עשר שיעורים ביום... התרוצץ ממקום למקום וחזק את כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם... כתב עשרות חיבורים והשאיר לנו כמה מדפים מכובדים בארון הספרים היהודי... מה זה?? **זה בחינת יששכר!!!**

נו... ומה התפקיד שלי?? כמו מי אני צריך לשאוף לגדול?? אז באופן טבעי... אם אני אשכנזי אז התמונה של הרב אלישיב מתנוססת בסלון והוא הסמל והדוגמא... ואילו אם אני ספרדי אז דמותו של הרב עובדיה היא הסמל והדוגמא... אבל מה אעשה... שדווקא אני האשכנזי... בהתחלה דווקא רציתי להיות מתמיד כמו הרב אלישיב אבל זה הכניס אותי לכאן... כי זה לא אני!!! זה לא מתאים לי!! אני לא בחינת לוי!!! עד שגיליתי שבשבילי מרן הרב עובדיה שהוא בחינת יששכר!! הוא הסמל ודוגמא... ולעומת זאת יתכן מאוד שקיים בחור ספרדי שהוא מתמיד מטבעו... והדוגמא שלו זה דווקא הרב אלישיב... **אני בכונה מציג את זה כך...** כדי שנבין שזה לא משהו מגזרי

לשואלים: לאן נעלם מדור זה "למען לא נבוש"??

מה קרה שמדור זה לפתע בוש והתייבש??

ובכן: למען לא אבוש וחלילה לא אכלם... מחובתי לשתף אותך בשיקולים!!! אז ככה: להוי ידוע לך: עלון זה דבר כזה שיוצא מתוך לחץ!!! יש יום מסוים ושעה נקובה שבה העלון חייב לצאת... (מה שנקרא בשפה הלוועזית והמושמט "דעד לייין...") ובין אם יש לך מה לכתוב ובין אם אין לך... העלון צריך לרדת לכבש הדפוס ויהי מה...

או אם כאמת אין מה לכתוב... מה עושים???

או אל תשאל... צועקים לה: מתפללים... עושים השתדלות ויושבים מול המוקלדת ומסתכלים לשמים... עד שבסופו של דבר תמיד ה' שולח משהו והעלון יוצא בס"ד... אבל! כשמדובר במדור הלכתי...???

כאן זה כבר עניין של חוסר אחריות!

אי אפשר להוציא הלכה מעשיית מתוך לחץ!!!

הלכה זה נושא רציני ואחראי מידי בשביל שהוא יהיה נתון תחת לחץ של "דעד לייין" של ירידה לכבש הדפוס...

לכן עם כל הכבוד למדור "למען לא נבוש..." שעוסק במושגים בסיסיים בהלכה... אבל היות וכמה פעמים קרה שמתוך לחץ נכתבו דברים לא לגמרי מדויקים... אז אין ברירה... ומדור "למען לא נבוש" לא יכול להיות קבוע... יתכן שמדי פעם הוא כן יופיע... אבל אי אפשר שהוא יהיה קבוע... אסור לו להיות קבוע!!! כי אם הוא קבוע זה אומר שיש כאן הלכות שנכתבו תחת לחץ... והלכות שנכתבו תחת לחץ הם חוסר אחריות משועוע...

חץ מזה: אם תשים לב: בעיתון היומי ישנם שני מדורים שהם לא לגמרי קבועים!!! מדור מודעת אירוסין ומדור של מודעות אבל!!! ולמה?? כי אם העיתון היה מחויב לכמות מסוימת של מאורסין או כמות מסוימת של מודעות אבל... אז הוא היה צריך לפעמים להרוג אנשים... או לחילופין לחתן אותם בשביל לספק את הסחורה... לפיכך עם כל הכבוד לעיתון הקבוע והיומי שיוצא... אבל יש דברים שגם העיתון מודה שהוא לא יכול לעמוד בסנדרטים קבועים...

או זהו!!! שאותו דבר מהלכה!!!

אם אני אהיה מחויב למדור הלכתי קבוע... אז כשלא יהיה לי מה לכתוב... מה אתה רוצה שאני אעשה?? תסמוך עלי שאני אמצא איזה חומרה או איזה סלסול רחוק... ואני אכתוב את זה יחד עם ההלכה... והרבה מהקוראים יצטרכו או להתעצבן עלי מה אני מפיל עליהם חומרות חדשות ועושה מזה כאילו זה מעיקר הדין... וזה עוד במקרה הטוב... כי יהיו כאלו שבתמימות יצטרכו למצוא חומרה חדשה... והכל בגלל מה? בגלל שלבן אדם לא היה במה למלאות את המשבצת... זה כבר לא בסדר!!! זה כבר עוול!!! אם אתה רוצה למלא את העיתון... אתה תמיד יכול לשלוף עוד איזה הכנסת ספר תורה מלפני שבועיים... או עוד איזה פס האטה חדש שנחנך ברחוב וילקומי... אבל להמציא מאורסים חדשים ולקבור אנשים אתה לא יכול... על אותו משקל:

כל זמן שנכתבים דברים שהם תמיד נכונים... אם זה התחזקות באמונה... או נגד פגעי הטכנולוגיה וכו'... נו... למה לא... הדברים האלו תמיד נכונים... ותמיד טוב להתחזק בהם... אז מה איכפת לך ללכת לפי החליל של כתב הגיליון... שהפעם הוא החליט לפתוח את הנושא הזה ופעם את הנושא הזה... (אגב: מניסין כידוע אין סתם... אני מצדיק כותב לפי ריחות... אבל אני בטוח שגבוה מעל גבוה מוכין את התנועה... והדברים כנראה נוקטים למישהו מסוים שצריך לקרא אותם... כך זה מניסין של כל מי שמדבר או כותב...) אבל כשמדובר בנושא הלכתי... כאן זה כבר לא בא בחשבון!!!

למען לא נבוש ולא נכלם... ואי"ה מידי פעם יופיע...

גשם בחוץ... והנעליים קרועות... מאיפה משפחת כהן תשיג נעליים חדשות??

ברוכים הבאים לעיר דלתון... בשבוע האחרון יש פה איריה של חול המועד... מה יש??? כבר שבוע ימים שיורד אצלנו גשם ברך ה'... ואצלנו בעיר שיורד גשם כל החיים משתנים... למה?? כי תבין: לכל משפחה ולכל בית יש את שדה אחוזה שלהם... ומידי בוקר מיד אחרי תפילת שחרית כל אחד מהאבות יוצא לשדה לעבוד... אבל!!! בימים שיורד גשם אז אי אפשר לעבוד בשדה... אז כל האבות נשארים בבית המדרש ולא הולכים לעבודה... ממילא זה נראה כמו חול המועד כזה!!! איריה של שלושה... יש אפילו ילדים שלא הולכים לחידר... למה?? כי אבא רוצה ללמוד איתם... סו"ס יש מצות עשה ושנתנת לבנך ומצווה בו יותר מבשלוחו... (בקיאו: כמו שאנחנו מרגישים שיורד שלג ונעבאך ונעבאך אין לימודים... אבל אנחנו בסך הכל שמחים... ככה פעם היה כשיורד גשם...).

כל זה בייחס לחברים שלי... הם מרגישים חוסר שגרה בימים אלו... אבל ליי? לי קוראים יענקי כץ... ואנחנו כהנים והיות ואנחנו שייכים לשבט לוי אז לא קבלנו חלק בארץ... ממילא אבא שלי תמיד יושב ולומד תורה... אצל אבא שלנו אין הבדל בין יום של גשם ליום של אביב... הוא תמיד הולך לבית המדרש וחוזר בשעות הערב עייף ויגע מעמל התורה... אבל עם פנים מאירות ושמחות באור התורה...

בשעות הלילה המאוחרות... לא כ"כ הצלחתי להירדם... והנה אני שומע את אבא ואמא משוחחים... אבא פונה לאמא בדאגה: מה יהיה... כ"כ קר בחוץ... והנעליים של הילדים קרועות... ראיתי את הנעל של יענקי והזדעזעתי... בטח הרגלים שלו רטובות... וזה לא תכלס... מה יהיה?? אמא ניסתה להרגיע... אל תדאג אבא... בשביל זה אנחנו שבט לוי... ותמיד הקב"ה סידר אותנו... אתה תמשיך ללמוד והקב"ה כמו תמיד ישלח לנו בדרכים יצירתיות משלו נעליים חדשות לכל המשפחה... אבא שומע... מהנהג בראשו... כן... אני גם בטוח שה' יעזור... אבל עדיין!! זה אחריות שלי!! אני לא יכול להגיד שה' יעזור ולהתנער מאחריותו... חוץ מזה!! בכתובה התחייבתי שאני נותן לאשתי נעליים חדשות בימות החורף שיתבלו במשך הקיץ וחוזר חלילה... אני לא יכול לפטור את עצמי ולומר שה' ישלח... אמא ביטלה את דבריו... הוי... בשבילי אל תעשה כלום... אני מוחלת בלב שלם... אני מעדיפה שתמשיך לשבת וללמוד... לבסוף אמא סיימה ואמרה: אל דאגה... אני בטוחה שה' יעזור!!! כמו שהקב"ה שולח לנו במשך כל השנה את הפרנסה משמים... כך גם זה יסתדר בעזה"ש...

עברו שבועיים... והגיע סוף סוף העליה המסורתית לירושלים!! כן... הגיע זמן המשמרה לעלות... אבא החליט לקחת אותי איתו לירושלים... ולפני שיצאנו חני הקטנה שאלה את אבא... לאיפה אתה הולך?? ואז אמא ענתה לה: אבא הולך לבית המקדש כדי לבקש מה' שיתן לך נעליים חדשות... ואמא סיימה בקול ואמרה: **ואני בטוחה שה' יסכים ויתן לאבא את כל מה שהוא יבקש כי אבא כל היום לומד את התורה של ה'.**

יצאנו לדרך... בהתחלה אבא היה נראה קצת שפוף... אבל ככל שהתקרבו לירושלים הוא התעודד... ועד שהגענו לירושלים כבר שכחנו מהכל... כאן זה מושג כל הארץ... כשמיגיעים לבית המקדש שוכחים את כל הדאגות... הגענו ביום ששי בצהריים!!! כן... חלופת המשמרות נעשית בעיצומו של יום השבת!!!! (תמיד של שחר שייך למשמרה היוצאת ותמיד של בין הערביים שייך למשמר הנוכח) ממילא כל המשמרה מקדימים ומגיעים ביום ששי כדי להיות כולם מזומנים לשבת קודש!!! (לא כמו משמרת בילה שהיו מגיעים מאוחר והם נענשו על זה)... הגענו לירושלים... ו... וההתכנסות הראשונה של המשמרה הוא בסעודת ליל שבת קודש!!! יש את המזרח ששם יושב ראש המשמרה!!! ולצידו יושבים ששה ראשי בית אבא... ומשם יוצאים ששה טורים ארוכים של שולחנות... כל בית אב והטור שלו... סעודת שבת נערכה ברוסמות רוח מתוך דיבוק חברים ודבקות בה'... איזה תענוג זה לשבת יחד בצוותא חדא עם כהני ה' שכולנו קרובי משפחה עכ"פ רחוקים... וכולנו טוהרים על טהרת קודש... לא צריך להיות כל הזמן על גחלים מי פה טמא ובאיזה ספסל אסור לגעת... לא!! פה כולם טוהרים... כל הלחמים פה הם בחזקת קדושת חלה... כל הפירות בחזקת תרומה...

עכ"פ נחזור לעניינינו... השבוע התחיל... ואנחנו אמנם כהני משמר אבל עדיין אנחנו מחכים ליום המיוחד שלנו... יום רביעי... שזה היום של הבית אב שלנו... סו"ס הגיע היום שלנו... זה היה נראה בוקר חורפי ושגרתי בבית המקדש!!! על פניו היה נראה שהעביידיה היום רגועה... יש בסה"כ חמישים יהודים שרוצים להקריב תודה... יש כאן 8 יהודים שרוצים להקריב חטאת, ועוד ארבע אשם... ויש בסך הכל ארבע מאות יולדות בלע"ז שבאו להקריב קרבן יולדת... נו נו... זה לא הרבה... זה מספר די שגרתי בבית המקדש!!! סוף סוף רובם ככולם מקריבות שתי תורים או שני בני יונה שזה לא עבודה ארוכה...

אבל!!! לפתע הגיע איזה מיליונר מחו"ל... והוא הגיע להקריב קרבן יולדת בשביל אשתו... ואז נודע לו שיש כאן עוד ארבע מאות יולדות חוץ ממנו... שגם הם באו להקריב... אז הוא התעניין בספונטניות: איזה סוג קרבן הם מקריבות?? וענו לו: ששמונים אחוז מתוכם מקריבות קרבן עני... אותו מיליונר הזדעזע... מה?? כ"כ הרבה עניים יש בכלל ישראל?? הוא נכנס לשכת החותמות ודפק על השלחן ואמר: **כל הקרבנות של היולדות כאן עליו!!!** הופה!!! **באותו רגע כל הלשכה נכנסה לסחרחרות!!!** המשמעות היא שכולם עכשיו בבת אחת מתחייבות בקרבן עשיר... (כי הולכים אחרי המתנדב, והוא הרי עשיר) שזה **עולת ב ה ס ה!!!** וחטאת העוף!! (לא כמו עני שמקריב שתי עופות... אלא אחד עולת בהמה ואחד חטאת העוף...) ואוהו... בבת אחת צריך לגייס כעת ארבע מאות בהמות!!! ולא סתם אלא עולות!!! אתה יודע מה זה עולה?? ועוד ביום חורפי קצר...?? קרבן עולה אורך זמן... צריך לנתח ולהעלות את כל האיברים לפני תמיד של בין הערביים... בקיצור: העבודה נכנסה להילוך חמישי... עולות בהמה נכנסו בזה אחר זה לעזרה... וברוך ה' עד אחד בצהרים הורגשה שליטה במצב... ברוך ה' רוב עולות הבהמה כבר הוקרבו... (חטאת העוף זה כבר פחות מלחץ... זה בסך הכל מליקה והשאר נאכל לכהנים בילה... שאז יש הרבה זמן...) ואז בסוף השבוע כל כהני המשמרה התכנסו ללשכת בית הפרווה... הגיע הזמן לחלק את עורות הקדשים בין כהני המשמר... כן... יש גזירת הכתוב שאחד מכ"ד מתנות כהונה זה עור העולה שהוא הולך לכהני המשמר... והפעם!!! בשבוע הזה הצטברו הרבה קרבן עולה וממילא בסוף השבוע נוצר מצב **שכל כהן יצא עם עור שלם בידים!!!** אבא יצא מבית הפרווה עם דמעות בעיניים... הוא פנה אלי ואמר לי: אתה זוכר יענקי?? אתה זוכר מה שאמא אמרה לחני לפני שיצאנו לדרך?? שאבא הולך לבית המקדש כדי לבקש מה' שיתן נעליים חדשות לחני וליענקי... אז הנה... כשאנחנו הגענו לכאן שכחנו מזה לגמרי... אבל הקב"ה לא שכח... הוא הביא לפה מיליונר במיוחד בשביל שיתחייב קרבן עשיר בשביל כל היולדות העניות... והכל בשביל לארגן לנו עור... כדי שלחני וליענקי לא יהיה קר ברגלים... וכדי להראות לאבא שלהם שכשלומודים תורה לא צריך לדאוג... כי לקב"ה יש מספיק רעיונות יצירתיים איך להשלים את כל מחסורינו... בא יענקי... בא נחזור מהר הבייתה... ונבשר לאמא שגם עד הנה עזרנו ה'... נחזור הבייתה וניתן את העור לסנדלר שיעשה מזה נעליים לכל המשפחה... אבא נכנס לעזרה... ואמר תודה לה' בשם כל המשפחה על כל ההשגחה פרטית שמלווה אותנו כל השנה על כל צעד ושעל... אבא הבטיח לה' שמאכן ואילך הוא תמיד יזכר להתחזק בבטחון בה'... ולא ידאג... חורף נעים בית המקדש... נפגש לקראת חג הפסח...

למה אני לא מחזיק מעמד בשום דבר...??

ניגש אלי בחור בן עליה ומשקיע בלימוד ובעבודת ה' ותינה בפני את צערו: אני מאוד משתדל להתחזק בלימוד ובעבודת ה'... אני כל הזמן משתדל להתחזק... אבל יש לי בעיה: **אני לא מחזיק מעמד!!!** אני תופס חיזוק באיזה משהו... ואחרי חודשים שלוש אני עוזב את זה והולך למשהו אחר... ואחרי תקופה אני שוב פעם עוזב והולך לעוד משהו אחר... **אני לא עקבי!!!** אותו בחור מתאר לי עם דמעות בעיניים את הסדר היום המיוחד והעקבי של מרן ר' חיים קנייבסקי עם כל ה"חובות" הקבועים שהוא כבר מחזיק איתם עשרות שנים... **איפה אני ואיפה זה??** אני לא מצליח אפילו שלושה חודשים להחזיק מעמד עם ה"חובות" שלי... למה??? למה?? למה???

בחור יקר: אתה מזדהה עם הכאב הזה? עם השאלה הזו??

עניתי לאותו בחור תשובה: אבל אני מדגיש מראש: **התשובה הזו לא תמיד נכונה!!!** נא לקחת את זה בחשבון... **שלא תגיד שלא אמרת!!!**

ובכן: עניתי לו כך: אתה מתלונן שאתה לא מחזיק מעמד בשום דבר?? אני מכיר עוד מישהו שלא מחזיק מעמד בשום דבר... **תינוק קטן!!!** תינוק קטן... סו"ס הוא כבר התחיל לזחול... פעם הוא לא היה זז... ועכשיו ב"ה הוא תפס חיזוק והתחיל לזחול... והנה!!! לא עברו שלושה חודשים והופה!!! פתאום הוא הפסיק לזחול... מה קרה?? הוא התחיל ללכת... נו... למה התינוק לא מחזיק מעמד? למה הוא לא ממשיך לזחול?

מה התשובה?? ברוך ה'!!! הוא התקדם בחיים!!!! התקדם מזחילה להליכה... **זה לא שהוא לא החזיק מעמד** בזחילה... אלא הוא פשוט התקדם!!! תגיד תודה!! וככה זה לאורך כל הדרך עם תינוקות... תכנס פעם לחנות צעצועים ותראה: יש משחקים שהם מיועדים מגיל שלושה חודשים עד ששה חודשים... ואח"כ... זהו. התינוק כבר לא מחזיק מעמד במשחק הזה... צריך כבר להחליף לו משחק... מה יש?? **למה הוא לא מחזיק מעמד??** למה בגיל ששה חודשים הוא לא יכול להחזיק מעמד במשחק של גיל שלושה חודשים?? נו... למה?? כי ברוך ה' הוא התקדם!!! הוא גדל!!! ב"ה שהוא לא מחזיק מעמד!!! אם הוא היה ממשיך "להחזיק מעמד" ונתקע באותו מקום זה היה עלול להיות פיגור התפתחותי... הבנת מה אמרתי??? **בדיוק על אותו משקל:** בחור שבאמת משקיע ובאמת רוצה להתקדם בעבודת ה'... **הוא מתקדם !!!!!!** והוא מתקדם יפה מאוד!!!! רק מה?? זה נעשה טיפין טיפין ובשגרת היום יום אתה לא ממש מרגיש את ההתקדמות שלך... אבל כל כמה חודשים אתה פתאום מרגיש ש... ש... שאתה פתאום לא מחזיק מעמד... יש פתאום כל מיני דברים שלפני שלושה חודשים התאימו לך ועכשיו פתאום זה כבר לא... לא...

ואתה מתוסכל מזה!!! אתה רואה בזה חולשה וחוסר עקביות!!!

והנהלו... קח בחשבון שיתכן שזה בסך הכל התקדמות בריאה...

יתכן שהתקדמת בחיים ומה שהתאים לרמה שלך לפני כמה חודשים... הרי כעת זה כבר לא מתאים לך... קח בחשבון... זו אופציה...

--- **אני אתן לך דוגמה קלאסית:** ניגש אלי בחור מאוכזב מעצמו... מה יש?? קבלתי על עצמי בתחילת אלול ללמוד כל יום לכה"פ עמוד גמ' ויהי מה... החזקתי מעמד חודשיים שלוש... והופה... פתאום זה לא הולך... לא יודע מה קרה לי... אני לא מצליח ללמוד עמוד גמ'. אני כל הזמן נתקע... לא מצליח להבין... אני לא מצליח לעמוד בהספק של עמוד ביום...

אאאוף... אני שוב פעם לא מחזיק מעמד בקבלות שלי!!!

התחלתי לשבת איתו... נו... באמת מה קרה?? איך יכול להיות שפעם היית כן מסוגל להספיק עמוד גמ' ביום והיום פתאום לא... מה יש?? מה... פתאום נהיית מפגר?? פעם היית יותר חכם ועכשיו פחות???

תחקרתי אותו במשך כמה דקות... ו... ומה התברר?? לא פחות ולא יותר התברר שהבחור הזה בדיוק בתקופה האחרונה התחיל להשקיע בעיון!!! הוא הכין את השיעורים וסיכם אותם וגם חזר עליהם... בקיצור: במשך השלושה חודשים משהו טוב קרה לו!!!! משהו טיפ טיפה השתפשף שם במוח שלו!!!! במשך השלושה חודשים האלו הבחור הזה נהיה טיפ טיפה יותר יסודי... וטיפ טיפה פחות שטחי... והנה... הוא מגיע לאותו עמוד גמ' והוא מתחיל ללמוד אותו... ופתאום הוא נתקע... הוא פתאום לא מבין כל מיני דברים והוא נבהל מעצמו... מה קרה לי? לפני שלושה חודשים נסעתי פה על מאה ששים... תוך שעה הצלחתי להטיס עמוד גמ'... ואילו עכשיו אני כל הזמן נתקע... מה קרה לי???

בטח!!! ברוך ה'... תגיד תודה... עד לפני שלושה חודשים היית שטחי להחריד... כשהיית לומד גמ' היית קורא את השאלה ואת התשובה בחדא מחתא... לא הטריד אותך עד כמה התשובה בכלל עונה על השאלה... ומה בכלל רוצה לי ומה מפריע לה... ממילא מה הפלא שהעסק נסע... לפני שלושה חודשים קראת גמ' על תקן של תיקון ליל שבועות... מה הפלא שהרגשת שאתה נוסע על כביש שש... ואילו בשלושה חודשים האלו משהו טיפ טיפה התחדד אצלך!!! אתה טיפ טיפה פחות מטיח... ולכן! לכן אתה כבר לא מסוגל להספיק כ"כ מהר...

נו... ומה אתה מרגיש??? **שאתה לא מחזיק מעמד???**

תגיד תודה!!!! גם תינוק קטן שזחל לא מחזיק מעמד בזחילה... ויום אחד הוא מתחיל ללכת... כן... אתה אותו דבר בדיוק...

הנה לך דוגמה אחת מיני רבות לבחור שלא מחזיק מעמד במשהו מסוים והוא מצידו מאוכזב מעצמו... ואם הוא קצת היה קולט עניין מאיפה זה נובע... הוא היה מבין שהוא בסה"כ התקדם... וטוב שהוא לא החזיק מעמד... **אבל כפי שהקדמתי כאן חשוב להבהיר:** שלא תמיד זה נכון!!! יותר נכון: **בדרך כלל זה לא נכון!!!** בדרך כלל כשאנחנו לא מחזיקים מעמד זה באמת בגלל שאנחנו לא מספיק רציניים... רק זה מה שחסר לי שכל בחור עצלן ולא רציני שלא מוכן להתאמץ ולקחת אחריות ולהגיע לחברותא... הוא יטען לו: שתשמע... אני פשוט לא קדמתי... אני כבר לא מתאים לרמה שלך... אוי אוי... רק זה חסר לי... אז זה!!! שבדרך כלל כשאנחנו לא מחזיקים מעמד זה באמת נובע מחוסר עקביות וחוסר רצינות!!!! **שלא תגיד שלא אמרתי!!!**

רק מה?? כלפי מי הדברים האלו אמורים בכל זאת?? כלפי אותו בחור **באמת** רציני **באמת** מתאמץ ומשקיע **באמת** עושה מצידו הכל... ובכל זאת לפעמים הוא מרגיש שהעסק חורק ונשחק... ומה שהלך כ"כ טוב לפני חצי שנה... כבר לא הולך עכשיו... ולא סוחב... והעסק הולך ונהיה רק עייף ומדכא... והוא מצידו רוצה להילחם בכל הכח להמשיך בעקביות!!! הוא לא רוצה להרים ידיים כמו כל החלשים האלו... אז זה!!! כלפי הדברים אמורים... בחור יקר: לא תמיד זה נכון להילחם בכל מחיר!!! לא תמיד בטוח שחיבים להחזיק בכל הכח במה שעשית עד היום... קח בחשבון: שיש דברים שהם היו נכונים וטובים ומתאימים לך עד היום!!! ואילו היום הגיע הזמן לפתוח ראש לדברים עוד יותר נכונים... בקיצור: אסור ראש בקיר!!! בשום דבר!!!

(כמובן: שבכאלו דברים צריך להתייעץ כי בחור צעיר בדרך כלל לא יודע לבד להבחין... סו"ס ברגעים קשים אנחנו תמיד נוטים לשבור את הכלים... אז בבקשה... נא לא למהר להחליט כאלו החלטות... רק מתוך התייעצות...)

אני אתן לך עוד דוגמה מאוד מצוייה: חברותא!!! לפני שנתיים קבענו חברותא וזה הלך מאוד מאוד טוב... היינו כ"כ מרוצים אחד מהשני... והנה... במשך השנה האחרונה לאט לאט נהיינו פחות מרוצים אחד מהשני... ובשלושה חודשים האחרונים אנחנו כבר ממש גוררים את עצמנו... אבל אנחנו לא מעזים לפרק את החברותא... **ולמה??** כי... כי לפני שנה זה היה כ"כ טוב... והיינו כ"כ מרוצים... אז מה קרה פתאום? אנחנו רוצים להחזיק מעמד!!! אנחנו לא רוצים כמו האלו שלא יודעים להחזיק מעמד ומחליפים חברותא כמו גרביים...

אבל לא!!! אתם לא צודקים!! כי יש חילוק פשוט: מי שלא מחזיק מעמד שבוע ימים עם חברותא... יתכן שהוא אחד כזה שבאמת לא מחזיק מעמד וזה לא בסדר... אבל אם למדתם שנתיים חברותא... במשך שנתיים האלו משהו קרה למוח שלכם... ברוך ה' כל אחד מכם נבנה... המוח של כל אחד מכם התחדד יותר... ויש סיכוי גדול שגם אם לפני שנתיים הייתם מתאימים... הרי כעת אתם כבר לא מתאימים!!!! וזה לא מגיע ממקום של חולשה!! אלא ממקום של התפתחות!!! שנינו עשינו כבדת דרך... שנינו התקדמנו... שנינו פיתחנו צורת חשיבה מסוימת במשך השנתיים האחרונות... וזה שהיינו מתאימים לפני שנתיים זה לא אומר שאנחנו מתאימים עכשיו!!!! זה לא שעד עכשיו החזקנו מעמד... ועכשיו הכל קרס ואנחנו כבר לא מחזיקים מעמד... אדרבה... התקדמנו... וצריך לשנות את החברותא לפי ההתפתחויות...

אבל כאן שוב מגיעה ההסתייגות!!! עדיין יש מקום נכבד לאותם אלו שבאמת לא מחזיקים מעמד והם באמת צריכים להתחיל לעבוד על עצמם להיות יותר עקביים... ונו נו נו... נא לא לצרף את המאמר הזה לרשימת התירוצים למה אתה לא מחזיק מעמד... נו נו נו לך...

--- **אגב:** זה הפשט בגמ' שאומרת: צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר: ילכו מחיל אל חיל!!! אדם שבאמת עובד על עצמו... הוא כל הזמן נתון לשינויים... כי הוא חי... יש לו עסק חי... משהו באישיות שלו מתקדם כל הזמן... ממילא גם מה שהוא התרגל שבעים שנה לחשוב... הרי הוא מסוגל פתאום להגיע למסקנה חדשה... ממילא אין לו מנוחה!!!! מה פירוש אין לו מנוחה??

בית קברות זה מנוחה נכונה!!! פה נטמן וזהו!!! הוא לא יזוז מכאן עד קץ הימין!!! זה נקרא מנוחה... אבל אדם שהאישיות שלו כל הזמן מתקדמת... הוא אף פעם לא נתקע... הוא תמיד נתון לשינויים...

זהו אחד הדברים שמאוד מאפיינים את גדולי ישראל במשך כל הדורות: שבמשך החיים הם חזרו בהם!!!! יש כמה פסקים שמרן הגרש"ז אורבך זיע"א חזר בו בסוף ימיו... וכי זה חולשה?? אדרבה... הוא כל הזמן התקדם!!! אדם שכל הזמן מתקדם... אז מה שהיה נראה לו נכון בגיל שמונים... הרי כעת... בגיל תשעים מתברר שזה לא נכון...

יש כאלו שחושבים שאדם שחוזר בו זה מראה על חולשה! בדיוק ההיפך!

זה רק מראה על עסק חי!!! זה מראה שמשוה פה זו!! מתקדם ולא נשאר באותו מקום!! ושוב ושוב אחזור ואדגיש: מאידך גיסא... אדם שכל רגע מחליף את הדעה שלו... זה אדרבה... זה באמת מראה על חוסר יציבות... אז כאן חשוב לא לאבד את הצפון:

מצד אחד ברור שצריך יציבות!!! צריך עמדה ברורה ויזוקה!!!

אבל מאידך צריך להיות פתוח לשינויים שנובעים מהתקדמות...

ההבדל בין ראש בקיר לבין עקרונות נחושים זה כחוט השערה!!! אדם שיש לו עקרונות אמיתיים והוא עומד עליהם עד הסוף זה דבר הכי חשוב בעולם... אבל מאידך!!! באותה מידה יש לך בן אדם שהוא סתם עקשן וסתם הולך ראש בקיר ולכן הוא עומד על דעתו עד הסוף!!!

שניהם נראים אותו דבר!!! שניהם נראים עקרונות והחלטיים!!!

אבל למעשה... זה באמת מגיע לו כל הכבוד שהוא מחזיק חזק ולא נרתע... ואילו חבר שלו? סתם עקשן וסתם ראש בקיר וסתם מתעקש לא לרדת מהעץ... וכולנו מייחלים מתי יצא לו הגרוק מהראש...

בקיצור: לא תמיד זה חכם להחזיק מעמד!!!

בכל דבר צריכה דעת תורה להכריע!!! בכל דבר צריך להפעיל שכל ישר... ישנם דברים שאדרבה... לא צריך להחזיק מעמד... אלא לפתוח ראש ולהיות מוכן להבנות חדשות... כן... בחור יקר... אני מאחל לך שיהיו לך עוד הרבה מסקנות חיוביות חדשות בחיים... ואני מאחל לך שבקרוב ממש לא תחזיק מעמד בתור בחור ותזכה להקים את ביתך נאמנה...

גיליון מס' 312 פרשת ויחי
תשע"ט שנה שינית

גליון זה לעילוי נשמת דודי זקני
אוד מוצל מאש
הר"ר בן ציון ז"ל בהר"ר מרדכי הי"ד דרמור
נלב"ע ח' טבת תשע"ט
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם וְגו'" (מה, ו)

לכאור' קשה כיון שבאמת לא הוליד אחריהם למה הוצרך לכתוב זה. וי"ל דע"כ הוצרך להתנות כן דאל"ה היו אפרים ומנשה נוטלין ג' חלקים שהם עצמן ב' שבטים ויורשין גם חלקו של יוסף כיון שאילו היו לו בנים היו יורשים חלקו עכשיו שאין לו עומדים הם במקומו ולכך הוכרח להתנות שליוסף עצמו אין לו חלק כלל ואם יהיו לו שאר בנים יהיו בכלל מנשה ואפרים. [ועי' תנחומא ראה אות י"ד דקחשיב י"ד שבטים (ואולי דחאם בקש עיי"ש) וי"ל משום דלשאר דברים מלבד נחלה נקרא יוסף בדין שבט]. מאאמור"ר (שליט"א) זצ"ל.

אבל הרמב"ן כתב שהיו ליוסף עוד בנים והכתוב לא הזכירם, ונראה ראי' לדבריו דכתיב בדה"א א' ז' ויתאבל אפרים אביהם ימים רבים ויבואו אחיו לנחמו ולא כתיב אחיו (ל' יחיד) רק אחיו (ל' רבים) [ואע"פ שאין זה מוכרח דלפעמים המשפחה נקראין אחיו אבל חזינן אצל יעקב אבינו דכתיב ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים שאלו חז"ל למה קרא לבניו אחיו ונתנו טעם לזה ע"ש בב"ר].

"יברך את הנערים" (מה, טז)

לפי החשבון היו בני כ"ב שהרי יוסף היה בן שלושים כשיצא על ארץ מצרים וכשילדם הי' בן ל"ד כדאי' בס' הישר ויעקב בא אחר ה' שנה [דהיינו ג' שנה משנות השבע ועוד ב' שנים משני הרעב כמפורש בפסוק לעיל מ"ה ב'] והי' במצרים י"ז שנה א"כ היו בני כ"ב וקשה מכאן לר' ישמעאל במדרש משלי פ"א סי' ד' דרק עד בן כ' נקרא אדם נער. ונראה דכאן קרי להו נערים ע"ש זריזותם כמ"ש רש"י ביהושע ו' כ"ג.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"המהפכה"

בעשור וחצי השנים האחרונות אירע שינוי עצום בכל ספרי הביאור של משניות, גמרא, הלכה ואגדה.

ספרים רבים של איורים ותמונות המבארים היטיב את גמרות הש"ס שצריכים לכך, כמו גמרא עירובין, חולין, יבמות וסוכה, וכן משניות על מסכתות רבות מששה סדרים מאורות ביד אומן על ידי ציירים תלמידי חכמים ויראי ה'. וכן ספרי הלכה שונים שהיו כספר התום ונעול, נהפכו למבוארים ויד הכל ממשמשת בהם, כדוגמת סוגיות קידוש החודש, הלכות שחיטה וטריפות, קדשים וקרבתנות, ועוד ועוד.

רבינו שליט"א, עודד כמה וכמה פעמים את מחברי הספרים במלאכתם זו, לאחד מהם ששאל אם אין בכך משום 'חדש' האסור מן התורה, התפלא רבינו ואמר לו הלא בגליונות הש"ס יש כמה וכמה מקומות שיש ציורים, והראה לגמרא עירובין (פרק קמא) ובבא מציעא (כ"ג ב') וכבר על רבן גמליאל אמרו (ר"ה כ"ד א') דמות צורות לבנות היו לו וכו'.

לפני שנתיים אף הופיע ספר 'אל"א' (אל"א - ד' אמות של הלכה) הכולל כל מנהגי רבינו מרן שליט"א בהלכה בצירוף תמונות ומראות קודש לראות כיצד נוהג בכל דבר, הספר זכה לתגובות נלהבות בכל גווני הציבור, והודפס כבר בכמה מהדורות.

* * *

ולמה נדרשנו לכל זה?

בתקופה האחרונה התרבו עיתונים רבים של תמונות מגדולי התורה והחסידות במעמדות שונים, קודש וחול. כמה מנהלי מוסדות חשובים בארץ ישראל האירו את עיננו, כי דבר מוכרח הוא לנצל כמה זו של הגליון הנקרא ע"י ציבור גדול מאד בלעה"ר כ"י, בכל שבוע, כדי להחדיר את הענין של תמונות לדברים נעלים ומרוממים, ולנסות להביא כמה שיותר תועלת מזה. (ויש עוד תועלתיות שלא נוכל לפרט בכתב).

בעיצה אחת עם תלמידי חכמים שליט"א, אנו מתחילים מהשבוע בעז"ה, במדור חדש 'יפה מראה' - והוא כשמו, מראה יפה המתאים לפרשת השבוע מהלכות ואורחות רבינו שליט"א, המחדיר אהבת תורה ודקדוק ההלכה מחד, וענין בפרשת השבוע מאידך, תוך שימוש בתמונה מתאימה לנושא זה.

אנו מקוים כי נזכה להביא את מקסימום התועלת, ושלא תצא תקלה ומכשול תחת ידינו. נשמח בכל הערה והארה.

בברכת עטרת שבת

שיח 7816

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

פגהדף היומי

"בענין אויר כלי חרס"

חולין כ"ד ב' מתני' טהור בכלי חרש טמא בכל הכלים טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש. י"ל טעם למה כ"ח טמא מאוירו ולא מגבו ובשאר הכלים להיפך, וגם מצינו שבכ"ח גם מחובר לקרקע טמא כגון תנור כמ"ש בשבת קכ"ה א' ולא מצינו כן בשאר כלים (ועי' רפ"ב דאהלות) גם כ"ח אין לו טהרה במקוה. והענין דשאר כלים יש להם חשיבות מצד החומר שלהן ולכן הכלי טמא אבל כשממשש עם הקרקע אז גם הקרקע חלק מהכלי וקרקע א"א לטמאות דהוא קרקע עולם ולכן גם הכלי טהור שהוא לבד אין ראוי, אבל כ"ח אין לו שום חשיבות מצד עצמו שהוא עפר ורק מצד התוך שלו שהוא משמש ולכן רק תוכו טמא אבל גבו טהור שרק התוך הוא חשיבותו ולכן ל"ש טהרה במקוה שהרי אין טמא אלא תוכו ומה שמוציא טומאה מגבו הוא כמו יד וא"א להטביל תוכו ורק נתיצה שמבטל התוך מטהרתו ולכן גם מחובר לקרקע טמא שהרי התוך לבד ל"ש אצלו מחובר לקרקע ודו"ק.

בענין ברכות אב לבניו וברכות הצדיקים ומהותם

שלם כיצד לברך, לומר קודם ברוך השם, ובעמוד השחר.

באותו מעמד אמר לי רבנו: אמא ע"ה ספרה לי שאמרה פעם לחזון איש כי אנשים באים אליו לברכות וחושבים שקיבלו ברכה ובוה יש להם כבר את הכל. הגיב וענה לה החזון איש - ומהיכן את יודעת שזה לא כך.

כיצד מברכין?

אמרתני לרבנו כי נכנסנו עם נגיד מפורסם למרן הגרא"ל והנגיד ביקש ברכה עם קויטל וכתב בו הצלחה בתורה ויר"ש. וביקש גם פרנסה ובריאות, אמר לו הגרא"ל: הכל הפוך קודם יראת שמים ואח"כ תורה, קודם פרנסה ואח"כ בריאות (עי' תענית ח' ב' דכי היב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב). ע"כ. ושאלו את רבנו מה קודם? תורה ויראת שמים זה מחלוקת בגמרא שבת ל"א: ר' סימון ור' אלעזר. והלכה כמי? נראה שם שהלכה כר' אלעזר שיראת שמים קודם, שאמרו תסתיים וכו'. אע"פ שבגמ' שם נאמר תסתיים רק לגבי שר"א הוא סבירא ליה יר"ש קודם, אבל כיון שזה ר' יוחנן משום ר"א מסתמא כך הלכה.

ומה לגבי פרנסה ובריאות מה קודם? בריאות קודם. יש פעמים שאם אין פרנסה זה סיבה שלא יהיה בריאות. ת: אם כן הפרנסה נכללת בכלל הבריאות. (כל משאלותיך)

והיא כותבת לרבנו שקיבלה ברכה מהגרש"ז זצ"ל אויערבאך. אמר רבנו: יש מחלוקת בספרי פ"ו עקב ס"ו ל"ח האם ברכת צדיק רק בחייו או כל שכן לאחר מותו. כיצד מברכים,

מעשיות והוראות מברכת גדולי ישראל ו' עש"ק חקת ו' תמוז תשס"ד. אברך ביקש ברכה מרבנו ומאד בכה, ואחר שיצא שאלתי: איך רבנו מחזיק מעמד אחר שמיעת כל כך הרבה צרות, ואכן שמעתי כי הרבנית מוכרחת לקחת כל יום תרופה להרגעה.

היה לי באמת פעם ויכוח עם רבי גדליה זצ"ל הוא אמר כי אין זה דרך שכולם באים ומקבלים ברכה, ברכה צריך להיכנס ולהרגיש למצב של המבקש ולתת ברכה באופן אחר שכאן מקבלים, אמרתני לו, הרי ברכתי בלא"ה לא עוזר כלום רק שהפלוני חושב שיש בזה משהו ומחמת כך מספר לפני את דבריו, וזה מרגיעו, אם כן זה עצמו קצת רפואה וטובה בשבילו.

רבי מיכל יהודה (שליט"א) היה מיוחד מאד בענין הזה וכאשר היו מבקשים ברכה הוא השקיע מאמץ וכובד ראש ובירך מלה במלה במתינות, וכשהייתי אצל הצדיק ר' יודל סגל ממנצ'סטר זצ"ל לברכה הבחנתי שבעת שנותן ברכה נהיה אדום. בחיד"א יש סדר

"אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם איש כברכתו בך אותם" יום ג' חקת כ"ח סיון תשס"ח. בקשתי מרבנו שאכנס עם אחד מידידי לברכה, אמר לי: תוכל לבוא מתי שתרצה עם מי שתרצה, אבל איני יודע מה מצאו בי שבאים לברכה אצלי.

בהזדמנות אמר לי רבנו, פעם אחת אבא שאלני היכן החד"ל "אוי לו למי שהעולם טועין בו" ולא רציתי לומר לו כי הבנתי שהוא רוצה לכתוב זאת בהקדמה של אחד מספריו. א.ה. ואכן כך כתב מרן הסטיפלער בהקדמה לקהילות יעקב ועי' קריינא דאגרתא ח"ב סי' תרל"ד בענין זה והחז"ל מובא במדרש שמובא ב"ראשית חכמה" שם יש כמה מדרשים קטנים שליקט וכתב, וזה שם במדרש מרגניתא דבי רב.

כלל מרכזי בברכותיו של רבנו וברכות צדיקי כל דור: עיקר הברכה - הוא הבטחון של המבקש שה' יעזור לו בזכות הברכה. פלוני סיפר שהיה פעם אצל הקהילות יעקב וביקש ברכות לכמה אנשים ובסוף אמר ששכח עוד אחד שיברכהו, אמר לו הסטיפלר אין לי כל כך הרבה... תגובת רבנו: עיקר הברכה הוא בטחון ואמונה של המבקש שה' יעזור בזכות הברכה, ולכן אם אינו מאמין בברכה בדרך כלל זה לא עוזר. א' לך לז' חשון תשנ"ז. אני מבקש ברכה לפלונית ממשפחתי לעסק הפרנסה שלה

יפה מראה

כל הזכויות שמורות ©

בתמונה:

רבינו שליט"א מבקש מכהן תלמיד חכם (הגאון רבי שמואל כהן מאלעד) שיברכו בברכה, היות והוא כהן. והכהן נוהג כמנהג אבותיו ושם שני ידיו על ראשו, ורבינו לא העיר על זה כלום ואף הודה לו לאחר מכן.

יְשַׁלַּח יִשְׂרָאֵל אֶת יָמִינוּ וְיָשֶׁת עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הַצֵּעִיר וְאֶת שְׂמָאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שֶׁפֶל אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר. (בראשית מ"ח י"ד)

יש נדון רחב בפוסקי ההלכה האם וכיצד מותר לישראל לברך את ישראל חבירו כשהוא נותן שני ידיו על הראש כמו שעושים הכהנים בשעת הברכה, (עיין בביאור הלכה (סי' קכ"ח ס"א ד"ה דזר) שתמה על מנהג העולם שנוהגים לברך אחד לחברו בין שהוא כהן או זר בלשון יברך וגו' הלא זר עובר בעשה וכ' ללמד זכות דס"ל כהב"ח דדוקא בפריסת ידים עובר בעשה ועוד האריך בזה עי"ש ולטעם זה יש להקפיד שלא לברך בב' ידיו וכן מצינו להגר"א ותלמידיו שהיו מקפידים על כך, ויש מן הפוסקים האוסרים אף לכהן לברך בב' ידיו שלא במנין ובחזרת הש"ץ, ומאיך בסידור יעב"ץ (סדר ליל שבת) כ' שיש להניח את ב' הידים כשמברך וכן ה' מנהג אביו החכם צבי והמנהג נתפשט להקל בזה הן בכהן והן בישראל כמובא בספרי הפוסקים), וכן דעת רבינו שליט"א שמעיקר הדין אין בזה איסור, אבל מכל מקום לא נהוג לשים כלל ידים על ראש המתברך.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🕯 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310